

Հաստատում եմ՝

Գիտխորհրդի նախագահ

ռեկտոր՝

Ն. Ն. Գաղբեկյան

« 01 » 09 2020թ.

ԱՎԱՆԴԱԿԱՆ ԲԺՇԿՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ
ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՄԱՍՆԱԳԻՐ

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆԸ՝

091101.00.7 -«ՍՏՈՄԱՏՈԼՈԳԻԱ»

ՈՐԱԿԱՎՈՐՈՒՄԸ՝

ԲԺՇԿ-ՍՏՈՄԱՏՈԼՈԳ

Մասնագիտական կրթական ծրագրի մասնագիրը /ՄԿԾ/, նախատեսված է դիմորդների, ուսանողների, ակադեմիական անձնակազմի, շահակիցների և գործատուների համար:

Այն ներկայացնում է ծրագրի հիմնական հատկանիշների համառոտ ամփոփումը՝ իր մեջ ներառելով ուսումնառության նախատեսվող արդյունքները, մանրամասն տեղեկություններ ուսուցման, դասավանդման և գնահատման մեթոդների, ուսումնառության արդյունքների և յուրաքանչյուր մոդուլի բովանդակության մասին, որն ակնկալում է ուսանողը և որին կարող է հասնել, եթե նա լիարժեքորեն օգտվում է իրեն առաջարկվող և տրամադրվող ուսումնական հնարավորություններից:

1. Ընդհանուր դրույթներ

- Կրթական ծրագրի անվանումը և մասնագիտության թվանիշը՝ *091101.00.7-
«Ստոմատոլոգիա»*
- Որակավորումների ազգային շրջանակի մակարդակ՝ *Որակավորումների ազգային
շրջանակի 6-րդ, 7-րդ մակարդակ*
- ՄԿԾ-ի յուրացման ժամկետը՝ *5 տարի*
- Կրեդիտների քանակը՝ *300 /երեք հարյուր /*
- Շնորհվող որակավորումը՝ *Բժիշկ-ստոմատոլոգ*
- Բարձրագույն ուսումնական հաստատություն՝ *Ավանդական բժշկության համալսարան
/ԱԲՀ/*
- Կրթական ծրագիրը իրականացնող ֆակուլտետ՝ *Ստոմատոլոգիական*
- Կրթական ծրագրի ուսուցման ձևը՝ *Առկա*
- Կրթական գործունեությունն իրականացվում է՝ *ՀՀ պետական լեզվով
Օտարերկրացիների համար՝ անգլերեն լեզվով*
- Կրթական ծրագիրը լիցենզավորված և հավատարմագրված է՝ *Լիցենզիա - N 0002
Հավատարմագիր - N 128*

1.1. Ներածություն

ԱԲՀ-ի կողմից իրականացվող 091201.00.7-«Բուժական գործ» մասնագիտության կրթական ծրագիրը /ՄԿԾ/ իրենից ներկայացնում է փաստաթղթերի փաթեթ, որոնք վերանայվել և մշակվել են ՄԿԾ մշտադիտարկման և վերանայման աշխատանքային խմբի կողմից և հաստատվել համալսարանի գիտական խորհրդում /31.08.2020թ-ին արձանագրություն N 2/՝ աշխատաշուկայի պահանջներին և ՀՀ պետական կրթական նորմերի, ՈԱՇ-ի կրթական չափորոշիչներին համապատասխան, ինչպես նաև հաշվի են առնվել արտասահմանյան համանման բուհերի օրինակելի կրթական ծրագրերը:

ՄԿԾ-ն կարգավորում է՝ կրթական ծրագրի գործընթացի նպատակները, ակնկալվող արդյունքները, բովանդակությունը և դրա իրականացման պայմաններն ու տեխնոլոգիաները, շրջանավարտի պատրաստվածության որակի գնահատումը և իր մեջ ներառում է. ուսումնական պլանը, դասընթացների, դասախոսությունների և առարկաների (մոդուլներ) աշխատանքային ծրագրերը և այլ նյութեր, ինչպես նաև

ուսումնական և արտադրական պրակտիկաների անցկացման օրացուցային ուսումնական ժամկետները և համապատասխան կրթական տեխնոլոգիաների իրականացումն ապահովող մեթոդական նյութերը:

1.2. 091101.00.7 -«Մտոմատոլոգիա» մասնագիտության ՄԿԾ մշակման նորմատիվային փաստաթղթեր

ՄԿԾ մշակման նորմատիվային իրավական հիմքը կազմում են.

- «Կրթության մասին» ՀՀ օրենքը
- «Բարձրագույն և հետբուհական մասնագիտական կրթության մասին» ՀՀ օրենքը
- Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման /ՈԱՇ/-ի կրթական չափորոշի պահանջները
- ՀՀ բարձրագույն մասնագիտական կրթության պետական կրթական չափորոշիչը:

1.3. Մասնագիտական կրթական ծրագրի ընդհանուր բնութագիրը

1.3.1. Մասնագիտական կրթական ծրագրի նպատակը /ատաքելություն/

ՄԿԾ-ի նպատակն է՝

- պատրաստել առողջապահության, բժշկագիտության և բժշկական կրթության ոլորտի աշխատաշուկայի պահանջներին համապատասխան, բանիմաց, բարձր բարոյականությամբ օժտված, բժիշկ-հիվանդ հարաբերության մեջ իրենց դերը գիտակցող բժիշկ-ստոմատոլոգներ, ովքեր կունենան հիմնարար և համակարգված ժամանակակից խոր մասնագիտական գիտելիքներ, հմտություններ և կարողունակություններ բժշկության ոլորտում մասնագիտական գործունեություն ծավալելու, հետազոտական աշխատանք կատարելու, բարձրագույն և միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում դասավանդելու և հաջորդող կրթական մակարդակում ուսումը շարունակելու համար:

ՄԿԾ-ի վերոհիշյալ նպատակին հասնելու համար սահմանվել են հետևյալ խնդիրները՝

1. ապահովել բժշկական կրթություն, որը կզարգացնի ուսանողի մտածողության մշակույթը, կխորացնի նրա գիտակցողությունը ապագա մասնագիտության սոցիալական նշանակության մասին, կստեղծի բարձր մոտիվացիա մասնագիտական գործունեությամբ զբաղվելու համար;

2. իրականացնել բնագիտական հիմնարար օրինաչափությունների ուսուցանում, որը անհրաժեշտ է բժշկական մասնագիտական գործունեության համար:
3. տալ լիարժեք և արդի մասնագիտական գիտելիքներ և զարգացնել այդ գիտելիքների կիրառման կարողությունները և հմտությունները հետագա մասնագիտական գործունեության համար:
4. ուսուցանել տեղեկատվության ստացման, պահպանման, մշակման և կառավարման հիմնական ժամանակակից մեթոդները, եղանակներն ու միջոցները:
5. սերմանել ինքնազարգացման և սեփական որակավորումների բարելավման ցանկություն:
6. ձևավորել նախատեսված մասնագիտական գործունեությամբ զբաղվելու կայուն մոտիվացիա:
7. զարգացնել կազմակերպչական և կառավարչական լուծումներ գտնելու կարողություններ ոչ ստանդարտ իրավիճակներում և դրանց համար պատասխանատվություն կրելու պատրաստակամություն:
8. նպաստել մասնագիտական գործունեության շրջանակներում գիտական և տեխնոլոգիական նվաճումների օգտագործումը և խթանել առողջապահության ոլորտում նորարարական գործունեությունը:
9. ստեղծել ֆունդամենտալ և պրակտիկ պայմաններ մասնագետների պատրաստման համար՝ հիմնվելով բժշկական կրթության միջազգային ստանդարտների, հայրենական ավանդույթների վրա:

1.3.2. ՄԿԾ-ի կառուցվածքը և նկարագիրը

ՄԿԾ-ի պաշտոնական տևողությունը 5 տարի է, 250 շաբաթ, այդ թվում՝ տեսական ուսուցումը, գործնական և լաբորատոր պարապմունքները, քննաշրջանները, ուսումնաարտադրական պրակտիկաները, արձակուրդները:

Կրթական ծրագրի ծավալը 1 ուսումնական տարում կազմում է 60 կրեդիտ:

Ուսանողի ուսումնական ծանրաբեռնվածության ծավալը սահմանված է շաբաթական 45 ժամ՝ ներառյալ լսարանային /30 ժամ/ և արտալսարանային /ինքնուրույն՝ 15 ժամ/ աշխատանքները:

Ծրագիրն ավարտվում է ամփոփիչ ատեստավորման քննությունների հանձնումով: Ամփոփիչ ատեստավորմանը թույլատրվում են մասնակցել ուսումնական պլանները

լիովին կատարած ուսանողները: Ամփոփիչ ատեստավորման քննությունները բարեհաջող հանձնման դեպքում շրջանավարտին շնորհվում է բժիշկ-ստոմատոլոգի որակավորում:

ԱԲՀ-ի 091101.00.7 -«Ստոմատոլոգիա» մասնագիտության ՄԿԾ-ը բաղկացած է հետևյալ կրթամասերից՝

- I. Սոցիալ-հումանիտար դասընթացների կրթամաս – 27 կրեդիտ
- II. Բնագիտական և բժշկական սարքանական դասընթացների կրթամաս-87 կրեդիտ
- III. Կանխարգելիչ բժշկության դասընթացների կրթամաս –13 կրեդիտ
- IV. Ընդհանուր և հատուկ մասնագիտական դասընթացների կրթամաս – 155 կրեդիտ
- Ուսումնաարտադրական պրակտիկա - 15 կրեդիտ
- Ավարտական ամփոփիչ ատեստավորում (3 կրեդիտ), որը կրթական ծրագրի եզրափակիչ փուլն է, որի նպատակն է տեսական և գործնական մասնագիտական գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ստուգում՝ ըստ կրթական ծրագրի վերջնարդյունքների:
- V. Լրացուցիչ ընտրովի դասընթացներ
- VI. Ֆակուլտատիվ դասընթաց

1.3.3. Դիմորդին ներկայացվող պահանջներ

- Դիմորդը պետք է ունենա պետական նմուշի վկայական՝ միջնակարգ, միջին մասնագիտական կամ նախնական մասնագիտական կրթության մասին:
- Դիմորդներին իրավունք է վերապահվում իրենց ընտրությամբ հանձնելու նշված երեք՝ «Կենսաբանություն», «Ֆիզիկա», «Քիմիա» մրցութային քննություններից երկուսը և «Հայոց լեզու»՝ որպես ոչ մրցութային առարկա:
- Ընդունելությունը կատարվում է ՀՀ կառավարության կողմից հաստատված ՀՀ բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների ընդունելության կարգի:

2. 091101.00.7 -«Ստոմատոլոգիա» մասնագիտության ՄԿԾ-ն յուրացրած

շրջանավարտի մասնագիտական գործունեության բնութագիրը

2.1. ՄԿԾ-ն յուրացրած շրջանավարտի մասնագիտական գործունեության շրջանակը ներառում է.

Շրջանավարտը բուհը ավարտելուց հետո իրավունք ունի իրականացնելու բուժկանխարգելիչ, ախտորոշիչ գործունեություն միայն որակավորված մասնագետի անմիջական հսկողությամբ:

Շրջանավարտն ինքնուրույն կարող է զբաղվել կրթական, գիտահետազոտական գործունեությամբ՝ բժշկագիտության, հիմնարար և տեսական ուղղություններով:

Շրջանավարտն իրավունք չունի իրականացնել այնպիսի գործունեություն, որը կապված է հիվանդի ինքնուրույն վարման հետ: Ինքնուրույն բուժական, կանխարգելիչ և ախտորոշիչ գործունեություն ծավալելու համար բժշկ-ստոմատոլոգի որակավորում ունեցող շրջանավարտը պետք է ուսումնառի կլինիկական օրդինատորայի /ռեզիդենտորայի (հետբուհական) կրթական ծրագրով՝ ստանալով կլինիկական մասնագիտությամբ համապատասխան որակավորում:

2.2. ՄԿԾ-ն յուրացրած շրջանավարտի մասնագիտական գործունեության օբյեկտներն են՝

- ֆիզիկական անձիք /այսուհետ՝ հիվանդներ/
- բնակչությունը,
- ստոմատոլոգիական օգնության համար նախատեսվող և քաղաքացիների առողջության պահպանման պայմանների ստեղծման համար անհրաժեշտ միջոցների և տեխնոլոգիաների համախումբը:

2.3. ՄԿԾ-ն յուրացրած շրջանավարտի մասնագիտական գործունեության տեսակները հանդիսանում են.

- բժշկական,
- կազմակերպչական-կառավարման,
- գիտահետազոտական
- կրթական

2.4. Շրջանավարտի մասնագիտական գործունեության խնդիրները

ՄԿԾ-ն յուրացրած շրջանավարտը, պետք է լուծի մասնագիտական գործունեության հետ կապված հետևյալ խնդիրները:

- բժշկական գործունեություն
 - կանխարգելիչ և հակահամաճարակաբանական միջոցառումների միջոցով ազգաբնակչության շրջանում հիվանդությունների կանխարգելում,
 - մասնակցություն կանխարգելիչ բժշկական զննումների, դիսպանսերացման և դիսպանսեր հսկողության միջոցառումներին,
 - տարբեր սեռատարիքային խմբերի ստոմատոլոգիական հիվանդությունների, ինչպես նաև մարդկանց առողջության վրա դրանց ազդեցության վերաբերյալ ինֆորմացիայի հավաքագրում և վերլուծություն,

- ստոմատոլոգիական հիվանդությունների և հիվանդների պաթոլոգիական դրության ախտորոշում,
 - հիվանդների սուր վիճակների ախտորոշում,
 - ժամանակավոր անաշխատունակության փորձաքննության անցկացում և մասնակցություն այլ բժշկական փորձաքննությունների,
 - ամբուլատոր և ցերեկային ստացիոնարի պայմաններում ստոմատոլոգիական օգնության տրամադրում,
 - մասնակցություն արտակարգ իրավիճակների պայմաններում առաջին բուժօգնության ցուցաբերման գործընթացին, այդ թվում մասնակցություն բժշկական տարհանմանը,
 - մասնակցություն ստոմատոլոգիական հիվանդություններով հիվանդների բժշկական վերականգնողական և առողջարանային բուժմանը,
 - ազգաբնակչության, հիվանդների և նրանց ընտանիքների մոտիվացիայի ձևավորում՝ ուղղված սեփական և շրջապատի առողջության պահպանմանը և ամրապնդմանը,
 - հիվանդներին՝ բուժական բնույթի հիմնական հիգիենիկ միջոցառումների ուսուցում, որը կնպաստի ստոմատոլոգիական հիվանդությունների կանխարգելմանը և առողջության ամրապնդմանը,
- **կազմակերպչական-կառավարման գործունեություն**
- բժշկական հաստատություններում և նրանց կառուցվածքային ստորաբաժանումներում ստոմատոլոգիական օգնության կազմակերպման հիմնական սկզբունքների կիրառում,
 - ստոմատոլոգիական բժշկական հաստատություններում հիվանդների և բուժանձնակազմի համար բարենպաստ պայմանների ապահովում,
 - բժշկական հաստատություններում բժշկական փաստաթղթերի վարում,
 - բժշկական փորձաքննության անցկացման կազմակերպում,
 - մասնակցություն հիվանդներին տրամադրվող ստոմատոլոգիական օգնության որակի գնահատմանը,
 - ինֆորմացիոն անվտանգության պահպանման հիմնական պահանջների կատարում,

▪ **գիտահետազոտական գործունեություն**

- բժշկական գրականության և պաշտոնական վիճակագրությունների վերլուծություն, մասնակցություն վիճակագրական վերլուծությունների անցկացմանը և ստացված արդյունքների հանրայնացում,
- մասնակցություն առողջապահության բնագավառում գիտահետազոտական խնդիրների լուծմանը, որոնք վերաբերում են ախտորոշմանը, բուժմանը, բժշկական վերականգնմանը և կանխարգելմանը:

▪ **կրթական գործունեություն**

- բարձրագույն և միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում դասավանդում:

3. 091101.00.7 –«Ստոմատոլոգիա» ՄԿԾ-ի յուրացման արդյունքում

ձևավորվող մասնագիտական գործունեության բնութագիրը

ՄԿԾ-ի յուրացման արդյունքները որոշվում են շրջանավարտի կողմից ձեռք բերված որակներով, այն է՝ նրա՝ գիտելիքները, կարողությունները և անձնական որակները կիրառելու ընդունակությամբ՝ ըստ մասնագիտական գործունեության խնդիրների:

ՄԿԾ յուրացման արդյունքում շրջանավարտի մոտ պետք է ձևավորվեն ընդհանրական, ընդհանուր մասնագիտական և մասնագիտական վերջնարդյունքներ:

Շրջանավարտը, որը յուրացրել է ստոմատոլոգիայի ՄԿԾ-ն, պետք է տիրապետի հետևյալ ընդհանրական վերջնարդյունքների՝

ԸՎ	Ընդհանրական վերջնարդյունքներ
ԸՎ-1	Ունենա վերացական մտածողություն, համադրելու և վերլուծելու ունակություն հումանիտար, բնագիտական, բժշկականսաբանական և կլինիկական գիտությունների մեթոդները մասնագիտական և սոցիալական գործունեության ընթացքում:
ԸՎ-2	Կարողանա գործել ոչ ստանդարտ իրավիճակներում, կրի սոցիալ-բարոյական պատասխանատվություն ընդունած որոշումների համար
ԸՎ-3	Կարողանա ցուցաբերել I օգնության և պաշտպանության մեթոդներ արտակարգ իրավիճակների պայմաններում:
ԸՎ-4	Կարողանա ցուցաբերել կոլեկտիվում աշխատելու պատրաստակամություն, հանդուրժել սոցիալական, էթնիկ, դավանական և մշակութային տարբերությունները:

ՄԿԾ-ն յուրացրած շրջանավարտը պետք է տիրապետի հետևյալ ընդհանուր մասնագիտական վերջնարդյունքների՝

ԸՄՎ	Ընդհանրական մասնագիտական վերջնարդյունքներ
ԸՄՎ-1	Տեղեկատվական անվտանգության հիմնական պահանջներից էլնելով՝ կարողանա լուծել մասնագիտական գործունեության հիմնական խնդիրները՝ օգտագործելով տեղեկատվական, մատենագիտական ռեսուրսները, բժշկականսաբանական տերմինաբանությունը, տեղեկատվական-հաղորդակցական տեխնոլոգիաները:
ԸՄՎ-2	Կարողանա մասնագիտական գործունեություն ծավալելիս հաղորդակցվել մայրենի և օտար լեզուներով՝ բանավոր և գրավոր:
ԸՄՎ-3	Կարողանա մասնագիտական գործունեության մեջ կիրառել բարոյահոգեբանական, դեոնտոլոգիական սկզբունքները և իրավական գիտելիքների հիմունքները:
ԸՄՎ-4	Կարողանա և պատրաստակամ լինի վերլուծել սեփական գործունեության արդյունքները՝ մասնագիտական սխալները կանխելու նպատակով:

ԸՄՎ-5	Բժշկական հիմնարկներում աշխատանքի կազմակերպում և բժշկական փաստաթղթերի վարում:
ԸՄՎ-6	Մասնագիտական խնդիրները լուծելիս կարողանա կիրառել ֆիզիկոքիմիական, մաթեմատիկական և այլ բնագիտական հիմնական հասկացություններն ու գիտելիքները:
ԸՄՎ-7	Մասնագիտական խնդիրները լուծելիս, բժշկական օգնության ժամանակ, կարողանա կիրառել դեղորայքային, ավանդական բժշկության և ոչ դեղորայքային բուժման այլ միջոցներ և համադրել դրանք:
ԸՄՎ-8	Մասնագիտական խնդիրները լուծելիս կարողանա գնահատել մարդու օրգանիզմում մորֆոֆունկցիոնալ փոփոխությունները, ֆիզիոլոգիական և ախտաբանական պրոցեսները՝ հաշվի առնելով նրանց տարիքային առանձնահատկությունները:
ԸՄՎ-9	Կարողանա կիրառել բժշկական և ստոմատոլոգիական օգնության համար նախատեսված բժշկական գործիքներ և սարքավորումներ:

ՄԿԾ-ն յուրացրած շրջանավարտը պետք է տիրապետի հետևյալ մասնագիտական վերջնարդյունքների:

Կանխարգելիչ գործունեություն

ՄՎ	Մասնագիտական վերջնարդյունք
ՄՎ-1	Կարողանա և պատրաստակամ լինի իրականացնել առողջության պահպանմանն ու ամրապնդմանն ուղղված համալիր միջոցառումներ՝ ներառելով առողջ ապրելակերպի ձևավորումը, հիվանդությունների առաջացման և տարածման կանխարգելումը, վաղ ախտորոշումը, դրանց ծագման և զարգացման պայմանների և պատճառների հայտնաբերումը, ժառանգական հիվանդությունների գենոտիպային և ֆենոտիպային դրսևորումները, դիմաձնոտային ապարատի բնածին խանգարումների գենետիկական հիմքերը, ինչպես նաև մարդու առողջության վրա ազդող շրջակա միջավայրի վնասակար ազդակների վերացումը:
ՄՎ-2	Կարողանա և պատրաստ լինի անցկացնել կանխարգելիչ բժշկական հետազոտություններ, դիսպանսերացում, և իրականացնի ստոմատոլոգիական ախտաբանությամբ հիվանդների դիսպանսեր հսկողություն:

Ախտորոշիչ գործունեություն

ՄՎ-3	Կարողանա լսել և վերլուծել հիվանդի գանգատները, անամնեզի տվյալները, զննման, լաբորատոր, գործիքային, ախտաբանաանատոմիական, ավանդական և այլ հետազոտությունների արդյունքները՝ ստոմատոլոգիական հիվանդությունների հայտնաբերման կամ ժխտման նպատակով:
------	--

ՄՎ-4	Կարողանա ախտորոշել ստոմատոլոգիական հիվանդությունների և խնդիրների նոզոլոգիաները, միջազգային վիճակագրական դասակարգմանը համապատասխան հիմնական ախտաբանական վիճակները, հիվանդությունների ախտանիշներն ու համախտանիշները:
-------------	--

Բուժական գործունեություն

ՄՎ-5	Կարողանա որոշել տարբեր ստոմատոլոգիական հիվանդությունների նոզոլոգիաներով հիվանդների վարման տակտիկան:
ՄՎ-6	Կարողանա վարել տարբեր տարիքային խմբերի ստոմատոլոգիական հիվանդությունների բուժումը ամբուլատոր պայմաններում և ստացիոնարում, ինտեգրելով ժամանակակից և ավանդական բժշկության բուժման մեթոդները:
ՄՎ-7	Կարողանա ցուցաբերել բժշկական օգնություն արտակարգ իրավիճակներում, ինչպես նաև մասնակցել բժշկական տարհանմանը:

Վերականգնողական գործունեություն

ՄՎ-8	Կարողանա որոշել բնական բուժիչ ազդակների, դեղանյութերի, ոչ դեղորայքային թերապիայի և բուժման այլ մեթոդների կիրառումը բժշկական վերականգնողական և առողջարանային բուժման կարիք ունեցող ստոմատոլոգիական հիվանդների մոտ:
-------------	---

Հոգեբանամանկավարժական գործունեություն

ՄՎ-9	Կարողանա ուսուցանել ազգաբնակչությանն առողջացման բնույթի հիմնական հիգիենիկ միջոցառումները, հիմնական ֆիզիոլոգիական ցուցանիշների ինքնահսկողության հմտությունները, որոնք նպաստում են առողջության պահպանմանն ու ամրապնդմանը, ստոմատոլոգիական հիվանդությունների կանխարգելմանը:
ՄՎ-10	Կարողանա ծավալել լուսավորչական գործունեություն՝ առողջ կենսակերպ վարելու հմտություններով և ռիսկի ազդակները վերացնելու նպատակով:

Գիտահետազոտական գործունեություն

ՄՎ-11	Կարողանա ապացուցողական բժշկության հիման վրա վերլուծել և հանրությանը ներկայացնել բժշկական տեղեկատվություն:
ՄՎ-12	Կարողանա մասնակցել գիտա-բժշկական հետազոտությունների՝ կիրառելով թեմային վերաբերող հայրենական և արտասահմանյան փորձը:
ՄՎ-13	Կարողանա մասնակցել ազգաբնակչության առողջության պահպանմանն ուղղված նոր մեթոդների ներդրմանը:

**4.191101.00.7 «Ստոմատոլոգիա» մասնագիտության ՄԿԾ-ի իրականացման
 ժամանակ ուսումնական գործընթացի բովանդակությունը և կազմակերպումը
 կանոնավորող փաստաթղթեր**

ՄԿԾ-ն իրենից ներկայացնում է փաստաթղթերի համակարգ, որը թարմացվում է՝ հաշվի առնելով առողջապահության, գիտության, մշակույթի, տնտեսական, տեխնիկայի, տեխնոլոգիաների և սոցիալական ոլորտները:

Մասնագիտական կրթական ծրագրի բովանդակությունը, կրթական գործընթացի կազմակերպումը և իրականացումը ներկայացնող փաստաթղթեր.

- 4.1. Ըստ առարկաների ձևավորվող վերջնարդյունքներ
- 4.2. Ուսումնական պլան
- 4.3. Տարեկան օրացուցային ուսումնական գրաֆիկ
- 4.4. Առարկաների աշխատանքային ծրագրեր
- 4.5. Ուսումնաարտադրական պրակտիկաների ծրագրեր:

ՄԿԾ-ի իրականացման ժամանակ նախատեսվում են ուսումնաարտադրական պրակտիկաների հետևյալ տեսակները՝

▪ Բուժքրոջ օգնական	3 կրեդիտ	90 ժամ	II կուրս	4-րդ կիսամյակ
▪ Բժիշկ-ստոմատոլոգի /թերապևտ/ օգնական	3 կրեդիտ	90 ժամ	III կուրս	6-րդ կիսամյակ
▪ Բժիշկ-ստոմատոլոգի /վիրաբույժ/ օգնական	3 կրեդիտ	90 ժամ	IV կուրս	8-րդ կիսամյակ
▪ Բժիշկ-ստոմատոլոգի /օրթոպեդ/ օգնական	3 կրեդիտ	90 ժամ	IV կուրս	8-րդ կիսամյակ
▪ Մանկական բժիշկ ստոմատոլոգի օգնական	3 կրեդիտ	90 ժամ	V կուրս	9-րդ կիսամյակ
Ընդամենը՝	15 կրեդիտ	450 ժամ		

Ուսումնաարտադրական պրակտիկան անցկացվում է համապատասխան կլինիկաներում՝ հերթապահությունների ձևով կամ ցիկլերով, ինչպես նաև համալսարանի կառուցվածքային ստորաբաժանումներում:

4.6. Պետական ամփոփիչ ատեստավորում:

Սա իր մեջ ներառում է պետական քննությունների նախապատրաստումը և հանձնումը:

Ամփոփիչ ատեստավորման պետական քննություններ՝

- 1. Թերապևտիկ ստոմատոլոգիա և մանկական թերապևտիկ ստոմատոլոգիա
- 2. Վիրաբուժական ստոմատոլոգիա և մանկական վիրաբուժական ստոմատոլոգիա
- 3. Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիա և օրթոդոնտիա

5. Ուսուցման և դասավանդման մոտեցումներ

Դասավանդումը և ուսուցումն իրականացվում է խմբային ձևաչափով, իսկ սեմինար, գործնական աշխատանքները և պրակտիկան ներառում են ձևավորված փոքրաթիվ խմբեր: Դասավանդման մեթոդները խրախուսում են ուսանողակենտրոն մոտեցում ուսուցման բոլոր փուլերում՝ խրախուսելով ուսանողի անհատական զարգացումը, մասնագիտական կարողությունների համաչափ աճը, մասնագիտական տեղեկատվության ձեռքբերման հարցում վերջինիս ինքնուրույնությունը, ինչպես նաև անհատական վերլուծական ունակությունները և քննադատական մտածողությունը: Ուսուցման և դասավանդման մոտեցումներն ապահովում են գիտելիքների աստիճանական ավանդում՝ ըստ բարդության, ինչպես նաև հմտությունների և կարողությունների անընդմեջ զարգացում՝ ըստ մասնագիտական կայացման հիմնական պահանջների:

Դասավանդումն իր մեջ ներառում է դասախոսություններ, սեմինարներ, գործնական /անհատ/ պարապմունքներ, խորհրդատվություն և գործնական դասընթացներ:

Դասախոսություններ – ընդլայնված և համահունչ փաստերի հաջորդականության ներկայացման հնարավորություն,

Սեմինարներ – խմբային և անհատական ստեղծագործականի, քննարկումների և անդրադարձի թողարկում, քննադատական մտածողության զարգացում,

Գործնական պարապմունքներ - փորձարարության և թեմայի, փաստաթղթերի և նյութերի վերլուծության և քննարկման հնարավորություն,

Աջակցվող ինքնուրույն ուսուցում՝ ընթացիկ նյութերի օգտագործմամբ - անհատական հետազոտության և զարգացման աջակցում,

Անհատական խորհրդատվություն - Ինքնուրույն ուսման ավելի ընդլայնված, խոր վերլուծության և աջակցության հնարավորության տրամադրում:

6. ՄԿԾ-ի յուրացման որակի գնահատման չափանիշները և մեթոդները:

«Ստոմատոլոգի» մասնագիտության ՄԿԾ-ի շրջանակներում կիրառվող գնահատման մեթոդաբանությունը հիմնվում է ուսանողների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների օբյեկտիվության և չափելիության վրա՝ փաստող, ուղղորդող և խրախուսող գործառույթներով: Գնահատվում են ուսանողի՝ գիտելիքը, ունակությունները, կարողությունները, ինքնուրույնությունը և ակտիվությունը:

Ուսանողի անհատական մասնագիտական աճը օբյեկտիվ դիտարկելու նպատակով գնահատման կարգը դիտարկում է նախնական /սկզբնական/ վիճակը և վերջնական /ելքային/ արդյունքը:

Դասընթացների գնահատման մեթոդներից են՝

- գրավոր թեստային, միջանկյալ գրավոր և/կամ բանավոր քննություն, ինքնուրույն նախագծեր, բանավոր հարցումներ և հարցազրույցներ,

- գնահատման ընթացքում կիրառվում է տառային և վարկանիշային գնահատում /100 միավոր/, համաձայն յուրաքանչյուր առարկայի գնահատման համար ընտրված բաղադրիչների:

Գնահատման մանրամասները տես՝ «ԱԲՀ ուսանողների գիտելիքների գնահատման» կարգում:

Սովորողների յուրացման որակի գնահատումը ներառում է առաջադիմության միջանկյալ և պետական ամփոփիչ ատեստավորման ընթացիկ հսկողություն:

Գնահատման համակարգերի միջոցներն ու տեխնոլոգիաները տրվում է յուրաքանչյուր առարկայի աշխատանքային ծրագրերում՝ ստուգարքների և քննությունների ձևով:

Գնահատման համակարգի հիմնական միջոցները ներառում են ստուգողական հարցեր, թեստային հարցեր, իրավիճակային խնդիրներ, ռեֆերատների թեմաներ և հսկողության այլ միջոցներ, որոնք թույլ են տալիս գնահատել սովորողի ձևավորված կարողության աստիճանը: Ուսման ընթացքում օգտագործվում են հսկողության հետևյալ տեսակները՝

- Բանավոր հարցում

- Գրավոր աշխատանքներ

Առաջադիմության ընթացիկ հսկողության տեսակներից յուրաքանչյուրն առանձնանում է ըստ կարողությունների հայտնաբերման եղանակի՝

- Դասախոսի և ուսանողի զրույցի ընթացքում

- Գրավոր նյութերի ստեղծման և ստուգման ընթացքում

Բանավոր հարցումը թույլ է տալիս գնահատել ուսանողի մտահորիզոնն ու գիտելիքները, պատասխանը տրամաբանորեն կառուցելու ունակությունը, բանավոր խոսքի տիրապետմանը և այլ հմտություններ: Գրավոր պատասխանները թույլ են տալիս դասախոսին տնտեսել ժամանակը, ստուգել գնահատման հիմնավորումը և փոքրացնել

սուբյեկտիվ մոտեցման աստիճանը՝ հիմնվելով ուսանողի անհատական ընդունակությունների վրա:

Հսկողության ամեն տեսակն իրականացվում է որոշակի ձևերի օգնությամբ, որոնք կարող են նույնը լինել մի քանի տեսակ հսկողության համար, օրինակ՝ բանավոր և գրավոր քննություն, ինչպես նաև սպեցիֆիկ: Համապատասխանաբար, հսկողության որոշ ձևերի շրջանակներում կարող են համադրվել դրա մի քանի տեսակները (օր.՝ առարկայից քննությունը կարող է ներառել ինչպես բանավոր, այնպես էլ գրավոր փորձություն): Հսկողության ձևերն են՝ ռեֆերատ, թեստ, ստուգողական աշխատանք, հարցում, ստուգարք, քննություն:

- Սովորողները պետական ամփոփիչ ատեստավորման թույլատրվում են ուսումնական պլանով նախատեսված մասնագիտական ծրագրի առարկաների ծավալային ուսումնասիրությունից հետո:
- Պետական ատեստավորման միջառարկայական ամփոփիչ քննությունը իրականացվում է փուլերով և ներառում է հետևյալ պարտադիր ատեստավորման քննությունները.
 - գործնական հմտությունների յուրացման մակարդակի ստուգում,
 - տեսական պատրաստվածության մակարդակի ստուգում՝ թեստային քննության միջոցով,
 - բանավոր քննություն՝ կոնկրետ մասնագիտական խնդիրներ լուծելու հմտությունների գնահատում:

Ավարտական ամփոփիչ ատեստավորումը հաջող հանձնած սովորողներին տրվում է դիպլոմ՝ մասնագիտությունն ավարտելու մասին: Այն ուսանողները, որոնք անբավարար են ստացել ատեստավորումից կամ թերի են թողել ծրագիրը, ստանում են տեղեկանք՝ համալսարանի կողմից սահմանված նմուշով:

7. ՄԿԾ-ի իրականացման պայմանները

7.1. Մասնագետի պատրաստման կադրային ապահովում

Մասնագետի պատրաստման ՄԿԾ իրականացումը ապահովվում է գիտամանկավարժական կադրերի կողմից, որոնք, որպես կանոն, ունեն հիմնական կրթություն, որն համապատասխանում է դասավանդվող առարկայի պրոֆիլին, և համակարգված զբաղվում են գիտական և (կամ) գիտամեթոդական գործունեությամբ:

Գիտական կոչում և (կամ) գիտական աստիճան ունեցող դասախոսների մասնաբաժինը պետք է կազմի տվյալ ՄԿԾ ծրագրով ուսումնական գործընթացն ապահովող դասավանդողների ընդհանուր թվի ոչ պակաս, քան 50 տոկոսը:

Մասնագիտական կրթական ծրագրերի ուսումնական գործընթացն ապահովող դասախոսներն ունեն հիմնական կրթություն և առնվազն 52 տոկոսն ունեն դասավանդվող առարկայի պրոֆիլին համապատասխան գիտական աստիճաններ կամ գիտական կոչումներ:

Մասնագիտական տեսական և գործնական ուսուցման բովանդակության ընդհանուր կառավարման մեջ կարող է ներգրավվել համապատասխան մասնագիտական ոլորտի բարձր որակավորում ունեցող մասնագետը:

7.2. Ուսումնական գործընթացի ուսումնամեթոդական և տեղեկատվական ապահովում

Մասնագետի պատրաստման ՄԿԾ-ն ապահովվում է ՄԿԾ բոլոր ուսումնական դասընթացների առարկաների (մոդուլների) համար նախատեսված ուսումնամեթոդական փաստաթղթերով և նյութերով:

Ուսանողների արտալսարանային աշխատանքներն ունեն մեթոդական աջակցություն և դրանց կատարման համար անհրաժեշտ ժամանակի հիմնավորում:

Յուրաքանչյուր ուսանողն ունի հասանելիություն էլեկտրոնային գրադարանային համակարգին, որը պարունակում է ուսումնասիրվող հիմնական առարկաների հետ կապված հրապարակումները:

7.3. Ուսումնական գործընթացի նյութատեխնիկական ապահովում

Մասնագետի պատրաստման ՄԿԾ իրականացնող ԱԲՀ-ն ունի նյութատեխնիկական անհրաժեշտ հենք, որը ապահովում է ուսանողների բոլոր տեսակի՝ առարկայական և միջառարկայական ուսուցման, լաբորատոր, գործնական և գիտահետազոտական աշխատանքների իրականացումը, որոնք նախատեսված են բուհի ուսումնական պլանով և համապատասխանում են գործող սանիտարական և հակահրդեհային կանոնակարգերին ու նորմերին:

Մասնագետի պատրաստման ՄԿԾ իրականացման համար Համալսարանն ունի հետևյալ նյութատեխնիկական ապահովումը:

Բուհում օգտագործվում են էլեկտրոնային նյութեր և ուսումնական պրոցեսի համար ունի համացանցին միացված առնվազն 30 համակարգիչ: Ուսանողներն ուսուցման ընթացքում ապահովված են համակարգչային լսարաններով:

8. Համալսարանի ուսանողների ընդհանուր կրթական կարողությունների զարգացումն ապահովող սոցիալ-մշակութային միջավայրի բնութագիրը:

Դաստիարակչական աշխատանքի կազմակերպումը արտացոլված էն Համալսարանի կանոնակարգերում և կարգերում, համալսարանի դաստիարակչական աշխատանքի պլաններում, ամբիոնների և դասախոսների տարեկան աշխատանքային պլաններում:

Դաստիարակչական աշխատանքի ներբուհական ներքին ակտեր են հանդիսանում հրամանները, կանոնակարգերը, ծրագրերը, հրահանգները, ծառայողական գրությունները և այլ փաստաթղթեր, որոնք կարգավորում են դաստիարակչական գործունեությունը:

Դաստիարակչական աշխատանքի պլանը ներառում է ավանդական միջոցառումներ՝ հաշվի առնելով ուսանողների տարիքային և հոգեբանական առանձնահատկությունները, երիտասարդական քաղաքականության առաջնահերթությունները, երկրի և բուհի պատմական հիշարժան տարեթվերը, նախատեսում է մի շարք միջոցառումներ՝ ուղղված ուսանողների քաղաքացիական և հայրենասիրական, մշակութային-բարոյական, մասնագիտական-աշխատանքային դաստիարակությանը, մանագիտական կողմնորոշմանը, գիտամեթոդական ապահովմանը, ուսանողների սոցիալական պաշտպանությանը, դաստիարակչական աշխատանքի նյութատեխնիկական բազայի բարելավմանը:

Զգալի աշխատանք իրականացնում է նաև ուսանողական խորհուրդը:

Դաստիարակչական աշխատանքի իրականացման ընթացքում բուհի աշխատակիցները օգտագործում են տարբեր աշխատաձևեր՝ անհատական աշխատանք ուսանողների հետ, ուսանողական գիտական ընկերության գործունեություն, մասնագիտական ծրագրերի և նախագծերի իրականացում, նորարարական գործունեություն, համագործակցություն սոցիալական գործընկերների հետ՝ քաղաքային, մարզային և միջտարածաշրջանային մակարդակներում:

Դաստիարակչական նպատակներով Համալսարանում լայնորեն օգտագործվում են ուսուցման գործընթացի հնարավորությունները: Մասնավորապես, հումանիտար առարկաների աշխատանքային ուսումնական ծրագրերի մեջ ներառված են բարոյական, մարդասիրական և հայրենասիրական դաստիարակության, ինչպես նաև հոգեբանության, մշակութաբանության, հայոց լեզվի և խոսքի մշակույթի վերաբերյալ հարցեր: Ուսումնական ծրագրերում առկա է արտահայտված մշակութաբանական

բաղադրիչ: Բնագիտական և կլինիկական ցիկլերի առարկաների ուսումնասիրության ընթացքում լայնորեն նշվում են նաև հայրենական գիտնականների ձեռքբերումները:

Ուսանողների ֆիզիկական դաստիարակությունն ուղղված է առողջ ապրելակերպի ձևավորմանը, մասնակցություն տարբեր մակարդակների (մարզային կամ հանրապետական) սպորտային մրցույթներին և այլն:

Համալսարանն ունի բավականին արդյունավետ կազմակերպչական կառուցվածք, որն ապահովում է շրջանավարտների մոտ ընդհանուր մշակութային (սոցիալական և անհատական) որակների զարգացումը: Դաստիարակչական աշխատանքի կազմակերպման և կատարելագործման մեջ կա զգալի ներուժ, ձևավորված կառուցվածքի շրջանակներում նոր հնարավորությունների որոնման հնարավորություն:

9. Հետագա ուսման հնարավորությունները

091101.00.7-«Ստոմատոլոգիա» ՄԿԾ-ն յուրացրած բժիշկ-ստոմատոլոգը պատրաստ է կրթությունը շարունակելու համապատասխան մասնագիտական ծրագրերով օրդինատուրայում և ասպիրանտուրայում /տեսական ամբիոններ/:

**ԱՎԱՆԴԱԿԱՆ ԲԺՇԿՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՊԼԱՆ**

Մասնագիտությունը՝ 091101.00.7- «Ստոմատոլոգիա»

Հավելված

Մասնագիտական որակավորում՝
«Բժիշկ-ստոմատոլոգ»
Ուսման ժամկետը՝ 5 տարի
Ինտեգրացված կրթական ծրագիր

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻ ԳՐԱՏԻԿ

Կուրս	Սեպտեմբեր				29.	Հոկտեմբեր			27.	Նոյեմբեր				Դեկտեմբեր				29.	Հունվար			26.	Փետրվար			23.	Մարտ				30.	Ապրիլ					
	1	8	15	22	-	6	13	20	-	3	10	17	24	1	8	15	22	-	5	12	19	-	2	9	16	-	2	9	16	13	-	6	13	20			
	7	14	21	28	5.	12	19	26	2.	9	16	23	30	7	14	21	28	4.	11	18	25	1.	8	15	22	1.	8	15	22	29	5.	12	19	26			
1																	//	::	::	::	//																
2																	//	::	::	::	//																
3																	//	::	::	::	//																
4																	//	::	::	::	//																
5																	//	::	X	X	//																

Ժամանակի բյուջեի ամփոփիչ տվյալներ /շաբաթներով/

Կուրս	27.	Մայիս				Հունիս				29.	Հուլիս			27.	Օգոստոս				Տեսական ուսուցում	Քննաշրջան	Ուսումն./ արտադր. պրակտ	Ավարտական ամփոփիչ ատեստավորում	Արձակուրդ	Ընդամենը
	-	4	11	18	25	1	8	15	22	-	6	13	20	-	3	10	17	24						
	3.	10	17	24	31	7	14	21	28	5.	12	19	26	2.	9	16	23	31						
1						::	::	::	//	//	//	//	//	//	//	//	//	//	34	6			12	52
2				::	::	::	X	X	//	//	//	//	//	//	//	//	//	//	32	6	2		12	52
3				::	::	::	X	X	//	//	//	//	//	//	//	//	//	//	32	6	2		12	52
4		::	::	::	X	X	X	X	//	//	//	//	//	//	//	//	//	//	30	6	4		12	52
5						:///	:///	:///											33	2	2	3	2	42
																		161	26	10	3	50	250	

Տեսական ուսուցում

Արձակուրդ

 //

Պետական քննություն

 :///

Քննաշրջան

 ::

Ուսումնաարտադրական պրակտիկա

 X

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՊԼԱՆ

N	Առարկայի անվանումը	Շարքայական ծանրաբեռնվածություն	Կրեդիտ	ԺԱՄԵՐ Այդ թվում								Գնահատում		Շարքայական ծանրաբեռնվածություն	Կրեդիտ	ԺԱՄԵՐ Այդ թվում								Գնահատում	
				Ընդամենը	Լսարանային	Դասախոսություն	Գործնական պարասպանք	Արտալսարանային	Ինքնուրույն աշխատանքներ	Դասախոսի խորհրդատվություն	Քննություն	Ստուգաթիվ	Քննություն			Ընդամենը	Լսարանային	Դասախոսություն	Գործնական պարասպանք	Արտալսարանային	Ինքնուրույն աշխատանքներ	Դասախոսի խորհրդատվություն	Քննություն	Ստուգաթիվ	Քննություն
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
		I կուրս																							
I կիսամյակ 17 շաբաթ												II կիսամյակ 17 շաբաթ													
1.	Հայոց լեզու	2	2	60	34		34	26	17	9		++		2	2	60	34		34	26	17	9		++	
2.	Լատիներեն	3	3	90	51		51	39	26	13		++		2	2	60	34		34	26	17	9		++	
3.	Օտար լեզու	3	3	90	51		51	39	25	14		++		2	2	60	34		34	26	17	9		++	
4.	Հայոց պատմություն	3	3	90	51	34	17	39	26	13		++													
5.	Բժշկության պատմություն													3	3	90	51	34	17	39	26	13		++	
6.	Ընդհանուր հոգեբանություն	3	3	90	51	34	17	39	26	13		++													
7.	Բժշկական հոգեբանություն													2	2	60	34	16	18	26	17	9		++	
8.	Մաթեմատիկա, բժշկական ինֆորմատիկա	3	3	90	51	18	33	39	25	14		++		2	2	60	34	16	18	26	17	9		++	
9.	Բժշկական ֆիզիկա													3	3	90	51	24	27	39	25	14		++	
10.	Ընդհանուր քիմիա	4	4	120	68	24	44	52	34	12	6		1												
11.	Կենսաօրգանական քիմիա													3	3	90	51	26	25	39	21	12	6		2
12.	Կենսաբանություն	5	5	150	85	26	59	65	47	12	6		1	3	3	90	51	14	37	39	21	12	6		2
13.	Մարդու անատոմիա	4	4	120	68	18	50	52	34	12	6		1	4	4	120	68	20	48	52	34	12	6		2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
14.	Հյուսվածաբանություն, էմբրիոլոգիա, բջջաբանություն													4	4	120	68	18	50	52	34	18		++		
Ընդամենը		30	30	900	510	154	356	390	260	112	18	6	3	30	30	900	510	168	342	390	246	126	18	8	3	
		II կուրս																								
		III կիսամյակ 17 շաբաթ												IV կիսամյակ 15 շաբաթ												
1.	Փիլիսոփայություն													3	2	60	45	34	11	15	9	6		++		
2.	Կենսաքիմիա	4	4	120	68	24	44	52	34	12	6		3	4	4	120	60	24	36	60	42	12	6		4	
3.	Մանրէաբանություն, վիրուսաբանություն, իմունոլոգիա	4	4	120	68	20	48	52	34	18		++		4	4	120	60	20	40	60	42	12	6		4	
4.	Նորմալ ֆիզիոլոգիա	4	4	120	68	24	44	52	34	18		++		4	4	120	60	22	38	60	42	12	6		4	
5.	Հյուսվածաբանություն, էմբրիոլոգիա, բջջաբանություն	4	4	120	68	16	52	52	34	12	6		3													
6.	Մարդու անատոմիա	4	4	120	68	24	44	52	34	12	6		3													
7.	Ախտաբանական անատոմիա													3	3	90	45	20	25	45	33	12		++		
8.	Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա													3	2	60	45	18	27	15	9	6		++		
9.	Տեղագրական անատոմիա													3	2	60	45	20	25	15	9	6		++		
10.	Ստոմատոլոգիական հիվանդ. կանխարգելում	4	4	120	68	24	44	52	34	18		++														
11.	Նյութագիտություն	2	2	60	34	14	20	26	17	9		++														
12.	Թերապևտիկ ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա	4	4	120	68	20	48	52	34	18		++		2	2	60	30	16	14	30	12	12	6		4	
13.	Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա													2	2	60	30	14	16	30	18	12		++		
14.	Վիրաբուժական ստոմատոլոգ. պրոպեդևտիկա													2	2	60	30	14	16	30	18	12		++		
Ուսումնաարտադրական պրակտիկա															3	90	60		60	30						
Ընդամենը		30	30	900	510	166	344	390	255	117	18	5	3	30	30	900	510	202	308	390	234	102	24	6	4	
		III կուրս																								
		V կիսամյակ 17 շաբաթ												VI կիսամյակ 15 շաբաթ												
1.	Ախտաբանական անատոմիա	4	4	120	68	22	46	52	34	12	6		5													

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
2.	Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա	3	3	90	51	20	31	39	25	14		++		4	4	120	60	22	38	60	42	12	6		6	
3.	Դեղաբանություն	3	3	90	51	16	35	39	30	9		++		3	3	90	45	16	29	45	27	12	6		6	
4.	Հիգիենա	3	3	90	51	24	27	39	25	14		++														
5.	Համաճարակաբանություն													3	3	90	45	20	25	45	31	14		++		
6.	Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա	3	3	90	51	16	35	39	21	12	6		5													
7.	Ներքին հիվանդություններ													3	2	60	45	18	27	15	9	6		++		
8.	Ընդհանուր վիրաբուժություն	3	3	90	51	20	31	39	21	12	6		5													
9.	Վիրաբուժական հիվանդություններ													3	3	90	45	20	25	45	27	18		++		
10.	Ճատագայթային ախտորոշում													3	3	90	45	24	21	45	33	12		++		
11.	Մաշկավեներական հիվանդություններ	3	3	90	51	24	27	39	25	14		++														
12.	Թերապևտիկ ստոմատոլոգիա	3	3	90	51	12	39	39	25	14		++		4	3	90	60	12	48	30	12	12	6		6	
13.	Վիրաբուժական ստոմատոլոգիա	3	3	90	51	12	39	39	25	14		++		4	3	90	60	14	46	30	12	12	6		6	
14.	Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիա	2	2	60	34	8	26	26	17	9		++		3	3	90	45	12	33	45	33	12		++		
Ուսումնաարտադրական պրակտիկա															3	90	60		60	30						
Ընդամենը		30	30	900	510	174	336	390	248	124	18	7	3	30	30	900	510	176	334	390	195	111	24	5	4	
		IV կուրս																								
		VII կիսամյակ 17 շաբաթ												VIII կիսամյակ 13 շաբաթ												
1.	Հանրային առողջություն և առողջապահություն														3	2	60	39	20	19	21	15	6		++	
2.	Ֆիտոթերապիան ստոմատոլոգիայում														3	2	60	39	18	21	21	15	6		++	
3.	Ներքին հիվանդություններ,	1	1	30	17	6	11	13	10	3		++														

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
4.	Կլինիկական դեղաբանություն	2	2	60	34	12	22	26	14	6	6		7												
5.	Քիթ, կոկորդ, ականջի հիվանդություններ	3	3	90	51	20	31	39	26	13		++													
6.	Իմունոլոգիա և ալերգոլոգիա	2	2	60	34	18	16	26	17	9		++													
7.	Նյարդաբանություն	3	3	90	51	18	33	39	21	12	6		7												
8.	Բնֆեկցիոն հիվանդություններ	3	3	90	51	24	27	39	26	7	6		7												
9.	Աչքի հիվանդություններ	2	2	60	34	16	18	26	17	9		++													
10.	Մանկաբարձություն													4	3	90	52	24	28	38	20	12	6		8
11.	Մանկաբուժություն	2	2	60	34	20	14	26	17	9		++													
12.	Արտակարգ իրավիճակների բժշկություն													3	2	60	39	20	19	21	15	6		++	
13.	Թերապևտիկ ստոմատոլոգիա	4	4	120	68	16	52	52	40	12		++		5	4	120	65	22	43	55	37	12	6		8
14.	Վիրաբուժական ստոմատոլոգիա	4	4	120	68	16	52	52	38	14		++		4	3	90	52	18	34	38	20	12	6		8
15.	Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիա	4	4	120	68	10	58	52	38	14		++		4	4	120	52	10	42	68	50	12	6		8
16.	Մանկական թերապևտիկ ստոմատոլոգիա													2	2	60	26	8	18	34	25	9		++	
17.	Օրթոդոնտիա և մանկական հարադրավորում													2	2	60	26	12	14	34	25	9		++	
Ուսումնասիրտադրական պրակտիկա															6	180	120		120	60					
Ընդամենը		30	30	900	510	194	316	390	252	120	18	8	3	30	30	900	510	152	358	390	167	79	24	5	4

1	2	V կուրս																							
		IX կիսամյակ 16 շաբաթ												X կիսամյակ 17 շաբաթ											
		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
1.	Ասեղնաբուծությունը ստոմատոլոգիայում	2	2	60	32	22	10	28	19	9		++													
2.	Անզգայացում և վերակենդանացում													3	2	60	51	16	35	9	5	4		++	
3.	Հոգեբուծություն													2	2	60	34	16	18	26	17	9		++	
4.	Ֆիզիոթերապիան ստոմատոլոգիայում													3	2	60	51	12	39	9	5	4		++	
5.	Դատական բժշկություն	2	2	60	32	16	16	28	19	9		++													
6.	Թերապևտիկ ստոմատոլոգիա	6	4	120	96	22	74	24	18	6		++		6	6	180	102	22	80	78	51	27		++ 10	
7.	Վիրաբուժական ստոմատոլոգիա	6	6	180	96	30	66	84	57	21	6		9	3	3	90	51	16	35	39	30	9		++ 10	
8.	Դիմաձևոտային վիրաբուծություն	3	2	60	48	12	36	12	8	4		++		3	3	90	51	12	39	39	30	9		++	
9.	Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիա	4	4	120	64	12	52	56	38	12	6		9	4	3	90	68	12	56	22	16	6		++ 10	
10.	Մանկական թերապևտիկ ստոմատոլոգիա	2	2	60	32	8	24	28	19	9		++		2	2	60	34	8	26	26	17	9		++	
11.	Մանկական վիրաբուժական ստոմատոլոգիա	2	2	60	32	8	24	28	19	9		++		2	2	60	34	12	22	26	17	9		++	
12.	Օրթոդոնտիա և մանկական հարադրավորում	3	3	90	48	12	36	42	24	12	6		9											++	
13.	Գենետիկորեն պայմանավորված հիվանդություններ													2	2	60	34	14	20	26	17	9		++	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Ուսումնաարտադրական պրակտիկա		3	90	60		60	30				++													
* Ավարտական ամփոփիչ ատեստավորում													3	90					90	60		30		
Ընդամենը	30	30	900	540	142	398	360	221	91	18	7	3	30	30	900	510	140	370	390	265	95	30	11	3

Լրացուցիչ ընտրովի դասընթացներ

		II կուրս																							
		III կիսամյակ 17 շաբաթ											IV կիսամյակ 15 շաբաթ												
1.	Բիռեթիկա															3	2	60	45	22	23	15			++
	- Շամանակակից ստոմատոլոգիական քիմիական նյութեր																								
		III կուրս																							
		V կիսամյակ 17 շաբաթ											VI կիսամյակ 15 շաբաթ												
2.	Առողջ կենսակերպի հիմունքներ															3	2	60	45	24	21	15			++
	- Ստոմատոլոգիական ծառայության կազմակերպում																								

		IV կուրս																							
		VII կիսամյակ 17 շաբաթ											VIII կիսամյակ 13 շաբաթ												
3.	Ատամների բնածին արատներ															3	2	60	39	12	27	21			++
	- Շամանակակից տեխնոլոգիաները էթետիկական ստոմատոլոգիայում																								

Ֆակուլտատիվ դասընթաց

1.	Ֆիզդաստիարակություն	4						136						4									128			
----	---------------------	---	--	--	--	--	--	-----	--	--	--	--	--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	-----	--	--	--

ՈՒՍՈՒՄՆԱԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ ՊՐԱԿՏԻԿԱ

▪ Բուժքրոջ օգնական	3 կրեդիտ	90 ժամ	II կուրս	4-րդ կիսամյակ
▪ Բժիշկ-ստոմատոլոգի /թերապևտ/ օգնական	3 կրեդիտ	90 ժամ	III կուրս	6-րդ կիսամյակ
▪ Բժիշկ-ստոմատոլոգի /վիրաբույժ/ օգնական	3 կրեդիտ	90 ժամ	IV կուրս	8-րդ կիսամյակ
▪ Բժիշկ-ստոմատոլոգի /օրթոպեդ/ օգնական	3 կրեդիտ	90 ժամ	IV կուրս	8-րդ կիսամյակ
▪ Մանկական բժիշկ ստոմատոլոգի օգնական	3 կրեդիտ	90 ժամ	V կուրս	9-րդ կիսամյակ
Ընդամենը՝	15 կրեդիտ	450 ժամ		

*** Ավարտական ամփոփիչ առեստավորում՝**

1. Թերապևտիկ ստոմատոլոգիա և մանկական թերապևտիկ ստոմատոլոգիա
2. Վիրաբուժական ստոմատոլոգիա և մանկական վիրաբուժական ստոմատոլոգիա
3. Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիա և օրթոդոնտիա

Ծանոթություն՝

1. Կլինիկական առարկաների գործնական պարապմունքները անցկացվում են համապատասխան կլինիկաներում:
2. Ուսումնաարտադրական պրակտիկաները նախատեսված են անցկացնել կլինիկաներում հերթապահությունների ձևով կամ ցիկլերով, որոնք ավարտվում են ստուգաքրով:

Գիտխորհրդի նախագահ

ոեկտոր՝ Ն. Խ. Մարտիրոսյան

« 31 » 08 2020թ.

091101.00.7-«Ստոմատոլոգիա» մասնագիտության անընդհատ և ինտեգրացված կրթական ծրագրի հիմնական մոդուլների վերջնարդյունքների ձևավորման քարտեզ

Ընդհանրական վերջնարդյունքների ձևավորում

N		ԸՎ-1	ԸՎ-2	ԸՎ-3	ԸՎ-4
1.	Հայոց լեզու				x
2.	Հայոց պատմություն				x
3.	Փիլիսոփայություն	x			
4.	Լատիներեն				x
5.	Բժշկության պատմություն	x			
6.	Ընդհանուր հոգեբանություն	x	x		x
7.	Բժշկական հոգեբանություն		x	x	
8.	Օտար լեզու				x
9.	Բժշկական ֆիզիկա	x			
10.	Մաթեմատիկա, բժշկական ինֆորմատիկա	x			
11.	Ընդհանուր քիմիա	x			
12.	Կենսաօրգանական քիմիա	x			
13.	Կենսաբանություն	x			
14.	Կենսաքիմիա	x			
15.	Մարդու անատոմիա				
16.	Տեղագրական անատոմիա	x	x	x	x
17.	Նորմալ ֆիզիոլոգիա	x			
18.	Մանրէաբանություն, վիրուսաբանություն, իմունոլոգիա	x			
19.	Իմունոլոգիա և ալերգոլոգիա	x	x		
20.	Հյուսվածաբանություն, էմբրիոլոգիա, բջջաբանություն				
21.	Ախտաբանական անատոմիա	x			
22.	Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա	x			
23.	Դեղաբանություն	x	x	x	
24.	Համաճարակաբանություն		x		
25.	Հիգիենա	x			
26.	Հանրային առողջություն, առողջապահություն	x			
27.	Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա	x			
28.	Ներքին հիվանդություններ	x	x	x	

N		ԸՎ-1	ԸՎ-2	ԸՎ-3	ԸՎ-4
29.	Կլինիկական դեղաբանություն	x	x	x	
30.	Ընդհանուր վիրաբուժություն,		x	x	
31.	Վիրաբուժական հիվանդություններ	x	x		
32.	Անզգայացում և վերակենդանացում				
33.	Ճառագայթային ախտորոշում	x			
34.	Նյարդաբանություն	x			
35.	Աչքի հիվանդություններ				
36.	Քիթ, կոկորդ, ականջի հիվանդություններ				
37.	Մաշկավեներական հիվանդություններ				
38.	Ինֆեկցիոն հիվանդություններ				
39.	Հոգեբուժություն		x	x	
40.	Դատական բժշկություն	x	x		
41.	Մանկաբարձություն	x			
42.	Մանկաբուժություն	x			
43.	Արտակարգ իրավիճակների բժշկություն		x	x	x
44.	Թերապևտիկ ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա	x			
45.	Ստոմատոլոգիական հիվանդությունների կանխարգելում				
46.	Թերապևտիկ ստոմատոլոգիա	x			
47.	Ֆիտոթերապիան ստոմատոլոգիայում				
48.	Ասեղնաբուժությունը ստոմատոլոգիայում	x			
49.	Ֆիզիոթերապիան ստոմատոլոգիայում				
50.	Վիրաբուժական ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա	x			
51.	Վիրաբուժական ստոմատոլոգիա	x			
52.	Դիմաձևտային վիրաբուժություն				
53.	Նյութագիտություն	x			
54.	Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա	x			
55.	Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիա	x			
56.	Մանկական թերապևտիկ ստոմատոլոգիա				
57.	Մանկական վիրաբուժական ստոմատոլոգիա				
58.	Օրթոդոնտիա և մանկական հարադրավորում				
59.	Գենետիկորեն պայմանավորված հիվանդություններ	x			
Լրացուցիչ ընտրովի դասընթացներ					
1.	Բիոէթիկա				
2.	Առողջ կենսակերպի հիմունքներ	x	x		x
3.	Ատամների բնածին արատներ	x			
Ֆակուլտատիվ դասընթաց					
1	Ֆիզդաստիարակություն				

Ընդհանուր մասնագիտական վերջնարդյունքների ձևավորում

N		ԸՄՎ-1	ԸՄՎ -2	ԸՄՎ -3	ԸՄՎ -4	ԸՄՎ -5	ԸՄՎ -6	ԸՄՎ -7	ԸՄՎ -8	ԸՄՎ -9
1.	Հայոց լեզու	x	x			x				
2.	Հայոց պատմություն									
3.	Փիլիսոփայություն			x						
4.	Լատիներեն	x	x							
5.	Բժշկության պատմություն	x								
6.	Ընդհանուր հոգեբանություն			x	x					
7.	Բժշկական հոգեբանություն			x						
8.	Օտար լեզու	x	x			x				
9.	Բժշկական ֆիզիկա						x			x
10.	Մաթեմատիկա, բժշկական ինֆորմատիկա	x				x	x			
11.	Ընդհանուր քիմիա						x			
12.	Կենսաօրգանական քիմիա						x			
13.	Կենսաբանություն	x					x			
14.	Կենսաքիմիա						x		x	
15.	Մարդու անատոմիա	x					x		x	
16.	Տեղագրական անատոմիա	x			x			x	x	x
17.	Նորմալ ֆիզիոլոգիա	x					x		x	
18.	Մանրէաբանություն, վիրուսաբանություն, իմունոլոգիա	x							x	
19.	Իմունոլոգիա, ալերգոլոգիա	x							x	
20.	Հյուսվածաբանություն, էմբրիո-լոգիա, բջջաբանություն	x					x		x	
21.	Ախտաբանական անատոմիա	x		x		x			x	
22.	Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա	x					x		x	
23.	Դեղաբանություն	x				x		x		
24.	Համաճարակաբանություն				x	x				
25.	Հիգիենա						x			
26.	Հանրային առողջություն, առողջապահություն					x				
27.	Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա				x	x				x
28.	Ներքին հիվանդություններ	x			x			x	x	
29.	Կլինիկական դեղաբանություն	x			x			x	x	
30.	Ընդհանուր վիրաբուժություն				x				x	x
31.	Վիրաբուժական հիվանդություններ				x			x	x	x
32.	Անզգայացում և վերակենդանացում			x	x		x	x	x	x
33.	Ճառագայթային ախտորոշում	x			x	x				x
34.	Նյարդաբանություն				x			x	x	

N		ԸՍՎ-1	ԸՍՎ-2	ԸՍՎ-3	ԸՍՎ-4	ԸՍՎ-5	ԸՍՎ-6	ԸՍՎ-7	ԸՍՎ-8	ԸՍՎ-9
35.	Աչքի հիվանդություններ	x			x	x	x	x	x	x
36.	Քիթ, կոկորդ, ականջի հիվանդություններ	x			x	x	x	x	x	x
37.	Մաշկավեներական հիվանդություններ				x			x	x	
38.	Ինֆեկցիոն հիվանդություններ				x			x	x	
39.	Հոգեբուժություն			x	x			x		
40.	Դատական բժշկություն	x		x	x	x	x		x	
41.	Մանկաբարձություն	x			x	x	x	x	x	x
42.	Մանկաբուժություն			x	x	x	x	x	x	x
43.	Արտակարգ իրավիճակների բժշկություն			x				x		
44.	Թերապևտիկ ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա	x		x	x	x	x	x	x	x
45.	Ստոմատոլոգիական հիվանդությունների կանխարգելում					x			x	
46.	Թերապևտիկ ստոմատոլոգիա	x			x	x	x	x	x	x
47.	Ֆիտոթերապիան ստոմատոլոգիայում	x			x			x	x	
48.	Ասեղնաբուժությունը ստոմատոլոգիայում	x			x				x	x
49.	Ֆիզիոթերապիան ստոմատոլոգիայում				x			x		x
50.	Վիրաբուժական ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա	x		x	x	x	x	x	x	x
51.	Վիրաբուժական ստոմատոլոգիա	x			x	x	x	x	x	x
52.	Դիմաձևտալին վիրաբուժություն	x			x	x		x	x	x
53.	Նյութագիտություն	x			x		x	x		x
54.	Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա	x		x	x	x	x	x	x	x
55.	Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիա	x	x	x	x	x		x	x	x
56.	Մանկական թերապևտիկ ստոմատոլոգիա					x		x	x	
57.	Մանկական վիրաբուժական ստոմատոլոգիա					x		x	x	
58.	Օրթոդոնտիա և մանկական հարադրավորում			x	x					
59.	Գենետիկորեն պայմանավորված հիվանդություններ	x							x	
Լրացուցիչ ընտրովի դասընթացներ										
1.	Բիոէթիկա			x						
2.	Առողջ կենսակերպի հիմունքներ								x	
3.	Ատամների բնածին արատներ			x	x					
Ֆակուլտատիվ դասընթաց										
1.	Ֆիզդաստիարակություն									

Մասնագիտական վերջնարդյունքների ձևավորում

N		ՄՎ-1	ՄՎ-2	ՄՎ-3	ՄՎ-4	ՄՎ-5	ՄՎ-6	ՄՎ-7	ՄՎ-8	ՄՎ-9	ՄՎ-10	ՄՎ-11	ՄՎ-12	ՄՎ-13
1.	Հայոց լեզու													
2.	Հայոց պատմություն													
3.	Փիլիսոփայություն													
4.	Լատիներեն													
5.	Բժշկության պատմություն													
6.	Ընդհանուր հոգեբանություն													
7.	Բժշկական հոգեբանություն	x		x	x	x		x						
8.	Օտար լեզու													
9.	Բժշկական Ֆիզիկա													
10.	Մաթեմատիկա, բժշկական ինֆորմատիկա													
11.	Ընդհանուր քիմիա													
12.	Կենսաօրգանական քիմիա													
13.	Կենսաբանություն													
14.	Կենսաքիմիա													
15.	Մարդու անատոմիա													
16.	Տեղագրական անատոմիա													
17.	Նորմալ ֆիզիոլոգիա													
18.	Մանրէաբանություն, վիրուսաբանություն, իմունոլոգիա	x											x	
19.	Իմունոլոգիա և ալերգոլոգիա													
20.	Հյուսվածաբանություն, էմբրիոլոգիա, բջջաբանություն													
21.	Ախտաբանական անատոմիա			x	x								x	
22.	Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա	x			x								x	
23.	Դեղաբանություն								x					
24.	Համաճարակաբանություն	x	x					x				x	x	x
25.	Հիգիենա	x							x	x			x	x
26.	Հանրային առողջություն, առողջապահություն												x	x
27.	Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա	x												
28.	Ներքին հիվանդություններ	x									x		x	
29.	Կլինիկական դեղաբանություն	x									x		x	
30.	Ընդհանուր վիրաբուժություն													
31.	Վիրաբուժական հիվանդություններ	x						x						x
32.	Անզգայացում և վերակենդանացում													
33.	Ճառագայթային ախտորոշում			x	x									
34.	Նյարդաբանություն	x		x	x									
35.	Աչքի հիվանդություններ							x			x			
36.	Քիթ, կոկորդ, ականջի հիվանդություններ	x										x		

N		ՄՎ-1	ՄՎ-2	ՄՎ-3	ՄՎ-4	ՄՎ-5	ՄՎ-6	ՄՎ-7	ՄՎ-8	ՄՎ-9	ՄՎ-10	ՄՎ-11	ՄՎ-12	ՄՎ-13
37.	Մաշկավեներական հիվանդություններ								x		x			
38.	Ինֆեկցիոն հիվանդություններ													
39.	Հոգեբուժություն													
40.	Դատական բժշկություն				x									
41.	Մանկաբարձություն	x												
42.	Մանկաբուժություն	x								x	x	x		
43.	Արտակարգ իրավիճակների բժշկություն							x						x
44.	Թերապևտիկ ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա		x	x		x						x	x	x
45.	Ստոմատոլոգիական հիվանդությունների կանխարգելում	x	x	x	x	x	x			x	x			
46.	Թերապևտիկ ստոմատոլոգիա	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x	
47.	Ֆիտոթերապիան ստոմատոլոգիայում	x				x			x					x
48.	Ասեղնաբուժությունը ստոմատոլոգիայում	x				x								x
49.	Ֆիզիոթերապիան ստոմատոլոգիայում					x			x			x		x
50.	Վիրաբուժական ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա			x		x								x
51.	Վիրաբուժական ստոմատոլոգիա		x	x	x	x	x		x					x
52.	Դիմաձևոտային վիրաբուժություն			x	x	x	x		x					x
53.	Նյութագիտություն												x	
54.	Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա			x		x								x
55.	Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիա	x	x	x	x	x	x					x		
56.	Մանկական թերապևտիկ ստոմատոլոգիա	x	x	x	x	x	x							
57.	Մանկական վիրաբուժական ստոմատոլոգիա	x	x	x	x	x	x		x					
58.	Օրթոդոնտիա և մանկական հարադրավորում	x		x	x	x	x			x	x	x	x	x
59.	Գենետիկորեն պայմանավորված հիվանդություններ	x		x	x	x					x	x		
Լրացուցիչ ընտրովի դասընթացներ														
1.	Բիոէթիկա													
2.	Առողջ կենսակերպի հիմունքներ	x										x		
3.	Ատամների բնածին արատներ	x		x	x	x	x			x	x	x	x	x
Ֆակուլտատիվ դասընթաց														
1.	Ֆիզդաստիարակություն													

	Գ1	Հ1	Հ2	Հ3	Հ4	Հ5	Հ6	Ք1	Ք2	Ք3	Ք4	Գ1	Գ2	Հ1	Հ2	Հ3	Հ4	Հ5	Ք1	Ք2	Ք3	Ք4	Ք5	Ք6
ՄՎ-1	+				+	+	+	+				+	+		+		+	+						
ՄՎ-2	+		+		+			+				+	+	+				+		+				
ՄՎ-3	+	+		+	+	+		+				+	+				+							
ՄՎ-4	+	+	+	+	+	+		+				+	+				+	+					+	
ՄՎ-5	+	+	+		+	+	+	+				+	+					+		+				
ՄՎ-6	+	+	+		+	+		+				+	+				+						+	
ՄՎ-7	+	+			+	+		+	+			+	+		+	+	+		+					
ՄՎ-8	+		+					+				+	+				+						+	
ՄՎ-9	+		+	+	+	+		+	+			+	+		+			+		+				
ՄՎ-10	+		+	+				+				+	+		+					+				
ՄՎ-11	+		+	+	+	+						+	+		+					+				
ՄՎ-12	+	+	+	+	+	+	+	+				+	+	+		+		+		+				
ՄՎ-13	+	+	+	+	+	+	+	+				+	+	+	+	+		+		+				

ԱՎԱՆԴԱԿԱՆ ԲԺՇԿՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Հաստատում եմ՝

Գիտխորհրդի նախագահ

ռեկտոր՝

Ն. Կարապետյան

« 31 » 08 2020թ.

ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստումատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստումատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՍՅԱԿ	I, II
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	Անահիտ Կարապետյան Ամալյա Գրիգորյան Տաթևիկ Խաչատրյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 91 61 15 00, +374 91 58 24 41, +374 91 53 45 67
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	anahit.karapetyan.54@mail.ru , grigoryan-amalya@mail.ru , tatevyerevan@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Հումանիտար առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բան.գ.թ. Տաթևիկ Սեդրակի Կարապետյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդրով.	Քննություն	Ստուգարք
I	I	2	17	2	60	34	-	34	17	9	-	+
	II	2	17	2	60	34	-	34	17	9	-	+
Ընդամենը		4	34	4	120	68	-	68	34	18	-	

<p>1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները՝</p> <p>Գիտելիքներ՝</p> <p>1. Մայրենի լեզվի և օտար լեզվի քերականական գիտելիքներ, որոնք ձևավորվել են դպրոցում:</p> <p>Կարողություններ</p> <p>1. Մայրենի լեզվի քերականական գիտելիքների համադրումը ուսուցանվող լեզվի քերականական համակարգի հետ:</p> <p>2. Մայրենի և օտար լեզուների բառապաշարային, կառուցվածքային ընդհանրությունների ու տարբերությունների ընկալում:</p> <p>3. Մայրենի և օտար լեզուներով հաղորդակցման հնարավորությունների համադրում:</p> <p>Տիրապետումներ՝</p> <p>1. Ունակ լինել ստացած գիտելիքները կիրարկել գրավոր և բանավոր խոսքում:</p>
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>Հայոց լեզվի ուսուցումն ընթանում է երկու փուլերով. «Նախնական դասընթաց» փուլը սկսվում է գրուսուցմամբ և ներառում է «Կապակցված գրավոր և բանավոր խոսք» ենթաբաժինը, Երկրորդ՝ «Հիմնական դասընթաց» փուլում լեզվական-քերականական իրողություններն ուսուցանվում են ավելի համակարգված ձևով՝ նպաստելով նախնական դասընթացում արդեն ստացած գիտելիքների խորացմանը, հաղորդակցական կարողությունների և հմտությունների զարգացմանը:</p>
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ</p> <p>Դասընթացի նպատակն է ուսուցանել ժամանակակից հայերենի այբուբենի հնչյուն-տառերը, ձևավորել կարդալու և գրելու սկզբնական կարողություններ, հետագայում բանավոր և գրավոր կապակցված խոսք կազմելուն նպաստող շարահյուսական անհրաժեշտ գիտելիքների ուսուցման համար, տեքստային աշխատանքների՝ իրադրական տեքստերի, զրույցների, երկխոսությունների միջոցով մշակել բանավոր խոսքը, աստիճանաբար զարգացնել համագործածական և բժշկագիտական բառապաշարը:</p>
<p>4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է</p> <p>Իմանա՝</p> <p>Ի1. Հայոց լեզվի այբուբենը, հնչյունների գրային նշանները /մեծատառ և փոքրատառ, ձեռագիր և տպագիր/, հայերենի հնչյունական համակարգը ձայնավորների և բաղաձայնների ուղղագրությանը վերաբերող օրինաչափությունները:</p> <p>Ի2. Բառերի տեսակներն ըստ կազմության, ձևի և իմաստի, հաղորդակցման համար անհրաժեշտ նվազագույն բառապաշար՝ ա/ ուսումնական գործընթացին առնչվող անհրաժեշտ բառեր, բ/ գործողություն, առարկայի հատկանիշ նշանակող համագործածական բառեր, գ/ կենցաղին, առօրյային վերաբերող համագործածական բառեր:</p> <p>Ի3. Տեքստային աշխատանքների՝ իրադրական տեքստերի, զրույցների, երկխոսությունների միջոցով մշակել բանավոր խոսքը, աստիճանաբար զարգացնել բառապաշարը, ամրապնդել լեզվաքերականական գիտելիքները:</p> <p>Ի4. Թեքվող խոսքի մասերի հարացույցների գլխավոր տարրերը, չթեքվող խոսքի մասերի գործնական կիրառությունը:</p> <p>Ի5. Նախադասության կառուցվածքը, նախադասություն կազմող բառերի կապակցման եղանակները, համառոտ և ընդարձակ, պարզ և բարդ նախադասություններ, նախադասության տեսակներն ըստ հաղորդակցման նպատակի /պատմողական, հարցական, հրամայական և բացականչական/, դրանց կետադրությունը, մասնագիտական դասընթացներին վերաբերող հիմնական եզրույթներ ու եզրույթային կապակցություններ, գիտական ոճին հատուկ կառույցներ, լեզվաքերականական իրողություններ:</p> <p>Կարողանա՝</p> <p>Կ1. Լսողությամբ տարբերել հայերենի հնչյունները, երկհնչյունները:</p> <p>Կ2. Ճանաչել բառի բաղադրիչները: Մեծ հաճախականություն ունեցող հոմանիշները, հականիշները գործածել խոսքի մեջ ըստ անհրաժեշտության:</p> <p>Կ3. Ճիշտ կիրառել անվանական և բայական համակարգի թեքված ձևերը, ինքնուրույն կառուցել</p>

կապակցված խոսք:

Կ4. Ընկալել հայոց լեզվի շարահյուսական կառուցվածքը, կազմել փոքրածավալ տեքստեր, համառոտել կարդացած տեքստը, կառուցել իրադրական երկխոսություններ՝ պահպանելով հայերենի շարահյուսական կանոնները:

Կ5. Կարդալ, հասկանալ և վերարտադրել պարզ նախադասություններից կազմված մասնագիտական պարզագույն տեքստեր՝ առանձնացնելով մասնագիտական բառերն ու բառակապակցությունները, դրանցով կազմել նախադասություններ:

Կ6. Տարբեր բնույթի գրավոր աղբյուրներից (բառարան, հանրագիտարան, մամուլ, տեղեկատուներ, համացանց և այլն) անհրաժեշտ տեղեկատվական նյութեր ձեռք բերել և նպակադրված կիրառել:

Տիրապետի՝

S1. Համապատասխան իրավիճակներում ինքնաարտահայտվելուն, նախադասությունները քերականորեն ճիշտ կառուցելուն, թեմայի շուրջ երկխոսություն վարելուն և ճիշտ դիմելաձևերի հմտություններին:

S2. Բառարանից, հանրագիտարանից, տեղեկատու գրականությունից, ինչպես նաև՝ տպագիր և էլեկտրոնային աղբյուրներից օգտվելու ունակություններին, գիտահանրամատչելի, մասնագիտական գրականություն կարդալու և կարդացածը վերաշարադրելու հմտություններին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ամբիոնական մշակումներ
2. V. Gevorgian, East Armenian Course, Yerevan, 2000.
3. Dora Sakayan, Eastern Armenia, For the English Speaking World, YSU Press, 2007:
4. Գուրգեն Գևորգյան, Արտակ Գալստյան, «Անգլերեն-հայերեն առավել գործածական բժշկական բառեր և բառակապակցություններ», Երևան, «Արեգ», 2005թ.:
5. Աստղիկ Ավետիսյան, «Պատկերազարդ հայոց լեզու» (անգլախոս ուսանողների ուսուցման սկզբնափուլ), Երևան, 2004թ.:
6. Լ.Կ. Մուրադյան, «Մովորում ենք գրել, կարդալ, խոսել հայերեն», (անգլախոս ուսանողների համար, ուսուցման սկզբնական փուլ), Երևան, 2011թ.:
7. Ա. Շ. Ավետիսյան, «Հայոց լեզու» (Ձեռնարկ անգլախոս ուսանողների համար), Տեքստեր և վարժություններ, Երևան, 2004թ.:
8. «Հայոց լեզու», ԵՊԲՀ Ա.Գ. Ավետիսյանի խմբագրությամբ, ուսումնական ձեռնարկ, Երևան, 2009:

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴԻԻՉՆԵՐ	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	14

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԼԱՏԻՆԵՐԵՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	I, II
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	Վիկտորյա Թումանյան, Ժաննա Հակոբյան, Քրիստինա Մեժլումյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 91 80 06 13, +374 77 04 19 74, +374 77 99 74 71
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	vdoxoyan75@mail.ru , zhanna.mousisyan@mail.ru , Kristina_mezhlumyan@yahoo.com

ԱՄԲԻՈՆ	Հումանիտար առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բան.գ.թ. Տաթևիկ Սեդրակի Կարապետյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդ.	Քննություն	Ստուգաթիվ
I	I	3	17	3	90	51		51	26	13		+
	II	2	17	2	60	34		34	17	9		+
Ընդամենը		5	34	5	150	85		85	43	22		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, ունակություններն ու կարողությունները

Գիտելիքներ

- անգլերենի բավարար քերականության իմացություն (հնչյունաբանություն, բառագիտություն, ձևաբանություն, շարահյուսություն).
- անատոմիական, ստոմատոլոգիական, բառապաշար.
- մայրենի և օտար լեզուներով հաղորդակցում:

Կարողություններ

- հասկանալ և վերլուծել քերականական նյութեր,
- համադրել անգլերեն լեզուն լատիներենի հետ,
- համեմատություններ անցկացնել անգլերենի և լատիներենի միջև,
- ինքնուրույն աշխատանք կատարելու ունակություն և ժամանակի ճիշտ կառավարում,
- բարելավելու կարողություն,
- քննադատական մտածողության, գիտական գրականության ուսումնասիրության կարողություն:

Տիրապետումներ

- սոցիալական հմտություններ,
- մշակութային իրավասություն,

<p>3. թիմային աշխատանք, 4. բանավոր հաղորդակցություն, 5. բարոյական պատասխանատվություն անձի և մյուսների նկատմամբ, 6. դիմացկունություն և հարմարվողականություն:</p>
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ Դասընթացը ընդգրկում է անատոմիական, հյուսվածաբանական, դեղագիտական, ախտաբանական և կլինիկական տերմինների ուսուցումը: Դասընթացը հնարավորություն կտա արտասահմանցի ուսանողներին ծանոթանալ անատոմիայում կիրառվող ակտիվ բառապաշարին, ինչպես նաև հունարեն և լատիներեն բիլինգվալ հիմքի վրա ձևավորված ախտաբանական և կլինիկական տերմիններին, որոնք նպաստում են ուսանողների մնացորդային գիտելիքների ձեռք բերմանը, որը հետագայում հնարավորություն է տալիս հմտորեն ծանոթանալ օտարալեզու բժշկական գրականությանը, քանի որ գրեթե ամբողջ եվրոպական/ բացառությամբ գերմաներենի, որոնք առաջնահերթությունը տալիս են սեփական լեզվով ձևավորած տերմիններին, նոր հետո միջազգայինին/ և արևմտյան բժշկական գրականությունը կիրառում է միմիայն հունա-լատինական տերմիններ:</p>
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.</p>
<p>3.1. Դասընթացի նպատակը Ուսուցանել հունալատինական անատոմիական, կլինիկական և դեղագիտական, բժշկական տերմինները:</p>
<p>3.2. Դասընթացի խնդիրները</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ծանոթացնել բժշկական տերմինների բառակազմության բովանդակությանը: ▪ Ձևավորել կարողալու, գրելու կարողությունները: ▪ Ուսուցանել նոր բառապաշար՝ հետագայում նեղ մասնագիտական նոր տերմիններ կազմելու համար:
<p>4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է Իմանա՝</p> <p>Ի1. լատիներենի քերականությունը. Ի2. լատինական և հունական նախածանցներն ու վերջածանցները, բառակազմիչ տարրերը. Ի3.լատիներեն (հուներեն) տերմինաբանությունը՝ միջազգային անատոմիական, ստոմատոլոգիական բառապաշարին համաձայն. Ի4. դեղատոմսերի թարգմանություններն ու կրճատումները. Ի5.ախտաբանական, կլինիկական, ստոմատոլոգիական, դեղագիտական տերմինաբանություն:</p> <p>Կարողանա՝</p> <p>Կ1.մասնագիտական գործունեության համար օգտվել ուսումնական, գիտական, հանրամատչելի գրականությունից և համացանցից:</p> <p>Տիրապետի՝</p> <p>S1.լատիներեն տերմինների կազմման հմտություններին, մասնագիտական դասընթացների ուսուցման ընթացքում բժշկական տերմինաբանության կիրառման հմտություններին. S2.բժշկական բառապաշարին և բժշկության մեջ կիրառվող քերականական նրբություններին. S3.օտարերկրյա բժիշկների հետ պրոֆեսիոնալ մակարդակով շփվելու կարողություններին:</p>
<p>5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ամբիոնական մշակումներ 2. Balabanyan V.M., Stepanyan N.S. “Latin manual for first year foreign medical students”, Yerevan, 2008, YSMU after M. Heratsi. 3. Banay G., “An introduction of medical terminology. Greek and Latin derivations”, Worcester. 4. Budzowska M. “Medical Latin Course”, Todz, 2007, www.pbs.org 5. Frantisek Simon, “The history of Latin teeth names”, Slovakia, 2015. 6. Kondratev D., Yylegzanina O., Knyazeva J. “Latin and fundamentals of medical terminology for medical students”, Grodno, 2005, ISBN 985-496-063-3.

7. Katarzyna Joskowska, Zenon Grabarczyk. "Greek and Latin in medical terminology". 2013. ISSN 2300-5432.
8. Առաքելյան Հ.Թ., Բալաբանյան Վ.Մ., Տիրացյան Գ.Գ., Ստեփանյան Ն.Ս. «Լատիներեն լեզու և բժշկական տերմինաբանություն» Երևան, 2008, ISBN 978-99941-40-59-6.
9. Чернявский М. Н. «Латинский язык и основы медицинской терминологии». МОСКВ, 2007.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՕՏԱՐ ԼԵԶՈՒ, ԱՆԳԼԵՐԵՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	I, II
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	բան.գ.թ. Տաթևիկ Կարապետյան բան.գ.թ. Տաթևիկ Սիմոնյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 93 77 25 99, +374 94 11 30 90
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	karapetyants@yahoo.com , tatevsimonyan85@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Հումանիտար առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բան.գ.թ. Տաթևիկ Սեդրակի Կարապետյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհուրդ.	Քննություն	Ստուգաթիվ
I	I	3	17	3	90	51	-	51	25	14		+
	II	2	17	2	60	34	-	34	17	9		+
Ընդամենը		5	34	5	150	85	-	85	42	23		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, ունակություններն ու կարողությունները, որոնք ձևավորվել են դպրոցական ծրագրի շնորհիվ՝

Գիտելիքներ՝

- անգլերենի բավարար իմացություն,
- մայրենի և օտար լեզուների բառապաշարային, կառուցվածքային ընդհանրությունների ու տարբերությունների ընկալում,
- մայրենի և օտար լեզուներով հաղորդակցման հնարավորությունների համադրում:

Կարողություններ՝

- հասկանալ և վերլուծել քերականական նյութեր մայրենի լեզվով,
- համադրել մայրենի լեզուն անգլերենի հետ,
- համեմատություններ անցկացնել մայրենի լեզվի և անգլերենի միջև,
- անգլերենով բանավոր և գրավոր խոսքի ազատ հաղորդակցում,
- ինքնուրույն աշխատանք կատարելու ունակություն և ժամանակի ճիշտ կառավարում,
- բարելավելու կարողություն,
- քննադատական մտածողության, պատճառաբանության, գիտական գրականության ուսումնասիրության կարողություն:

Տիրապետումներ՝

- սոցիալական հմտություններ,
- մշակութային իրավասություն,
- թիմային աշխատանք,

<p>4. բանավոր հաղորդակցություն,</p> <p>5. բարոյական պատասխանատվություն անձի և մյուսների նկատմամբ,</p> <p>6. դիմացկունություն և հարմարվողականություն:</p>
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>Դասընթացը միտված է ապագա բժիշկների հումանիտար մտածողության ձևավորմանը, որի արդյունքում լեզվից դուրս ուսանողները կարող են տարբերակել հիվանդի վարքագիծը և ռեակցիաները, ձևավորել և ամրապնդել համատեղ աշխատանքը ապագա գործընկերների հետ բժշկական թիմում, մասնավորապես՝ բանավոր ներկայացումների և գիտահետազոտական աշխատանքների ծավալում (ներկայացնել և/կամ հրատարակել գիտահետազոտական արդյունքներ), միջմշակութային իրազեկում և հաղորդակցություն (հիվանդների հետ հաղորդակցություն):</p>
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.</p>
<p>3.1. Դասընթացի նպատակը</p> <p>Դասընթացի նպատակն է զարգացնել ուսանողների բանավոր խոսքի կարողությունը, խորացնել քերականական գիտելիքները, հարստացնել բառապաշարը, զարգացնել խոսելու և լսելու, մասնագիտական տերմիններն ու տերմինաբանական կապակցությունները ճշգրտորեն ընտրելու և կիրառելու հմտությունները, մասնագիտական մատչելի տեքստեր վերլուծելու և վերարտադրելու կարողությունները:</p>
<p>3.2. Դասընթացի խնդիրները</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ուսանողների հետ վարել անգլերենի բանավոր խոսքի տիրապետմանն ուղղված տարաբնույթ աշխատանքներ՝ կատարելագործելով բանավոր խոսքի ճշգրտությունն ու հստակությունը, ▪ թեմատիկ աուդիո և վիդեո նյութերի միջոցով զարգացնել ուսանողների լսելու կարողությունը, ▪ բարելավել կարդալու հմտությունը, ▪ գործնականում ամրապնդել լեզվի քերականության իմացությունը:
<p>4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է</p>
<p>Իմանա՝</p> <p>Ի1. ընդհանուր և մասնագիտական հիմնական բառակազմական կադապարները .</p> <p>Ի2. խոսքի մասերը, նախադասության անդամները, պարզ և բարդ նախադասությունների շարահյուսությունը</p> <p>Ի3. բժիշկ-հիվանդ և բժիշկ-գործընկերներ հաղորդակցության հմտությունները,</p> <p>Կարողանա՝</p> <p>Կ1. թարգմանել, վերարտադրել հատուկ բժշկական տեքստեր բառարանով և առանց բառարանի .</p> <p>Կ2. փոխանցել անգլերեն տեքստերի ընդհանուր բովանդակությունը .</p> <p>Կ3. վարել կենցաղային և մասնագիտական զրույցներ .</p> <p>Կ4. գրել անձնական և գործնական նամակներ .</p> <p>Կ5. կազմել ճիշտ խոսք (բանավոր, գրավոր)՝ հետևելով խոսքի կուլտուրայի կանոններին .</p> <p>Կ6. կողմնորոշվել սոցիալ-մշակութային հաղորդակցության տարբեր իրավիճակներում:</p> <p>Տիրապետի՝</p> <p>Տ1. անգլերեն լեզվին՝ որպես միջմշակութային հաղորդակցության միջոցի .</p> <p>Տ2. մասնագիտական և ոչ տեխնիկական բառապաշարին .</p> <p>Տ3. մասնագիտական բանավոր և գրավոր խոսքին և դրանց նրբություններին:</p>
<p>5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ</p> <p>1. Ամբիոնական մշակումներ</p> <p>2. MacCarter S., Oxford English for Careers: Medicine 1, ISBN: 978-0-19-402300-9, 2013.</p> <p>3. MacCarter S., Oxford English for Careers: Medicine 2, ISBN: 978-0-19-456956-9, 2014.</p> <p>4. Demchenko, N.M. Romanko, I.G., “English for Dental Specialist”, Poltava, 2012.</p> <p>5. Thomson A., Martinet A. “A Practical English Grammar”, oxford University Press</p>

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԲԺՇԿՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոնատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոնատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	II
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	Բ.գ.թ. Դոնարա Կարապետյան, Լիլիթ Սուքիասյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 91 42 34 77, +374 91 36 38 16
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՅԵ	Lilit.sukiasyan@inbox.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Հումանիտար առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բան.գ.թ. Տաթևիկ Սեդրակի Կարապետյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդ.	Քննություն	Ստուգարք
I	II	3	17	3	90	51	34	17	26	13		+
Ընդամենը		3	17	3	90	51	34	17	26	13		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, ունակություններն ու կարողությունները

Գիտելիքներ՝

- կենսաբանության գիտության ականավոր հայտնագործությունները, կենսաբանական գիտության դերը աշխարհի արդիական բնագիտական պատկերի ձևավորման մեջ.
- մարդկային հասարակության զարգացման օրինաչափությունների պետության կառուցվածքի, տեսակների, կառավարման ձևերի մասին:

Կարողություններ՝

- վերլուծել կենսաբանական երևույթները և բնական գործընթացների օրինաչափությունները.
- տարբերակել մարդկային հասարակության զարգացման բնորոշ առանձնահատկությունները տարբեր ժամանակաշրջաններում:

Տիրապետումներ՝

- աշխատել կենսաբանական գրականության, դասախոսությունների սեղմագրերի հետ:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Բժշկության պատմություն» դասընթացը ուսումնասիրում է բժշկության պատմական զարգացման փուլերը, տարբեր դարաշրջաններում հաճախ հանդիպող հիվանդությունները, բժշկության զարգացման առանձնահատկությունները՝ կախված կրոնական նկատառումներից և տարածաշրջանից:

<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.</p> <p>3.1. Դասընթացի նպատակը Դասընթացի նպատակն է բարձրացնել ուսանողի ընդհանուր և մասնագիտական գիտելիքների մակարդակը՝ կատարելով շատ կարևոր դեր ապագա բժշկի պատրաստման գործում, սովորեցնելով բժշկության պատմությունը, օգնել ուսանողներին մուտք գործել մասնագիտական աշխարհ:</p> <p>3.2. Դասընթացի խնդիրները</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Դասախոսությունների և գործնական պարապմունքների ընթացքում ուսումնասիրել աշխարհի բոլոր ժողովրդների բժշկության պատմությունը՝ սկսած նախնադարից մինչև մեր օրերը: 2. Ծանոթացնել կարևորագույն համաշխարհային բժշկական դպրոցների գործունեությանը: 3. Ուսուցանելով կարևորագույն բժիշկ-հումանիստների Հիպոկրատի, Գալենի, Իբն Սինայի, առազգիի, Միլիթար Հերացու, Ամիրդովլաթ Ամասիացու և ուրիշների բարոյաէթիկական սկզբունքներն նպաստով երիտասարդ բժշկի բարոյանակ կերպարի կայացմանը և կատարելագործմանը:

<p>4.ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է</p> <p>Իմանա՝</p> <p>Ի1. բժշկության անցած երկար ճանապարհը սկսած նախնադարից մինչև մեր օրերը, բժշկական համակարգերի և բժշկական դպրոցների պատմությունը, դրանց հիմնադիրները, հայկական բժշկության զարգացումը և ծաղկունքի շրջանները, հայ հայտնի բժիշկների կյանքը, վերջիններիս դերը համաշխարհային բժշկագիտության զարգացման գործում,</p> <p>Կարողանա՝</p> <p>Կ1.մասնագիտական գործունեության համար օգտվի ուսումնական, գիտական, հանրամատչելի գրականությունից և համացանցից,</p> <p>Կ2.բժշկության պատմությանը վերաբերող գիտական քննարկումների ժամանակ ցուցաբերել գրագետ մոտեցում պրակտիկ բժշկի գործունեությունում,</p> <p>Կ3.հիվանդների հետ շփվելիս, օգտագործի գիտելիքները բժշկության պատմությունից, բժշկական էթիկայից և մշակույթից, որոնք ձեռք է բերել ուսումնառության ընթացքում,</p> <p>Տիրապետի՝</p> <p>Տ1. սկզբնաղբյուրների հետ աշխատելու հմտություններին</p>

<p>5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ամբիոնական մշակումներ 2. Հայաստանի Բժշկության Պատմություն, դասագիրք/ Ս. Վարդանյան, Երևան, 2000; 3. Բժշկության Պատմություն, դասագիրք/ Յ. Լիսիցին, Մոսկվա, 2015. 4. Աբուսայիդ.Յաղագս կազմութեան մարդոյ,քննական բնագիրը,ռուսերեն թարգմանությունը և առաջաբանը Ս.Վարդանյանի,Երևան,1974 5. Ամիրդովլաթ Ամասիացի.Անգիտաց անպէտ,խմբ. Կ. Բասմաջյանի,Վիեննա,1926: 6. Ասար Սեբաստիացի.Գիրք բժշկական արհեստի,աշխ. Դ.Կարապետյանի, Երևան, 1993: 7. Գրիգոր Նարեկացի. Տեսութիւն ի մարդոյն կազմութիւն,քննական բնագիրը, առաջաբանը և ծանոթագրությունները Ստելլա վարդանյանի, Էջմիածին, 2008: 8. Гипократ. Избранные книги, Москва, 1936, 9. Иба Сина. Канон врачебной науки в 5 томах, Ташкент, 10. Porter Roy. The Greatest benefit to Mankind. A Medical History of Humanity, New York, London,1998, 11. Singer Ch., Underwood A. A short History of medicine, Oxford, 1962
--

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴԴԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	I
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	պ.գ.թ., դոցենտ Արմեն Էմիլի Խաչիկյան, պ.գ.թ., դոցենտ Մարինե Գևորգյան
ՀԵՌԱՌՈՍ	+374 91 20 15 05, +374 91 30 30 53
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՅԵ	armen@fulbrightmail.org , manan21@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Հումանիտար առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բան.գ.թ., Տաթևիկ Սեդրակի Կարապետյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաթիվ
I	I	3	17	3	90	51	34	17	26	13		+
Ընդամենը		3	17	3	90	51	34	17	26	13		

ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, ունակություններն ու կարողությունները:

Գիտելիքներ

- մարդկային հասարակության վերընթաց զարգացման գործընթացի վերաբերյալ պատկերացումներ.
- երկրագնդի բնակլիմայական պայմանների, օգտակար հանածոների, բուսական և կենդանական աշխարհի մասին.
- ընդհանուր պատկերացում աշխարհի քաղաքական քարտեզի, երկրների և պետությունների տեղակայման վերաբերյալ.
- նախնական գիտելիքներ կրոնների մասին.
- նախնական գիտելիքներ ժամանակը հաշվելու և տոմարի մասին:

Կարողություններ

- վերլուծել պատմական երևույթները, հասկանալ ու տարբերակել դրանց պատճառները, առիթը, հետևանքները.
- կարողանալ բանավոր և քարտեզի վրա ներկայացնել կոնկրետ երկրի/պետության տեղը և դիրքը, նրա հարևան երկրները.
- տարբերակել մարդկային հասարակության աստիճանական զարգացման գործընթացի օրինաչափությունները և ընդհանուր միտումները.

4. դիտարկել անհատի դերը և գործունեության ազդեցությունը պատմության հոլովույթում .
5. դիտարկել պատմության շրջադարձային իրադարձությունները, երևույթները, սոցիալական կյանքն ու սովորույթները, անհատների, հասարակությունների և քաղաքակրթությունների միջև փոխհարաբերությունները, անձի, ազգի և մարդկության տեսանկյունից .
6. արժևորել ազգային ու համաշխարհային մշակութային արժեքները հանրահռչակելու, պահպանելու, զարգացնելու և փոխանցելու անհրաժեշտությունը:

Տիրապետում՝

1. ունակ լինել հասկանալու պատմական աղբյուրների հաղորդած տեղեկությունների արժանահավատության աստիճանը, աշխատել պատմագիտական գրականության, դասախոսությունների սեղմագրերի հետ, ինչպես նաև աշխատել գործնական պարապմունքների տեսական մասի հետ .
2. ունակ լինել քննարկել արդի աշխարհի հետ բազմատեսակ կապերը, աշխարհաքաղաքական արդի զարգացումների համատեքստում ուրվագծի հարաբերությունների և պատմական զարգացումների այլընտրանքային տարբերակներ, անի կանխատեսումներ դրանց արդյունքների և հետևանքների վերաբերյալ .
3. բացատրի հասարակության զարգացման հաջորդական աստիճաններից յուրաքանչյուրի առանձնահատկությունները և առավել բնորոշ գծերը .
4. աշխատել պատմական և քաղաքական քարտեզների հետ .
5. կապեր գտնի արդի և պատմական գործընթացներում, ցույց տա իր և սերունդների կապը պատմության մեջ, արժևորի և հիմնավորի պատմական փորձի և ձեռքբերումների յուրացման, դասեր քաղելու և հաջորդ սերունդներին փոխանցման անհրաժեշտությունը .
6. օգտագործի քարտեզներ, ուսումնասօժանողական գրականություն, ուսումնադիտողական տարբեր պարագաներ, դրսևորի հետազոտելու, տարբեր գործիքակազմեր համադրելու կարողություն, ուրիշների հետ համատեղ կամ ինքնուրույն կատարի նախագծային կամ հետազոտական աշխատանք, առաջադրի խնդիրներ և ներկայացնի լուծումներ .
7. Հավաքի անհրաժեշտ տեղեկություններ տարբեր աղբյուրներից, որոշի, բնութագրի աղբյուրի արժանահավատությունը, արտահայտի և հիմնավորի սեփական դիրքորոշումներ ու տեսակետներ, աղբյուրներն օգտագործելիս կատարի հղումներ:

1. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Հայոց պատմություն» դասընթացն ընդգրկում է հայ ժողովրդի պատմությունը հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը: Դասընթացը հնարավորություն է տալիս ուսանողներին ծանոթանալ իրադարձություններով և մշակութային նվաճումներով հարուստ մեր երկրի պատմությանը, ճանաչել մեր ժողովրդի ավանդույթները, բարքերն ու սովորույթները:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

3.1. Դասընթացի նպատակը

Ուսանողներին ծանոթացնել Հայոց հին հազարամյա պատմությանը, ցույց տալ, որ հայ ժողովուրդը հանդիսացել է համաշխարհային քաղաքակրթության ձևավորման հիմնական և ակտիվ մասնակիցներից մեկը և իր որոշակի ավանդն է ներդրել համամարդկային մշակույթի գանձարանը:

3.2. Դասընթացի խնդիրները

- Հայ ժողովրդի պատմությունից տալ գիտելիքի անհրաժեշտ նվազագույն պաշարը,
- Հայ ժողովրդի պատմությունը ներկայացնել ապահովելով կապը Համաշխարհայի պատմության համապատասխան իրադարձությունների և ընթացքի հետ

4. ԿՐԹԱՎԱՆ ՎԵՐՁՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա՝

- Ի1.** Հայաստանի և նրա հարևան երկրների տեղը քարտեզի վրա, հայ ժողովրդի ազգածագման մասին առկա ավանդազրույցները, 1-ին համահայկական Վանի թագավորության պատմության իրադարձությունները, արքաներին և նրանց ձեռնարկները:
- Ի2.** Երվանդունի և Արտաշեսյան արքայատան հայոց արքաներին, նրանց ձեռնարկումները հայոց պետականությունն ամրապնդելու գործում, հայ-մարական, հայ-իրանական, հայ-հռոմեական հարաբերությունները, արքայատների անկման արտաքին և ներքին պատճառների և հետևանքների մասին:
- Ի3.** Արշակունյաց արքայատան՝ Հայաստանում հաստատվելու ընթացքը, քրիստոնեության՝ որպես պետական կրոնի ընդունման կարևորությունը, հայկական մշակույթի շրջադարձը դեպի քրիստոնեական աշխարհ, հայոց այբուբենի ստեղծումը և 5-րդ դարի հայ ոսկեդարը, պետականության անկման պատճառներն ու հետևանքները:
- Ի4.** Հայ ազատագրական շարժումները 5-րդ դարում, Հայաստանի պարսկա-բյուզանդական բաժանումը, արաբական արշավանքներն ու հայերի հակաարաբական ապստամբությունները, հայոց էպոսը, նոր պետականության վերականգնման նախադրյալները:
- Ի5.** Բագրատունյաց արքայատոհմի գլխավորությամբ պետականության վերականգնումը, Բագրատունի արքաների ձեռնարկները, հայ-արաբական, հայ-բյուզանդական հարաբերությունները, Կիլիկիայի տեղադրությունը, այնտեղ հայոց պետականության հաստատումն ու անկումը:
- Ի6.** Հայ ազատագրական շարժումները 16-18-րդ դարերում, Իսրայել Օրու, Հովսեփ Էմինի, ռուսահայ և հնդկահայ կենտրոնների գործունեությունը: 19-րդ դարի միջազգային դրությունը՝ ռուս-պարսկական, ռուս-թուրքական պատերազմներն ու Հայաստանի դրությունը, Հայկական հարցի միջազգայնացումը, հայ քաղաքական կուսակցությունների գործունեությունը, ազատագրական պայքարը արդուլիամիդյան վարչակարգի դեմ 19-րդ դարավերջին:
- Ի7.** Հայ ազատագրական շարժումը 20-րդ դարի սկզբին: Ռուսաստանի քաղաքականությունը Հայկական հարցում: Երիտթուրքական հեղաշրջումը: Հայկական հարցը 1912-1914 թթ., Առաջին աշխարհամարտը և Հայոց մեծ եղեռնը, ռուսական հեղափոխությունները 1917թ., մայիսյան հերոսամարտերն ու Հայաստանի առաջին հանրապետության հռչակումը:
- Ի8.** Առաջին հանրապետության անկումը: Խորհրդային կարգերի հաստատումը Հայաստանում, ՀԽՍՀ տարածքային հիմնախնդիրները, ռուս-թուրքական 1921 թ. պայմանագրերի ազդեցությունը Հայոց պատմության վրա, Հայ ժողովրդի մասնակցությունը 2-րդ աշխարհամարտին, Արցախյան շարժման սկիզբն ու ծավալումը 1988-1991 թթ: ՀՀ և ԼՂՀ հռչակումը: Ադրբեջանի հակահայկական ագրեսիան և արցախյան պատերազմի հետագա ընթացքը 1991-1994 թթ: Հիմնախնդրի ներկայիս կարգավիճակը: Հայրենիք-սփյուռք առնչությունները 1920-1990-ական թթ.:

Կարողանա՝

- Կ1.** տարբերակել հայ հասարակության և պետության զարգացման փուլերը, հասկանա առավել կարևոր պատմական իրադարձությունների պատճառները և հետևանքները .
- Կ2.** օգտվել աղբյուրներից, վերլուծել դրանց հաղորդած տեղեկությունները և անել եզրահանգումները
- Կ3.** բանավոր, գրավոր և սահիկաշարերի ներկայացման ձևով արտահայտել իր մտքերը, ձևավորել սեփական կարծիք պատմական իրադարձությունների վերաբերյալ, ներկայացնել փաստեր և այլ ապացույցներ իր կարծիքը հաստատելու համար .
- Կ4.** օգտվել ուսումնական, գիտական, հանրամատչելի գրականությունից և համացանցից:

Տիրապետի՝

- S1.** Հայոց պատմության առանցքային փաստերին և դրանց ժամանակագրությանը,
- S2.** պատմական դեպքերի և իրադարձությունների վերաբերյալ իր մտքերը շարադրելու և կարծիք հայտնելու հմտությանը .
- S3.** պատմական իրադարձությունների պատճառները վերլուծելու և դրանց հետևանքները գնահատելու հմտություններին .
- S4.** ներկայիս քաղաքական գործընթացները հասկանալու հմտություններին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ամբիոնական մշակումներ
2. Մ. Գևորգյանի դասախոսությունների փաթեթը:
3. Հայոց պատմություն, իմբ.՝ Հր. Սիմոնյան, Եր., 2012-
www.armin.am/historyofarmenia/images/menus/728/HJP.pdf
4. Ժամկոչյան Հ., Մելիք-Բախշյան, Հայ ժողովրդի պատմություն, Եր. 1975-
<http://www.armin.am/historyofarmenia/images/menus/904/Jamkochyan.pdf>
5. Խուրշուդյան Լ., Հայկական հարցը, Եր., 1995-
www.armin.am/historyofarmenia/images/menus/273/Haykakan%20harc.pdf
6. Մինասյան Է., Հայաստանի երրորդ հանրապետության պատմություն, Եր., 2013
http://www.armin.am/historyofarmenia/images/menus/1205/hayastani_errord_hanr.pdf
7. Հայ ժողովրդի պատմության քրեստոմատիա , Երևան, 2007-
www.armin.am/historyofarmenia/images/menus/373/Qristomatia1.pdf
8. Հարությունյան Կ, Հայ ժողովրդի մասնակցությունը 2-րդ աշխարամարտին, Երևան, 2001-
www.armin.am/historyofarmenia/images/menus/286/HH_Simon%20Vracyan.pdf
http://www.armin.am/historyofarmenia/images/menus/1250/Harutyunyan_K2.pdf
9. Սարգսյան Ե. Ղ., Թուրքիան և նրա նվաճողական քաղաքականությունը Անդրկովկասում 1914-1918 թթ., Երևան, 1964-
www.armin.am/historyofarmenia/images/menus/278/Turqian%20ev%20nra%20Nvachoxakan%20qaxaqak%20anutyun@%20Andrrkovkasum.pdf
10. Սիմոնյան Հր. Ռ., Ազատագրական պայքարի ուղիներում, գիրք Ա-Բ, Երևան, 2009-
<http://www.armin.am/historyofarmenia/images/menus/775/Hrachik%20Simonyan.pdf>
11. Վրացյան Ս., Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան, 1993-
www.armin.am/historyofarmenia/images/menus/286/HH_Simon%20Vracyan.pdf

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	14

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստումատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստումատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	I
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	հ.գ.թ. Աննա Օվչյան, հ.գ.թ., Դոցենտ Մարիանա Ավետիսյան,
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 93 10 88 78, +374 94 60 94 96
ԷԼ.ՓՈՍՏ	aovchyan@inbox.ru , mariana_avetisyan@yahoo.com .

ԱՄԲԻՈՆ	Սոցիալական բժշկության
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	հ.գ.թ. Աննա Օվչյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. Շաբաթ	Շաբաթակ. Ժամ	Ընդհանուր Ժամ	Ընդամ. Լ.ս. Ժամ	Դասախ. Ժամ	Գործն., լաբ. Ժամ	Ինքն. Աշխ. Ժամ	Դասախոսի խորհրդատ	Քննություն	Ստուգաթիվ
I	I	3	17	3	90	51	34	17	26	13		+
Ընդամենը		3	17	3	90	51	34	17	26	13		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, ունակություններն ու կարողությունները՝

Գիտելիքներ

1. մարդու օրգանների, օրգան-համակարգերի, նյարդային համակարգի գործունեության մասին:
2. հասարակության և անհատի միջև փոխհարաբերությունների մասին:

Կարողություններ

1. աշխատել ուսումնական գրականության, դասախոսությունների հետ, ինչպես նաև տիրապետել տեսական նյութը գործնական պարապմունքներին կիրառելու կարողությանը:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ընդհանուր հոգեբանությունը ուսումնասիրում է մարդու հոգեկանը, հոգեկանի գործընթացներն ու վիճակները, անձի առանձնահատկությունները, գիտակցությունը, ինչպես նաև այն, թե ինչպես են առաջանում և ձևավորվում իմացական գործընթացները՝ զգայություններ, ընկալում, հիշողություն, մտածողություն, լեզու և խոսք, խառնվածք, բնավորություն, ընդունակություններ, մոտիվացիա, հույզեր և ուշադրություն:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.

3.1. Դասընթացի նպատակը

Դասընթացի տիրապետման հիմնական նպատակն է ստեղծել ուսանողների մոտ մնայուն և խորը գիտելիքներ, որոնց հիման վրա ուսանողները կկարողանան

1. Բացատրել հոգեբանական գիտության դերը:
2. Բացատրել իմացական գործընթացների, հոգեկան վիճակների հոգեֆիզիոլոգիական մեխանիզմներն ու օրինաչափությունները:
3. Բացատրել սոցիալական և կենսաբանական գործունեության դերը անձի զարգացման գործընթացում:

3.2. Դասընթացի խնդիրները

1. Հոգեբանական գիտության տեսագործնական հիմունքների իմացության ձևավորումը:
2. Իմացական գործընթացների, հոգեկան վիճակների, անձնային հատկությունների զարգացման մեխանիզմների և օրինաչափությունների իմացության ձևավորումը:
3. Տեսական, գործնական գիտելիքները բանավոր և գրավոր խոսքով ներկայացնելու կարողության զարգացում:
4. Ինքնուրույն աշխատելու, հոգեբանական գիտելիքները պրակտիկայում կիրառելու կարողության զարգացում:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՁԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է Իմանա՝

- Ի1.** Հոգեբանության ուսումնասիրման առարկան, խնդիրներն ու մեթոդները:
Ի2. Հոգեկանի կապը նյարդային համակարգի գործունեության հետ: Հոգեկան գործընթացներն ու վիճակները:
Ի3. Անձի հոգեբանական առանձնահատկություններն ու դրանց դրսևորումները:
Կարողանա՝
Կ1. Նկարագրել և բացատրել հոգեկան գործընթացների, երևույթների օրինաչափություններն ու մեխանիզմները:
Կ2. Կիրառել հոգեբանական գիտելիքները դեպքի, իրավիճակի հոգեբանական վերլուծություն կատարելիս:
Կ3. Ուսումնասիրել և վերլուծել հոգեբանական գիտական գրականություն:
Տիրապետի՝
Տ1. Հոգեբանական ինքնակարգավորման և ինքնազարգացման միջոցներին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ամբիոնական մշակումներ
2. Հոգեբանության հիմունքներ, Ա. Նալչաջյան, 2016, 672 էջ
3. Психология, Немов Р.С., 4 изд., М.: Гуманит. Изд. центр Владос, 2003, 693 стр.
4. Рубинштейн С.Л., Основы общей психологии, Изд. центр Питер, 2002, 720 стр.
5. Introduction to psychology, James W. Kalat, North Carolina State University, 9-th ed., 2008, 714 p.
6. Psychology / Henry Gleitman, James Gross, Daniel Reisberg, 8-th ed. 2011, 896 p.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	14

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստումատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստումատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	II
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	հ.գ.թ. Աննա Օվյան, հ.գ.թ., Դոցենտ Մարիանա Ավետիսյան, բ.գ.թ. Աննա Չիլինգարյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 93 10 88 78, +374 94 60 94 96, +374 98 26 26 90
ԷԼ.ՓՈՍՏ	aovchyan@inbox.ru , mariana_avetisyan@yahoo.com , ani70march@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Սոցիալական բժշկության
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	հ.գ.թ. Աննա Օվյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդատ	Քննություն	Մտուցարժ
I	II	2	17	2	60	34	16	18	17	9		+
Ընդամենը		2	17	2	60	34	16	18	17	9		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, ունակություններն ու կարողությունները.

Գիտելիքներ`

- մարդու օրգանների, օրգան-համակարգերի, նյարդային համակարգի կառուցվածքի մասին:
- նյարդային համակարգի և հոգեկանի կապի մասին:
- հոգեկանի իմացական գործընթացների մասին:
- անձի հոգեբանական կառուցվածքը:

Կարողություններ`

- Հոգեկան գործունեության ֆիզիոլոգիական մեխանիզմները բացատրելը:
- Մարդու կյանքի և գործունեության համար իմացական գործընթացների դերի ճանաչելն ու զարգացնելը:
- Անձի հոգեբանական առանձնահատկություններն ու դրանց դրսևորումները ճանաչելն ու տարբերակելը:

Տիրապետումներ`

- աշխատել հոգեբանական գրականության, դասախոսությունների սեղմագրերի հետ, գործնական պարապմունքների տեսական մասի հետ:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Բժշկական հոգեբանություն» առարկան ուսումնասիրում է հոգեբանության հետ առնչվող բժշկության տեսագործական, հիվանդության կանխարգելման, ախտորոշման և բուժման ընթացքում ծագող մարդու հոգեկան առողջության հետ կապված հիմնախնդիրները:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.

3.1. Դասընթացի նպատակը

- 1.Ցուցաբերել մասնագիտական էթիկակայի նորմերին ու կանոններին համապատասխան վարք:
- 2.Տարբերակել մարդու հոգեկանի նորման և պաթոլոգիան:
- 3.Բացատրել հոգեմարմնական խանգարումների պատճառահետևանքային կապերը:
- 4.Բացատրել հիվանդության աղդեցությունը անձի սոցիալական ադապտացիայի, աշխատունակության, հոգեկան առողջության վրա:

3.2. Դասընթացի խնդիրները

1. Բժշկական էթիկական նորմերից բխող՝ մասնագիտական վարքի և հաղորդակցման կարողության ձևավորում:
2. Հոգեմարմնական խանգարումների պատճառահետևանքային կապերի իմացության, տեսական գիտելիքներին համարժեք՝ պրակտիկ կարողությունների ձևավորում:
3. Մարդու հոգեկանի դրսևորումները՝ հիվանդության ախտորոշման, բուժման ընթացքում ճանաչելու կարողության ձևավորում:
4. Ջարգացման ընթացքում հնարավոր խանգարումների պատճառահետևանքային կապերի իմացության ձևավորում:
5. Անձնային, վարքային, տագնապային, տրամադրության խանգարումները ճանաչելու և բնութագրելու կարողության ձևավորում:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա՝

Ի1.Բժշկի մասնագիտական գործունեության հոգեբանական ասպեկտները, բժշկական դեոնթոլոգիայի սկզբունքները:

Ի2.Մարդու հոգեկան և ֆիզիկական առողջության փոխկապվածությունը, պատճառահետևանքային կապերը:

Ի3. Մարդու հոգեկանի գործունեության նորման և պաթոլոգիան:

Կարողանա՝

Կ1. Տարբերակել և վերլուծել հոգեկանի գործունեության նորման և պաթոլոգիան:

Կ2.Մարդու հոգեկան և ֆիզիկական առողջության փոխազդեցության վերաբերյալ գիտելիքները կիրառել կլինիկական դեպքերի մասնագիտական վերլուծություններում:

Կ3.Ճանաչել զարգացման ընթացքում առաջացող շեղումները և մշակել դեպքին համարժեք մասնագիտական ռազմավարություն:

Կ4.Կարողանա գնահատել խնդրահարույց իրավիճակները, համարժեք ռազմավարություն մշակել և արտահայտել սեփական դիրքորոշումը՝ ելնելով հոգեբանական սկզբունքներից:

Տիրապետի՝

Տ 1. Կլինիկական դեպքերի վերլուծման կարողությանը:

Տ 2. Հոգեբանական ինքնակարգավորման և ինքնազարգացման միջոցներին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ամբիոնական մշակումներ
2. Բժշկական հոգեբանություն, ուսումնական ձեռնարկ, ԵՊՀ, 341 էջ
3. Прикладная клиническая психология: учебное пособие, В.А. Кулганов, В.Г. Белов, Ю.А. Парфёнов, СПб.: СПбГИПСП, 2012, 444 с.
4. Психосоматика и психология здоровья: Учеб. пособие. 2-е изд., перераб. и доп., Ю.Г. Фролова, Мн.: ЕГУ, 2003, 172 с.
5. Первичная профилактика психосоматических заболеваний с помощью системы психологических технологий, И. А. Фурманов [и др.]; под ред. И. А. Фурманова, М-во образования РБ, Гом. гос. ун-т им. Ф. Скорины. Гомель: ГГУ им. Ф. Скорины, 2015, 221 с.
6. Биоэтика : учебник и практикум для вузов / Е. В. Ушаков, М. : Издательство Юрайт, 2016, 306 с.
7. The Oxford Handbook of Clinical Psychology, David H. Barlow, Oxford University Press, 2014, 977 p.

8. Clinical Psychology, Eighth Edition Timothy J. Trull and Mitchell J. Prinstein, University of Missouri–Columbia, University of North Carolina, 609 p.
9. Abnormal psychology, second edition, Deborah C. Beidel, Cynthia M. Bulik, Melinda A. Stanley, University of Central Florida, University of North Carolina, Baylor College of Medicine, 212, 678 p.
10. Health psychology, Arthur M. Nezu, Christine Maguth, Nezu Pamela A. Geller, Irving B. Weiner, John Wiley & Sons Inc., 2003, 691 p.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«զերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՓԻԼԻՍՈՓՍՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստումատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստումատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	II	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	IV
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	Հայարփի Սահակյան, Գևորգ Հակոբյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 69 24 64, +374 94 50 33 55
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	hayarpisahakyan@yandex.ru , gevorg.hakobyan82@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Հումանիտար առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բան.գ.թ. Տաթևիկ Սեդարակի Կարապետյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասակ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաթիվ
II	IV	2	15	3	60	45	34	11	9	6		+
Ընդամենը		2	15	3	60	45	34	11	9	6		

1. ՆԱԽԱՊԱՑՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները
- Գիտելիքներ**
2. համաշխարհային պատմության էական ու նշանակալի դեպքերի վերաբերյալ.
 3. լեզվական գիտելիքներ՝ կարդալու, վերարտադրելու, դասախոսություն ունկնդրելու և հասկանալու մակարդակում.
 4. գիտելիքներ՝ բնագիտական և մաթեմատիկական գիտակարգերում առկա հիմնարար տեսությունների վերաբերյալ:
- Կարողություններ**
8. վերլուծել պատմական և կենսաբանական երևույթները, բնական և հասարակական գործընթացների օրինաչափությունները.
 9. լուծել մաթեմատիկական և բնագիտական խնդիրներ.
 10. բացատրել պատմական նշանակալի դեպքերը և դրանց հնարավոր ազդեցությունները անձի և հասարակության վրա:
- Տիրապետումներ**
1. ունակ լինել՝ լսել, կարդալ և ըմբռնել, իմաստավորել ու վերաիմաստավորել դասախոսություններով և մասնագիտական գրականությամբ մատուցված ակադեմիական նյութերը.
 2. դասախոսի ուղորդմամբ՝ համադրել առկա և ստացվող գիտելիքները, դրանք շաղկապել

<p>տրամաբանական կանոնավորությամբ, կատարել եզրահանգումներ, հիմնավորել կատարված եզրահանգումները.</p> <p>3. արժեքավորել առկա և ստացվող գիտելիքը, տեսնել այն բացերը, որոնք առկա են փիլիսոփայական գիտելիքի բացակայության դեպքում:</p>	
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>«Փիլիսոփայություն» դասընթացը ուսումնասիրում է փիլիսոփայական գիտելիքի առանձնահատկությունները, փիլիսոփայության գլխավոր խնդիրը, զարգացման փուլերը, հիմնական բաժինների գլխավոր խնդիրները, վերջիններիս վերաբերյալ հիմնական տեսակետները:</p>	
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.</p> <p>3.1. Դասընթացի նպատակը</p> <p>Դասընթացի նպատակն է ուսանողին ծանոթացնել մշակույթում փիլիսոփայության ունեցած դերին, զարգաման պատմական փուլերին, փիլիսոփայական գլխավոր խնդիրների շուրջ առաջադրված հիմնական տեսակետներին:</p> <p>3.2. Դասընթացի խնդիրները</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Գոյության, իմացության, մեթոդի, գիտական և ոչ գիտական գիտելիքի դեմարկացիան: ▪ Հսարական, իրավական, քաղաքական, տնտեսական ոլորտների ունիվերսալ և փոխկապակցված հիմնախնդիրները բարելավել կարդալու հմտությունը, ▪ գործնականում ամրապնդել լեզվի քերականության իմացությունը: 	
<p>4. ԿՐԹՎԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է Իմանա՝</p> <p>Ի1. փիլիսոփայական գիտելիքի առանձնահատկությունները, Ի2. փիլիսոփայության հիմնական բաժինները և դրանց խնդրադաշտի սահմանները, Ի3. փիլիսոփայության գլխավոր խնդիրները, վերջիններիս վերաբերյալ հիմնական տեսակետները: Ի4. փիլիսոփայության զարգացման փուլերը, հիմնական դպրոցները, ուղղությունները, ճյուղերը, Ի5. համաշխարհային փիլիսոփայության ամենանշանակալի դեմքերի հիմնական գաղափարները:</p> <p>Կարողանա՝</p> <p>Կ1. փիլիսոփայական մոտեցում ցուցաբերել ցանկացած հայեցակետի նկատմամբ, Կ2. տարբերել փիլիսոփայական հիմնական ուղղությունները, հիմնախնդիրները, լուծումները, Կ3. կյանքում և մասնագիտական գործունեության շրջանակներում կիրառել փիլիսոփայության ընձեռած հնարավորությունները:</p> <p>Տիրապետի՝</p> <p>S1. փիլիսոփայական խնդրադաշտին, S2. փիլիսոփայական-մեթոդաբանական հնարներին, S3. փիլիսոփայական վերլուծության արդյունքում՝ կատարի եզրակացություններ, դրանք արժեքավորի և հիմնավորի:</p>	
<p>5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ամբիոնական մշակումներ 2. Solomon R.C., Higgins K.M., The Big Questions. A Short Introduction to Philosophy. Ninth Edition, Wadsworth, Cengage Learning, 2014 3. Ասատրյան Վ. Ս., Փիլիսոփայության ներածություն (ուսումնական ձեռնարկ), Եր, նոյան Տապան, 2001 4. Фролов И. Т. и др Введение в философию: Учеб. пособие для вузов, 3-е изд., перераб. и доп. - М.: Республика, 2003 	
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	14

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տարային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՄԱԹԵՄԱՏԻԿԱ, ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԻՆՖՈՐՄԱՏԻԿԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՍՅԱԿ	I, II
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	Լիա Մարտիրոսյան Ֆիզ. մաթ. գ. թ., Արմեն Գրիգորյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 55 43 33 56, +374 55 31 35 45
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	lia.mart70@gmail.com , armeng9@gmail.com

ԱՄԲԻՆ	Բնագիտական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՆՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., Հ. Գ. Ջավրուշյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընթաց. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դաս ախտախորհրդով.	Քննություն	Ստուգաթիվ
I	I	3	17	3	90	51	18	33	25	14		+
	II	2	17	2	60	34	16	18	17	9		+
Ընդամենը		5	34	5	150	85	34	51	42	23		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են գիտելիքներ, ունակություններ ու կարողություններ
- Գիտելիքներ՝**
- գծային, քառակուսային հավասարումների,
 - հանրահաշվական բանաձևերի,
 - հանրահաշվական արտահայտությունների ձևափոխությունների,
 - տարրական ֆունկցիաների,
 - սկզբնական հասկացություններ ֆունկցիայի սահմանի, ածանցյալի,
 - եռանկյունաչափական ֆունկցիաների, բանաձևերի,
 - նախնական գիտելիքներ համակարգչի և “MS Office” ծրագրերի մասին:
- Կարողություններ՝**
- տարբերել կախյալ և անկախ փոփոխականները, տարրական ֆունկցիաների տեսակները,
 - կատարել հանրահաշվական արտահայտությունների ձևափոխություններ,
 - կիրառել եռանկյունաչափական բանաձևեր,
 - կառուցել տարրական ֆունկցիաների գրաֆիկներ,
 - ունենալ ինտերնետում աշխատելու և “MS Office” ծրագրերից օգտվելու հմտություններ:
- Տիրապետումներ՝**
- Օգտվել տարատեսակ աղբյուրներից՝ անհրաժեշտ տեղեկատվություն ստանալու համար, աշխատել մասնագիտական գրականության հետ:
 - Աշխատել թիմում՝ պահպանելով մասնագիտական էթիկայի նորմերը, ղեկավարվելով ազգային և համամարդկային արժեքներով:

<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>Առանց «Մաթեմատիկայի» անհնար է ուսումնասիրել մյուս գիտությունները: Մաթեմատիկայի գաղափարները, դատողություններն ու օրինաչափությունները ծառայում են որպես լեզու. նրանով գրում, խոսում և մտածում են մյուս գիտությունները: Այն բացատրում է դժվարին երևույթների օրինաչափությունները, ուսումնասիրում և մեծ ճշգրտությամբ նկարագրում է երևույթների ընթացքը: «Բժշկական ինֆորմատիկան» օգնում է ձևավորել համակարգչային գիտելիքներ, ժամանակակից տեխնոլոգիաների կիրառման և տիրապետման, ինֆորմացիայի ստացման և մշակման համար, այդ թվում նաև առողջապահության ոլորտում:</p>
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ</p> <p>Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին տալ հիմնական մաթեմատիկական գիտելիքներ, ձևավորել հմտություններ, որոնք անհրաժեշտ են այլ առարկաների ուսումնասիրման և յուրացման, մասնագիտական գործունեության ընթացքում հանդիպող կիրառական խնդիրների լուծման համար, ուսանողներին ներկայացնել իրական թվերի բազմության, մի փոփոխականի ֆունկցիայի սահմանի, անընդհատության, ածանցյալի, դիֆերենցյալի, դիֆերենցիալ հաշվի հիմնական թեորեմների վերաբերյալ տեսությունները և գործնական կիրառությունները, սովորողների մոտ ձևավորել գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների համակարգ բժշկության և առողջապահության ոլորտում ժամանակակից համակարգչային տեխնոլոգիաների կիրառման և տիրապետման համար:</p>
<p>4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է</p>
<p>Իմանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> Ի1. իրական թվերի բազմության և տարրական ֆունկցիաների տեսակները Ի2. սահմանել մի փոփոխականի ֆունկցիայի սահմանի և անընդհատության հիմնական հասկացությունները, հատկությունները, ածանցյալը և դիֆերենցյալը, Ի3. Ինտեգրման հիմնական եղանակները, 1 և 2 կարգի դիֆերենցյալ հավասարումների լուծման մեթոդները: Ի4. Համակարգչային անվտանգությունը պահպանող ծրագրերի, համակարգչի ծրագրային գործունեությունը ապահովող դրայվերների, ծրագրերը մասնագիտական նպատակներին ծառայեցնելու մասին, <p>Կարողանա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> Կ1. Տեսական գիտելիքները կիրառել բժշկության մեջ՝ գործնական խնդիրներ լուծելու համար: Կ2. Մասնագիտական գործունեության համար օգտվել ուսումնական, գիտական, հանրամատչելի գրականությունից և համացանցից: Կ3. Ստեղծել բժշկական բազաներ, շնորհանդեսներ, ցուցադրություններ: Կ4. Կազմել մասնագիտական հարցումներ: <p>Տիրապետի՝</p> <ul style="list-style-type: none"> S1. Աշխատի թիմում, լուծի մասնագիտական խնդիրներ, կառուցի, հետազոտի և վերլուծի ֆունկցիաների գրաֆիկները: S2. Գտնի, ներբեռնի և օգտվի մասնագիտական հավելվածներից և շաբլոններից: S3. Իրականացնի մասնագիտական հետազոտություններ և հարցումներ: S4. Տիրապետի «MS Office» ծրագրերին:
<p>5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ամբիոնական մշակումներ 2. Claudia Neuhauser, “Calculus for Biology and Medicine”, Published by Pearson, United States (2011) 3. L.D. Hoffmann, G.L. Bradley, “Calculus For Business, Economics, and the Social and Life Sciences”, Published by McGraw-Hill, New York 2010, 10th Edition. 4. S. Calaway, D. Hoffman, D. Lippman, “Business Calculus”, USA, 2013. 5. Ս. Հարությունյան, «Բարձրագույն մաթեմատիկա», Երևան 2000 6. Ֆիլստենզոյց Գ.Մ. «Մաթեմատիկական անալիզի հիմունքներ»: Հատոր 1: Երևան: «Լույս»

հրատարակչություն, 1970.

7. Stephen Moffat, The Mouse Training Company " Word 2010 Advanced: Part I, Templates, Forms and Styles" 2014 Stephen Moffat, The Mouse Training Company .
8. Stephen Moffat, The Mouse Training Company " Excel 2010 Introduction: Part I Formulas, Functions and Formatting" 2011 Stephen Moffat,
9. Յու.Ս. Բարայան, «Բարձրագույն մաթեմատիկա և ինֆորմատիկա: Ուսումնական ձեռնարկ բուժական, ստոմատոլոգիական և դեղագիտական ֆակուլտետների ուսանողների համար». Երևան: ԵՊԲՀ-ի հրատ., 2009:
10. Pert Mason "Windows 8.1 " 1st edition, 2014 Pert Mason & Bookboon
11. Shelley Fishel 1st edition, Shelley Fishel & Bookboon "Powerpoint 2016"
12. Robert E. Hoyt MD FACP" Medical Informatics Practical Guide for the Healthcare Professional" Third Edition, © 2009 Published by: Lulu.com

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՏԻԶԻԿԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստումատոլոգիական		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստումատոլոգիա		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	II
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	Ֆիզ. մաթ. գ. թ., դոցենտ Արմեն Գրիգորյան Ֆիզ. մաթ. գ. դ., պրոֆեսոր Ասատուր Լալայան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 55 31 35 45, +374 10 64 87 80
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՅԵ	armeng9@gmail.com , gretau7@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Բնագիտական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	Կ. գ. թ., Հ. Գ. Ջավրուշյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասակ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդակց. ժամ	Քննություն	Ստուգարք
I	II	3	17	3	90	51	24	27	25	14		+
Ընդամենը		3	17	3	90	51	24	27	25	14		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները՝

Գիտելիքներ

1. Հանրահաշվական և պարզ դիֆերենցիալ հավասարումների, ֆունկցիաների և ֆունկցիաների գրաֆիկների, ֆունկցիայի ածանցյալի մասին:
2. Մեխանիկայի հիմունքների, շարժում և դրանց բնութագրերի, պատկերացում ատոմի կառուցվածքի, լիցքի և դաշտերի մասին:
3. Մարդու օրգանիզմի կառուցվածքի, օրգան համակարգերի մասին:
4. Քիմիական միացությունների և կապերի մասին:

Կարողություններ

1. վերլուծել ֆիզիկական երևույթները, մեկնաբանել ֆիզիկական մեծությունները և դրանց կիրառելիությունը և բնական գործընթացների օրինաչափությունները:
2. Լուծել հանրահաշվական և դիֆերենցիալ հավասարումներ, հաշվել տարրական ֆունկցիաների ածանցյալները, մեկնաբանել ֆունկցիաների գրաֆիկները:
3. Բացատրել շարժումը, դրա առաջացման պատճառները և օրինաչափությունները, ատոմի կառուցվածքը և դրա կապը քիմիական միացություններ ստանալու մեջ:

Տիրապետումներ

1. ունակ լինել աշխատել, ֆիզիկայի գրականության, դասախոսությունների սեղմագրերի հետ, ինչպես նաև աշխատել գործնական պարապմունքների տեսական մասի հետ:

2. ունակ լինել ինքնուրույն առաջադրել պարզագույն խնդիրներ, կազմել խնդիրների լուծման սխեմաներ և լուծել առաջադրված խնդիրները:
3. ունակ լինել ինքնուրույն աշխատել առաջադրված թեմաների ուղղությամբ, համացանցից և գրադարաններից հայթայթել համապատասխան գրականություն, վերլուծել այն և պատշաճ ներկայացնել:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Բժշկական ֆիզիկա» դասընթացը միտված է բժշիկ-ուսանողների մոտ ձևավորել համակարգված գիտելիքներ կենսաբանական համակարգերի ֆիզիկական հատկությունների, դրանցում ընթացող ֆիզիկական պրոցեսների մասին, որոնք անհրաժեշտ են այլ կրթական ծրագրերի յուրացման ինչպես նաև բուժական գործ մասնագիտությամբ մասնագետների պատրաստման համար:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ

Մասնագիտական կրթության ասպարեզում «Բժշկական ֆիզիկա» դասընթացի դասավանդումն նպատակ ունի ուսանողներին ծանոթացնել բնության և կենսաբանական համակարգերի մեջ տեղի ունեցող ֆիզիկական երևույթներին, դրանց հիմնական հատկություններին և օրինաչափություններին, ինչպես նաև հիմնարար օրենքներին, ուսուցանել ֆիզիկական մեթոդների կիրառությունը տարբեր տեսակի մասնագիտական և սոցիալական գործունեություններում, ուսանողների մեջ ձևավորել ֆիզիկական և վերլուծական մտածողություն:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

- Իմանա՝**
- Ի1. Բնության հիմնական օրենքները:
 - Ի2. Փոխազդեցությունների հետևանքով առաջ եկող երևույթների ուսումնասիրության արդյունքները:
 - Ի3. Ֆիզիկական երևույթները կենդանի օրգանիզմում:
 - Ի4. Կենդանի և անկենդան օրգանիզմների փոխկապակցվածությունը, փոխներգործությունը և համադրությունը:
 - Ի5. Ֆիզիկական երևույթների ազդեցությունն օրգանիզմների վրա:
 - Ի6. Ֆիզիկական դաշտերի ազդեցությունը կենդանի օրգանիզմների վրա:
- Կարողանա՝**
- Կ1. Մասնագիտական գործունեության համար օգտվել ուսումնական, գիտական, հանրամատչելի գրականությունից և համացանցից:
 - Կ2. Օգտվել լաբորատոր սարքավորումներից:
 - Կ3. Օգտվել ցենտրիֆուգայից, կատարել աուդիոմետրիա:
 - Կ4. Մածուցիկության որոշմանը, վիսկոզիմետրիային, գալվանիզացիային, էլեկտրոֆորեզին, հյուսվածքների դիմադրության որոշմանը /իմպենդանս/, էլեկտրասրտագրությանը, բժշկակենսաբանական ինֆորմացիայի ուսումնասիրությանը, մագնիսակենսաբանություն:
 - Կ5. Ինտերֆերոմետրիային, բևեռաչափությանը, թերմոգրաֆիային:
 - Կ6. Ակտինոմետրիային, օքսիհեմոմետրիային, պլեգոէլեկտրական էֆեկտին, էլեկտրական ազդանշանների ուժեղացմանը և այլն:
 - Կ7. Վերլուծել կենսաբանական համակարգերում ֆիզիկական երևույթների, այդ համակարգերի ֆիզիկական հատկությունների, կյանքի պրոցեսները, ֆիզիկաքիմիական կենսաֆիզիկայի տարրերի հիմունքների օգնությամբ:
- Տիրապետի՝**
- Տ1. Ուսումնասիրվող օբյեկտների և գործընթացների արտահայտման հմտություններին՝ գծապատկերների միջոցով:
 - Տ2. Էլեկտրոնագրամմաների վերլուծության հմտություններին:
 - Տ3. Հետազոտման և բուժման բոլոր ֆիզիկական մեթոդներին, բժշկական սարքավորումների օգտագործմանը, ֆիզիկական չափումներին և դրանց պարզաբանմանը, մաթեմատիկական վիճակագրության մեթոդների կիրառությանը բժշկության մեջ, մաթեմատիկական կորեյլացիոն կախվածությունների կիրառությանը բժշկության մեջ, ռեոգրաֆիային, ռենտգենթերապիային, ֆիզիոթերապիայի բարձր հաճախային էլեկտրոնային սարքավորումներին, լազերային

ճառագայթների կիրառությանը, լազերային թերապիային, մագնիսո-ռեզոնանսային տոմոգրաֆիային:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ամբիոնական մշակումներ
2. Irving P. Herman Physics of the Human Body; With 571 Figures and 135 Tables, Springer © 2007, Springer-Verlag Berlin Heidelberg
3. Ремизов А.Н. Максина А.Г., Потапенко А.Я. Медицинская и биологическая физика: учеб. для вузов. – 9-е изд., М.: Дрофа, 2009.
4. Ремизов А.Н., Максина А.Г. Сборник задач по медицинской и биологической физике. 3-е изд., перераб. и дополн. –М.:Дрофа, 2008. –192 с.
5. Антонов В.Ф., Пасечник В.И., Черныш А.М., Вознесенский С.А., Козлова Е.К. Практикум по биофизике. – М.: ВЛАДОС, 2000.
6. И.А. Эссаулова и др. – “Руководство к лабораторным работам по медицинской и биологической физике” – Москва, 2001
7. Антонов В.Ф., - “Биофизика” , Москва, 2006
8. В. О. Самойлов – “Медицинская биофизика”, Москва, 2007
9. А. Б. Рубин – “Биофизика”, Москва, 1999
10. Волькенштейн М.В. «Молекулярная биофизика», М., 1976

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴԻՉՆԵՐ	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	14

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՔԻՄԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՄԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիական		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիա		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՍՅԱԿ	I
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	ք.գ.թ. դոցենտ Ա. Գրիգորյան, Բ. Բաբայան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 41 44 90, +374 93 15 04 88
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	Grigoryananna940@gmail.com , bbg.15.04@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Բնագիտական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., Ն. Գ. Ջավրուշյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդատվ.	Քննություն	Ստուգաթիվ
I	I	4	17	4	120	68	24	44	34	12	6	
Ընդամենը		4	17	4	120	68	24	44	34	12	6	

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, ունակություններն ու կարողությունները

Գիտելիքներ՝

 1. Թերմոդինամիկական համակարգերի տեսակների և նրանցում ընթացող պրոցեսների մասին: Համակարգը բնութագրող վիճակի ֆունկցիաների՝ ներքին էներգիա, էնթալպիա: Աշխատանքը և ջերմությունը որպես էներգիայի փոխանցման տեսակ:
 2. Դարձելի և ոչ դարձելի թերմոդինամիկական պրոցեսներ: Հեսսի օրենք, ռեակցիայի ջերմեֆեկտ ըստ գոյացման, այրման:
 3. Աղերի հիդրոլիզ, հիդրոլիզի աստիճան ներա վրա ազդող գործոններ, ջրածնային ցուցիչ: Ինդիկատորների գույնի փոփոխություն միջավայրից կախված:
 4. Քիմիական ռեակցիայի արագությունը հաստատուն ջերմաստիճանում, համասեռ և անհամասեռ ռեակցիաներ

Կարողություններ՝

 1. Բացատրել լուծույթի և դիսպերս համակարգերի տարբերությունը: Լե Շատելյեի սկզբունքը դարձելի ռեակցիաներում:
 2. վերլուծել քիմիական երևույթները մոլեկուլային մակարդակի վրա , տարբերել ուժեղ և թույլ էլեկտրոլիտները:
 3. Լաբորատոր պայմաններում աշխատել տարբեր սարքավորումների հետ՝ ապահովելով իր և շրջապատի անվտանգությունը:

Տիրապետումներ

 1. Ուսումնասիրել և աշխատել գիտատուսմանական գրականության հետ:
 2. Հաշվել լուծույթի մոլարությունը, լուծված նյութի զանգվածային և մոլային բաժինների որոշման եղանակներին:
2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Ընդհանուր քիմիա» դասընթացը ներառում է տեղեկատվություն, կարևորագույն անօրգանական և օրգանական միացությունների քիմիական և ֆիզիկական հատկությունների մասին, քիմիական կառուցվածքի տեսության հիմնական տարրեր, քիմիական թերմոդինամիկայի և քիմիական կինետիկայի

<p>հասկացություններ, լուծույթների մասին տեսություններ, օրգանական սինթեզի և անօրգանական սինթեզի օրինաչափություններ, նյութերի ֆիզիկաքիմիական վերլուծության հիմունքներ և այլն:</p>		
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ</p>		
<p>Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել որոշակի պատկերացումներ ընդհանուր քիմիայի հիմունքների, քիմիական կապի տեսակների և դրանց առաջացման մեխանիզմների, քիմիական տարրերի ֆիզիկա-քիմիական հատկությունների և նրանց կենսաբանական նշանակության մասին:</p>		
<p>4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԸՆԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է</p>		
<p>Իմանա՝</p> <p>Ի1. նյութի քիմիական համարժեքի, համարժեքային զանգվածի, համարժեքության գործոնի սահմանումները,</p> <p>Ի2. համարժեքային ծավալ, տարրի, օքսիդի, թթվի, հիմքի և աղի քիմիական համարժեքների որոշման բանաձևերը,</p> <p>Ի3. վեր-օքս ռեակցիաներում օքսիդիչի և վերականգնիչի համարժեքային զանգված հասկացությունները,</p> <p>Ի4. համարժեքների օրենք հասկացությունը և նրա որոշման բանաձևը, լուծույթների զանգվածային, ծավալային և մոլային բաժնի որոշման բանաձևերը,</p> <p>Ի5. ոչ էլեկտրոլիտների հազեցած գոլորշու ճնշման հարաբերական անկման, ΔT_{եռ}, ΔT_պ օսմոտիկ ճնշման որոշման բանաձևերը,</p> <p>Ի6. էրուլիոսկոպիկ հաստատունի (E) և կրիոսկոպիկ հաստատունի (K) ֆիզիկական իմաստները, արյանը իզոտոնիկ լուծույթները, հեղուկներում զազերի լուծելիության օրենքները (Հենրի, Դալտոն, Սեչենով), կետոնային հիվանդության պատճառը:</p>		
<p>Կարողանա՝</p> <p>Կ1. Օգտագործել գիտական, ուսումնական, գիտահանրամատչելի գրականություն, օգտվել համացանցից՝ մասնագիտական գործունեության ծավալման նպատակով:</p> <p>Կ2. Օգտագործել քիմիական, ֆիզիկական և կենսաբանական սարքավորումներ</p> <p>Կ3. Հենրի և Սեչենովի, կենսաթաղանթով անցնող իոնների քանակի որոշման բանաձևերին, կենսաթաղանթով անցնող իոնների քանակի որոշմանը:</p> <p>Կ4. Ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում, կատարել լաբորատոր փորձեր օրգանական միացությունների հետ, կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ որոշ գիտական հարցերի վերաբերյալ:</p>		
<p>Տիրապետի՝</p> <p>Տ1. անհայտ նյութի մոլային զանգվածի վերջնահաշվարկին, լուծույթի օսմոտիկ ճնշման որոշմանը, լիզիսը (հեմոլիզը) և պլազմոլիզի երևույթների բացահայտմանը:</p>		
<p>5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ</p>		
<p>1. Ամբիոնական մշակումներ</p> <p>2. Advanced Inorganic Chemistry.Third edition.USA. F.Albert Cotton.</p> <p>3. Physical and Inorganic Chemistry. A.Bakac.2010.</p> <p>4. https://www2.chemistry.msu.edu/faculty/reusch/virttxtjml/questions/problems.htm</p>		
<p>6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ</p>		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
<p>7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՈՒՅՏՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ</p>		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«զերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԿԵՆՍԱՕՐԳԱՆԱԿԱՆ ՔԻՄԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՄԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիական		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիա		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՍՅԱԿ	II
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	ք.գ.թ. դոցենտ Ա. Գրիգորյան, Բ. Բաբայան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 41 44 90, +374 93 15 04 88
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	Grigoryananna940@gmail.com , bbg.15.04@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Բնագիտական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., Ն. Գ. Ջավրուշյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լն. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդատվ.	Քննություն	Ստուգանք
I	II	3	17	3	90	51	26	25	21	12	6	
Ընդամենը		3	17	3	90	51	26	25	21	12	6	

1. ՆԱԽՆԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, ունակություններն ու կարողությունները

Գիտելիքներ

- Օրգանական նյութերի հիմնական դասակարգման, տեղակալչային և ռացիոնալ անվանակարգի, օպտիկական իզոմերիայի, օրգանական նյութերի կառուցվածքի, հատկությունների և կենսօրգանական պրոցեսների առանձնահատկությունների մասին:
- Նախնական գիտելիքներ օրգանական թթուների և հիմքերի, սպիրտների, պարզ էթերների, ամինաթթուների՝ սպիտակուցների, լիպիդների, ածխաջրերի կառուցվածքի, հատկությունների և օրգանիզմում դերի և նշանակության վերաբերյալ:
- Կենդանի օրգանիզմում ընթացող ֆիզիկաքիմիական գործընթացները, օքսիդացման և վերականգնման գործառույթները, քիմիական երևույթներին ուղեկցող ջերմային երևույթները:
- Օրգանիզմում ընթացող քիմիական ռեակցիաների կատալիզատոր հանդիսացող ֆերմենտների հատկությունները և կինետիկան:

Կարողություններ

- Բացատրել կենդանի օրգանիզմներում ընթացող կենսօրգանական փոխարկումներ:
- Վերլուծել կենսօրգանական երևույթները և բնական գործընթացների պատճառահետևանքային օրինաչափությունները:
- Լաբորատոր պայմաններում աշխատել տարբեր սարքավորումների հետ՝ ապահովելով իր և շրջապատի անվտանգությունը:

Տիրապետումներ

- Ուսումնասիրել և աշխատել գիտաուսումնական գրականության հետ:
- Որակական անալիզ, տարբերիչ ռեակցիաներ, ալդեհիդների և կետոնների տարբերիչ ռեակցիաներ, ամինաթթուների հայտնաբերում:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Կենսօրգանական քիմիա» դասընթացը ներառում է օրգանական միացությունների կենսաբանական կարևոր դասերի և կենսա-պոլիմերների քիմիական հատկությունների վերաբերյալ գիտելիքներ, որոնք հիմք կհանդիսանան կենդանի օրգանիզմներում մոլեկուլային մակարդակի վրա տեղի ունեցող պրոցեսներն ուսումնասիրելու համար:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ

Դասընթացի նպատակն է ուսուցանել օրգանական միացությունների կենսաբանական կարևոր դասերի և կենսապոլիմերների քիմիական հատկությունների վերաբերյալ գիտելիքներ, որոնք հիմք կհանդիսանան կենդանի օրգանիզմներում մոլեկուլային մակարդակի վրա տեղի ունեցող պրոցեսներն ուսումնասիրելու համար:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԲՆՈՒՄԻՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա՝

- Ի1. Անվտանգության տեխնիկայի կանոնները ֆիզիկական, քիմիական, կենսաբանական լաբորատորիաներում՝ ռեակտիվների, սարքավորումների, կենդանիների հետ աշխատելիս:
- Ի2. Պրոցեսների ֆիզիկաքիմիական բնույթը, որոնք ընթանում են կենդանի օրգանիզմներում՝ մոլեկուլային, բջջային, հյուսվածքային և օրգանային մակարդակով:
- Ի3. Սպիրտների, էթերների, կետոնների օրգանական թթուների, ամինաթթուների, պիրիմիդինային հիմքերի հիմնական մետաբոլիկ ուղիները, էլեկրոնների տեղափոխմամբ տրանսպորտային համակարգերի դերը նյութափոխանակության մեջ:
- Ի4. Առավել կարևոր քիմիական միացությունների կառուցվածքը և ֆունկցիան (լիպիդների, բնական սպիտակուցներ, վիտամիններ ածաջրեր և այլն)
- Ի5. Կետոնային մամինների մասնակցությունը կենսաքիմիական պրոցեսներին, նրա մասնակցությունը գազափոխանակությանը և թթվահիմնային հավասարակշռության պահպանմանը:

Կարողանա՝

- Կ1. Օգտագործել գիտական, ուսումնական, գիտահանրամատչելի գրականություն, օգտվել համացանցից՝ մասնագիտական գործունեության ծավալման նպատակով:
- Կ2. Օգտագործել քիմիական, ֆիզիկական և կենսաբանական սարքավորումներ
- Կ3. Տարբերել հիդրօքսի՝ խնձորաթթու, կաթնաթթու, օքսո-թթուներ՝ պիրոլիսաղոդաթթու կետո-ենոլային տաուտոմերիան, դիակային նյութերի առաջացումը, փոխարինելի ամինաթթուների տրանսամինացման ռեակցիաները:
- Կ4. Ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում, կատարել լաբորատոր փորձեր օրգանական միացությունների հետ, կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ որոշ գիտական հարցերի վերաբերյալ:

Տիրապետի՝

Տ1. Ածխաջրածինների և նրանց ֆունկցիոնալ ածանցյալների քիմիական ռեակցիոնունակությանը, կառուցվածքին, հատկություններին, ստացման եղանակներին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ամբիոնական մշակումներ
2. M.M. Melkonyan. Handbook: Selected lectures in organic and bioorganic chemistry. Yerevan-2008.-224 p.
3. M.M. Melkonyan, K.M. Kocharyan. Manual To Laboratory Classes on Bioorganic Chemistry. Yerevan State Medical University, Yerevan-2012.- 30 p.
4. M.M. Melkonyan, Melikyan T.R., Zakaryan G.V., Ayvazyan L.M., Hoveyan G.A. Bioorganic Chemistry. Multi Choice Questions. Handbook. Yerevan, YSMU, 2008. - 80 p.
5. Organic Chemistry SIXTH EDITION Robert Thornton Morrison, Robert Neilson Boyd, 1283p, 2002.
6. S.E. Zurabyan Fundamentals of bioorganic chemistry, M: GEOTAR-Media, 2012, 304 c.
7. Biochemistry U Satyanarayana, U Chakrapani 794p., 2007.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	14

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԿԵՆՍԱՔԻՄԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիական		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիա		
ԿՈՒՐՍ	II	ԿԻՍԱՍՅԱԿ	III, IV
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	Կ.գ.թ., Հայարփի Չավրուշյան, Կ.գ.թ., դոցենտ Վարդուհի Հովսեփյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 93 78 92 69, +374 94 93 67 80
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	hg.javrushyan@ysu.am , varduhi hovsepyan.sargsyan@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Բնագիտական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	Կ.գ.թ., Հ. Գ. Չավրուշյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լն. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդատվ.	Քննություն	Ստուգարք
II	III	4	17	4	120	68	24	44	34	12	6	
	IV	4	15	4	120	60	24	36	42	12	6	
Ընդամենը		8	32	8	240	128	48	80	76	24	12	

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, ունակություններն ու կարողությունները,

Գիտելիքներ

- Քիմիական տարրերի, անօրգանական և օրգանական նյութերի հիմնական խմբերի, դրանց կառուցվածքի, հատկությունների ու ֆունկցիաների մասին: Կենսաբանական համակարգերում թերմոդինամիկայի օրենքների կիրառելիության առանձնահատկությունները:
- Նախնական գիտելիքներ բջջի մակրոմոլեկուլների՝ սպիտակուցների, լիպիդների, ածխաջրերի և նուկլեինաթթուների կառուցվածքի, հատկությունների և կենսաբանական դերի վերաբերյալ: Բջջում ընթացող կարևորագույն գործընթացների մասին, ինչպես օրինակ՝ ռեպլիկացիա, տրանկրիպցիա, տրանսլյացիա և այլն:
- Կենդանի օրգանիզմների բջջի կենսաբանությունը, դրանցում ընթացող ֆիզիկոքիմիական գործընթացները, բջջի կառուցվածքը, գործառույթը, զարգացումը, էվոլյուցիան և տարբեր կենդանի օրգանիզմներում դրանց տարբերակումները և կենսաբանական
- Կենդանի օրգանիզմների բջջային, հյուսվածքային, օրգանների, օրգան համակարգերի և ամբողջական օրգանիզմի կառուցվածքային մակարդակները: Կենսաբանական համակարգերում ընթացող քիմիական ռեակցիաների կատալիզատոր հանդիսացող ֆերմենտների հատկությունները և կինետիկան:

Կարողություններ

- Բացատրել կենդանի օրգանիզմներում ընթացող կենսական տարբեր գործընթացները բջջային

<p>մակարդակով:</p> <ol style="list-style-type: none"> վերլուծել կենսաբանական երևույթները և բնական գործընթացների պատճառահետևանքային օրինաչափությունները: Լաբորատոր պայմաններում աշխատել տարբեր սարքավորումների հետ՝ ապահովելով իր և շրջապատի անվտանգությունը: <p>Տիրապետումներ</p> <ol style="list-style-type: none"> Ուսումնասիրել և աշխատել գիտաուսումնական գրականության հետ: Տարբեր տոկոսայնության և մոլայնության լուծույթների և բուֆերների պատրաստում, օգտագործում կենսաբանական հետազոտություններում, կշռում, ցենտրիֆուգում, ինկուբացում, pH-ի չափում, օպտիկական խտության չափում:
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>«Կենսաքիմիա» առարկան ուսանողներին մատուցում է հիմնարար գիտելիքներ մոնոսախարիդների, օլիգոսախարիդների, հոմո- և հետերոպոլիսախարիդների, ածխաջրերի, սպիտակուցների, ամինաթթուների առանձնահատկությունների, ֆերմենտների, լիպիդների, հեմի, նուկլեինաթթուների, վիտամինների, կենսաբանական թաղանթների, բջջային ազդանշանի վերաբերյալ: դասընթացում ներառված են նաև յարդի, մկանային հյուսվածքի և նյարդային հյուսվածքի, բերանի խոռոչի կենսաքիմիան, թքի կազմը, ֆերմենտները, նրանց ակտիվությունը, հանքայնացումը, օրգանական և անօրգանական տարրերի կազմը, դենտինը, էմալը, ստամաքաբարը, սպիտակուցային կազմը, կոլլագենի կառուցվածքային առանձնահատկությունները, ամինաթթվային կազմը, կենսաափնթեզը և հասունացումը:</p>
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ</p> <p>«Կենսաքիմիա» կրթական դասընթացի հիմնական նպատակն է ուսանողներին տալ հիմնական համակարգային գիտելիքներ բջջում առկա կենսաբանական առավել կարևոր քիմիական միացությունների (նուկլեինաթթուներ, լիպիդներ, վիտամիններ, սպիտակուցներ, ածխաջրեր, հորմոններ, ֆերմենտներ) կառուցվածքի, ընթացող նյութափոխանակային փոխազդեցությունների և մոլեկուլյար մեխանիզմների ֆունկցիաների վերաբերյալ: Ինչպես նաև, ներկայացնել գիտելիքներ բերանի խոռոչի հյուսվածքների կառուցվածքային և նյութափոխանակային առանձնահատկությունների վերաբերյալ:</p>
<p>4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է</p> <p>Իմանա՝</p> <ol style="list-style-type: none"> Ի1. Անվտանգության տեխնիկայի կանոնները ֆիզիկական, քիմիական, կենսաբանական լաբորատորիաներում ռեակտիվների, սարքավորումների, կենդանիների հետ աշխատելիս: Ի2. Պրոցեսների ֆիզիկաքիմիական բնույթը, որոնք ընթանում են կենդանի օրգանիզմներում՝ մոլեկուլային, բջջային, հյուսվածքային և օրգանային մակարդակով: Ի3. Ածխաջրերի, ճարպերի, ամինաթթուների, պուրինային և պիրիմիդինային հիմքերի հիմնական մետաբոլիկ ուղիները, բջջաթաղանթների և նրանց տրանսպորտային համակարգերի դերը նյութափոխանակության մեջ: Ի4. Առավել կարևոր քիմիական միացությունների կառուցվածքը և ֆունկցիան (նուկլեինաթթուներ, բնական սպիտակուցներ, ջրալույծ և ճարպալույծ վիտամիններ, հորմոններ և այլն) Ի5. Հեմոգլոբինի քիմիայի սկզբունքները, նրա մասնակցությունը գազափոխանակությանը և թթվահիմնային հավասարակշռության պահպանմանը: <p>Կարողանա՝</p> <ol style="list-style-type: none"> Կ1. Օգտագործել գիտական, ուսումնական, գիտահանրամատչելի գրականություն, օգտվել համացանցից մասնագիտական գործունեության ծավալման նպատակով: Կ2. Օգտագործել քիմիական, ֆիզիկական և կենսաբանական սարքավորումներ Կ3. Տարբերել մետաբոլիտների նորմալ ցուցանիշները (գլյուկոզ, միզանյութ, բիլիռուբին, միզաթթու, կաթնաթթու, պիրոլիսադոլաթթու և այլն) պաթոլոգիկ փոփոխություններից, կարգալ պրոտեկտորամման և բացատրել տարբերությունների պատճառները: Կ4. Մշակել արյան շիճուկի ֆերմենտաբանական հետազոտությունների տվյալները: <p>Տիրապետի՝</p> <ol style="list-style-type: none"> Տ1. Նախնական ախտորոշման հմտություններին՝ մարդու կենսաբանական հեղուկներում

Կենսաքիմիական հետազոտությունների հիման վրա:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ամբիոնական մշակումներ
2. Marks' basic medical biochemistry: a clinical approach /Michael Lieberman, Alisa Peet 2018
3. Lehninger Principles of Biochemistry, Fourth Edition - David L. Nelson, Michael M. Cox, 2009
4. Ամբիոնական մշակումներ:
5. Marks' Basic Medical Biochemistry A Clinical Approach, 2nd Edition - Colleen Smith, 2012
6. Jeremy M Berg, John L Tymoczko, and Lubert Stryer, Biochemistry, New York: [W H Freeman](#); 2002.
7. Harvey Lodish, Arnold Berk, S Lawrence Zipursky, Paul Matsudaira, David Baltimore, and James Darnell., Molecular cell biology, Fifth Edition, 2000
8. Березов Т.Т., Коровкин Б.Ф., Биологическая Химия, 2008
9. Գ.Ս.Խաչատրյան, Մ.Ի.Աղաջանով, «Կենսաքիմիա», Եր., ԵՊԲՀ, 2001թ.
10. Մ.Ի. Աղաջանով և այլոք - «Բերանի խոռոչի կենսաքիմիա», դասագիրք, Երևան, 2015թ
11. Topics in dental biochemistry, Martin Levine, Springer-Verlag Berlin Heidelberg 2011
12. “Биохимические основы патологических процессов” / Под ред. Е.С.Северина. М: Медицина, 2000
13. Марри Р., Греннер Д., Мейес П., Родуэлли В. ”Биохимия человека” В 2-х томах. – М.: Мир, 1993, 415с.
14. Цыганенко А.Я., Жуков В.И., Мясоедов В.В., Завгородний И.В. “Клиническая биохимия”, М.: Триада-Х, 2002
15. <http://www.booksmed.com>
16. <http://pubmed.gov>
17. <http://www3.interscience.wiley.com/cgi-bin/>
18. <https://www.springer.com/gp/>
19. <https://www.elsevier.com/>
20. <https://www.nature.com/>

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	14

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԿԵՆՍԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստումատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստումատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	I, II
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	կ.գ.թ., դոցենտ Ինգա Բագուկյան, կ.գ.թ. Գոհար Արաջյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 96933452, +374 93399688
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	bazukyan@ysu.am , arajyankens@mail.com

ԱՄԲՈՆ	Բժշկականասաբանական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., Ն.Գ. Հունանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընթան. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդակց.	Քննություն	Մտուցարժ
I	I	5	17	5	150	85	26	59	47	12	6	
	II	3	17	3	90	51	14	37	21	12	6	
Ընդամենը		8	34	8	240	136	40	96	68	24	12	

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները՝

Գիտելիքներ

- կյանքը և կենդանի օրգանիզմները, դրանց ֆիզիկական և քիմիական կառուցվածքը, գործառույթը, զարգացումը և էվոլյուցիան,
- քիմիական տարրեր, կատիոններ և անիոններ, անօրգանական և օրգանական նյութերի հիմնական խմբեր, դրանց կառուցվածքը, հատկություններն ու ֆունկցիաները,
- կենդանի օրգանիզմների բջջային, հյուսվածքային, օրգանների, օրգան համակարգերի և ամբողջական օրգանիզմի կառուցվածքային մակարդակները,
- համակարգային մոտեցում, որը թույլ կտա հասկանալ օրգանիզմի առանձին կառուցվածքաֆունկցիոնալ միավորների ամբողջականությունը և ինտեգրացումը կենդանի օրգանիզմների կազմակերպման յուրաքանչյուր ուսումնասիրվող մակարդակներում: Մարդու օնոտոգենեզ: Օվոգենեզի և սպերմատոգենեզի յուրահատկությունները մարդու մոտ:

Կարողություններ

- վերլուծել կենսաբանական երևույթները և բնական գործընթացների օրինաչափությունները,
- սինթեզի և քայքայման ռեակցիաների կազմում:

Տիրապետումներ

ունակ լինել աշխատել կադապարների, կմախքների և կենդանիների պատրաստուկների հետ, աշխատել կենսաբանական գրականության, դասախոսությունների սեղմագրերի հետ, ինչպես նաև աշխատել գործնական պարապմունքների տեսական մասի հետ:

<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>«Կենսաբանություն» դասընթացն ուսումնասիրվում է երկու կիսամյակների ընթացքում: I կիսամյակում քննարկվում են ընդհանուր կենսաբանության հիմնահարցերը՝ ներկայացվում է առարկայի նպատակն ու խնդիրները, բացատրվում են կենդանի նյութի կազմակերպման մակարդակները, կենդանի համակարգերի հատկությունները: Մանրամասն նկարագրվում է բջջի կենսաբանությունը, կենդանի օրգանիզմների բազմացումը, ժառանգականության կանոնները, փոփոխականությունն ուղիները և մեխանիզմները: II կիսամյակում ուսանողը ծանոթանում է օրգանիզմների առանձնակալին զարգացմանը, կիմանա օնթոգենեզի օրինաչափություններն ու մեխանիզմները, ժամանակակից էվոյուցիոն տեսությունները, պոպուլյացիայի դերը, էվոյուցիայի գործոնները: Կքննարկվի անտրոպոգենեզի փուլերը, զարգացման վրա էկոլոգիայի ազդեցությունը: Կամփոփվեն մակարածության հիմնական խնդիրները:</p>
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ</p> <p>«Կենսաբանություն» կրթական դասընթացի հիմնական նպատակն է ուսանողներին տալ հիմնավոր գիտելիքներ բջջի կենսաբանության, գենետիկայի, զարգացման կենսաբանության, միկրո- և մակրո- էվոյուցիայի, անտրոպոգենեզի, ընդհանուր կենսաբանության, մակարածաբանության և մարդու էկոլոգիայի բնագավառներում:</p>
<p>4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է</p>
<p>Իմանա՝</p> <p>Ի1-Կենսաբանական համակարգերի, դրանց կազմակերպության, նորմայում և ախտաբանության դեպքում գործընթացների մոլեկուլային մեխանիզմների տեսությունը:</p> <p>Ի2 - Կենդանի օրգանիզմների բջջային կառուցվածքը, բջջի թաղանթային բաղադրիչների ծագման էվոյուցիոն վարկածները, տրանսպորտի մոլեկուլային մեխանիզմները, միջբջջային փոխազդեցությունները, բջջում էներգիայի ձևափոխությունը:</p> <p>Ի3- Բջջում կենսաբանական տեղեկատվության օգտագործման, փոխանցման, պահպանման մեխանիզմների և գործընթացների օրինաչափությունների, գեների էքսպրեսիայի կարգավորման սկզբունքները:</p> <p>Ի4-Գենետիկական նյութի կառուցվածքաֆունկցիոնալ կազմակերպվածությունը, էուկարիոտ և պրոկարիոտ օրգանիզմների գենոմի յուրահատկությունները, մարդու գենոմի կազմակերպվածությունը:</p> <p>Ի5-Օրգանիզմների բազմացման տարբեր ձևերի բջջաբանական հիմունքները:</p> <p>Ի6-Մարդու հիվանդությունների բուժման նոր մոտեցումները, գենային և բջջային թերապիա: Ապագա բժշկության մեթոդները:</p>
<p>Կարողանա՝</p> <p>Կ1-Օգտվել ուսումնական, գիտական, հանրամատչելի գրականությունից և համացանցից մասնագիտական գործունեության համար:</p> <p>Կ2-Օգտվել լաբորատոր սարքավորումներից, աշխատել մանրադիտակի հետ:</p> <p>Կ3-Ընդհանրացված գծապատկերների միջոցով ներկայացնել բջջում ընթացող մոլեկուլային գործընթացները:</p> <p>Կ4-Վերլուծել և վերարտադրել ԴՆԹ-ի կրկնապատկման և սպիտակուցի կենսասինթեզի գործընթացները:</p>
<p>Տիրապետի՝</p> <p>S1-Ուսումնասիրվող օբյեկտների և գործընթացների արտահայտման հմտություններին՝ գծապատկերների տեսքով:</p> <p>S2-Քրոմոսոմային ախտաբանությամբ երեխաների ծննդյան պատճառները և մեխանիզմները պատկերող նկարների և գծապատկերների կազմելու հմտություններին:</p>
<p>5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ</p> <p>1. Ամբիոնական մշակումներ</p>

2. M.T. Madigan, K.S. Bender, D.H. Buckley, W.M. Sattley, D.A. Stahl, 15th edition of "Brock Biology of Microorganisms", Pearson NY, 2018, 1064 p.
3. S.R. Goodman "Medical Cell Biology" 3th edition, Academic Press, Elsevier, 2008, 336 p.
4. В.Ф. Сыч. Общая биология. Учебник для студентов высших учебных заведений. В 2-х томах, Ульяновск, УлГУ. 2005.
5. В. М. Константинов, А.Г.Рязанов, Е.О. Фадеева. Общая биология. Учебник для студентов образоват. учреждений среднего проф. образования - М.: «Академия», 2004.
6. В.Б.Захаров, С.Г. Мамонтов, Н.И. Сонин. Общая биология: учебник для общеобразовательных учреждений. - М.: Дрофа, 2004. Рекомендовано Министерством образования РФ.
7. "General Biology" Wikibooks.org, 2013, 189 p.
8. Glik B., Pasternak J. Molecular Biotechnology, 2002, 590 c.
9. Thieman W.J., Palladino M.A. "Introduction to Biotechnology" Second Edition, Pearson International Edition, 2009, 343 p.
10. Т.А.Егорова, С.М.Клунова, Е.А.Живухина. Основы биотехнологии. М. Academia, 2003, 208 с.
11. Л.А.Лутова. Биотехнология высших растений. Изд-во С-Петербургского университета, 2003, 227 с.
12. Oliver Brandenburg, Zephaniah Dhlamini, Alessandra Sensi, Kakoli Ghosh, Andrea Sonnino "Introduction to Molecular Biology and Genetic Engineering", Food and Agriculture Organization of the United Nations Rome, 2011, 146p.
13. Сассона А. Биотехнология: свершения и надежды. "Мир", М., 1987.
14. Միսակյան Ս., Հնդհանուր և բժշկական կենսաբանություն, Երևան, 2002:

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՂ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՄԱՆՐԷԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ, ՎԻՐՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ, ԻՍՈՒՆՈԼՈԳԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՄԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	II	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	III, IV
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	Կ.գ. թ., դոցենտ Հովիկ Հարությունի Փանոսյան Կ.գ. թ. Արմինե Արմենի Մարգարյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 71 95 90, +374 94 41 84 12,
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	hpanosyan@yahoo.ca , arminemargaryan@ysu.am ,

ԱՄԲԻՈՆ	Բժշկականաբանական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	Կ.գ.թ., Ն.Գ. Հունանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
II	III	4	17	4	120	68	20	48	34	18		+
	IV	4	15	4	120	60	20	40	42	12	6	
Ընդամենը		8	32	8	240	128	40	88	76	30	6	

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները

Գիտելիքներ

1. Կյանքի ծագումը, կենդանի օրգանիզմների կազմավորման մակարդակները, կենդանի օրգանիզմների կառուցվածքային և գործառության առանձնահատկությունները, դրանց զարգացումը, ֆիլոգենեզը և էվոլյուցիան:
2. Կենդանի նյութի քիմիական հիմքերը, անօրգանական և օրգանական նյութերի հիմնական խմբեր, դրանց դերը կենդանի օրգանիզմների կառուցվածքային և գործառության առանձնահատկություններում: Կնեսածին և ոչ կնեսածին գործոնների դերը կենդանի օրգանիզմների վրա:
3. Կենդանի օրգանիզմների կառուցվածքային մակարդակները՝ բջջից մինչև կենսացենոզ: Համակարգային մոտեցում, որը թույլ կտա հասկանալ օրգանիզմի առանձին կառուցվածքաֆունկցիոնալ միավորների ամբողջականությունը և ինտեգրացումը կենդանի օրգանիզմների կազմակերպման յուրաքանչյուր ուսումնասիրվող մակարդակներում:

Կարողություններ

1. Վերլուծել կենսաբանական երևույթները և բնական գործընթացների օրինաչափությունները:
2. Պատկերացնել օրգանիզմում ընթացող կառուցողական և էներգիական գործընթացների փոխկապակցվածությունը:
3. Բացատրել կենդանի օրգանիզմների կառուցվածքային և գործառության առանձնահատկությունները:

Տիրապետումներ

1. Ունակ լինել աշխատել մանրադիտակի, կենսաբանական պատրաստուկների հետ, վերլուծաբար մշակել արդի գիտական գրականությունը, ինքնուրույն պատրաստել գործնական պարապմունքների տեսական մասը, համակարգչային տեխնիկայի կիրառմամբ պատրաստել ստենդային և դրվագային զեկուցումներ:
2. Պատրաստել քիմիական նյութերի լուծույթներ, ծանոթ լինել լաբորատորիայում աշխատելու անվտանգության կանոններին:
3. Ունակ լինել աշխատելու լաբորատոր սարքերի հետ, տարատեսակ պատրաստուկների պատրաստման համար ունենալ հմտություններ:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Բժշկական մանրէաբանության առարկան, խնդիրները և զարգացման էտապները, մանրէների հիմնական խմբերը, բակտերիաների կառուցվածքային և նյութափոխանակային առանձնահատկությունները, դասակարգումը, ինֆեկցիաներ, էպիդեմիոլոգիան, իմունիտետի, իմունոթերապիայի, իմունոպրոֆիլակտիկայի և իմունոդիագնոստիկայի հիմնահարցերը, ընդհանուր վիրուսոլոգիան, մարդու նորմալ միկրոբիոտան, մանրէների հայտնաբերման մեթոդները, գրամ դրական և բացասական բակտերիաների կողմից հարուցվող հիվանդությունները, վիրուսային ծագմամբ հիվանդությունները, միկոզները, նախակենդանիների կողմից հարուցվող հիվանդությունները, բերանի խոռոչի միկրոբիոտան, մանրէների աթեքիան խոռոչային մակերեսներին, ատամների կարիեսի, պոլիպիտի, պերիոդոնտիտի և պարոդոնտիտի հարուցիչները:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ

Ուսանողների մոտ ձևավորել մանրէների տարածվածության, դասակարգման և հատկությունների, ինչպես նաև մարդու նորմալ միկրոբիոտային, իմունիտետի, ախտածին մանրէների կողմից հարուցվող հիվանդությունների էպիդեմիոլոգիայի, կանխարգելման և բուժման վերաբերյալ պատշաճ մասնագիտական պատկերացումներ:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԲՆՈՒՄՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա՝

- Ի1. ընդհանուր մանրէաբանության մասին պատկերացում,
- Ի2. մանրէաբանական լաբորատորիաներում աշխատանքի և անվտանգության տեխնիկայի կանոնները,
- Ի3. մարդու օրգանիզմի և մանրէների միջև սիմբիոտիկ գործընթացների ձևավորման, օրգանիզմի միկրոբիոտայի դերը օպորտունիստական հիվանդությունների զարգացման ընթացքում,
- Ի4. մանրէների հակաբիոտիկայությունության ձեռքբերման մեխանիզմները և դրանց որոշումը,
- Ի5. մարդու հիմնական ինֆեկցիոն հիվանդությունների էթիոլոգիայում և ախտածնության մեջ մանրէային աշխարհի առանձին ներկայացուցիչների դերը,
- Ի6. մանրէաբանական ախտորոշման մեթոդները:

Կարողանա՝

- Կ1. կիրառել մանրէաբանական մեթոդները, վերլուծել լաբորատոր ախտորոշման հիմնական՝ մանրէաբանական, մոլեկուլային-կենսաբանական և իմունոլոգիական մեթոդների արդյունքները,
- Կ2. հիմնավորել ինֆեկցիոն և օպորտունիստական հիվանդությունների դեպքում մանրէաբանական, սերոլոգիական և իմունոլոգիական ախտորոշման ընտրությունը, վերլուծել ստացված արդյունքները, մանրէաբանական տեսանկյունից հիմնավորել ինֆեկցիոն և օպորտունիստական հիվանդության ախտորոշման դեպքում հետազոտական նյութի ընտրությունը,
- Կ3. կիրառել ստացած գիտելիքները որոշելու համար հակաբակտերիական, հակավիրուսային և իմունոտորոպ թերապիայի տակտիկան, կիրառել անհետաձգելի կանխարգելում և հակատոքսիկ թերապիա:

Տիրապետի՝

- S1. մանրէազերծման, դեզինֆեկցիայի հիմնական մեթոդներին, չափահաս և մանկահասակ հիվանդների լաբորատոր (մանրէաբանական և իմունոլոգիական) հետազոտությունների արդյունքների հիման վրա նախնական ախտորոշման հմտություններին,
- S2. ախտածին և պայմանական-ախտածին մանրէներ պարունակող նյութի հետ աշխատանքի

հիմնական հմտություններին,
 S3. ինֆեկցիոն և ոչ ինֆեկցիոն հիվանդությունների ադեկվատ կանխարգելման և բուժման համար հակամանրէական և իմունակենսաբանական պատրաստուկների ընտրման մեթոդիկային:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ամբիոնական մշակումներ
2. Շեկոյան Վ., Մանուկյան Կ. Բժշկական մանրէաբանություն, վիրուսաբանություն և իմունաբանություն: Երևան, ԵՊԲՀ հրատարակչություն, 2009, 478 էջ:
3. Поздеев О.К. Медицинская микробиология, Москва, Геотар-Мед, 2001, 765 с.
4. Brooks G.F., Morse S.A., Carroll K.C., Mietzner T.A., Butel J.S., Jawetz, Melnick, & Adelberg's Medical Microbiology. 26th Edition, New York, Chicago, San Francisco, Lisbon, London, Madrid, Mexico City, Milan, New Delhi, San Juan, Seoul, Singapore, Sydney Toronto, Copyright © 2013 by The McGraw-Hill Companies.
5. Brock Biology of Microorganisms. Madigan M.T., Martinko J.M., Dunlap P.V., Clark D.P., 13th ed., Pearson, 2012, 1152 p.
6. Practical handbook of microbiology. Eds, Goldman E. and Green L.H. 2nd ed. CRC Press. Taylor & Francis Group, 2009, 854 p.
7. Dahlén G., Fiehn N.-E., Olsen I., Dahlgren U. Oral Microbiology and Immunology, Munksgaard Danmark, 2014.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	14

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՄԱՐԴՈՒ ԱՆԱՏՈՄԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	I, II	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	I, II, III
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.դ. Արսեն Լևոնի Մինայան բ.գ.թ. Լատրա Հակոբի Ավագյան Նինա Զավենի Խլղաթյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 99 77 37 74, +374 93 21 03 02, + 374 98 33 77 97
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՑԻՆ ՀԱՍՑԵ	arsenminasyan76@gmail.com , nina19-89@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Բժշկականաբանական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	Կ.գ.թ., Ն.Գ. Հունանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Կոնսուլ. ժամ	Քննություն	Ստուգարք
I	I	4	17	4	120	68	18	50	34	12	6	
	II	4	17	4	120	68	20	48	34	12	6	
II	III	4	17	4	120	68	24	44	34	12	6	
Ընդամենը			12	51	12	360	204	142	102	36	18	

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները՝

Գիտելիքներ՝

- կյանքը և կենդանի օրգանիզմները, դրանց ֆիզիկական և քիմիական կառուցվածքը, գործառույթը, զարգացումը և էվոլյուցիան,
- քիմիական տարրեր, կատիոններ և անիոններ, անօրգանական և օրգանական նյութերի հիմնական խմբեր, դրանց կառուցվածքը, հատկություններն ու ֆունկցիաները,
- կենդանի օրգանիզմների բջջային, հյուսվածքային, օրգանների, օրգան համակարգերի և ամբողջական օրգանիզմի կառուցվածքային մակարդակները: Համակարգային մոտեցում, որը թույլ կտա հասկանալ օրգանիզմի առանձին կառուցվածքաֆունկցիոնալ միավորների ամբողջականությունը և ինտեգրացումը կենդանի օրգանիզմների կազմակերպման յուրաքանչյուր ուսումնասիրվող մակարդակներում: Մարդու օնոտոգենեզ: Օվոգենեզի և սպերմատոգենեզի յուրահատկությունները մարդու մոտ: Քորդայինների ներկայացուցիչների մոտ օրգան համակարգերի ֆիլոգենեզը:

Կարողություններ՝

- վերլուծել կենսաբանական երևույթները և բնական գործընթացների օրինաչափությունները,
- սինթեզի և քայքայման ռեակցիաների կազմում,
- բացատրել մարդու օրգան-համակարգերի կառուցվածքը, կազմությունն ու ֆունկցիաները:

<p>Տիրապետումներ`</p> <ol style="list-style-type: none"> ունակ լինել աշխատել կադապարների, կմախքների և կենդանիների պատրաստուկների հետ, աշխատել կենսաբանական գրականության, դասախոսությունների սեղմագրերի հետ, ինչպես նաև աշխատել գործնական պարապմունքների տեսական մասի հետ, հիպո- և հիպերտոնիկ, ֆիզիոլոգիական լուծույթների օգտագործում կենսաբանական հետազոտություններում, աշխատանք կադապարների և մակրոպատրաստուկների հետ:
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>«Մարդու անատոմիա» առարկայի դասընթացը ուսումնասիրում է մարդու մարմինը` օրգանների, օրգան-համակարգերի և օրգանիզմի մակարդակով (համակարգային անատոմիա): I կիսամյակի ընթացքում ուսանողները ուսումնասիրում են ոսկրաբանությունը, հոդաբանությունը, մկանաբանությունը, II կիսամյակի ընթացքում` ընդերաբանություն, անոթաբանություն, III կիսամյակի ընթացքում` նյարդաբանությունը և էսթեզիոլոգիան:</p>
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ</p> <p>«Մարդու անատոմիա» դասընթացի նպատակն է հասկանալ մարդու մարմնի կառուցվածքային առանձնահատկությունները որպես մեկ ամբողջություն և համապատասխան օրգան, օրգան-համակարգ մակարդակների վրա, տիրապետել հայերեն և լատիներեն (հուներեն) տերմինաբանությանը` միջազգային անատոմիական նոմենկլատուրային համաձայն, սովորել դիսեկցիաների կատարումը և անատոմիական գոյացությունների ցուցադրումը բնական պատրաստուկների վրա, մեկնաբանել մարդու օրգանների սաղմնային (էմբրիոնալ) և հետսաղմնային (պոստէմբրիոնալ) զարգացման փուլերը, օրգանների փոփոխականության տարբերակները, բնածին արատները, բնութագրել մարդու մարմնի կառուցվածքային, սեռական, տարիքային և անհատական առանձնահատկությունները, խորացված ուսումնասիրել ատամնածնոտային համակարգի անատոմիան, գիտակցել մարդու օրգանների կառուցվածքային և ֆունկցիոնալ փոխկախվածությունը և միասնությունը, կարողանալ օգտագործել ձեռք բերված գիտելիքները հետազայում կլինիկական առարկաների ուսումնասիրության ընթացքում, ինչպես նաև ապագա բժշկի պրակտիկայում:</p>
<p>4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է</p>
<p>Իմանա`</p> <ol style="list-style-type: none"> Մարդու մարմնի կառուցվածքային առանձնահատկությունները որպես մեկ ամբողջություն և համապատասխան օրգան, օրգան-համակարգ մակարդակների վրա: Դիսեկցիաների կատարումը և անատոմիական գոյացությունների ցուցադրումը բնական պատրաստուկների վրա: Հայերեն և լատիներեն (հունարեն) անատոմիական տերմինաբանությանը` միջազգային անատոմիական նոմենկլատուրային համաձայն: Մարդու օրգանների սաղմնային (էմբրիոնալ) և հետսաղմնային (պոստէմբրիոնալ) զարգացման փուլերը, օրգանների փոփոխականության տարբերակները, բնածին արատները: Մարդու մարմնի կառուցվածքային, սեռական, տարիքային և անհատական առանձնահատկությունները:
<p>Կարողանա`</p> <ol style="list-style-type: none"> Մասնագիտական գործունեության համար օգտվել ուսումնական, գիտական, հանրամատչելի գրականությունից և համացանցից:
<p>Տիրապետի`</p> <ol style="list-style-type: none"> Վենդանի մարդու ֆիզիկալ հետազոտությունների (պալպացիա, պերկուսիա, աուսկուլտացիա) համար անրաժեշտ անատոմիական կողմնորոշիչների բացահայտման իրականացմանը:
<p>5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ</p> <ol style="list-style-type: none"> Ամբիոնական մշակումներ Martin Atkinson. Anatomy for Dental Students [4 ed.], Oxford University Press, USA, 2013. Gray's Anatomy, 41st Edition, 2016 Frank H. Netter Atlas of Human Anatomy 6th Edition, 2014 Keith L. Moore Clinically Oriented Anatomy 7th Edition, 2017

6. Ա.Ա.Մարաֆյան, Գ.Պ.Քյալյան, Մարդու անատոմիա, 1995
7. Сапин М.Р. Анатомия человека. - М.: Медицина, 2009 в 2-х томах
8. М. Р. Сапин, Д. Б. Никитюк НОРМАЛЬНАЯ И ТОПОГРАФИЧЕСКАЯ АНАТОМИЯ ЧЕЛОВЕКА. В 3 томах. (2007)
9. Pocket Atlas of Human Anatomy Feneis H., Dauber W, 2012
10. Колесников Л.Л., Чукбар А.В. Анатомия зубов. - М.: "Медицина XXI", 2007 г.
11. Клиническая анатомия зубов человека. Горбунова И.Л., Москва "Медицинская книга", 2006г.
12. Синельников Р.Д. Атлас анатомии человека. - М.: Медицина, 1996 в 4-х томах
13. Гайворонский И.В. Норм. Анатомия человека: В 2т: Учеб. – СПб. : Спец. литр.,2003-2004.
14. Привес М.Г., Лысенков Н.К., Бушкович В.И. Анатомия человека.- 11-е изд., испр. и доп. - СПб. : Гиппократ, 2001
15. Сапин М.Р. Атлас нормальной анатомии человека. М: Мед пресс информ, 2006-2007.
16. Клиническая анатомия - Учебное пособие (2 тома) - Кирпатовский И.Д., Смирнова Э.Д. - 2003 год

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴԴԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տարային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՆՈՐՄԱԼ ՏԻԶԻՈԼՈԳԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	II	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	III, IV
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	կ.գ.թ. Հարություն Յուրիի Ստեփանյան կ.գ.դ. Սուսաննա Հրաչի Սարգսյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+ 374 99 88 13 23, +374 10 42 48 65
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՑԻՆ ՀԱՍՑԵ	harutyun_su@yahoo.com , susi.sar@rambler.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Բժշկականաբանական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., Ն.Գ. Հունանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաթիվ
II	III	4	17	4	120	68	24	44	34	18		+
	IV	4	15	4	120	60	22	38	42	12	6	
Ընդամենը		8	32	8	240	128	46	82	76	30	6	

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները՝

- Գիտելիքներ՝**
- Ֆիզիկայի հիմնական օրենքները, երևույթներն ու գործընթացները, օրգանիզմի վրա ֆիզիկական գործոնների ազդեցության բնույթը, մարդու օրգանիզմում ընթացող գործընթացների հիմքում ընկած ֆիզիկական երևույթները, բժշկական սարքավորումների աշխատանքի ֆիզիկական սկզբունքները:
 - Կենդանի օրգանիզմի մոլեկուլային և բջջային մակարդակներում առկա գործընթացների կենսաքիմիական էությունը, կենսաբանորեն կարևոր միացությունների հիմնական դասերի կառուցվածքը և քիմիական հատկությունները, բջջաթաղանթների և դրանց փոխադրիչ համակարգերի դերը նյութափոխանակային գործընթացում, քիմիական լաբորատորիայում նյութերի հետ աշխատելու, անվտանգության կանոնները:
 - Մարդու օնտոգենեզի, կյանքի ծագման և զարգացման ընդհանուր օրինաչափությունները, գենետիկայի օրենքները, բջջի կենսաբանության, հումեոստազի, ռեգեներացիայի, էկոլոգիայի իմացությունը, կենսաբանական լաբորատորիաներում կենդանիների հետ աշխատելու և անվտանգության կանոնները:
 - Մարդու օրգանիզմի կառուցվածքի և զարգացման անատոմիական, տարիքասեռային և անհատական առանձնահատկությունները:
 - Բջիջների, հյուսվածքների և օրգանների կառուցվածքային առանձնահատկությունները, դրանց ուսումնասիրման մեթոդները:

<ul style="list-style-type: none"> • Հոչակավոր ֆիզիոլոգների դերը բժշկագիտության զարգացման մեջ, նրանց ամենահայտնի հայտնագործությունները: • Բժշկական, անատոմիական, ֆիզիոլոգիական հիմնական տերմինների լատիներեն իմացությունը: <p>Կարողություններ՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • Քիմիայի օրենքների օգնությամբ բացատրել ֆիզիոլոգիական գործընթացներն ու կենսաբանորեն ակտիվ նյութերի ազդեցության մեխանիզմները: • Բացատրել էկոլոգիական գործոնների դերը ֆիզիոլոգիական գործընթացներում: • Տալ օրգանիզմի օրգան-համակարգերի անատոմիական և ձևաբանա-գործառական բնութագիրը: • Տալ մարդու օրգանիզմի բջիջների, հյուսվածքների և օրգանների հիստոֆիզիոլոգիական վիճակի գնահատականը: <p>Տիրապետումներ՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • Լաբորատորիայում նյութերի և սարքավորումների հետ աշխատելու հմտություններ: • Խոշորացնող տեխնիկայով աշխատելու հմտություններ:
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>«Նորմալ ֆիզիոլոգիա» դասընթացն ուսուցանվում է երկու կիսամյակների ընթացքում: III կիսամյակում ուսումնասիրվում են արյան, մարսողության, նյութափոխանակության և ջերմակարգավորման, մկանների, նյարդաթելի, դրոշմող հյուսվածքների ֆիզիոլոգիայի բաժինները: IV կիսամյակում ուսումնասիրվում են արտաթորության, արյան շրջանառության, շնչառության, ներզատիչ գեղձերի, ԿՆՀ, զգայական համակարգերի և ԲՆԳ ֆիզիոլոգիայի բաժինները: Ընդգրկված է նաև դիմաձնոտային շրջանի ֆիզիոլոգիան՝ դիմաձնոտային շրջանի օրգանների գործունեության օրինաչափությունները, բերանի խոռոչի հաղորդակցական և շնչառական գործառությունները, այս շրջանի օրգանների փոխազդեցությունը օրգանիզմի տարբեր համակարգերի հետ, ցավ և նոցիցեպցիա, ատամնացավի առանձնահատկությունները:</p>
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ</p> <p>Առարկայի նպատակն է՝ ուսուցանել մարդու օրգանիզմի և նրա առանձին օրգան-համակարգերի, բջիջների կենսագործունեությունը, դրանց կարգավորման նյարդա-հումորալ մեխանիզմների, ֆունկցիաների ղեկավարման և մոդելավորման սկզբունքները, որոնք, ի վերջո, հիմք կհանդիսանան և կհեշտացնեն բժշկագիտական առարկաների ավելի հիմնավոր յուրացմանը, ուսանողների մոտ պատկերացումներ ձևավորել դիմաձնոտային շրջանի օրգանների գործունեության օրինաչափությունների մասին:</p>
<p>4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է</p> <p>Իմանա՝</p> <p>Ի1. Մարդու օրգանիզմի ֆունկցիաները, դրանց կարգավորման հիմնական սկզբունքները և մեխանիզմները (մոլեկուլային, բջջային, օրգանային, օրգան համակարգ և օրգանիզմի մակարդակներով),</p> <p>Ի2. մարդու օրգանիզմի մորֆոֆունկցիոնալ առանձնահատկությունները,</p> <p>Ի3. ֆիզիոլոգիական ֆունկցիաների տարիքային առանձնահատկությունները, դրանց ընթացքը ֆիզիկական ու մտավոր աշխատանքի ժամանակ,</p> <p>Ի4. դրոշման և արգելակման զարգացման առանձնահատկությունները, ֆիզիոլոգիական ֆունկցիաների մոդելավորման սկզբունքները,</p> <p>Ի5. բժշկության մեջ կիրառվող հիմնական ֆիզիոլոգիական հասկացությունները և տերմինները:</p> <p>Կարողանա՝</p> <p>Կ1. կատարել հաշվարկներ՝ խնդիրների և փորձերի արդյունքների հիման վրա,</p> <p>Կ2. վերլուծել ֆիզիոլոգիական ֆունկցիաների (արյան, սրտի և անոթների, թոքերի, այլ օրգանների և համակարգերի) փորձարարական հետազոտության տվյալները նորմայում:</p> <p>Տիրապետի՝</p> <p>Տ1. պարզագույն բժշկական գործիքներով աշխատելու հմտություններին (կրծադեղ, մածկիչ, նյարդաբանական մուրճ, նշտար, պինգետ, զոնդ, սեղմիչ, լայնիչ և այլն),</p>

S2. Օրգանիզմի հիմնական ֆունկցիոնալ բնութագրիչների չափման հմտություններին (արյան ցուցանիշների, ճնշաչափության, պուլսաչափման, շնչաչափության, ջերմաչափության և այլ մեթոդներին):

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ամբիոնական մշակումներ
2. Arthur C. Guyton, John E. Hall. **Textbook of Medical Physiology**. Twelfth edition. ISBN:978-1-4160-4574-8, 2011.
3. Lauralee Sherwood. **Human Physiology: From Cells to Systems**. Seventh edition. ISBN-13: 978-0-495-39184-5. 2010.
4. **Human physiology**. Stuart Ira Fox, USA, 12th edition. ISBN 978-0-07-337811-4, 2011.
5. **Физиология человека**. Р. Шмидт, Г. Тевс, Платон Костюк, Мир, 2005.
6. Ս.Ս. Մինասյան, Ծ.Ի. Ադամյան, Ն.Վ. Սարգսյան, «Մարդու ֆիզիոլոգիա», Երևան, «Զանգակ-97», 2009թ.:
7. **Մարդու ֆիզիոլոգիայի հիմունքներ**: Դ.Ն. Խուրավերդյան, Վ.Բ. Ֆանարջյան, Երևան, 1998:
8. Косицкий Г.И. **Нормальная физиология**, М., 1984г.
9. **Նորմալ ֆիզիոլոգիայի գործնական աշխատանքների ձեռնարկ**, Սարգսյան Ս.Հ., ուսումնամեթոդական ձեռնարկ, ԱԲՀ, Երևան, 2004.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴԴԻՉՆԵՐ	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	14

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՀՅՈՒՄՎԱԾԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ, ԷՄԲՐԻՈԼՈԳԻԱ, ԲԶԶԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	I, II	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	II, III
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	կ.գ.թ. Հունանյան Նաիրա Գևորգի, կ.գ.թ. Հակոբջանյան Էվելինա Սուրենի
ՀԵՌԱԽՈՍ	+ 374 91 07 11 07, +374 77 91 13 00
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՅԵ	naira_hunanyan@yahoo.com

ԱՄԲԻՈՆ	Բժշկականաբանական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., Ն.Գ. Հունանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաթիվ
I	II	4	17	4	120	68	18	50	34	18		+
II	III	4	17	4	120	68	16	52	34	12	6	
Ընդամենը		8	34	8	240	136	34	102	68	30	6	

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները
- Գիտելիքներ**
- կյանքի ծագման և զարգացման ընդհանուր օրինաչափությունները, կենսաբանական համակարգերի հատկությունները, մարդու ծագման և անհատական զարգացման իմացությունները, ինչպես նաև տարբեր կենդանատեսակների սաղմնային զարգացման ընդհանուր օրինաչափությունները,
 - մարդու օրգանների և օրգան համակարգերի էվոլյուցիոն փոփոխությունների հիմնական օրինաչափությունները,
 - գենետիկայի և բջջային տեսության հիմունքները, բջիջների և արտաբջջային տարրերի կառուցվածքը,
 - մարդու մարմնի կառուցվածքի ընդհանուր օրինաչափությունները, օրգանիզմի առանձին մասերի կառուցվածքագործառական փոխհարաբերությունները,
 - օրգանների, օրգան-համակարգերի տեղակայման և կառուցվածքի հիմնական առանձնահատկությունները, դրանց գործառույթները տարբեր տարիքային խմբերում,
 - ինքնավար նյարդային համակարգի անոթների, նյարդերի և նյարդային հանգույցների տեղակայման իմացությունը,
 - կենսաբանական կառուցվածքների ուսումնասիրման մանրադիտակային մեթոդները (լույսային և էլեկտրոնային մանրադիտում)՝ հիմնված օպտիկայի և մաթեմատիկայի գիտելիքների վրա,
 - ուսումնասիրման ֆիզիկական մեթոդները՝ օրգանների և օրգան-համակարգերի

նյութափոխանակային գործընթացների վրա արտաքին և ներքին գործոնների ազդեցության գնահատման համար,

- մաթեմատիկայի և ֆիզիկայի համապատասխան օրենքների և օրինաչափությունների իմացությունը՝ բջջաբանության բնագավառում բացատրելու թաղանթների կառուցվածքային և գործառական առանձնահատկությունները (նյութերի փոխադրումը բջջաթաղանթով և այլն):
- բժշկական տերմինաբանության իմացությունը՝ լատիներենով,
- Ընդհանուր և կենսաօրգանական քիմիայի գիտելիքներն անհրաժեշտ են.
- բջիջներում, հյուսվածքներում և օրգաններում ընթացող կենսաքիմիական գործընթացների էությունը հասկանալու համար,
- հյուսվածաբանական պատրաստուկների ներկման մեխանիզմը հասկանալու համար,
- տարբեր հորմոնների, կենսաբանորեն ակտիվ նյութերի, քիմիական այլ բաղադրիչների իմացության համար:

Կարողություններ՝

- կիրառել լաբորատոր սարքավորումները, աշխատել մանրադիտակով,
- որոշել հյուսվածքների միտոտիկ ակտիվությունը,
- բացատրել զարգացման ընթացքում առաջացող շեղումների բնույթը, որոնք բերում են տարբեր արատների ձևավորմանը,
- անատոմիական պատրաստուկներում կողմնորոշվել օրգանների կառուցվածքի և տեղակայման մեջ. ցույց տալ, ճշգրիտ անվանել օրգանների և նրանց մասերի հայերեն և լատիներեն անունները:

Տիրապետումներ՝

- ուսանողը պետք է տիրապետի բժշկաանատոմիական հասկացողությունների համակարգին:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Հյուսվածաբանություն, էմբրիոլոգիա, բջջաբանություն» դասընթացն ուսուցանվում է երկու կիսամյակների ընթացքում: II կիսամյակում ընդգրկված են հետևյալ բաժինները. բջջաբանություն՝ ուսումնասիրում է բջջի կառուցվածքն ու կենսագործունեությունը, սաղմնաբանություն՝ ուսումնասիրում է բջիջների և հյուսվածքների ձևավորումը ներարգանդային շրջանում, ընդհանուր հյուսվածաբանություն՝ ուսումնասիրում է տարբեր հյուսվածքների ֆունկցիոնալ և բջջային տարրերի կառուցվածքը: III կիսամյակում ընդգրկված է մասնավոր հյուսվածաբանության (միկրոսկոպիկ անատոմիա) բաժինը: Այն ուսումնասիրում է որևէ համակարգի և դրանում ընդգրկված օրգանների կառուցվածքը: Դասընթացում տրվում է օրգանների կառուցվածքը մակրոսկոպիկ, միկրոսկոպիկ և էլեկտրոնամիկրոսկոպիկ մակարդակներով՝ ուսումնասիրելու ընթացքում հաշվի առնելով դրանց կատարած գործառույթները:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ

Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողների մոտ գիտական պատկերացումներ ձևավորել մարդու բջիջների, հյուսվածքների և օրգան համակարգերի զարգացման և մանրադիտային ձևաբանության մասին, այդ թվում նաև բերանի խոռոչի օրգանների, որոնք հետագայում հիմք կհանդիսանան կլինիկական առարկաների ուսումնասիրման և բժշկական մտածողության զարգացման համար:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա՝

- Ի1. հյուսվածաբանության հետազոտման մեթոդները, մանրադիտակի կառուցվածքը,
- Ի2. միկրոպատրաստուկների պատրաստումը, ներկման եղանակները,
- Ի3. օրգանիզմի բջիջների, հյուսվածքների, օրգանների և համակարգերի կառուցվածքային, զարգացման և տեղակայման առանձնահատկությունները՝ նրանց գործառույթների հետ փոխազդեցության պայմաններում,
- Ի4. բջիջների, հյուսվածքների և օրգանների կառուցվածքային առանձնահատկություններով պայմանավորված օրգանիզմի զարգացման և կենսագործունեության հիմնական օրինաչափությունները, հյուսվածքների հիստոֆունկցիոնալ առանձնահատկությունները, դրանց ուսումնասիրման մեթոդները,
- Ի5. կենդանի օրգանիզմում առկա գործընթացների ֆիզիկաքիմիական բնույթը, որոնք ընթանում են մոլեկուլային, բջջային, հյուսվածքային և օրգանային մակարդակներում:

Ի6. բերանի խոռոչի օրգանների, այդ թվում՝ ատամների կառուցվածքն ու զարգացումը, լորձաթաղանթի տեսակները, հիստոֆունկցիոնալ առանձնահատկությունները:

Կարողանա

- Կ1. աշխատել մեծացնող սարքավորումներով (մանրադիտակներ, օպտիկական և պարզ խոշորացույցներ),
- Կ2. նկարագրել բջիջների և հյուսվածքների կառուցվածքը, տալ տարբեր վիճակների հիստոֆիզիոլոգիական գնահատականը,
- Կ3. անսխալ որոշել օրգանների և դրանց բաղադրատարրերի միկրոկառուցվածքը, տեղադրությունը, հյուսվածաբանական նկարագրությունն ու ճիշտ անվանումները:

Տիրապետի

Տ1. մանրադիտության հմտություններին, հյուսվածաբանական պատրաստուկների և լուսային, էլեկտրոնային մանրալուսանկարների վերլուծությանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ամբիոնական մշակումներ
2. **Anthony L. Mescher. *Junqueira's Basic Histology*. Text and Atlas. 14th edition, ISBN 978-0-07-184268-6, Mc Graw Hill Education, LANGE, 560 pp., 2016.**
3. **Michael H. Ross, Wojciech Pawlina. *Histology (with correlated cell and molecular biology)*. A Text and Atlas. Sixth Edition, ISBN 978-0-7817-7200-6. Two Commerce Square 2001, Market Street, Philadelphia, PA 19103, 975 pp., 2011.**
4. **Leslie P. Gartner, James L. Hiatt. *Histology*. A Text and Color Atlas. Sixth Edition, ISBN 978-1-4511-1343-3. Two Commerce Square, 2001 Market Street, Philadelphia, PA 19103, Lippincott Williams & Wilkins, 525 pp., 2014.**
5. **Sadler T. W. *Langman's medical embryology*, 12th ed. ISBN 978-1-4511-1342-6, Copyright © 2012 Lippincott Williams & Wilkins, a Wolters Kluwer business. 351 West Camden Street Two Commerce Square Baltimore, MD 21201 2001 Market Street Philadelphia, PA 19103.**
6. **G. S. Kumar, US editor S.N. Bhaskar. *Orban's Oral Histology & Embryology*. 13th edition, ISBN 978-08-016-0239-9, 427 pp., 2011.**
7. **Гистология. Учебник, 2-е изд. Под ред. Улумбекова Э. Г., Чельшева Ю.А. Москва, ГЭОТАР-МЕД, ISBN 5-9231-0228-5, 672 стр., 2002.**
8. **Быков В.Л. *Частная гистология человека*. 2-е изд, СОТИС, Санкт-Петербург, ISBN 5-85503-116-0, 298 стр., 1999.**
9. **Алмазов И.В., Сутулов Л.С. *Атлас по гистологии и эмбриологии*. Москва, "Медицина", 544 стр., 1978.**
10. **Սահակյան Կ.Թ. *Հյուսվածաբանություն*, Երևանի Մ. Հերացու անվան պետական բժշկական համալսարան, 2013թ.**

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻԶՆԵՐ	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	14

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՍՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԱԽՏԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՆԱՏՈՄԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստումատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստումատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	II, III	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	IV, V
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ., դոցենտ Լուսինե Աղաբեկյան բ.գ.դ. Ասադուր Նամագերդի, Հասմիկ Բարսեղյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 93 33 15 25, +374 55 68 10 31, +374 98 28 90 41
ԷԼ.ՓՈՍՏ	laghabekyanbk@inbox.ru , asadoor.amirkhanian6@gmail.com Hasmikbarseghyan220@gmail.com

ԱՍԲԻՈՆ	Բժշկականաբանական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» ԲԿ
ԱՍԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., Ն.Գ. Հունանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասակ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
II	IV	3	15	3	90	45	20	25	33	12		+
III	V	4	17	4	120	68	22	46	34	12	6	
Ընդամենը		7	32	7	210	113	42	71	67	24	6	

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները՝

- Գիտելիքներ**
- Կյանքի ծագման և զարգացման ընդհանուր օրինաչափությունները, մարդու անթրոպոգենեզ և օնոտոգենեզ, գենետիկայի օրենքները և նրանց նշանակությունը բժշկության մեջ, ժառանգականության և փոփոխականության սկզբունքները անհատական զարգացման մեջ, որպես ժառանգական և բազմապատճառային հիվանդությունների էթիոլոգիայի և պաթոգենեզի հիմունքներ, օրգանների զարգացման արատները, կենսոլորտի և էկոլոգիայի հիմնական հասկացություններն ու խնդիրները, մակարոծության երևույթը և բիոէկոլոգիական հիվանդություններ:
 - Կենսաբանորեն ակտիվ օրգանական միացությունների հիմնական դասերի քիմիական հատկությունները, առավել կարևոր քիմիական միացությունների կառուցվածքը և ֆունկցիաները (նուկլեինաթթուներ, բնական սպիտակուցներ, ջրալույծ և ճարպալույծ վիտամիններ, հորմոններ և այլն):
 - Ֆիզիկա-քիմիական անալիզի մեթոդները բժշկության մեջ (տիտրաչափական, էլեկտրաքիմիական, քրոմատոգրաֆիկ, վիսկոզիմետրիկ):
 - Մարդու օրգանիզմի կենսագործունեության և զարգացման հիմնական օրինաչափությունները՝ հիմնված բջջի, հյուսվածքների և օրգանների կառուցվածքային առանձնահատկությունների վրա, հյուսվածքային տարրերի հիստոֆունկցիոնալ առանձնահատկությունները, դրանց ուսումնասիրության մեթոդները; ֆիզիկական, քիմիական և կենսաբանական

լաբորատորիաներում, ռեակտիվների, կենդանիների և նյութերի հետ աշխատանքի անվտանգության կանոնները, կյանքի ծագման և զարգացման ընդհանուր օրինաչափությունները, մարդու անթրոպոգենեզ և օնտոգենեզ, մարդու օրգանիզմի ֆունկցիոնալ համակարգերը, նրանց կարգավորումը և ինքնակարգավորումը արտաքին միջավայրի հետ փոխազդեցության ներքո:

- Առողջ և հիվանդ օրգանիզմի անատոմո-ֆիզիոլոգիական, տարիքային-սեռական և անհատական առանձնահատկությունները:
- Անատոմիական տերմինները (հայերեն և լատիներեն), օրգանների և նրանց համակարգերի անատոմիան, կառուցվածքի առանձնահատկությունները, հիմնական ֆունկցիաները:
- Օրգանների փոխհարաբերությունները, նրանց պրոեկցիան մարմնի մակերևույթին:
- Միկրոօրգանիզմների և վիրուսների դասակարգումը, մորֆոլոգիան և ֆիզիոլոգիան, դրանց ազդեցությունը մարդու առողջության վրա, մանրէաբանական ախտորոշման մեթոդները, հիմնական հակաբակտերիալ, հակավիրուսային և կենսաբանական պրեպարատների կիրառումը:
- Մարդու իմունային համակարգի կառուցվածքը և ֆունկցիաները, նրա կառուցվածքային առանձնահատկությունները, իմուն համակարգի զարգացման և գործունեության բջջային և մոլեկուլյար մեխանիզմները, իմուն պատասխանի հիմնական ձևերը, փուլերը, ժառանգական հսկողությունը, իմունաբանական ախտորոշման մեթոդները:
- Իմունաբանական կարգավիճակի գնահատման մեթոդները, սկզբունքները և ցուցումները, իմունոպաթոգենեզ, մարդու իմուն համակարգի հիվանդությունների ախտորոշման հիմնական մեթոդները, իմունոտրոպ բուժման կիրառման տեսակներն ու ցուցումները:

Կարողություններ

- Հյուսվածաբանական պրեպարատների մանրադիկային հետազոտություն՝ մանրադիտակի չոր համակարգի կիրառմամբ, տոհմաձառի կազմում և ժառանգական հատկանիշի տեսակի որոշում, գենետիկ խնդիրների լուծում, հարուցիչների ախտորոշում, մարդու մակաբուծային հիվանդությունների ճանաչում պրեպարատների, սլայդների և լուսանկարների վրա:
- Արյան շիժուկում տարբերակել մետաբոլիտների մակարդակի նորմալ նիշերը (գլյուկոզ, միզանյութ, բիլիռուբին, միզաթթու, կաթնա- և պիրոխաղողաթթու և այլն) ախտաբանորեն փոփոխվածներից, կարդալ պրոտեինագրամմա և բացատրել տարբերությունների պատճառները:
- Կանխորոշել կենսաբանորեն ակտիվ նյութերի քիմիական փոխակերպումների և ֆիզիկա-քիմիական պրոցեսների արդյունքները և ուղղվածությունը, կատարել թերմոքիմիական հաշվարկներ, որոնք անհրաժեշտ են էներգամենյունների կազմման համար՝ ռացիոնալ սննդի հիմունքների ուսումնասիրության համար:
- Մեկնաբանել ֆունկցիոնալ ախտորոշման առավել տարածված մեթոդների արդյունքները, որոնք կիրառվում են արյան, սրտի և անոթների, թոքերի, երիկամների, լյարդի և այլ օրգանների հիվանդությունների հայտնաբերման համար: Որոշել և գնահատել էլեկտրասրտագրության, սպիրոգրաֆիայի, ջերմաչափության, հեմատոլոգիական ցուցանիշների արդյունքները:
- Աշխատել խոշորացնող տեխնիկայի՝ մանրադիտակի, օպտիկական և հասարակ ոսպնյակների հետ; տալ զանազան բջջային, հյուսվածքային կառուցվածքների և օրգանների վիճակի հիստոֆիզիոլոգիական գնահատականը:
- Օրգանների, անատոմիական պրեպարատների վրա ճիշտ գտնել և ցույց տալ դրանց մասերը, կառուցվածքի դետալները, ճիշտ անվանել հայերեն և լատիներեն լեզուներով:
- Պրեպարացիայի մեթոդով գտնել առանձին օրգանները, խոշոր անոթները, նյարդերը:
- Մխեմատիկ պատկերել հիմնական անատոմիական գոյացություններն ու օրգանները:
- Աշխատել խոշորացնող տեխնիկայի՝ մանրադիտակի, օպտիկական և հասարակ ոսպնյակների հետ, ախտորոշել մարդու մակաբուծային հիվանդությունների հարուցիչները պատրաստուկների, սլայդների, նկարների օգնությամբ, կատարել մանրէաբանական և իմունաբանական ախտորոշում:
- Բնորոշել և գնահատել մարդու իմուն համակարգի կազմավորման հիմնական մակարդակները, գնահատել ցիտոկինների միջնորդային դերը, հիմնավորել հիվանդի կլինիկա-իմունաբանական հետազոտության անհրաժեշտությունը, մեկնաբանել իմուն կարգավիճակի գնահատման արդյունքները 1-ին կարգի թեստերով, մեկնաբանել ալերգոլոգիական ախտորոշիչ փորձերի հիմնական արդյունքները, հիմնավորել իմունակարգավորիչ թերապիայի կիրառման անհրաժեշտությունը:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ	
<p>Դասընթացն ուսումնասիրում է ախտաբանական անատոմիայի ընդհանուր բաժինը /ընդհանուր ախտաբանություն/ բջջի ախտաբանությունը, ընդհանուր ախտաբանական պրոցեսները, որոնք բնորոշ են բոլոր հիվանդություններին (քննարկվում են նաև արյան համակարգի հիվանդությունները) և ախտաբանական անատոմիայի մասնավոր բաժինը /մասնավոր ախտաբանություն/ առանձին հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը և ձևաբանությունը /նոզոլոգիական ախտաբանական անատոմիա/: Ուսանողներն առավել մանրակրկիտ ուսումնասիրում են օրոֆարինգեալ ախտաբանությունները՝ որպես ապագա մասնագիտության յուրացման համար անհրաժեշտ կարևոր գործոն:</p>	
3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ	
<p>«Ախտաբանական անատոմիա» դասընթացի ուսումնասիրության նպատակն է հիվանդությունների և ախտաբանական պրոցեսների կառուցվածքային հիմքի, դրանց պատճառագիտության ու ձևաձագման, ձևաբանական դրսևորումների, բարդությունների, էլքի և մահվան պատճառների ուսումնասիրությունը և ստացած գիտելիքների հետագա կիրառումը կլինիկական ամբիոններում և ստոմատոլոգի պրակտիկ աշխատանքում:</p>	
4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է	
Իմանա՝	
Ի1. Ախտաբանական անատոմիայում կիրառվող տերմինները և հետազոտության հիմնական մեթոդները:	
Ի2. Հիվանդության էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, մորֆոգենեզ, պաթոմորֆոզ հասկացությունները, հիվանդությունների դասակարգման սկզբունքները:	
Ի3. Ընդհանուր ախտաբանական պրոցեսների էությունն ու հիմնական օրինաչափությունները:	
Ի4. Հաճախ հանդիպող հիվանդությունների ժամանակ ներքին օրգանների բնորոշ փոփոխությունները:	
Ի5. Կլինիկա-անատոմիական վերլուծության հիմունքները, ախտաբանա-անատոմիական կառուցվածքի ախտորոշման սկզբունքները:	
Ի6. Օրոֆարինգեալ ախտաբանությանը բնորոշ փոփոխությունները:	
Կարողանա՝	
Կ1. Հիմնավորել պաթոլոգիական պրոցեսի և նրա կլինիկական դրսևորումների բնույթը:	
Կ2. Իրականացնել հիվանդությունների ձևաբանական և կլինիկական արտահայտությունների համադրում նրանց զարգացման տարբեր փուլերում:	
Կ3. Որոշել հիվանդությունների պատճառները, պաթոգենեզը, մորֆոգենեզը, դրանց դրսևորումները, բարդություններն ու էլքերը, ինչպես նաև պաթոմորֆոզը, իսկ մահվան էլքի դեպքում՝ մահվան պատճառը և մեխանիզմները (տանատոգենեզ):	
Տիրապետի՝	
Տ1. Ախտաբանա- անատոմիական միկրո- և մակրոպատրաստուկների հետ աշխատելու հմտություններին, բնորոշ ախտաբանական պրոցեսների բացահայտմանը:	
5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ամբիոնական մշակումներ 2. «Պաթոլոգիական անատոմիա», հեղինակ-խմբագիր՝ պրոֆ. Ն.Դ. Վարդապարյան, Երևան, 2006 3. «Патологическая анатомия». Под ред. А.И. Струкова, В.В. Серова. Учебник. Переиздание. – М.: ОАО Издательство «Медицина», 2015. 4. ROBBINS AND COTRAN PATHOLOGIC BASIS OF DISEASE, ninth edition, ISBN: 978-1-4557-2613-4 © 2015 by Elsevier, Inc. 5. Vinay Kumar, Abul K. Abbas, Jon C. Aster. Robbins Basic Pathology, 9-th edition, 910, Copyright © Saunders 2013, an imprint of Elsevier Inc. Printed in Canada. 	
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	14

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տարային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԱԽՏԱԲԱՆԱԿԱՆ ՏԻԶՆՈՒՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	III	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	V, VI
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.դ. Ասադուր Նամագերդի, բ.գ.թ. Նարեկ Մկրտչյան Լիլիթ Սուքիասյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 99 74 74 67, +374 77 84 49 94, +374 91 36 38 16
ԷԼ.ՓՈՍՏ	asadoor.amirkhanian6@gmail.com , arksm@gmail.com , lilit.sukiasyan@inbox.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Բժշկական սարանական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	Կ.գ.թ., Ն.Գ. Հունանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդակ.	Քննություն	Ստուգարք
III	V	3	17	3	90	51	20	31	25	14		+
	VI	4	15	4	120	60	22	38	42	12	6	
Ընդամենը		7	32	7	210	111	42	69	67	26	6	

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները

Գիտելիքներ

- Բջջաբանության հիմունքները, գենետիկայի, ժառանգականության ուսումնասիրման հիմնական մեթոդներն ու օրինաչափությունները: Կենսոլորտի և էկոլոգիայի հիմնական հասկացություններն ու խնդիրները: Պարագիտիզմի և կենսաէկոլոգիական հասկացությունների ֆենոմենը:
- Ածխաջրերի, ճարպերի, ամինաթթուների և սպիտակուցների փոխանակման հիմնական նյութափոխանակային ուղիները, դրանց դերը բջջի մորֆոֆունկցիոնալ գործառույթների մեջ: Բջջաթաղանթի և փոխադրիչ համակարգերի դերը նյութափոխանակության մեջ: Արյան շիժուկում հիմնական նյութափոխանակության արգասիքների (գլյուկոզ, միզանյութ, միզաթթու, բիլիռուբին, կաթնաթթու և այլն) արժեքները նորմայում:
- Օրգան-համակարգերի ֆունկցիոնալ առանձնահատկությունները, կարգավորման մեխանիզմները և օրինաչափությունները:
- Բջիջների, հյուսվածքների կառուցվածքի, ձևաբանության, տեղակայման և զարգացման հիմնական օրինաչափությունները, հյուսվածքային տարրերի հիստոֆունկցիոնալ առանձնահատկությունները և դրանց ուսումնասիրության հիմնական մեթոդները:
- Միկրոօրգանիզմների և վիրուսների դասակարգումը, ձևաբանությունն ու ֆիզիոլոգիան, դրանց ազդեցությունը մարդու առողջության վրա: Մանրէաբանական ախտորոշման մեթոդները, հիմնական հակաբակտերիալ, հակավիրուսային կենսաբանական պատրաստուկների կիրառումը:

<p>Կարողություններ՝</p> <ul style="list-style-type: none"> Մեկնաբանել արյան, սրտի, անոթների, երիկամների, լյարդի և այլ օրգանների առավել տարածված ֆունկցիոնալ ախտորոշման մեթոդների արդյունքները: Նկարագրել տարբեր բջջային, հյուսվածքային կառուցվածքները: Սլաշների, պատրաստուկների և լուսանկարների վրա ախտորոշել մարդու պարագիտար հիվանդությունների հարուցիչները: <p>Տիրապետումներ՝</p> <ul style="list-style-type: none"> Տիրապետել հյուսվածաբանական պատրաստուկների մանրադիտման և էլեկտրոնային միկրոլուսանկարների վերլուծության հմտություններին:
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>«Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա» դասընթացն ուսումնասիրում է ախտաբանական ֆիզիոլոգիայի ընդհանուր բաժինը՝ հիվանդությունների առաջացման պատճառները, զարգացման ընթացքը, ախտածին գործոնների ազդեցության մեխանիզմները, տարածման ուղիները, արյան, սիրտ-անոթային համակարգերի գործունեության խանգարման ախտաֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները և ախտաբանական ֆիզիոլոգիայի հետևյալ մասնավոր բաժինները՝ շնչառական, աղեստամոքսային, միզասեռական, էնդոկրին և նյարդային համակարգերի գործունեության խանգարման ախտաֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները: Ուսանողները առավել մանրամասն ուսումնասիրում են օրոֆարինգեալ ախտաբանությունների ախտաֆիզիոլոգիական գործոնները, քանի որ դրանք անմիջապես առնչվում են նրանց ապագա մասնագիտության հետ:</p>
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ</p> <p>Դասընթացի նպատակն է՝ ուսուցանել հիվանդության զարգացման և մարդու առողջության հիմնական օրինաչափությունները և մեխանիզմները, ինչպես նաև տալ գիտելիքներ հիվանդությունների էթիոլոգիայի, ախտածնության, կլինիկական դրսևորումների թերապիայի սկզբունքների և հիվանդությունների կանխարգելման մասին:</p>
<p>4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է</p>
<p>Իմանա՝</p> <p>Ի1. Առավել հաճախ հանդիպող մարդու ախտաբանական պրոցեսների և հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, կանխարգելման միջոցառումները, հիվանդությունների ժամանակակից դասակարգումը:</p> <p>Ի2. Տարբեր տարիքային խմբերում առավել տարածված հիվանդությունների կլինիկական դրսևորումները, ընթացքի առանձնահատկությունները, հավանական ելքերը, բարդությունները:</p> <p>Ի3. Մարդու ժառանգական և ժառանգական նախատրամադրվածությամբ հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, դրսևորումները և հայտնաբերման մեթոդները:</p> <p>Ի4. Ինֆեկցիոն հիվանդությունների հիմնական կլինիկական արտահայտվածությունները, լաբորատոր և գործիքային հետազոտման մեթոդները՝ մեթոդների տեսական հիմունքները, արդյունքների վերլուծությունը:</p> <p>Ի5. Մարդու օրգանիզմում ընթացող տարբեր ախտաբանությունների կոնստիտուցիոնալ, սեռային, տարիքային և անհատական առանձնահատկությունները:</p>
<p>Կարողանա՝</p> <p>Կ1. Մասնագիտական գործունեության համար օգտլի ուսումնական, գիտական, հանրամատչելի գրականությունից և համացանցից:</p> <p>Կ2. Իրականացնել և կազմակերպել բուժ-կանխարգելիչ միջոցառումներ՝ հաշվի առնելով ազգաբնակչության տարիքա-սեռային, սոցիալ-մասնագիտական առանձնահատկությունները:</p>
<p>Տիրապետի՝</p> <p>S1. Կլինիկական ախտորոշման ակտրիթներին՝ ուղղորդելով հիվանդին համապատասխան մասնագետների մոտ:</p> <p>S2. Կյանքին սպառնացող և անհետաձգելի իրավիճակներում տիրապետել առաջին բուժօգնության կազմակերպման հիմնական բժշկական և բուժական միջոցառումներին:</p>

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
1. Ամբիոնական մշակումներ		
2. Адо, Патологическая физиология, Москва, 2002		
3. П. Литвицкий, Патофизиология, Москва, 2002		
4. ROBBINS AND COTRAN PATHOLOGIC BASIS OF DISEASE, ninth edition, ISBN: 978-1-4557-2613-4 © 2015 by Elsevier, Inc.		
5. ROBBINS BASIC PATHOLOGY, ninth edition, ISBN: 978-0-323-35317-5 © 2013 by Elsevier Inc		
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՆԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՆԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԴԵՂԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստումատոլոգիական		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստումատոլոգիա		
ԿՈՒՐՍ	III	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	V, VI
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	Ղուկայան Նելլի
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 55 49 41 49
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	nellka2011@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Բնագիտական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻԶ	Կ.գ.թ., Հ. Գ. Ջավրուշյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասակի. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդատվ.	Քննություն	Ստուգարք
III	V	3	17	3	90	51	16	35	30	9		+
	VI	3	15	3	90	45	16	29	27	12	6	
Ընդամենը		6	32	6	180	96	32	64	57	21	6	

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, ունակություններն ու կարողությունները
- Գիտելիքներ**
- Առողջ և հիվանդ օրգանիզմի կառուցվածքի և զարգացման անատոմիական, ֆիզիոլոգիական, սեռատարիքային և ինդիվիդուալ առանքնահատկություններ, օրգանիզմի ֆունկցիոնալ համակարգերը, նրանց կարգավորումն ու ինքնակարգավորումն ապահովող արտաքին միջավայրի ազդեցության տակ նորմալում և ախտաբանական վիճակներում:
 - Վիրուսների և միկրոօրգանիզմների դասակարգում, մորֆոլոգիա և ֆիզիոլոգիա, նրանց ազդեցությունը մարդու առողջության վրա, մանրէաբանական ախտորոշման եղանակները, հիմնական հակաբակտերիալ, հակավիրուսային և կենսաբանական պատրաստուկների կիրառումը:
 - Առավելագույնս կարևոր քիմիական միացությունների՝ նուկլեինաթթուների, բնական սպիտակուցների, ջրալույծ և ճարպալույծ վիտամինների, հորմոնների կառուցվածք և ֆունկցիա:
- Կարողություններ**
- Կիրառել դեղաբանական միջոցների ներմուծման տարբեր եղանակներ:
 - Կատարել նախնական ախտորոշում-հիվանդության առաջացման պատճառներն ու ախտաբանությունը պարզելու նպատակով սինթեզել հիվանդի մասին տեղեկատվությունը:
- Տիրապետումներ**
- Աշխատել կենսաբանական գրականության, դասախոսությունների սեղմագրերի հետ, ինչպես նաև աշխատել գործնական պարապմունքների տեսական մասի հետ:
 - Փորձեր իրականացնել փորձարարական կենդանիների վրա:

<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p>
<p>«Դեղաբանություն» դասընթացը ապահովում է դեղաբանական միջոցների հիմնական խմբի կլինիկական դեղաբանական բնութագրի իմացություն և անհետաձգելի իրավիճակների ու հիմնական ախտաբանական համախտանիշների դեպքում որոշակի դեղաբանական միջոցների ուղղորդված ընտրության վերաբերյալ գիտելիքներ՝ հաշվի առնելով հակադրապինգային օրենսդրությունը:</p>
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ</p>
<p>Դասընթացի հիմնական նպատակն է տարատեսակ, այդ թվում նաև ատամնաբուժական հիվանդություններ բուժելիս դեղաբանական միջոցների ազդեցությունը վերլուծելու կարողություն և պատրաստակամություն, որի համար անհրաժեշտ է իմանալ դեղորայքային բուժման հիմքերը տարբեր ախտաբանական վիճակների դեպքերում, դեղաբանական միջոցների ազդեցությունը օրգանիզմի և օրգանիզմի ազդեցությունը՝ դեղաբանական միջոցների վրա, օգտագործման ցուցումները և հակացուցումները, նոր դեղանյութերի ստացման եղանակները: Իմանալ դեղորայքային բուժման տարբերակումը՝ բուժման և ախտորոշման նպատակներով, ազգաբնակչության տարբեր խմբերի համար:</p>
<p>4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է</p>
<p>Իմանալ՝</p>
<p>Ի1. Դեղաբանական միջոցների դասակարգումն ու հիմնական բնութագրերը, ֆարմակոդինամիկական և ֆարմակոկինետիկական, կիրառման ցուցումները, հակացուցումներն ու կողմնակի ազդեցությունները: Ի2. Դեղաբանական միջոցների դեղատոմսերի ձևավորման և դեղատոմսային նշանակման կազմման ընդհանուր սկզբունքները: Ի3. Կենսաբանական և բժշկական համակարգերում տեղեկատվության հավաքման, պահպանման, որոնման, վերամշակման, վերափոխման, տարածման տեսական հիմունքները, տեղեկատվական համակարգչային համակարգերի կիրառումը բժշկության և առողջապահության մեջ:</p>
<p>Կարողանալ՝</p>
<p>Կ1. Սասնագիտական գործունեության ծավալման նպատակով ուսումնական, գիտական գրականությունից, համացանցից օգտվել: Կ2. Դեղաբանական միջոցների ազդեցությունը և թերապևտիկ բուժման համար նրանց կիրառման հնարավորությունները էլնելով նրանց դեղաբանական հատկություններից: Կ3. Դուրս գրել դեղատոմսեր, կիրառել դեղաբանական միջոցների տարբեր դեղաբանական ձևեր որոշակի ախտաբանական վիճակների դեպքում, էլնելով նրանց ֆարմակոդինամիկ և ֆարմակոկինետիկ առանձնահատկություններից: Կ4. Գնահատել դեղաբանական միջոցների գերդոզավորման դեպքում հնարավոր անցանկալի երևույթները և նրանց վերացման ուղիները: Կ5. Հիմնավորել առավել տարածված հիվանդությունների ախտաբանական թերապիայի սկզբունքները:</p>
<p>Տիրապետի՝</p>
<p>S1. Տարբեր հիվանդությունների և ախտաբանական վիճակների բուժման, վերականգնման և կանխարգելման համար դեղաբանական միջոցների կիրառման ունակություններին: S2. Առաջին բուժօգնության, անհապաղ ու կյանքին վտանգ սպառնացող իմունային խանգարումներով ուղեկցվող իրավիճակների ժամանակ ցուցաբերվող ախտորոշիչ և բուժիչ միջոցառումների հիմունքներին:</p>
<p>5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ</p>
<p>1. Ամբիոնական մշակումներ 2. Lippincott pharmacology 7-th edition. 3. Medical pharmacology 5th edition 4. Ս. Շ. ՍԱՔԱՆՅԱՆ, «Ֆարմակոլոգիա», «Լույս» հրատարակչություն, Երևան, 1985 5. Է. Գաբրիելյան, Վ. Հակոբյան, Է. Ամրոյան, Ռ. Բեկյան, Ռ. Բորոյան «Դեղաբանություն», Երևան: Լիզանդ, 1992- 452 էջ:</p>

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՀԻԳԻԵՆԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	III	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	V
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ., Դոցենտ Ալբերտ Դանիլով բ.գ.թ, Աննա Սարգսյան Սարինե Ոսկանյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 06 12 20, +374 94 91 12 09, +374 77 38 28 82
ԷԼ.ՓՈՍՏ	-, anna.v.mnatsakanyan@gmail.com , marinecolog@yahoo.com

ԱՄԲԻՈՆ	Սոցիալական բժշկության
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	հ.գ.թ., Աննա Օվյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդատ	Քննություն	Ստուգադք
III	V	3	17	3	90	51	24	27	25	14		+
Ընդամենը		3	17	3	90	51	24	27	25	14		+

1. ՆԱԽԱՂԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները՝

Գիտելիքներ

1. ընդհանուր կենսաբանություն, բուսաբանություն, կենդանաբանություն, մարդու անատոմիա:
2. քիմիական տարրեր, անօրգանական և օրգանական նյութերի հիմնական խմբեր, դրանց կառուցվածքն, հատկություններն ու ֆունկցիաները:
3. կենդանի օրգանիզմների բջջային, հյուսվածքային, օրգանների, օրգան համակարգերի և ամբողջական օրգանիզմի կառուցվածքային մակարդակները:
4. մանրէների կառուցվածքային և ֆունկցիոնալ առանձնահատկությունները, հիվանդության առաջացման համար անհրաժեշտ պայմանները:

Կարողություններ

1. վերլուծել կենսաբանական երևույթները և բնական գործընթացների օրինաչափությունները:
2. ռեազենտների և ռեակցիաների դասակարգում: Միացման, քայքայման, տեղակալման և փոխանակման փոխակերպումների կազմում:
3. բացատրել մարդու օրգան-համակարգերի կառուցվածքը, կազմությունն ու ֆունկցիաները:
4. տարբերակել բջիջների կառուցվածքը լուսային և էլեկտրոնային մանրադիտակներով:

Տիրապետումներ

1. աշխատանք պատրաստուկների հետ:
2. աշխատել գրականության և գործնական պարապմունքների տեսական մասի հետ,
3. նյութերի օգտագործում կենսաբանական հետազոտություններում:
4. մարդու օրգանիզմում մանրէների գոյատևման առանձնահատկությունների գնահատում:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ	
«Հիգիենա» դասընթացն ուսուցանվում է մթնոլորտային օդի, ջրի հիգիենան, ռացիոնալ սնունդը, սննդային թունավորումները, հողի հիգիենան, կլիման և մարդու առողջությունը, հիգիենայի առանձնահատկությունները ըստ տարիքային խմբերի, բուժհիմնարկների հիգիենան, մարդու էկոլոգիան, ուրբանիզացիան, կենցաղային և արտադրական թույները ու թունավորումները, արտաքին միջավայրի գործոնները, նրանց ազդեցությունը մարդու օրգանիզմի վրա, աշխատանքային հիգիենան, առանձնահատկությունները, ռազմադաշտային հիգիենան:	
3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ	
«Հիգիենա» կրթական դասընթացի հիմնական նպատակն է ուսանողներին տալ հիմնական գիտելիքներ կանխարգելիչ բժշկության վերաբերյալ՝ միջազգային չափորոշիչներին համապատասխան:	
4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է	
Իմանա՝	
Ի1. Բնակչության առողջության ցուցանիշներ, մարդու առողջությունը ձևավորող գործոններ (էկոլոգիական, մասնագիտական, բնակլիմայական, էնդեմիկ, սոցիալական, համաճարակաբանական, փսիխոէմոցիոնալ, ժառանգական):	
Ի2. Կլիմայական և սոցիալական գործոնների անբարենպաստ ազդեցության հետ կապված հիվանդությունները:	
Ի3. Սննդի հիգիենիկ ասպեկտները, բժշկական հիմնարկների հիգիենա, աշխատողների բժշկասանիտարական օգնության հիգիենիկ խնդիրները, կանխարգելիչ միջոցառումների կազմակերպում, սանիտարա-լուսավորչական աշխատանքների մեթոդներ:	
Կարողանա՝	
Կ1. Պլանավորել, վերլուծել և գնահատել բնակչության առողջական վիճակը և նրա վրա ազդող արտաքին միջավայրի գործոնները;	
Կ2. Մասնակցել բնակչությանը կանխարգելիչ և սանիտարահիգիենիկ օգնության կազմակերպման գործընթացին՝ հաշվի առնելով նրա սոցիալ-մասնագիտական և տարիքային-սեռային կառուցվածքը: Կատարել կանխարգելիչ և սանիտարահիգիենիկ միջոցառումներ:	
Տիրապետի՝	
Տ1. Ախտորոշիչ մեթոդների կոմպլեքսի արդյունքների մեկնաբանմանը;	
Տ2. Բնակչության առողջության վիճակի ընդհանուր գնահատմանը, առանձին խումբ մարդկանց և անհատական առողջության գնահատմանը:	
5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ամբիոնական մշակումներ 2. Гигиена и экология человека: учебное пособие / В.М.Глиненко и др.. – М., 2010 3. Гигиена и экология человека /Трушкина Л.Ю., Трушкин А.Г., Демьянова Л.М.2-е изд., переработанное и дополненное. — Ростов н/Д.: Феникс, 2003. — 448 с. — ISBN 5-222-03039-3. 4. Гигиена детей и подростков / Кучма В.Р. – М., 2013. 5. Общая и военная гигиена / под ред. Лизунова Ю.В. и Кузнецова С.М. – Спб., 2012. 6. World Health Organization resources - http://www.who.int/en/. 7. Current Trends in Human Ecology, Edited by Priscila Lopes and Alpina Begossi. Cambridge Scholars Publishing, 2009. 8. General Hygiene & Environmental Health. Edited and Published by V. M. Zaporozhan, the State Prize-Winner of Ukraine, Academician of the Academy of Medical Sciences of Ukraine, 2005. 	
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴԴԻՉՆԵՐ	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	14

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՀԱՄԱՃԱՐԱԿԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստումատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստումատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	III	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VI
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ., Դոցենտ Ալբերտ Դանիլով բ.գ.թ., Աննա Մարգարյան Արփինե Առաքելյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 06 12 20, +374 94 91 12 09, +374 94 32 17 09
ԷԼՓՈՍՏ	anna.v.mnatsakanyan@gmail.com , arpi.arakelyan.89@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Սոցիալական բժշկության
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	հ.գ.թ., Աննա Օվչյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
III	VI	3	15	3	90	45	20	25	31	14		+
Ընդամենը		3	15	3	90	45	20	25	31	14		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները՝

Գիտելիքներ

- ուսումնասիրել հիվանդությունների տարածումը ազգաբնակչության տարբեր խմբերում, և որոշել պատճառահետևանքային կապերը:
- կանխարգելիչ միջոցառումների իրականացում վարակի տարածման օջախներում:

Կարողություններ

- հակահամաճարակային միջոցառումների տեսական և գործնական գիտելիքների տիրապետում:
- վարակիչ հիվանդությունների կանխարգելում:
- վարակի օջախներում հակահամաճարակային միջոցառումների իրականացում:

Տիրապետումներ

- հակահամաճարակային միջոցառումների տեսական և գործնական գիտելիքների տիրապետում:
- հանրային առողջության և առողջապահության տեսական գիտելիքներին տիրապետելը:
- կարողանա ցուցաբերել բժշկական օգնություն արտակարգ իրավիճակներում և մասնակցել բժշկական տարհանմանը:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՒՑ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Համաճարակաբանություն» դասընթացը ուսումնասիրում է առարկայի խնդիրները, ուսմունքը համաճարակային գործընթացի մասին, վարակիչ հիվանդությունների փոխանցման գործոնները, արտահայտման ձևերը, վարակիչ հիվանդությունների կանխարգելման և պայքարի սկզբունքները, իմունական խարգելումը, դեզինֆեկցիոն գործը, շնչական և աղիքային վարակիչ հիվանդությունների, հեպատիտ Բ-ի և միավ վարակի համաճարակաբանությունը, ներհիվանդանոցային վարակները, ռազմական համաճարակաբանությունը:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ		
Դասընթացի նպատակն է ուսումնասիրել մարդկային հասարակության մեջ վարակիչ հիվանդությունների ծագման և տարածման պատճառները և ձեռքբերված գիտելիքները, օգտագործել այդ հիվանդությունների դեմ պայքարի, կանխարգելման և վերջին հաշվով լրիվ վերացման համար:		
4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԴՐՅՈՒՄՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է		
Իմանա՝		
Ի1. Համաճարակաբանության բնութագիրը որպես գիտություն համաճարակային գործընթացի մասին և որպես համաբժշկական գիտություն:		
Ի2. Համաճարակաբանական մեթոդի և համաճարակաբանական ախտորոշման բաղադրիչները:		
Ի3. Համաճարակային միջոցառումների խմբերը, միջոցները և բժշկական տարբեր ծառայությունների խնդիրները:		
Ի4. Վարակիչ հիվանդությունների նկատմամբ համաճարակաբանական հսկողության հիմունքները:		
Կարողանա՝		
Կ1. Կատարել հիվանդացության և մահացության ռետրոսպեկտիվ անալիզ էթիոլոգիական գործոնը հայտնաբերելու նպատակով:		
Կ2. Վարակիչ հիվանդությունների օջախում իրագործել անհրաժեշտ առաջնային հակահամաճարակային համալիր միջոցառումներ:		
Կ3. Կազմակերպել և պահպանել հիվանդանոցներում և բժշկական այլ հիմնարկներում անհրաժեշտ հակահամաճարակային ռեժիմ:		
Կ4. Կազմակերպել վարակիչ հիվանդությունների իմունոկանխարգելումը:		
Տիրապետի՝		
Տ1. Համաճարակաբանության բնագավառում կիրառվող լաբորատոր հետազոտության հիմնական մեթոդներին և օգտագործվող սարքավորումների աշխատանքին:		
5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
1. Ամբիոնական մշակումներ		
2. Ալեքսանյան Ա. Բ., «Ինֆեկցիոն և վիրուսային հիվանդությունների էպիդեմիոլոգիան և պրոֆիլակտիկան», Երևան, 1975 թ.:		
3. Դեղձունյան Կ. Մ., Համբարձումյան Ա. Չ., «Համաճարակաբանություն», Երևան, 1999 թ.:		
4. Черкасский Б. И., “ Эпидеиологический диагноз”, Москва, 1990 г.		
5. Principles of epidemiology in public health practice. Third edition. U.S. Department of Health and Human Services.		
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ	ՄԻԱՎՈՐ	
Հաճախումներ	16	
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70	
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	14	
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստումատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստումատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	IV	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VIII
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ., Դոցենտ Ալբերտ Դանիլով բ.գ.թ. Աննա Սարգսյան կ.գ.թ. Քրիստինե Հովհաննեսյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 06 12 20, +374 94 91 12 09, +374 94 02 68 58
ԷԼՓՈՍՏ	-, anna.v.mnatsakanyan@gmail.com , kristgen@yahoo.com

ԱՄԲԻՈՆ	Սոցիալական բժշկության
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	հ.գ.թ., Աննա Օվյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաթիվ
IV	VIII	2	17	3	60	51	20	31	7	2		+
Ընդամենը		2	17	3	60	51	20	31	7	2		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները՝

Գիտելիքներ

1. Համաճարակաբանություն, բժշկական վիճակագրություն, հիգիենա, մանրէաբանություն:
2. Վարակիչ հիվանդություններ, սրտանոթային և նյարդային համակարգի հիվանդություններ:
3. Թերապևտիկ և վիրաբուժական առարկաներ, ընդհանուր պրակտիկա:

Կարողություններ

1. վերլուծել կենսաբանական երևույթները և բնական գործընթացների օրինաչափությունները:
2. Բացատրել մարդու օրգան-համակարգերի կառուցվածքը և ֆունկցիաները

Տիրապետումներ

1. աշխատանք համակարգչի և աղյուսակների հետ:
2. աշխատանք գրականության հետ:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Հանրային առողջություն և առողջապահություն» դասընթացը ուսումնասիրում է բժշկական վիճակագրությունը, ազգաբնակչության առողջության հետազոտությունը, հիվանդացության և ֆիզիկական զարգացման հետազոտությունը, առողջապահության կազմակերպման հիմնական սկզբունքները, քաղաքային բնակչության բուժ-կանխարգելիչ օգնության կազմակերպումը, գյուղական բնակչության բժշկական օգնության կազմակերպումը, արդյունաբերական ձեռնարկությունների բանվորների բժշկա-սանիտարական օգնության կազմակերպումը, սանիտարա-համաճարակաբանական ծառայության կազմակերպումը, հի առողջապահության նախարարության համակարգի կառուցվածքը և համակարգի բարեփոխման ծրագիրը, սոցիալական

ապահովագրություն և սոցիալական ապահովությունը, աշխատունակության բժշկական փորձաքննությունը, իմունականխարգելման հիմնական դրույթները, նյարդա-հոգեկան, սիրտ-անոթային հիվանդությունները, ակոնհոլիզմը, տրավմատիզմը, տուբերկուլյոզը, ձիահ-ը և չարորակ նորագոյացությունները՝ որպես սոցիալական խնդիրը, առողջապահության էկոնոմիկայի կարևորագույն հարցերը, ահկ-ն, բնակչության հիգիենիկ ուսուցումը:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻՆ ՊԱՏԱԿԸ

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին տալ լիարժեք մասնագիտական պատկերացում բնակչության առողջության հասարակական գործոնների ազդեցության մասին, որի հիման վրա հնարավոր կլինի մշակել միջոցառումներ՝ վնասակար պայմանների ազդեցության կանխման և վերացման համար:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԸՆԴՅՈՒՄԻՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա՝

- Ի1. Հանրային առողջության կազմակերպման տեսական դրույթները:
- Ի2. Բնակչության բուժ-կանխարգելիչ օգնության և սանիտարա-էպիդեմիոլոգիական ծառայության կազմակերպման սկզբունքները:
- Ի3. Ազգաբնակչության առողջության վրա սոցիալական և արտաքին միջավայրի գործոնների անբարենպաստ ազդեցության կանխարգելման միջոցառումների կազմակերպման հիմունքները:
- Ի4. Տարբեր՝ բժշկական, մանկական հիմնարկություններում և ձեռնարկություններում բժշկի աշխատանքի առանձնահատկությունները:
- Ի5. Տեղամասային սկզբունքի և դիսպանսեր մեթոդի էությունը:

Կարողանա՝

- Կ1. Պլանավորել, վերլուծել և գնահատել բնակչության առողջական վիճակը և նրա վրա ազդող արտաքին միջավայրի գործոնները:
- Կ2. Մասնակցել բնակչությանը կանխարգելիչ և սանիտարա-էպիդեմիոլոգիական կազմակերպման գործընթացին՝ հաշվի առնելով նրա սոցիալ-մասնագիտական և տարիքային-սեռային կառուցվածքը:
- Կ3. Կատարել կանխարգելիչ և սանիտարա-էպիդեմիոլոգիական միջոցառումներ:
- Կ4. Կիրառել առողջապահության մեջ օգտագործվող աշխատանքի ղեկավարման տեխնիկական սարքավորումներին, տվյալների բազան:
- Կ5. Վերլուծել և գնահատել աշխատանքի հաշվառման փաստաթղթերի, հաշվետվությունների և այլ ինֆորմացիայի մշակման տարբեր էտապներում կիրառվող էլեկտրոնային հաշվիչ տեխնիկային:

Տիրապետի՝

- Տ1. Վիճակագրության հետազոտության կազմակերպման մեթոդին:
- Տ2. Մշակման ենթարկել հետազոտության տվյալները:
- Տ3. Կատարել բնակչության առողջությունը բնութագրող դեմոգրաֆիկ, հիվանդացության և ֆիզիկական զարգացման ցուցանիշների, ինչպես նաև ժամանակավոր անաշխատունակության թերթիկների անալիզը:
- Տ4. Հաշվարկել ինտենսիվ և էքստենսիվ գործակիցները:
- Տ5. Գնահատել ստացիոնարի և պոլիկլինիկայի գործունեության ցուցանիշները:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ամբիոնական մշակումներ
2. <http://chsrd.aua.am/epi/eng/>
3. A dictionary of epidemiology, 4th edition, John M. Last, 2001
4. Oxford Textbook of Public Health. Roger Detels, Robert Beaglehole, Mary Ann Lansang, and Martin Gulliford, 2011
5. Իսկոյան Ա.Բ. , « ՀՀ էկոլոգիական իրավունք», Եր., 2000թ.
6. Медик В.А., Юрьев В.С., “Общественное здоровье”, М., 2003г.
7. Миняева В.А., Вишнякова Н.И., “Общественное здоровье и здравоохранение”, М., 2006г.
8. Mahajan & Gupta; Textbook of Preventive and Social Medicine; 2013, Jaypee, London, 728p.

9. Лисицын Ю.П., “Общественное здоровье и здравоохранение”, М., 2010г.		
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տարային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿՆԵՐԻ ԲԺՇԿՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստումատոլոգիական		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստումատոլոգիա		
ԿՈՒՐՍ	IV	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VIII
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	Գագիկ Մկրտչյան, Հարություն Հովհաննիսյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 91 19 55 13, +374 77 36 07 72
ԷԼ.ՓՈՍՏ	gagik1129@gmail.com , hovhannisyanyan84@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Սոցիալական բժշկության
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	հ.գ.թ. Աննա Օվչյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդատվ	Քննություն	Ստուգաթիվ
IV	VIII	2	13	3	60	39	20	19	15	6		+
Ընդամենը		2	13	3	60	39	20	19	15	6		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները՝

Գիտելիքներ

- մարդու օրգանների, օրգան-համակարգերի և օրգանիզմի կառուցվածքային մակարդակները:
- առողջ և հիվանդ օրգանիզմի կառուցվածքի և զարգացման կազմաբանական-ֆիզիոլոգիական, սեռատարիքային և անհատական առանձնահատկությունները:
- մարդկանց մեջ վարակիչ հիվանդությունների առաջացման պատճառների և տարածման օբյեկտիվ օրինաչափությունների մասին նաև համաճարակների դեմ պայքարի միջոցառումները:
- ֆիզիկական համակարգերի վերաբերյալ, որոնք բաղկացած են ֆիզիկական սարքերից և ճառագայթներից, բժշկական դիագնոստիկ սարքավորումներից և տեխնոլոգիաներից:
- համալիր արտակարգ բժշկական գործունեություն, որը ցուցաբերվում է հանկարծակի հիվանդացած կամ տուժած քաղաքացուն, դեպքի վայրում և բժշկական հաստատություն տեղափոխելիս:

Կարողություններ

- կատարել կենդանի մարդու ֆիզիկալ հետազոտություններ՝ պալպացիա, պերկուսիա, աուսկուլտացիա և ընդհանուր զննում:
- որոշել և գնահատել էլեկտրասրտագրության, շնչաչափության և ջերմաչափության արդյունքները, արյունաբանական ցուցանիշները:
- հիվանդությունների կանխարգելման և ախտորոշման եղանակներ, ֆիզիկայի, մաթեմատիկայի և տեխնիկայի մեթոդների և միջոցների օգնությամբ:

<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>«Արտակարգ իրավիճակների բժշկություն» առարկան ուսումնասիրում է արտակարգ իրավիճակները, նրանց բնութագիրը, դասակարգումը և կանխարգելման ուղիներն ու միջոցառումները, խաղաղ պայմաններում ծագած ԱԻ օջախների և պատերազմի ժամանակ ախտահարման օջախների բժշկամարտավարական բնութագիրը, ԱԻ-ի և պատերազմի ժամանակ բնակչության բժշկական սպասարկման ապահովման ուղիները և միջոցառումները, ԱԻ-ի ժամանակ թերապևտիկ բնույթի ախտահարվածների բուժ. օգնության կազմակերպումն ու առանձնահատկությունները բժշկական տարհանման էտապներում, ԱԻ-ի ժամանակ վիրաբուժական բնույթի ախտահարվածների բուժ. օգնության կազմակերպումն ու առանձնահատկությունները բժշկական տարհանման էտապներում, ԱԻ-ում բնակչության սանիտարահիգիենիկ և հակահամաճարակային միջոցառումների կազմակերպումը, ԱԻ-ում բժշկական հիմնարկների աշխատանքի կազմակերպումը:</p>
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ</p> <p>«Արտակարգ իրավիճակների բժշկություն» առարկայի նպատակն է ուսանողներին տալ գիտելիքներ արտակարգ իրավիճակների /ԱԻ/ դասակարգման և կանխարգելման ուղիների, ԱԻ ժամանակ բնակչության բժշկական սպասարկման կազմակերպման և տարբեր գործողությունների ժամանակ բժշկական ապահովման, ինչպես նաև բժշկական տարհանման էտապներում թերապևտիկ և վիրաբուժական բնույթի ախտահարվածների բուժ. օգնության կազմակերպման առանձնահատկությունների մասին:</p>
<p>4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է</p> <p>Իմանա՝</p> <p>Ի1. ԱԻ դասակարգումը, բնութագիրը, կանխարգելումը:</p> <p>Ի2. ԱԻ և պատերազմի ժամանակ բնակչության պաշտպանության ուղիները, խնդիրները, հիմնական եղանակները:</p> <p>Ի3. ԱԻ-ի ժամանակ բժշկական տարհանման էտապներում թերապևտիկ և վիրաբուժական բնույթի ախտահարվածների բուժ. օգնության կազմակերպման առանձնահատկությունները:</p> <p>Կարողանա՝</p> <p>Կ1. Կազմակերպել արտակարգ իրավիճակում բնակչության սանիտարահիգիենիկ և հակահամաճարակային միջոցառումները:</p> <p>Կ2. Կատարել ախտահարվածների բժշկական տեսակավորում և տարհանում:</p> <p>Կ3. Խաղաղ պայմաններում և պատերազմի ժամանակ ծագած ախտահարման օջախների բժշկամարտավարական բնութագրի կազմում:</p> <p>Տիրապետի՝</p> <p>Տ1. Տարբեր տեսակների բժշկական օգնության ցուցաբերմանը մարտի դաշտում և արտակարգ իրավիճակներում փրկարարական աշխատանքների ժամանակ:</p> <p>Տ2. Բժշկական տեսակավորման անցկացմանը:</p> <p>Տ3. Սան-հիգիենիկ միջոցառումների անցկացմանը:</p> <p>Տ4. Ճառագայթային և քիմիական իրադրության գնահատման մեթոդներին, անհատական պաշտպանական միջոցների և քիմիական ու ճառագայթային հետախուզման սարքերի օգտագործմանը:</p>
<p>5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ամբիոնական մշակումներ 2. Ս.Ազատյան, Ա. Չատինյան, Մ. Ղազարյան, Ս. Դանիելյան «Ծայրահեղ իրավիճակներում անվտանգ կենսագործունեություն և գոյատևման գաղտնիքները», Երևան, 2006թ. 3. «Արտակարգ իրավիճակներ և բնակչության պաշտպանությունը» -ուսումնամեթոդական ձեռնարկ 4. Левчук И.П., Третьяков Н.В., Медицина катастроф, курс лекций, - М., ГЭОТАР- медиа, 2011, 240ц. 5. И. И. Сахно, Медицина катастроф, М., 2002, 560с. 6. Disaster medicine, editor-in-chief, Gregory R. Ciotto; Third Edition, ELSEVIER, 2006, 969p. 7. Koenig and Schultz's Disaster Medicine: Comprehensive Principles and Practices; Cambridge

University Press, 2009, 708p.		
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տատային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԻՆՏԵԿՑԻՈՆ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿԻՐԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿԻՐԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստումատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստումատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	IV	ԿԻՍԱՍՅԱԿ	VII
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	Անահիտ Մկրտչյան, Արփինե Առաքելյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 93 59 04 66, +374 94 32 17 09
ԷԼ.ՓՈՍՏ	an.mkrt@inbox.ru , arpi.arakelyan.89@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Սոցիալական բժշկության
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Նորք» ինֆեկցիոն կլինիկական հիվանդանոց
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	հ.գ.թ. Աննա Օվյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաթիվ
IV	VII	3	17	3	90	51	24	27	26	7	6	
Ընդամենը		3	17	3	90	51	24	27	26	7	6	

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները

Գիտելիքներ

- ներքին հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, կլինիկան, ախտորոշման առանձնահատկությունները և բուժման առավել լիարժեք եղանակները:
- վարակիչ հիվանդությունների տարբերակիչ ախտորոշումը սոմատիկ հիվանդություններից:
- յուրացնել վարակիչ հիվանդությունների կլինիկական և լաբորատոր ախտորոշման սկզբունքները և մեթոդները:

Կարողություններ

- կազմակերպել հիվանդների զուտ թերապևտիկ հետազոտություններ և բուժումներ:
- կազմակերպել վարակիչ հիվանդություններով հիվանդների դիսպանսերը հետևելու սկզբունքները:

Տիրապետումներ

- մարդկանց մեջ վարակիչ հիվանդությունների առաջացման պատճառների և տարածման օբյեկտիվ օրինաչափությունների մասին, ինչպես նաև համաճարակների դեմ պայքարի միջոցառումները:
- տիրապետել կանխարգելիչ միջոցառումներին՝ վարակիչ հիվանդությունները կանխելու կամ նվազեցնելու նպատակով:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Դասընթացը տալիս է գիտելիքներ ինֆեկցիայի, ինֆեկցիոն պրոցեսի, ինֆեկցիոն հիվանդության մասին, ուսումնասիրում է ինֆեկցիոն հիվանդությունների դասակարգումը, ախտորոշման և բուժման սկզբունքները, վիրուսային հեպատիտները՝ a,b,c,d,e, էթիոպաթոգենեզ, կլինիկա-համաճարակաբանական առանձնահատկությունները, ախտորոշման և բուժման սկզբունքները, շիզելյոզ, էշերիխիոզ, սննդային թունավարակները, էթիոպաթոգենեզը,

համաճարակաբանությունը, կլինիկական նկարագիրը և դասակարգումը, ախտորոշման և բուժման սկզբունքները, իերսինիոզային ինֆեկցիան (ադիքային իերսինիոզ, պսևդոտուբերկուլյոզ), կլինիկական նկարագիրը և դասակարգումը, ախտորոշման և բուժման սկզբունքները, խոլերան, վիրուսային դիարեաները, էթիոլոգիան, ջրաաղային փոխանակության խանգարման պաթոգենեզը, կլինիկական առանձնահատկությունները, տարբերակիչ ախտորոշումը, ախտորոշման և բուժման սկզբունքները, բուլցեյլոզը, կլինիկա-համաճարակաբանական առանձնահատկությունները, կլինիկական դասակարգումը, ախտորոշման և բուժման սկզբունքները, սալմոնելլոզը, տիֆ-պարատիֆային հիվանդությունները՝ որովայնային տիֆ, պարատիֆ՝ a, b, կարմրուկը, կարմրախտը:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ
Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին սովորեցնել ինֆեկցիոն հիվանդությունների էթիոլոգիան, համաճարակաբանությունը, պաթոգենեզը, կլինիկական նկարագիրը, ախտորոշման և բուժական սկզբունքները:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է **Իմանա՝**
Ի1. ինֆեկցիոն հիվանդ. էթիոպաթոգենետիկ և համաճարակ. առանձնահատ., պաթոգնոմոնիկ ախտանիշները:
Ի2. կարողանալ մեկնաբանել և համադրել կլինիկական և պարակլինիկական տվյալները, կատարել նախնական կլինիկական ախտորոշում, կազմել լրացուցիչ հետազոտությունների և բուժման պլանը»:

Կարողանա՝
Կ1. լիարժեք գննել հիվանդին, նշանակել անհրաժեշտ լաբոր.-գործիքային հետազոտություններ, դիետա, բուժում:
Կ2. ձիշտ մեկնաբանել լաբորատոր-գործիքային հետազոտությունների տվյալները:

Տիրապետի՝
Տ1. լաբորատոր ծառայությունների բոլոր օղակների աշխատանքի կազմակերպմանը, բոլոր հնարավոր բուժախտորոշիչ աշխատանքներին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ամբիոնական մշակումներ
2. И.А. БЕРЕЖНОВА Инфекционные болезни: Учеб. пособие. — М.: РИОР, а. 2007.-319 с.
3. Е. И. Змушко, Е. П. Шувалова “ Инфекционные болезни ”, СпецЛит, Санкт-Петербург, 2015 г.
4. CHANDY C. JOHN, “ Advances in the Diagnosis and Treatment of Pediatric Infectious Diseases ”, USA, 2013; 542p.
5. Jonathan Cohen, Steven M Opal, William G Powderly “Infectious diseases”, 3 Edition; Elsevier, 2010; 1990p

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	14

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՆԵՐՔԻՆ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊՐՈՊԵՂԵՎՏԻԿԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստումատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստումատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	II, III	ԿԻՍԱՍՅԱԿ	IV, V
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Արա Արշամյան, Հարություն Հովհաննիսյան, Մարիետա Դավիդյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 98 90 59 01, +374 77 36 07 72, +374 91 60 39 03
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	Aradoc1983@mail.ru , hovhannisyan84@gmail.com , maradavidyan@gmail.com

ԱՍԲԻՈՆ	Թերապևտիկ առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» ԲԿ
ԱՍԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ. Արա Արշամյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաթիվ
II	IV	2	15	3	60	45	18	27	9	6		+
III	V	3	17	3	90	51	16	35	21	12	6	
Ընդամենը		5	32	6	150	96	34	62	30	18	6	

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, ունակություններն ու կարողությունները՝

Գիտելիքներ՝

- Առողջ և հիվանդ օրգանիզմների անատոմիոֆիզիոլոգիական և տարիքաստեռային կառուցվածքի և զարգացման անհատական առանձնահատկությունները, բջիջների, հյուսվածքների, օրգանների և համակարգերի կառուցվածքը, տեղագրությունը և զարգացումը, նրանց ֆունկցիաների համագործակցությունը նորմայում և ախտաբանության ժամանակ, կյանքի ձևավորման մակարդակներում օրգանափոփոխությունների և պոպուլյացիոն առանձնահատկությունները:
- Լուծույթներում նյութերի կոնցենտրացիան արտահայտելու կարողություն, տարբեր կոնցենտրացիաների լուծույթների պատրաստման կարողություն:
- Ֆիզիկայի հիմնական օրենքները, մարդու օրգանիզմում ընթացող հիմնական պրոցեսների հիմքում ընկած ֆիզիկական երևույթներն ու օրինաչափությունները: Մարդու օրգանիզմի վրա ազդող ֆիզիկական գործոնների բնութագիրը և ազդեցության բիոֆիզիկական մեխանիզմները:
- Մասնագիտական բժշկական վարվելակերպի բարոյաէթիկական նորմերը, կանոններն ու

- սկզբունքները, հիվանդի և բժշկի իրավունքները, ժամանակակից բժշկական գործելակերպի բարոյական հիմունքները, բժշկի պարտականությունները և հասարակության մեջ նրա դերը:
5. Միջազգային կազմակերպությունների հիմնական բարոյական փաստաթղթերը: հայրենական և միջազգային մասնագիտական բժշկական ասոցիացիաները
 6. Հոգեբանության հիմնական ուղղությունները, հասուն մարդու և դեռահասի հոգեբանության ընդհանուր և անհատական առանձնահատկությունները, անձի և փոքր խմբերի հոգեբանությունը:
 7. Մարդու օրգանիզմի ֆունկցիոնալ համակարգերը, արտաքին միջավայրի ազդեցությամբ նրանց կարգավորումը և ինքնակարգավորումը նորմայում և ախտաբանության ժամանակ:

Կարողություններ

1. Մարդու վրա շոշափել հիմնական ոսկրային կողմնորոշիչները, իմանալ օրգանների և օրգան – համակարգերի անատոմիական առանձնահատկությունները, հիմնական ներվանոթային խրճերի ընթացքը և ուրվագծերը:
2. Արյան, սրտի և անոթների, երիկամների, լյարդի և այլ օրգանների և համակարգերի ախտաբանության հայտնաբերման համար կիրառվող ֆունկցիոնալ ախտորոշման առավել տարածված մեթոդների արդյունքների վերլուծում
3. Որոշել և գնահատել ԷՍԳ-ի, սպիրոգրաֆիայի, ջերմաչափման, հեմատոլոգիական ցուցանիշների արդյունքները:
4. Արյան շիճուկում տարբերել մետաբոլիտների մակարդակի նորմալ ցուցանիշները (գլյուկոզայի, միզանյութի, բիլիռուբինի, միզաթթվի, կաթնաթթվի, պիրոխաղողաթթվի և այլն) ախտաբանական փոփոխություններից, կարդալ պրոտեինոգրամման և բացատրել տարբերությունների նշանակությունը:
5. ացատրել արյան շիճուկի էնզիմոլոգիական հետազոտության տվյալները:
6. Օգտվել ֆիզիկական, քիմիական և կենսաբանական սարքավորումներից:
7. Մասնագիտական գործունեության համար ուսումնական, գիտական, գիտահանրամատչելի գրականությունից, համացանցից օգտվելու կարողություն:
8. Կազմել և պահել կոլեկտիվի այլ անդամների հետ աշխատանքային հարաբերություններ:

Տիրապետումներ

1. Բժշկաանատոմիական հասկացություններին:
2. Սեփական տեսակետի ներկայացում, վերլուծելու և տրամաբանական մտածելակերպ, հեղիկանավոր խոսք, բանավեճերի և կլոր սեղանների անցկացում բժշկական դեռնոտոլոգիայի և բժշկական էթիկայի սկզբունքներով:
3. Հիվանդներին և նրանց հարազատներին տեղեկացնելու հմտություններին՝ տեղեկատվական համաձայնեցում կանոնի պահանջին համապատասխան:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա» դասընթացը ներառում է հետևյալ բաժինները՝ Ֆիզիկալ ախտորոշում, Հետազոտման լաբորատոր և գործիքային մեթոդները, Ֆունկցիոնալ ախտորոշում, Մասնավոր ախտաբանություն

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ

Դասընթացի նպատակն է ուսուցանել տարբեր օրգան-համակարգերի հիվանդությունների ախտանիշները, էթիոլոգիան, սուբյեկտիվ և օբյեկտիվ քննությունները, ախտորոշման կլինիկական և պարակլինիկական մեթոդները, գնահատել արդյունքները և հիվանդության ախտորոշման հաստատման հիմնավորումներն ու սկզբունքները:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԴՅՈՒՄՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա՝

- Ի1.Առավել հաճախ հանդիպող հիվանդությունների էթիոլոգիան և կանխարգելման միջոցառումները, հիվանդությունների ժամանակակից դասակարգումը:
- Ի2.Տարբեր տարիքային խմբերում տիպիկ ձևով ընթացող առավել տարածված հիվանդությունների կլինիկական պատկերը, ընթացքի առանձնահատկությունները և հնարավոր բարդությունները:
- Ի3.Ախտորոշման մեթոդները, հիվանդների հետազոտման ժամանակակից կլինիկական,

լաբորատոր, գործիքային մեթոդները (ներառյալ էնդոսկոպիկ, ռենտգենաբանական մեթոդները, գերձայնային ախտորոշումը),

Ի4. տարբեր հիվանդությունների ախտորոշման չափանիշները:

Կարողանա՝

- Կ1. որոշել հիվանդի վիճակը, հավաքել անամնեզ, անցկացնել հիվանդի կամ նրա հարազատների հարցուփորձ,
- Կ2. կատարել հիվանդի ֆիզիկական հետազոտություն (զննում, շոշափում, լսում, ՋՃ-ի չափում, զարկերակային պուլսի հատկությունները և այլն),
- Կ3. գնահատել հիվանդի վիճակը, անհապաղ բժշկական օգնություն ցուցաբերելու անհրաժեշտության որոշման համար,
- Կ4. կատարել օրգանների և համակարգերի առաջնային հետազոտություն՝ նյարդային, էնդոկրին, իմունային, շնչական, սիրտանոթային, արյան և արյունաստեղծ օրգանների, մարսողական, միզարտազատիչ, ռեպրոդուկտիվ, ոսկրամկանային և հոդերի, աչքերի, ականջի, կոկորդի, քթի,
- Կ5. կազմել լրացուցիչ հետազոտությունների ծավալը, համապատասխան հիվանդության ելքի, ախտորոշման հաստատման և հավաստի արդյունքների ստացման համար,
- Կ6. ձևակերպել կլինիկական ախտորոշում,
- Կ7. ցուցաբերել առաջին օգնություն անհետաձգելի վիճակների ժամանակ,
- Կ8. լրացնել հիվանդության պատմագիրը, դուրս գրել դեղատոմս:

Տիրապետի՝

- S1. բժշկական փաստաթղթերի ճիշտ վարման մեթոդներին,
- S2. ընդհանուր կլինիկական հետազոտման մեթոդներին,
- S3. ախտորոշման լաբորատոր, գործիքային մեթոդների արդյունքների վերծանմանը
- S4. նախնական ախտորոշման դրման ալգորիթմին, հետազայում հիվանդին համապատասխան բժիշկ-մասնագետի մոտ ուղարկելուն:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ամբիոնական մշակումներ
2. Գ.Հ. Բադալյան, «Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա», Երևան, 1988թ.
3. Գ.Ս. Իսախանյան, Ա.Մ. Սարգսյան, «Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա», Երևան, 1996թ.
4. Ջ.Տ. Ջնդոյան «Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա»: Ուսումնական ձեռնարկ, Երևան ԵՊԲՀ, 2016, 544 էջ:
5. Пропедевтика внутренних болезней. Гребенев А. Л., 6-е изд. М., 2005.
6. Окорочков А.Н., “Диагностика внутренних болезней”, Москва, 2003 г.
7. A.R. Houghton. D. Gray. Chamberlain’s symptoms and signs in clinical medicine, 13th Edition, London, 2010.
8. B. Ashar, R.B. Walter and others, Davidson's Principles and Practice of Medicine, 22nd Edition, Amsterdam, 2014.
9. D. Kasper, A. Fauci and others, Harrison's Principles of Internal Medicine, 19th Edition, New York, 2015.
10. Mayo Clinic - Internal Medicine Internal Medicine Board Review, Mayo clinic press Amsterdam, 2015.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	14

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՆԵՐՔԻՆ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	III, IV	ԿԻՍԱՍՅԱԿ	VI, VII
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Արա Արշամյան, բ.գ.թ. Սուսաննա Մանուկյան, Հարություն Հովհաննիսյան, Մարիետա Դավիդյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 98 90 59 01, +374 94 63 81 01, +374 77 36 07 72, +374 91 60 39 03
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՅԵ	Aradoc1983@mail.ru , mansus73@gmail.com , hovhannisyan84@gmail.com , maradavidyan@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Թերապևտիկ առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» ԲԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ. Արա Արշամյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդակց.	Քննություն	Ստուգաթղթ
III	VI	2	15	3	60	45	18	27	9	6		++
IV	VII	1	17	1	30	17	6	11	10	3		++
Ընդամենը		3	32	4	90	62	24	38	19	9		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝ Մարդու անատոմիա, Քիմիա, Ֆիզիկա, Բիոէթիկա, Հյուսվածքաբանություն, Նորմալ ֆիզիոլոգիա, Հոգեբանություն, Ախտաբանական անատոմիա, Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա, Դեղաբանություն, Կլինիկական դեղաբանություն, Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Ներքին հիվանդություններ» կրթական դասընթացը հիմք է հանդիսանում յուրաքանչյուր պրակտիկ բժշկի կլինիկական պատրաստվածության համար: Ձևավորում է կլինիկական տրամաբանության հիմունքները, հիվանդի անմիջական հետազոտման կարևոր հիմունքները, բազմաթիվ ժամանակակից գործիքային և լաբորատոր հետազոտությունների արցունքների անալիզ և վերծանում: Ուսումնասիրում է սիրտ-անոթային հիվանդություններ, շնչական համակարգի հիվանդություններ, ստամոքս-աղիքային տրակտի հիվանդություններ, էնդոկրին հիվանդություններ, միզական համակարգի հիվանդություններ ուսումնասիրելով հիվանդությունների կլինիկական արտահայտությունները և բացատրություն տալով պաթոլոգիկ սիմպտոմների և սինդրոմների առանձին մեխանիզմների առաջացմանը: Նաև ուսումնասիրում է ժամանակակից դեղորայքի կիրառումը, ցուցումները և հակացուցումները, ազդեցության մեխանիզմները:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ

Դասընթացի նպատակն է պատրաստել բժիշկ-ըրջանավարտներ, որոնք կարող են իրականացնել կանխարգելիչ, ախտորոշիչ, բուժական, դաստիարակչական-ուսուցողական, կազմակերպչական, գիտահետազոտական գործունեություն:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՑՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա՝

- Ի1. առավել հաճախ հանդիպող հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, կանխարգելման միջոցները, հիվանդությունների ժամանակակից դասակարգումը,
- Ի2. տարբեր հիվանդությունների ախտորոշման ցուցանիշները,
- Ի3. դեղարոայքային պրեպարատների հիմնական խմբերի կլինիկոֆարմակոլոգիական բնութագիրը և կոնկրետ դեղարոայքային միջոցների ռացիոնալ ընտրությունը հիվանդությունների հիմնական ախտաբանական համախտանիշների և հիվանդների մոտ անհետաձգելի վիճակների ժամանակ ներառելով հակախթանիչային օրենսդրության հիմունքները:

Կարողանա՝

- Կ1. որոշել հիվանդի վիճակը՝ հավաքել անամնեզ, անցկացնել հիվանդի և/կամ նրա հարազատների հարցուձորձ, անցկացնել հիվանդի ֆիզիկալ հետազոտություն (գնուում, շոշափում, լսում, ԶՃ-ի չափում, զարկերակային պուլսի հատկությունների որոշում և այլն), գնահատել հիվանդի վիճակը՝ նրան բժշկական օգնություն ցուցաբերելու անհրաժեշտության որոշման համար, կատարել օրգանների և համկարգերի առաջնային հետազոտություն՝ էնդոկրին, իմունային, շնչական, սրտանոթային, արյան և արյունաստեղծ օրգանների, մարսողական, միզարտազատիչ, ոսկրամկանային և հոդերի,
- Կ2. հիվանդության ելքին համապատասխան՝ կազմել լրացուցիչ հետազոտությունների ծավալը ախտորոշման՝ հաստատման և հավաստի արդյունք ստանալու համար, ձևակերպել կլինիկական ախտորոշում,
- Կ3. մշակել թերապևտիկ գործունեության պլան՝ հաշվի առնելով հիվանդության ընթացքը և բուժումը,
- Կ4. կիրառել դեղորայքային պրեպարատների ներմուծման տարբեր մեթոդներ:

Տիրապետի՝

- S1. ընդհանուր կլինիկական հետազոտման մեթոդներին,
- S2. լաբորատոր, գործիքային հետազոտությունների արդյունքների վերլուծությանը,
- S3. առաջին բժշկական օգնության ցուցաբերման և կյանքին վտանգ սպառնացող վիճակների ժամանակ հիմնական բժշկական ախտորոշիչ և բուժիչ միջոցառումները:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

- 1. Ամբիոնական մշակումներ:
- 2. Է. Նազարեթյան, Ա. Գասպարյան, Ներքին հիվանդություններ, Երևան, 2004
- 3. Հ. Մաթևոսյան, Թոքաբանության դասընթաց, Երևան, 2003
- 4. Ռ. Ստամբոլցյան, Լ. Միքայելյան, Լ. Շուշանյան, Ներքին հիվանդություններ, Ռ. Ստամբոլցյանի ընդհանուր խմբագրությամբ, Երևան, 198
- 5. Վ. Հարությունյան, Ե. Միքայելյան, Է. Կոտոյան, Ներքին հիվանդություններ, Երևան, 2000
- 6. А. О कोरोко в, диагностика шнутренних болезней, Москва, 2003
- 7. А. Струтынский, А. Баранов, Г. Ройтберг, Ю. Галоненков, Основы семиотики заболеваний внутренних органов, Атлас, Москва, 2005
- 8. А. Струтынский, Г. Ройтберг, Внутренние болезни, Основы семиотики заболеваний внутренних органов, Атлас, Москва, 2003
- 9. В. Милькамана вич, Атлас клинического исследования, учеб. пособие , Москва, 2006
- 10. B. Walter and others, Davidson's Principles and Practice of Medicine, 22nd Edition, Amsterdam, 2014
- 11. D. Kasper, A. Fauci and others, Harrison's Principles of Internal Medicine, 19th Edition, New York, 2015:
- 12. Davidson's Principles & Practice of Medicine 22nd Edition: Brian R. Walker, Nicki R. Colledge, Stuart H. Ralston, Ian D. Penman
- 13. Harrison's Principles of Internal Medicine 19th Edition: Kasper, Fauci, Hauser, Longo, Jameson, Loscalza
- 14. 100 cases in Clinical Medicine Second Edition: P. John Rees, James Pattison and Gwyn Williams 2007, Oxford University Press

15. Harrison's Gastroenterology and Hepatology		
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՎԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիական		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիա		
ԿՈՒՐՍ	IV	ԿԻՍԱՍՅԱԿ	VII
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	Նելլի Ղուկասյան. Հարություն Հովհաննիսյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 55 49 41 49, +374 77 36 07 72
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	nellka2011@gmail.com , hovhannisyan84@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Բնագիտական առարկաների
ՎԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ. Հայարփի Ջավրուշյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լն. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդատվ.	Քննություն	Ստուգարք
IV	VII	2	17	2	60	34	12	22	14	6	6	
Ընդամենը		2	17	2	60	34	12	22	14	6	6	

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները
- Գիտելիքներ**
- Ջրի և ջրային լուծույթների հատկությունները, մարդու օրգանիզմի ջրա-էլեկտրոլիտային հավասարակշռությունը, լուծույթների կոլլիզատիվ հատկությունները (դիֆուզիա, օսմոս, օսմոյալություն, օսմոյարություն), առավել կարևոր քիմիական միացությունների (նուկլեինաթթուներ, բնական սպիտակուցներ, ջրալուծ և ճարպալուծ վիտամիններ, հորմոններ և այլն) կառուցվածքը և ֆունկցիան:
 - Մարդու օրգանիզմի կառուցվածքը՝ ներառյալ բջջային, հյուսվածքային, օրգանների, օրգան համակարգերի և ամբողջական օրգանիզմի կառուցվածքային մակարդակները:
 - Մարդու օրգանիզմի նորմալ գործունեությունը՝ ներառյալ հեմոստազը, հոմեոստազը, սիրտ-անոթային, մարսողական, արտազատական համակարգերը, հորմոնների սինթեզի առանձնահատկությունները և մեխանիզմները:
 - Ախտաբանական վիճակներում մարդու օրգանիզմի առանձնահատկությունները, հիվանդությունների զարգացման մեխանիզմները և ընթացքի առանձնահատկությունները:
 - Իմուն համակարգի կառուցվածքը և ֆունկցիան:
 - Վիրուսների, սնկերի և բակտերիաների տեսակները, կառուցվածքային առանձնահատկությունները:
- Կարողություններ**
- Օգտվել ուսումնական, գիտական, գիտահանրամատչելի գրականությունից և համացանցից՝ մասնագիտական գործունեության համար:
- Տիրապետումներ**
- Դեղախմբերը՝ ներառյալ դասակարգումները, ազդեցության մեխանիզմները, ցուցումները, կողմնակի ազդեցությունները, հակացուցումները:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ		
«Կլինիկական դեղաբանությունը» մարդու օրգանիզմի վրա դեղերի ազդեցության մասին գիտություն է: Այն ուսումնասիրում է դեղերի ֆարմակոկինետիկական և ֆարմակոդինամիկական, կողմնակի ազդեցությունը, ցուցումները և հակացուցումները, դեղ-սնունդ, դեղ-դեղ փոխազդեցությունները, ինչպես նաև դեղ-հիվանդ օրգանիզմ փոխազդեցության առանձին օրինակներ:		
3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ		
Դասընթացի նպատակն է սովորեցնել ուսանողներին ռացիոնալ դեղաբուժման սկզբունքները:		
4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է		
Իմանա՝		
Ի1. հիվանդությունների ընթացքի, ախտորոշման և բուժման առանձնահատկությունները՝ հիմնվելով հիվանդի օրգանիզմի առանձնակատկությունների վրա:		
Ի2. դեղերի ռացիոնալ կիրառման սկզբունքները:		
Կարողանա՝		
Կ1. հիմնավորել ամենանվտանգ, արդյունավետ և մատչելի դեղաբուժման ընտրությունը սովյալ ախտաբանական վիճակը բուժելու համար:		
Տիրապետի՝		
Տ1. բազմադեղանշանակման դեպքում դեղային փոխազդեցությունների սկզբունքներին՝ բացառելով վտանգավոր փոխազդեցությունները:		
5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
1. Ամբիոնական մշակումներ		
2. Կլինիկական դեղաբանություն: Ուս. ձեռնարկ, Բ. Գ. Ղ. Ն. Ռ. Միրզոյանի խմբ., ԵՊԲՀ, Երևան, 2011թ., 165 էջ:		
3. https://www.amazon.com/gp/product/1259027597/ref=s9_acsd_topr_hd_bw_b16ROL_c_x_w?pf_rd_m=ATVPDKIKX0DER&pf_rd_s=merchandised-search-5&pf_rd_r=BXNMNA2FH8N6SSYNQMGE&pf_rd_t=101&pf_rd_p=8ea58ca0-356f-5f0b-8649-07198ac2a0af&pf_rd_i=16311601 Bertram G. Katzung, Basic & Clinical Pharmacology, 12 th edition, 2012.		
4. Ritter JM, et al. A Textbook of Clinical Pharmacology and Therapeutics. 5 th ed, London, 2008, 476p.		
5. Оксвордский справочник по клинической фармакологии и фармакотерапии, Д. Г. Грэхам-Смит, Дж. К. Аронсон, 2000		
6. Клиническая фармакология, Кукес 2006.		
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տարային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՏԵՂԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՏՈՄԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմոտոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	II	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	IV
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.դ. Արսեն Լևոնի Մինասյան, բ.գ.թ. Էդուարդ Ավագյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 99 77 37 74, +374 91 57 72 22
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	arsenminasyan76@gmail.com , avakedo83@yahoo.com

ԱՍԲԻՈՆ	Բժշկականաբանական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՍԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	Կ.գ.թ., Ն. Գ. Հունանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընթան. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդատվ	Քննություն	Ստուգաթիվ
II	IV	2	15	3	60	45	20	25	9	6		+
Ընդամենը՝		2	15	3	60	45	20	25	9	6		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները՝

Գիտելիքներ՝

1. մարդու օրգանների, օրգան-համակարգերի և օրգանիզմի անատոմիական առանձնահատկությունների մասին,
2. հիվանդագին վիճակում գտնվող մարդու օրգանների և հյուսվածքների բնականոն կառուցվածքի խանգարումների մասին,
3. մարդու օրգանիզմի հյուսվածքների կառուցվածքի, զարգացման և կենսագործունեության մասին, ինչպես նաև առանձին օրգանիզմի հյուսվածքների կառուցվածքի, զարգացման և կենսագործունեության մակարդակներով,
4. առողջ և հիվանդ օրգանիզմի կառուցվածքի և զարգացման կազմաբանական-ֆիզիոլոգիական, սեռատարիքային և անհատական առանձնահատկությունները, մարդու օրգանիզմի գործառական համակարգերը, դրանց կարգավորումն ու ինքնակարգավորումը արտաքին միջավայրի հետ փոխազդելիս՝ նորմայում և պաթոլոգիայում:

Կարողություններ՝

1. կենդանի մարդու ֆիզիկալ հետազոտությունների (պալպացիա, պեկուսիա, ատուսկոլտացիա) համար անհրաժեշտ անատոմիական կողմնորոշիչների բացահայտումը,
2. դիակային հյուսվածքների և հիվանդի օրգանների բացահայտումը,
3. հյուսվածաբանական նմուշների վերցնումը, դրանցից պատրաստուկների պատրաստումը և հետագա ուսումնասիրությունը լուսային մանրադիտակով,
4. մեկնաբանել գործառական ախտորոշման ամենատարածված մեթոդների արդյունքները, որոնք կիրառվում են արյան, սրտի և անոթների, թոքերի, լյարդի, այլ օրգանների և համակարգերի ախտահարումը բացահայտելու համար, որոշել և գնահատել էլեկտրասրտագրության, շնչաչափության և ջերմաչափության արդյունքները:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Տոպոգրաֆիկ անատոմիա» կրթական դասընթացը սինթետիկ առարկա է, որը միավորում է համապատասխան տոպոգրաֆիկ անատոմիան և օպերատիվ վիրաբուժությունը: Տոպոգրաֆիկ անատոմիան ուսումնասիրում է օրգանների և հյուսվածքների փոխհարաբերությունները առանձին վերցրած տեղագրական շրջաններում, որը հնարավորություն է տալիս լիարժեքորեն պատկերացում կազմելու ախտաբանական պրոցեսների առաջացման, զարգացման և տարածման ուղիների վերաբերյալ: Օպերատիվ վիրաբուժությունը ուսումնասիրում է վիրահատությունների ընդհանուր սկզբունքները, որոնց մեջ ներառվում են օպերատիվ մուտքերը և եղանակները: Ուսանողները կիսամյակի ընթացքում ուսումնասիրում են վիրաբուժական գործիքները, հյուսվածքների անջատման և միացման ընդհանուր սկզբունքները, գլխի պարանոցի կրծքի շրջանների տեղագրական անատոմիան և օպերատիվ վիրաբուժությունը:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ

«Տեղագրական անատոմիա» դասընթացի նպատակն է ուսումնասիրել մարմնի շրջանների տեղագրական առանձնահատկությունները և հիմնական վիրահատությունների ընդհանուր սկզբունքները, որոնց մեջ ներառվում են օպերատիվ մուտքերի և եղանակները:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԸՆԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա՝

- Ի1. Դասընթացի մեջ ընդգրկված մարդու մարմնի շրջանների սահմանները, կողմնորոշիչ գծերը, տեղագրական շրջանների բաժանումը, ենթաշրջանների տեղագրական գոյացությունները՝ եռանկյունները, ակոսները, խողովակները, փոսերը:
- Ի2. Դասընթացի մեջ ընդգրկված տեղագրական շրջանների համար՝ շերտագրություն - stratographia, օրգանների փոխհարաբերության ճշգրտումը միմյանց նկատմամբ - sintopia, օրգանների դիրքի ճշգրտումը - holotopia և ուրվագծերի իմացությունը, օրգանի դիրքի ճշգրտումը ոսկրերի նկատմամբ - sceletotopia:
- Ի3. Վիրաբուժական գործիքների կիրառման նպատակները, հյուսվածքների անջատման և միացման ընդհանուր սկզբունքները:
- Ի4. Ուսումնասիրված վիրահատությունների օպերատիվ մուտքերը և եղանակները, հիմնական վիրաբուժական հանգույցները և հիմնական վիրաբուժական կարերը:

Կարողանա՝

- Կ1. Ուսումնասիրվող շրջաններում մաշկի վրա ուրվագծել հիմնական օրգանները, խոշոր անոթները և ներվերը:
- Կ2. Ճիշտ բռնել և ճիշտ օգտագործել վիրաբուժական գործիքները, կապել հիմնական վիրաբուժական հանգույցները և կիրառել հիմնական վիրաբուժական կարերը:

Տիրապետի՝

- Տ1. Պալպացիայի ընթացքում որոշել տեղագրական շրջանների ռելեֆը կազմող հիմնական գոյացությունների անվանումները, տեղագրական շրջաններում շոշափել զարկերակների պուլսացիոն կետերը, կամ խոշոր անոթները ոսկրերին սեղմելու տեղերը արյունահոսությունների ժամանակ (կենսաբանական նյութի կամ իմիտացիաների (մոդելների) վրա):

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ամբիոնական մշակումներ:
2. Островерхов Г.Е. Оперативная хирургия и топографическая анатомия [Текст]: учеб. для мед. вузов / Г.Е. Островерхов, Ю.М. Бомаш, Д.Н. Лубоцкий. – 5-е изд., испр. – М.: МИА, 2013.
3. Топографическая анатомия и оперативная хирургия: учебник / А.В. Николаев. — 3-е изд., испр. и доп. — М.: ГЭОТАР-Медиа, 2015. — 736 с.
4. Кованов В.В. Оперативная хирургия и топографическая анатомия. – М.: Медицина, 2001.
5. Островерхов Г.Е. Оперативная хирургия и топографическая анатомия [Текст]: учеб. для мед. вузов / Г.Е. Островерхов, Ю.М. Бомаш, Д.Н. Лубоцкий. – 5-е изд., испр. – М.: МИА, 2013.
6. Топографическая анатомия и оперативная хирургия: учебник / А.В. Николаев. — 3-е изд., испр. и доп. — М.: ГЭОТАР-Медиа, 2015. — 736 с.
7. Кованов В.В. Оперативная хирургия и топографическая анатомия. – М.: Медицина, 2001.

8. A. Nicalaev, Topographic Anatomy and Operative Surgery. Textbook, 672p., 2018
9. H. Ellis, Clinical Anatomy: Applied Anatomy for Students and Junior Doctors, Hoboken, 2013
10. F. Netter, Atlas of Human Anatomy, 6th Edition, Amsterdam, 2014
11. Keith L. Moore Clinically Oriented Anatomy 7th Edition, 2017

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԻՐԱԲՈՒԺՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստումատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստումատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	III	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	V
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.դ., պրոֆ. Արսեն Մինասյան բ.գ.թ. Էդուարդ Ավագյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 99 77 37 74, +374 91 57 72 22
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՅԵ	minas77@mail.ru , avakedo83@yahoo.com

ԱՄԲԻՈՆ	Վիրաբուժական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	Տրավմատոլոգիայի և Օրթոպեդիայի Գիտահետազոտական Կենտրոն, «Նաիրի» ԲԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.դ., պրոֆ. Ա. Մինասյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով	Քննություն	Ստուգաթիվ
III	V	3	17	3	90	51	20	31	21	12	6	
Ընդամենը		3	17	3	90	51	20	31	21	12	6	

<p>1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները</p> <p>Գիտելիքներ՝</p> <ol style="list-style-type: none"> մարդու օրգանների, օրգան-համակարգերի և օրգանիզմի անատոմիական առանձնահատկությունների մասին, հիվանդագին վիճակում գտնվող մարդու օրգանների և հյուսվածքների բնականոն կառուցվածքի խանգարումների մասին, առողջ և հիվանդ օրգանիզմի կառուցվածքի և զարգացման կազմաբանական-ֆիզիոլոգիական, սեռատարիքային և անհատական առանձնահատկությունները: Օրգանների և հյուսվածքների փոխհարաբերությունները առանձին վերցրած տեղագրական շրջաններում, ինչը հնարավորություն է տալիս պատկերացում կազմելու ախտաբանական պրոցեսների առաջացման, զարգացման և տարածման ուղիների վերաբերյալ: Վիրահատությունների ընդհանուր սկզբունքների, օպերատիվ մուտքերի և եղանակների մասին: <p>Կարողություններ՝</p> <ol style="list-style-type: none"> դիակային հյուսվածքների և հիվանդի օրգանների բացահայտումը, որոշել և գնահատել էլեկտրասրտագրության, շնչաչափության և ջերմաչափության արդյունքները, արյունաբանական ցուցանիշները, կատարել վիրաբուժական կար և կապ, ճիշտ օգտագործել վիրաբուժական գործիքները, կատարել հյուսվածքների անջատում և միացում, այդ ընթացքում դադարացնել արյունահոսությունները,
--

<p>4. իրականացնել կենդանի մարդու ֆիզիկալ հետազոտությունների (պալպացիա, պեռկուսիա, աուսկուլտացիա) համար անրաժեշտ անատոմիական կողմնորոշիչների բացահայտումը:</p>
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>«Ընդհանուր վիրաբուժություն» առարկան ուսումնասիրում է վիրաբուժության մեջ ախտորոշման, բուժման և անզգայացման հիմնական սկզբունքները, վիրահատությունների դասակարգումը, անվանումները, թույլ է տալիս ծանոթանալ վիրաբուժական հիվանդությունների հիմնական տեսակների հետ; իմանալ անզգայացման հիմնական մեթոդները:</p>
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ</p> <p>«Ընդհանուր վիրաբուժություն» դասընթացի նպատակն է ուսումնասիրել վիրաբուժության մեջ ախտորոշման, բուժման և անզգայացման հիմնական սկզբունքները, ուսանողներին ծանոթացնել վիրաբուժական հիվանդների կլինիկական հետազոտությունների հիմունքների և վիրաբուժական հիվանդությունների հիմնական տեսակների հետ:</p>
<p>4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԸՆԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է</p>
<p>Իմանա՝</p> <p>Ի1. Վիրաբուժական կլինիկայի առանձնահատկությունները, նրան ներկայացվող պահանջները Ի2. Ասեպտիկայի և անտիսեպտիկայի օրենքները Ի3. Ընդհանուր և տեղային անզգայացուման մեթոդները Ի4. Վերքերի դասակարգումը, բուժման մեթոդները, վիրակապման կանոնները, տեսակները Ի5. Երկարատև գերձնշման համախտանիշի առանձնահատկությունները: Ի6. Արյունահոսությունների տեսակները և դրանց դադարեցուման եղանակները Ի7. Կոտրվածքների ու հողախախտերի ախտորոշման և բուժման եղանակները Ի8. Նեկրոզի, գանգրենայի, խոցերի, խուղակների վիրաբուժական առանձնա-հատկությունները Ի9. Ուռուցքների տարբերակման և ախտորոշման մեթոդները Ի10. Վիրահատությունների դասակարգումը, տեսակները, առանձնահատկությունները, նախա- և հետվիրահատական շրջաններ Ի11. Թարախային ինֆեկցիա, տեսակները, տարածումը, կտրվածքները, դրենավորման սկզբունքները Ի12. Վիրաբուժական միջամտություն պահանջող պարազիտար հիվանդությունները</p>
<p>Կարողանա՝</p> <p>Կ1. Կիրառել ասեպտիկայի և անտիսեպտիկայի կանոնները Կ2. Դադարեցնել արյունահոսությունները ժամանակավոր և վերջնական մեթոդներով Կ3. Որոշել արյան խմբային պատկանելիությունը ստանդարտ շիճուկներով և ստանդարտ երիթրոցիտներով Կ4. Կատարել արյան կոնսերվացիա և պահպանում Կ5. Ապահովել վերջույթների իմոբոլիզացիա Կ6. Օգտագործել տեղային անզգայացման որոշ մեթոդները Կ7. Տեղադրել վիրակապերի տեսակներ, իմանա դեամուրգիայի տեսակները:</p>
<p>5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ</p> <p>1. Ամբիոնական մշակումներ. 2. Рычагов, Г.П., Нехаев, А.Н. Общая хирургия. Хирургические болезни. Учебник в 2-х томах / Г.П.Рычагов, А.Н.Нехаев. Мн.: Выш. шк., 2012. 1 Т. 427 с. 2 Т. 479 с. 3. Петров, С.В. Общая хирургия: учебник / С.В.Петров. 4-е изд., перераб. и доп. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2014. 832 с.: ил 4. Շարիմանյան Ս.Ս., Ընդհանուր վիրաբուժություն, Երևան, 1998թ. 5. Гусенев А.З., Семерджян В.В., “Общая хирургия”, Тула, 2002 г. 6. Гостищев Н.В., “ Общая хирургия”, Москва, 2001 г. 7. Ростимев В.К., “ Общая хирургия”, Москва, 1998 г. 8. Астапенко В.Г., “Справочник хирурга”, Москва, 1996 г. 9. Муратов А. Н., “ Общая хирургия”, Москва, 1989 г. 10. Sabiston textbook of surgery, Courtney M. Townsend, 20-th edition, 2017. 11. Farquharson’s textbook of operative general surgery, Edited by Margaret Farquharson, tenth edition,</p>

2015

12. Essentials of general surgery, Peter F. Lawrence, fifth edition, London 2007.

13. General surgery, Butyrsky, 2-d edition, Simferopol, 2004.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿԹԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿԹԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստումատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստումատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	III	ԿԻՍԱՍՅԱԿ	VI
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.դ., պրոֆ. Արսեն Մինասյան բ.գ.թ. Էդուարդ Ավագյան, Արսեն Շալջյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 99 77 37 74, +374 91 57 72 22, +374 91 49 83 25
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	minas77@mail.ru , avakedo83@yahoo.com , arsentor89@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Վիրաբուժական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Նաիրի» ԲԿ, «Շենգավիթ» ԲԿ, «Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» ԲԿ, Ռ. Հարությունյանի անվան Աբովյանի ԲԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.դ., պրոֆ. Ա. Մինասյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով	Քննություն	Ստուգաթիվ
III	VI	3	15	3	90	45	20	25	27	18		+
Ընդամենը		3	15	3	90	45	20	25	27	18		

1. ՆԱԻՆԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները՝

Գիտելիքներ

- մարդու օրգանների, օրգան-համակարգերի և օրգանիզմի անատոմիական առանձնահատկությունների մասին:
- հիվանդագին վիճակում գտնվող մարդու օրգանների և հյուսվածքների բնականոն կառուցվածքի խանգարումների մասին:
- առողջ և հիվանդ օրգանիզմի կառուցվածքի և զարգացման կազմաբանական-ֆիզիոլոգիական, սեռատարիքային և անհատական առանձնահատկությունները:
- Օրգանների և հյուսվածքների փոխհարաբերությունները առանձին վերքրած տեղագրական շրջաններում, ինչը հնարավորություն է տալիս պատկերացում կազմելու ախտաբանական պրոցեսների առաջացման, զարգացման և տարածման ուղիների վերաբերյալ:
- Վիրահատությունների ընդհանուր սկզբունքների, օպերատիվ մուտքերի և եղանակների մասին:
- վիրաբուժության մեջ ախտորոշման, բուժման և անզգայացման հիմնական սկզբունքները:

Կարողություններ

- դիակային հյուսվածքների և հիվանդի օրգանների բացահայտումը:
- որոշել և գնահատել էլեկտրասրտագրության, շնչաչափության և ջերմաչափության արդյունքները, արյունաբանական ցուցանիշները:
- կատարել վիրաբուժական կար և կապ, ճիշտ օգտագործել վիրաբուժական գործիքները, կատարել հյուսվածքների անջատում և միացում, այդ ընթացքում դադարացնել արյունահոսությունները:

<p>4. Կատարել կենդանի մարդու ֆիզիկական հետազոտություններ, ինչպիսին են՝ պալպացիան, պերկուսիան, ատուսկուլտացիան:</p> <p>5. Կիրառել ասեպտիկայի և անտիսեպտիկայի կանոնները</p> <p>6. Դադարեցնել արյունահոսությունները, ժամանակավոր և վերջնական մեթոդներով</p> <p>7. Որոշել արյան խմբային պատկանելիությունը ստանդարտ շիճուկներով և ստանդարտ էրիթրոցիտներով</p> <p>8. Ապահովել վերջույթների իմոբիլիզացիա</p> <p>9. Օգտագործել տեղային անզգայացման որոշ մեթոդները</p> <p>10. Տեղադրել վիրակապերի տեսակներ</p> <p>Տիրապետումներ</p> <p>1. Փափուկ հյուսվածքների վերքերի, այրվածքների, ցրտահարությունների, բաց կոտրվածքների պարագաներում ասեպտիկ վիրակապմանը:</p> <p>2. Հիվանդի անամնեզի հավաքմանը</p> <p>3. Վիրաբուժական դաշտի մշակմանը միջամտության համար</p>
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>«Վիրաբուժական հիվանդություններ» դասընթացը ուսումնասիրում է կրծքավանդակի օրգանների, միջնորմի, կերակրափողի հիվանդությունները, ճողվածքները, ստամոքսի եվ 12-մատնյա աղու հիվանդությունները, որդանման ելունի բորբոքումները, հաստ և ուղիղ աղու, ենթաստամոքսային գեղձի, լյարդի, լեղապարկի, լեղուղիների վնասվածքները և հիվանդությունները, պերիտոնիտները, փայծաղի վնասվածքները և հիվանդությունները, միզասեռական համակարգի, զարկերակների և երակների, կրծքագեղձի, վահանագեղձի հիվանդությունները:</p>
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ</p> <p>3.1. Դասընթացի նպատակը</p> <p>Դասընթացի նպատակն է ուսուցանել վիրաբուժական հիվանդությունները, նրանց տարբերակիչ ախտորոշման և բուժման սկզբունքներն ու մեթոդները:</p> <p>3.2. Դասընթացի խնդիրները</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ բացահայտել հիմնական վիրահատական սինդրոմները և ախտորոշել հիմնական վիրաբուժական հիվանդությունները: ▪ իմանալ հիմնական վիրահատական հիվանդությունների բուժման եղանակները: ▪ կողմնորոշվել հիմնական թարախային-սեպտիկ վիճակների ախտորոշման և բուժման գործնականում:
<p>4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է</p> <p>Իմանա՝</p> <p>Ի1. Ուսումնասիրվող վիրաբուժական հիվանդությունների պատճառագիտությունը, պաթոգենեզը, տեսակները, դասակարգումները</p> <p>Ի2. Ուսումնասիրվող վիրաբուժական հիվանդությունների կլինիկան</p> <p>Ի3. Ուսումնասիրվող վիրաբուժական հիվանդությունների ախտորոշման և բուժման առանձնահատկությունները</p> <p>Կարողանա՝</p> <p>Կ1. Հավաքել անամնեզի տվյալները, իրականացնել վիրաբուժական հիվանդների ընդհանուր կլինիկական հետազոտություն</p>
<p>5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ</p> <p>1. Ամբիոնական մշակումներ.</p> <p>2. Хирургические болезни [Текст]: учебник /ред. М.И. Кузин. – 4-е изд., перераб. и доп. – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2015. – 992 с.</p> <p>3. Хирургические болезни [Электронный ресурс]: учебник. В 2 т. /ред. В.С. Савельев, А.И. Кириенко. – 2-е изд., перераб. и доп. - Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2014. – 720 с.</p> <p>4. Кузин М. И., Шкроб О. С., “Хирургические болезни”, Москва, 2002 г.</p> <p>5. Астапенко В. Г., “Справочник хирурга”, Минск, 1980 г.</p>

6. Պարոնյան Ռ.Լ., 'Վիրաբուժական հիվանդություններ', Երևան, 1970թ.
7. Астапенко В.Г., "Справочник хирурга", Москва, 1996 г.9. Муратов А. Н., "Общая хирургия", Москва, 1989 г.
8. Sabiston textbook of surgery, Courtney M. Townsend, 20-th edition, 2017.
9. Farquharson's textbook of operative general surgery, Edited by Margaret Farquharson, tenth edition, 2015
10. Atlas of general surgical techniques / [edited by] Courtney M. Townsend Jr., i. B. Mark Evers. -- 1s ed.
11. Essential surgery [edited by] Clive R. G. Quick, -- 5 ed.
12. Oxford Handbook of Clinical Surgery, 3rd Edition; [edited by] McLatchie, Greg; Borley, Neil; Chikwe, Joanna

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ	

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԱՆԶԳԱՅԱՑՈՒՄ ԵՎ ՎԵՐԱԿԵՆԴԱՆԱՑՈՒՄ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	X
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.դ., պրոֆ. Ռիտա Վիրաբյան, Էռնեստ Սարգսյան
ՀԵՌԱՒՈՍ	+374 93 37 22 85, 0974 98 08 07 96
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	-, drser92@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Վիրաբուժական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» ԲԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.դ. պրոֆ. Ա. Մինասյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինֆն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդակ.	Քննություն	Ստուգարք
V	X	2	17	3	60	51	16	35	5	4		+
Ընդամենը		2	17	3	60	51	16	35	5	9		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները՝

Գիտելիքներ

1. օրգանիզմի, օրգանների և օրգան-համակարգերի անատոմիական առանձնահատկությունները երեխաների մոտ:
2. հիվանդագին վիճակում գտնվող մարդու օրգանների և հյուսվածքների բնականոն կառուցվածքի խանգարումների մասին:
3. առողջ և հիվանդ օրգանիզմի կառուցվածքի և զարգացման կազմաբանական-ֆիզիոլոգիական, սեռատարիքային և անհատական առանձնահատկությունները::
4. Օրգանների և հյուսվածքների փոխհարաբերությունները առանձին վերցրած տեղագրական շրջաններում, ինչը հնարավորություն է տալիս պատկերացում կազմելու ախտաբանական պրոցեսների առաջացման, զարգացման և տարածման ուղիների վերաբերյալ:
5. Վիրահատությունների ընդհանուր սկզբունքները, որոնց մեջ ներառվում են օպերատիվ մուտքերի և եղանակների ուսումնասիրությունը:
6. վիրաբուժության մեջ ախտորոշման, բուժման և անզգայացման հիմնական սկզբունքները:
7. կրծքի և որովայնի շրջանների վիրաբուժական հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, կլինիկան, ախտորոշման առանձնահատկությունները և բուժման առավել լիարժեք եղանակը:
8. օրգանիզմի ախտաբանական, հիվանդագին վիճակների ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները, օրգան-համակարգերի ֆունկցիոնալ փոփոխությունները ներքին օրգանների հիմնական հիվանդությունների ժամանակ:
9. ներքին հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, կլինիկան, ախտորոշման առանձնահատկությունները և բուժման առավել լիարժեք եղանակը:
10. վնասվածքների և օրթոպեդիկ հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, կլինիկան,

ախտորոշման առանձնահատկությունները և բուժման առավել լիարժեք եղանակը:

11. մարդու օրգանիզմի վրա դեղերի ազդեցությունը: Դեղերի ֆարմակոդինամիկան, ֆարմակոկինետիկան, կողմնային ազդեցությունները և համակցված օգտագործման պայմաններում դեղերի փոխազդեցությունը, ինչպես նաև դեղ-հիվանդ օրգանիզմ փոխազդեցության առանձին օրինակներ՝ պայմանավորված հիվանդ օրգանիզմի առանձնահատկություններով և ուղեկցող հիվանդությունների առկայությամբ:

Կարողություններ՝

1. որոշել և գնահատել էլեկտրասրտագրության, շնչաչափության և ջերմաչափության արդյունքները, արյունաքանակային ցուցանիշները:
2. իրականացնել կենդանի մարդու ֆիզիկալ հետազոտությունները (պալպացիա, պեկուսիա, աուսկուլտացիա):
3. կատարել վիրաբուժական կար և կապ, ճիշտ օգտագործել վիրաբուժական գործիքները, կատարել հյուսվածքների անջատում և միացում, այդ ընթացքում դադարեցնել արյունահոսությունները:

Տիրապետումներ՝

1. Հիվանդի անամնեզի հավաքում:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Անզգայացում և վերակենդանացում» դասընթացը ուսումնասիրում է դիմակային նարկոզը (լարինգիալ դիմակ), հիվանդի մինչվիրահատական վիճակի գնահատումը, տարածքային, ներմուծական անզգայացումը, ինտրավիրահատական շրջանը, հետվիրահատական շրջանը, սիրտ-անոթային վերակենդանացումը, ընդհանուր անեսթեզիան, ընդհանուր անեսթեզիայի ժամանակ օրգանիզմի ֆունկցիաների խանգարումների հիմունքները, տրախեոստոմիան՝ ցուցումները, խնամքի սկզբունքները, սիրտ-անոթային համակարգի ֆունկցիայի խանգարումները, հոմեոսթազի խանգարումները, դետոքսիկացիոն թերապիայի սկզբունքները, ընդհանուր անեսթեզիայի համապատասխանության չափորոշիչները, հիվանդի արթնացումը (փսխում, սրտխառնոց, դող, ցավեր, կանխարգելում, բուժում), տարածքային անեսթեզիան՝ ողնուղեղային և պերիդուրալ անեսթեզիայի (հիպո- և հիպերբարիկ անեսթետիկներ) մեթոդիկան, բարդությունները, կանխարգելման և բուժման միջոցները, ըստ ազա անեսթեզիայի ռիսկի աստիճանի և ըստ գոլդմանի անոթային բարդությունների ռիսկի աստիճանի որոշումը, շոկը, թոքի այտուցը,

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ

«Անզգայացում և վերակենդանացում» առարկայի նպատակն է բուժական ֆակուլտետի ուսանողներին նախապատրաստել կլինիկական աշխատանքին, ծանոթացնել նարկոզի էության, ցուցումների, հակացուցումների, մեթոդների ու բարդությունների, անհետաձգելի վիճակներում վերականգնողական բուժական միջոցառումների հիմնական սկզբունքների, մեթոդների, ձևերի ու հնարավոր բարդությունների հետ, կատարելագործել գործնական ունակություններն ու հմտությունները:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա՝

- Ի1.** Անզգայացման տարբեր եղանակների ցուցումները, հակացուցումները, կատարման եղանակները, հնարավոր բարդությունները:
- Ի2.** Վերակենդանացման համար ցուցում հանդիսացող ախտաբանական վիճակները, և նրանց առկայության դեպքերում հնարավոր բուժման մեթոդները:

Կարողանա

- Կ1.** Ախտորոշել և բնութագրել կլինիկական մահը՝ իր բոլոր դրսևորումներով, ինչպես նաև մեկնաբանել այդ վիճակում կիրառելի վերականգնողական միջամտությունները:
- Կ2.** Ախտորոշել և բնութագրել կենսական կարևորագույն օրգանների և օրգանհամակարգերի գործնեության խանգարումները, ինչպես նաև մեկնաբանել այդ վիճակում կիրառելի վերականգնողական միջամտությունները:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ամբիոնական մշակումներ

2. Գ.Գ. Մխոյան, «Անեսթեզիոլոգիայի և ինտենսիվ թերապիայի արձանագրերն ու հիմունքները», Երևան, 1999թ.
3. Карл Л. Гвиннут (ред). “Клиническая анестезия” ГЭОТАР-МЕД, 2002г.
4. Малышев В. Д., “Интенсивная терапия. Реанимация. Первая помощь”, Москва, 2000г.
5. Интенсивная терапия. Национальное руководство. В 2-х томах., Гельфанд Б.Р., Салтанов А.И., Москва, ГЭОТАР-Медиа, 2009.
6. Handbook of Critical and intensive care medicine, J. Varon, P. Acosta, Springer, 2010
7. Morgan and Mikhail's Clinical Anesthesiology, J. Wasnick, J. Butterworth, D. Mackey, Lange, 2013
8. Textbook of Critical Care, Vincent J.-L. et al. (6th ed.), 2014:

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՃԱՌԱԳԱՅԹԱՅԻՆ ԱԽՏՈՐՈՇՈՒՄ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	III	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VI
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Գայանե Այվազյան, Աիդա Արզումանյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 99 27 72 73, +374 77 37 35 36
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՅԵ	kananeh@mail.ru , aida92-17@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Թերապևտիկ առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	Ռ. Հարությունյանի անվան Աբովյանի ԲԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ. Ա. Արշամյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
III	VI	3	15	3	90	45	24	21	33	12		+
Ընդամենը		3	15	3	90	45	24	21	33	12		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, ունակություններն ու կարողությունները:

Գիտելիքներ՝

- Բժշկության մեջ էթիկան և դեոնտոլոգիան, հիվանդ օրգանիզմի առանձնահատկությունները հաշվի առնելով, դիալեկտիկական մատերիալիզմի օրենքները բժշկության մեջ:
- Առողջ և հիվանդ օրգանիզմների անատոմիոֆիզիոլոգիական և տարիքասեռային կառուցվածքի և զարգացման անհատական առանձնահատկությունները, օրգանների և համակարգերի կառուցվածքը, տեղագրությունը և զարգացումը, նրանց ֆունկցիոնալ գորշունեությունը:
- Մարդու կենսագործունեության մեջ որոշակի կենսաբանական դեր ունեցող քիմիական էլեմենտների իմացություն:
- Ֆիզիկայի հիմնական օրենքները, մարդու օրգանիզմում ընթացող հիմնական պրոցեսների հիմքում ընկած ֆիզիկական երևույթներն ու օրինաչափությունները: Մարդու օրգանիզմի վրա ազդող ֆիզիկական գործոնների բնութագիրը և ազդեցության բիոֆիզիկական մեխանիզմները:
- Օրգանիզմում նյութափոխանակության հիմնական պրոցեսները՝ սպիտակուցային, ածխաջրատային և ճարպային փոխանակության խանգարումները հայտնաբերելու համար, սպիտակուցային, ածխաջրատային և ճարպային փոխանակության վիճակի գնահատման արյան հիմնական բիոքիմիական ցուցանիշները, լյարդի, ստամոքսաղիքային համակարգի, երիկամների, սիրտանոթային համակարգի ախտաբանությունների հայտնաբերման համար նյութափոխանակության մեջ տարբեր օրգան համակարգերի մասնակցության մասին գիտելիքներ:
- Մարդու օրգանիզմի ֆունկցիոնալ համակարգերը, արտաքին միջավայրի ազդեցությամբ

- նրանց կարգավորումը և ինքնակարգավորումը նորմայում և ախտաբանության ժամանակ:
7. Ներքին օրգանների հիմնական հիվանդությունների ժամանակ կիրառվող հիմնական դեղորայքային պրեպարատների ֆարմակոկինետիկան, նրանց նշանակման ցուցումները: Դեղորայքների կողմնակի ազդեցությունը:
 8. Գիտելիք վարակի և իմունիտետի մասին, հիմնական վարակիչ և վարակիչ-ալերգիկ հիվանդությունների էթիոլոգիայում վարակի դերի մասին:
 9. Հիմնական գիտելիքներ իմունիտետի, նրա տեսակների, արտահայտման ձևերի մասին: Իմունիտետի դերը վարակիչ պրոցեսի ընթացքի ժամանակ: Հումորալ իմունիտետի հիմնական ռեակցիաների բնութագիրը:
 10. Ներքին օրգանների հիվանդությունների ժամանակ մորֆոլոգիական փոփոխությունները, հիվանդությունների տարբեր կլինիկոանատոմիական տարբերակները, բոլոր նոզոլոգիական ձևերի սուր և խրոնիկ պրոցեսների բարդությունները:
 11. Միկրոօրգանիզմների ռեակտիվականությունը ախտաբանական պրոցեսների զարգացման ժամանակ, օրգան-համակարգերի ֆունկցիոնալ փոփոխությունները ներքին օրգանների հիմնական հիվանդությունների ժամանակ:
 12. Թերապևտիկ հիվանդների հետազոտման կլինիկական մեթոդները: Հիվանդների լաբորատոր և գործիքային հետազոտությունը (ջերմաչափում, սպիրոմետրիա, ստամոքսային և դողենալ զոնդավորում, խորխի. արյան, մեզի, կղանքի քննություն, ստամոքսահյուսի հետազոտություն): Մասնագետների կողմից անցկացվող հիմնական լաբորատոր-գործիքային հետազոտությունների մասին թեորետիկ պատկերացում (էնդոսկոպիա, էխոկարդիոգրաֆիա, բիոպսիայի, շնչական, արյունամատակարարման, մարսողական համակարգերի, լյարդի, երիկամների, արյան համակարգի, հենաշարժական համակարգի հիվանդությունների ժամանակ հիմնական կլինիկական ախտանիշները և նրանց տիպիկ սինդրոմների խմբավորման կարողություն: Հիվանդի հետազոտման տվյալները հիվանդության պատմագրի ձևով շարադրելը:

Կարողություններ

1. իմանալ օրգանների հիմնական անոթային և նյարդային ցողունների տոպոգրաֆիան:
2. մասնագիտական գործունեության համար ուսումնական, գիտական, գիտահանրամատչելի գրականությունից, համացանցից օգտվելու կարողություն:
3. Արյան, սրտի և անոթների, երիկամների, լյարդի և այլ օրգանների և համակարգերի ախտաբանության հայտնաբերման համար կիրառվող ֆունկցիոնալ ախտորոշման առավել տարածված մեթոդների արդյունքների վերլուծում:
4. Որոշել և գնահատել ԷՄԳ-ի, սպիրոգրաֆիայի, ջերմաչափման, հեմատոլոգիական ցուցանիշների արդյունքները:
5. Արյան շիճուկում տարբերել մետաբոլիտների մակարդակի նորմացուցանիշների (գլյուկոզայի, միզանյութի, բիլիռուբինի, միզաթթվի, կաթնաթթվի, պիրոլիսադոլաթթվի և այլն) ախտաբանական փոփոխությունները, կարդալ պրոտեհնոգրամման և բացատրել տարբերությունների նշանակությունը:
Բացատրել արյան շիճուկի էնզիմոլոգիական հետազոտության տվյալները:

Տիրապետումներ`

1. բժշկաանատոմիական հասկացություններին:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Դասընթացը ուսումնասիրում է ճառագայթային ախտորոշման սարքերի աշխատանքի, համակարգչային տոմոգրաֆիայի, միջուկային ռեզոնանսի, ռադիոիզոտոպային ախտորոշման սկզբունքներին, որոնք թույլ են տալիս հայտնաբերել աննշան փոփոխությունները դժվարաթափանց օրգաններում:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՂԱՏԱԿԸ

«Ճառագայթային ախտորոշում» առարկայի դասավանդման նպատակն է բուժական ֆակուլտետի ուսանողներին նախապատրաստել կլինիկական աշխատանքին: Ծրագրի հիմնական դրույթների մեջ ներառված են տեսական գիտելիքների ամրապնդում և նորացում, գործնական ունակությունների և հմտությունների կատարելագործում:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա՝

- Ի1. ճառագայթային ախտորոշման սարքերի աշխատանքի սկզբունքները ստոմատոլոգիայում (ոչ միայն), կոնտրաստ նյութերի տեսակները:
- Ի2. համակարգչային տոմոգրաֆիայի, միջուկային ռեզոնանսի, ռադիոիզոտոպային, ախտորոշման սկզբունքները, որոնք թույլ են տալիս հայտնաբերել աննշան փոփոխությունները:
- Ի3. ռադիոլոգիայի և բժշկական տեխնիկայի նորագույն նվաճումները:

Կարողանա՝

- Կ1. կարողալ ռենտգեն նկարները և գրել ախտորոշման եզրակացությունները,
- Կ2. կարողալ ռենտգենագրամաները, պանտոմոգրամաները, անգիոգրամաները, KT, MRT, սինցիգրամաները,
- Կ3. տարբերել նորման ախտաբանությունից,
- Կ4. ձևակերպել ճառագայթային եզրակացություն և հիմնավորել ախտորոշումը,

Տիրապետի՝

- S1. ճառագայթային ախտորոշման հիմնական դրույթներին:
- S2. ժամանակակից ռենտգեն և ԿՏ հետազոտման արդյունքների գնահատման մեթոդներին,
- S3. ճառագայթային ախտորոշման մեթոդների արդյունքների վերծանմանը,
- S4. առավել տարածված հիվանդությունների առաջնակի ռենտգեն ախտանիշների իմացությամբ ստոմատոլոգիայում (ոչ միայն):

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ամբիոնական մշակումներ,
2. Գ. Ավետիսյան, Հ. Էդիլյան, Ճառագայթային ախտորոշում, Երևան, 2012,
3. J. Benseler, The Radiology Handbook, Athens, 2006,
4. M. Chen, T. Pope, D. Ott, Basic Radiology, New York, 2011,
5. Ю. Лишманова, В. Чернова, Радионуклидная диагностика для практических врачей, Томск, 2004.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	14

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՔԻԹ, ԿՈԿՈՐԴ, ԱԿԱՆՋԻ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	IV	ԿԻՍԱՍՅԱԿ	VII
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Ռոբերտ Ֆրանգուլյան Լիլիթ Պետրոսյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 10 53 46 50, +374 77 65 53 35
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	-, petrosyan.lil@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Վիրաբուժական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Շենգավիթ» ԲԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.դ ., պրոֆ. Ա. Մինասյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաթիվ
IV	VII	3	17	3	90	51	20	31	26	13		+
Ընդամենը		3	17	3	90	51	20	31	26	13		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները

Գիտելիքներ

- մարդու օրգանների, օրգան-համակարգերի և օրգանիզմի մակարդակներով:
- հիվանդագին վիճակում գտնվող մարդու օրգանների և հյուսվածքների բնականոն կառուցվածքի խանգարումների մասին:
- առողջ և հիվանդ օրգանիզմի կառուցվածքի և զարգացման կազմաբանական-ֆիզիոլոգիական, սեռատարիքային և անհատական առանձնահատկությունները:
- օրգանների և հյուսվածքների փոխհարաբերությունները առանձին վերցրած տեղագրական շրջաններում, ինչը հնարավորություն է տալիս պատկերացում կազմելու ախտաբանական պրոցեսների առաջացման, զարգացման և տարածման ուղիների վերաբերյալ:
- Վիրահատությունների ընդհանուր սկզբունքները, որոնց մեջ ներառվում են օպերատիվ մուտքերի և եղանակների ուսումնասիրությունը:
- վիրաբուժության մեջ ախտորոշման, բուժման և անզգայացման հիմնական սկզբունքները:
- վիրաբուժական հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, կլինիկան, ախտորոշման առանձնահատկությունները և բուժման առավել լիարժեք եղանակը:
- օրգանիզմի ախտաբանական, հիվանդագին վիճակների ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները; օրգան-համակարգերի ֆունկցիոնալ փոփոխությունները ներքին օրգանների հիմնական հիվանդությունների ժամանակ:
- Վնասվածքների և օրթոպեդիկ հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, կլինիկան, ախտորոշման առանձնահատկությունները և բուժման առավել լիարժեք եղանակը:

Կարողություններ՝

1. կատարել կենդանի մարդու ֆիզիկական հետազոտություններ, ինչպիսին են՝ պալպացիան, պերկուսիան, աուսկուլտացիան:
2. դիահերձումը, դիակային հյուսվածքների և հիվանդի օրգանների բացահայտումը:
3. որոշել և գնահատել էլեկտրասրտագրության, շնչաչափության և ջերմաչափության արդյունքները, արյունաբանական ցուցանիշները:
4. կատարել վիրաբուժական կար և կապ, ճիշտ օգտագործել վիրաբուժական գործիքները, կատարել հյուսվածքների անջատում և միացում, այդ ընթացքում դադարեցնել արյունահոսությունները:
5. կիրառի ասեպտիկայի և անտիսեպտիկայի կանոնները,
6. դադարեցնի արյունահոսությունները, ժամանակավոր և վերջնական մեթոդներով,
7. որոշի արյան խմբային պատկանելիությունը ստանդարտ շիճուկներով և ստանդարտ էրիթրոցիտներով,
8. ապահովի վերջույթների իմմոբոլիզացիա,
9. օգտագործի տեղային անզգայացման որոշ մեթոդները, տեղադրի վիրակապերի տեսակներ:
10. կազմակերպել վիրաբուժական հիվանդների զուտ վիրաբուժական հետազոտություններ և բուժումներ:

Տիրապետումներ՝

1. Վերհուշագրության հավաքում և հիվանդության պատմության լրացում:
2. Հիվանդի ֆիզիկալ հետազոտման մեթոդների կատարում:
3. Արյունահոսության ժամանակավոր և վերջնական դադարեցման մեթոդներին:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Քիթ, կոկորդ, ականջի հիվանդություններ» դասընթացը ուսումնասիրում է օտոռինոլարինգոլոգիա առարկան, զարգացումը և կապն այլ դիսցիպլինների հետ, քթի կլինիկական անատոմիան, պաշտպանողական դերն օրգանիզմում, ռինիտները, քթի հարակից ծոցերի սուր և խրոնիկական բորբոքումները, քթի միջնապատի ծովածքը, խեցիների գերաճը, ըմպանը, կլինիկական անատոմիան, նշիկների գերաճը, ադենոիդ գերաճը, անզինաները, կոկորդը, լարինգիտները, կեղծ կրուպը, կոկորդի և շնչափողի սուր ստենոզը, ականջը, արտաքին ականջի հիվանդությունները, սուր և խրոնիկական օտիտները, լսողական նյարդի բորբոքումը, կլինիկական, դեղորայքային բուժումը, մենյերի հիվանդությունը, օտոսկլերոզը:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին սովորեցնել քթի, կոկորդի, ականջի հիվանդությունները, նրանց բնորոշ ախտանիշները, ախտորոշման ժամանակակից գործիքային, ռենտգենաբանական, կլինիկական և այլ մեթոդների կիրառումն ու բուժումը:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐՑՈՒՄՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա՝

- Ի1. ԼՕՌ օրգանների կլինիկական անատոմիան և ֆիզիոլոգիան,
- Ի2. ԼՕՌ հիվանդությունների հիմնական ախտորոշման մեթոդները,
- Ի3. Բուժման մեթոդները՝ կոնսերվատիվ և վիրաբուժական:

Կարողանա՝

- Կ1. ճանաչել և կարողալ կոնտրաստային, ոչ կոնտրաստային եղանակներով ռենտգեն նկարները,
- Կ2. կատարել արտաքին, միջին ականջի գործիքային քննության մեթոդները,
- Կ3. մեկնաբանել աուդիոսկոպիկ հետազոտման մեթոդները,
- Կ4. տարբերել քթի արյունահոսությունների պատճառները,
- Կ5. նկարագրել նորմալ ռինոսկոպիկ պատկերը,
- Կ6. մեկնաբանել քթի, կոկորդի և ականջի բնածին արատները,
- Կ7. նկարագրել լարինգոսկոպիայի, ֆարինգոսկոպիայի, տրախեոսկոպիայի տվյալները:

Տիրապետի՝

- S1. ականջի մաքրմանը և դրենավորմանը թարախային հիվանդությունների ժամանակ,
- S2. արտաքին լսողական անցուղու լվացմանը, արտաքին լսողական անցուղու օտար մարմնի հեռացմանը լվացման միջոցով,

S3. ականջի կաթիլների կաթեցմանը, ականջի մեջ փոշի դեղամիջոցների փչմանը,
 S4. միջին ականջի փչմանը՝ ըստ Պոլիտցերի,
 S5 լսողության սրության որոշմանը շշուկով, խոսակցական ձայնով և կամերտոններով,
 գործիքային աուդիոմետրիա,
 S6. քթի խոռոչի քննություններին՝ ռինոսկոպիա, քթի էնդոսկոպիային, քիթ-ըմպանի ու հավելյալ
 խոռոչների պալպացիային,
 S7. քթի խոռոչի առաջնային և հետին տամպոնադային:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ամբիոնական մշակումներ
2. Կ.Գ.Շուքուրյան, Վարդանյան Ա.Ս., «Քթի, կոկորդի, ականջի հիվանդություններ», Երևան, 1992թ.
3. Y. Chan, J. Goddard, “KJ Lee's Essential Otolaryngology”, New York, 2015.
4. P. Probst R., Grevers G., Iro H. “Basic otorhinolaryngology”, London; 2006; 440p.
5. 15. Пальчун, В. Т. Болезни уха, горла и носа / В.Т. Пальчун. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2010. - 324 с.
6. Bailey`s Head and neck Surgery , Otolaryngology
7. Paul W.Flint and 4 more ` Cummings Otolaryngology ,Head and neck Surgery

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	14

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԻՍՈՒՆՈՒՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱԼԵԳՈՒՆՈՒԹՅԱՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿԻՐՈՒՄԻ ԱՄԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿԻՐՈՒՄԻ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստումատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստումատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	IV	ԿԻՍԱՍՅԱԿ	VII
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ., Աննա Մարգարյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 91 12 09
ԷԼ.ՓՈՍՏ	anna.v.mnatsakanyan@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Սոցիալական բժշկության
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	հ.գ.թ. Աննա Օվյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրթություն	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաթիվ
IV	VII	2	17	2	60	34	18	16	17	9		+
Ընդամենը		2	17	2	60	34	18	16	17	9		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, ունակություններն ու կարողությունները

Գիտելիքներ՝

1. լատիներեն լեզվով հիմնական բժշկական տերմինաբանությունը:
2. օրգանիզմում հյուսվածքների ու բջիջների ընդհանուր և սպեցիֆիկ կազմաբանական-ֆունկցիոնալ հատկությունները:
3. կենդանի օրգանիզմների բջջային, հյուսվածքային, օրգանների, օրգան- համակարգերի և ամբողջական օրգանիզմի կառուցվածքային մակարդակները:
4. Օրգանիզմի օրգանների և համակարգերի աշխատանքի մեխանիզմները, նրանց կարգավորումը, արտաքին միջավայրի գործոնների ազդեցությունը; նորմալ հոմեոստազ:

Կարողություններ՝

1. բացատրել զարգացման շեղման բնույթը՝ իր հնարավոր հետևանքներով, առանձին գործոնների գնահատում, որոնք բնութագրում են բնակչության տարբեր խմբերի առողջական վիճակը՝ կախված ապրելակերպից:
2. օգտագործել մի քանի հարյուր տերմինաբանական միավորներ և էլեմենտներ:
3. մանրադիտակային զննման համար պրեպարատների պատրաստման մեթոդաբանություն և զննման ժամանակ հյուսվածքների տարբերակում:
4. աշխատել կենսաբանական գրականության հետ, ուսումնասիրել կենսաբանական օբյեկտների մանրադիտակային ուսումնասիրման մեթոդաբանությունը: Կարողալ դեղատոմսեր, կլինիկական և դեղաբանական տերմինաբանություն լատիներենով:
5. բացատրել մարդու օրգան-համակարգերի կառուցվածքը, կազմությունն ու ֆունկցիաները:
6. մարդու օրգանների և համակարգերի ֆունկցիայի գնահատում, կլինիկական քննության անցկացում:

Տիրապետում		
1. պրակտիկ գործունեության մեջ ստացված գիտելիքների օգտագործում:		
2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ		
«Իմունոլոգիա և ալերգոլոգիա» դասընթացը ուսումնասիրում է օրգանիզմի պաշտպանական մակարդակները, իմունիտետը և դրա մեխանիզմները, լիմֆոցիտները և դրա տեսակները, իմունիտետի տեսակները, իմունային ռեակցիայի մեխանիզմները, ընթացքը, կարգավորումը, հակաձին-հակամարմին փոխազդեցությունը, իմունոգլոբուլինները և դրանց տեսակները, իմունային տոլերանտությունը, իմունոգրամմայի վերլուծությունը, ալերգիան, տեսակները, վակցինացիան:		
3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ		
«Իմունոլոգիա և ալերգոլոգիա» կրթական դասընթացի նպատակն է ուսանողներին նախապատրաստել ախտանիշների կլինիկական ախտորոշման ինքնուրույն աշխատանքին, հիմնվելով ընդհանուր իմունաբանության գիտելիքների վրա:		
4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԴՐՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է		
Իմանա		
Ի1. իմունային համակարգի կառուցվածքը, ֆունկցիաները:		
Ի2. տարբեր հիվանդությունների ժամանակ իմուն համակարգի կողմից արտահայտվող ախտանիշների առաջացման մեխանիզմները, կլինիկական ընթացքը, ախտորոշման հիմնական մեթոդները:		
Ի3. իմունային համակարգի վրա ազդող դեղամիջոցները,		
Ի4. իմունիտետի տեսակները, հաճախակի հանդիպող հիվանդությունների իմունաբանական բնութագիրը:		
Կարողանա		
Կ 1. ախտորոշել և տարբերակել իմունային հիվանդությունների տեսակները,		
Կ 2. վերծանել իմունաբանական քնությունների արդյունքները:		
5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
1. Ամբիոնական մշակումներ		
2. Иммунология: учебная литература для студентов мед. вузов / Р.М.Хайтов и др.. – М., 2000		
3. Клиническая иммунология и аллергология: учебное пособие для студентов мед. вузов / под ред. А.В.Караулова – М., 2002.		
4. Наглядная иммунология/ Бурместер Г.-Р., Пецутто А., под редакцией Л.В. Козлова – М., 2009.		
5. Essential Clinical Immunology / Edited by J.B. Zabriskie – Cambridge University Press, 2009.		
6. Immunology at a Glance / J.H.L. Playfair, B.M. Chain – London, 2004.		
7. Иммунология; практикум: учебное пособие/ под редакцией Л.В. Ковальчука, Г.А. Игнатъевой, Л.В. Ганковской – М., 2010.		
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՆՅԱԴԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	IV	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VII
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Նարեկ Մկրտչյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 77 84 49 94
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՅԵ	narksm@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Թերապևտիկ առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» ԲԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ. Ա. Արշամյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդակց.	Քննություն	Ստուգարք
IV	VII	3	17	3	90	51	18	33	21	12	6	
Ընդամենը		3	17	3	90	51	18	33	21	12	6	

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները՝

Գիտելիքներ

- մարդու օրգանիզմի անատոմիական կառուցվածքի առանձնահատկությունները օրգանների և օրգան համակարգերի մակարդակով, մասնավորապես նյարդային համարակարգի առանձնահատկությունները, բաժանումը և մասնավոր հարցերը,
- բջիջների, հյուսվածքների և օրգանների կառուցվածքային առանձնահատկությունները, մասնավորապես նյարդային մորֆոլոգիական առանձնահատկությունները, դրանց ուսումնասիրման մեթոդները,
- առողջ և հիվանդ օրգանիզմի կառուցվածքի և զարգացման կազմաբանական-ֆիզիոլոգիական, սեռատարիքային և անհատական առանձնահատկությունները, ներվային համակարգի ֆիզիոլոգիական գործունեությունները, նրա մեխանիզմները,
- օրգանիզմի ախտաբանական, հիվանդագին վիճակների ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները; օրգան-համակարգերի ֆունկցիոնալ փոփոխությունները, մասնավորապես նյարդային համակարգի, ներքին օրգանների հիմնական հիվանդությունների ժամանակ,
- հիվանդագին վիճակում գտնվող մարդու օրգանների և հյուսվածքների բնականոն կառուցվածքի խանգարումների մասին:

Կարողություններ

- վերլուծել նյարդային համակարգի անատոմիական գոյացությունների առանձնահատկությունները, ֆունկցիոնալ նշանակությունը, կապուղիների ձևավորումը,

<p>2. տալ մարդու օրգանիզմի բջիջների, հյուսվածքների և օրգանների հիստոֆիզիոլոգիական վիճակի գնահատականը,</p> <p>3. որոշել և գնահատել էլեկտրասրտագրության, շնչաչափության և ջերմաչափության արդյունքները, արյունաբանական ցուցանիշները,</p> <p>4. դիախերձումը, դիակային հյուսվածքների և հիվանդի օրգանների բացահայտումը:</p> <p>Տիրապետումներ՝</p> <p>1. կատարել կենդանի մարդու ֆիզիկական հետազոտություններ, ինչպիսին են՝ պալպացիան, պերկուսիան, աուսկուլտացիան,</p> <p>2. խոշորացնող տեխնիկայով աշխատելու հմտություններ:</p>	
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>Նյարդաբանությունն առարկան ուսումնասիրում է մարդու նյարդային համակարգը, նրա առանձնահատկությունները ըստ բաժինների, հիվանդությունները, տարբերակիչ ախտորոշումը և բուժումները:</p>	
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ</p> <p>Դասընթացի նպատակն է ուսուցանել նյարդային համակարգի զարգացման օրինաչափությունները, հետազոտման մեթոդները, հիվանդությունների պատճառագիտությունը, ախտածնությունը և կլինիկական դրսևորումները: Ծանոթացնել գլխուղեղի արյան շրջանառության խանգարումների հետ, քանի որ այն համարվում է հիմնականը նյարդաբանությունում, որը կապված է սրտի գործունեության, միզասեռական համակարգի և էնդոկրին գեղձերի յուրահատկությունների դրսևորման հետ:</p>	
<p>4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է</p> <p>Իմանա՝</p> <p>Ի1. նյարդաբանության հիմունքները, հիմնական հիվանդությունների պաթոգենեզը, կլինիկական, ախտորոշումը, բուժումը,</p> <p>Ի2. անհրաժեշտ բուժական միջոցառումների կիրառումը կոմատոզ վիճակների առկայության դեպքում /առաջին բուժօգնություն/,</p> <p>Ի3. հիմնական բուժական /դեղորայքային/ սխեմաների կիրառումը էպիլեպսիայի, տրավմաների, ուշագնացությունների ժամանակ /տարբեր պատճառներից/:</p> <p>Կարողանա՝</p> <p>Կ1. կատարել հիվանդի նյարդաբանական հետազոտությունները և մեկնաբանել ստացված արդյունքները,</p> <p>Կ2. իրականացնել հիվանդությունների տարբերակիչ ախտորոշումը,</p>	
<p>Տիրապետի՝</p> <p>S1. ողնուղեղային պունկցիայի կատարմանը,</p> <p>S2. ինվազիվ գործիքային հետազոտությունների մեթոդներին,</p> <p>S3. հարակից մասնագիտական առարկաների տվյալների մեկնաբանությանը՝ նյարդաբանական բուժումներ իրականացնելու համար:</p> <p>S4. դիաբետիկ, ուրեմիկ, էպիլեպտիկ և հետտրավմատիկ կոմաների տարբերակմանը:</p>	
<p>5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ</p> <p>1. Ամբիոնական մշակումներ</p> <p>2. Գ. Ի Միրզոյան, «Ներվային հիվանդություններ», Երևան, 1988թ.</p> <p>3. В.Триумфов, "Топическая диагностика заболеваний нервной системы", Москва, 2007г.</p> <p>4. Duus. Topical diagnosis of neurological diseases.</p>	
<p>6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ</p>	
Հաճախումներ	16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	14

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՄԱՇԿԱՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	III	ԿԻՍԱՍՅԱԿ	V
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	Արեգ Չալաբյան Միքայել Միսիթարյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 98 52 43 04, +374 98 42 16 82
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՅԵ	chalabyan.areg@gmail.com, dr.mkhitaryan@outlook.com

ԱՄԲԻՈՆ	Թերապևտիկ առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ. Ա. Արշամյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
III	V	3	17	3	90	51	24	27	25	14		+
Ընդամենը		3	17	3	90	51	24	27	25	14		

<p>1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, ունակություններն ու կարողությունները</p> <p>Գիտելիքներ</p> <p>1. Մարդու օրգանիզմում ընթացող պրոցեսների հիմքում ընկած հիմնական ֆիզիկական երևույթները և օրինաչափությունները, երեխայի և դեռահասի օրգանիզմում բջջային մոլեկուլյար մակարդակով ընթացող քիմիկո-կենսաբանական պրոցեսների էությունը:</p> <p>2. Մարդու օնտոգենեզի և անթրոպոգենեզի, կյանքի առաջացման և զարգացման ընդհանուր օրինաչափությունները: Առողջ և հիվանդ երեխաների և դեռահասների օրգանիզմի կառուցվածքի և զարգացման անատոմո-ֆիզիոլոգիական, տարիքա-սեռային անհատական առանձնահատկությունները:</p> <p>3. Մոլեկուլյար, բջջային մակարդակով օրգանիզմում քիմիկո-կենսաբանական պրոցեսների էությունը: Առողջ և հիվանդ օրգանիզմի կառուցվածքի և զարգացման անատոմո-ֆիզիոլոգիական, տարիքա-սեռային անհատական կառուցվածքային և զարգացման առանձնահատկությունները: Հիվանդների ժամանակակից կլինիկական, լաբորատոր և գործիքային ախտորոշիչ մեթոդները, ժառանգական հիվանդությունների և բնածին արատների ախտորոշման ընդհանուր սկզբունքները և առանձնահատկությունները:</p> <p>4. Հիվանդությունների էթիոլոգիայի, պաթոգենեզի, մորֆոգենեզի, պաթոմորֆոզի, ընդհանուր նոզոլոգիայի, դասակարգման սկզբունքները: Արտաքին միջավայրում շփման արդյունքում, նորմայում և ախտաբանական պրոցեսների դեպքում օրգանիզմի ֆունկցիոնալ համակարգերի կարգավորմանը և ինքնակարգավորմանը:</p> <p>5. Մարդու օրգանիզմում ընթացող պրոցեսների հիմնական ֆիզիկական երևույթների առանձնահատկությունների հիմքերը: Հիվանդի օրգանիզմում բջջային, մոլեկուլյար մակարդակով ընթացող քիմիկո-կենսաբանական պրոցեսների էությունը:</p>

6. Դեղամիջոցների հիմնական բնութագիրը և դասակարգումը, ֆարմակոդինամիկան և ֆարմակոկինետիկան, ցուցումները և հակացուցումները, կողմնակի երևույթները: Հիմնական հակաբակտերիալ, հակավիրուսային, կենսաբանական դեղամիջոցների կիրառումը:
7. Օրգանիզմի վրա ազդող ախտածին միկրոօրգանիզմների և վիրուսների մարֆոլոգիան և ֆիզիոլոգիան, դասակարգումը, մանրէաբանական ախտորոշիչ մեթոդները, հիմնական հակաբակտերիալ, հակավիրուսային և կենսաբանական դեղամիջոցների կիրառումը:

Կարողություններ

1. Երեխաների և դեռահասների տարբեր բջջային, հյուսվածքային և օրգանական միավորների հյուսվածքա-ֆիզիոլոգիական վիճակի գնահատման անալիզ:
2. Առավել տարածված հիվանդությունների պաթոգենետիկ թերապիայի սկզբունքները, հիմնավորել ախտաբանական պրոցեսի բնույթը, կլինիկական արտահայտությունը:
3. Օրգանիզմում ախտաբանական պրոցեսների հայտնաբերման նպատակով ջերմաչափում, առավել տարածված լաբորատոր մեթոդների արդյունքների արձանագրում: Անամնեզի հավաքում, հիվանդի հարցման անցկացում, տարբեր տարիքային խմբերում պացիենտների ֆիզիկալ հետազոտման անցկացում (գննում, պալպացիա, աուսկուլտացիա, զակերակային ճնշման չափում, պուլսի բնույթի, շնչառության հաճախականության որոշում), հիվանդի ուղեգրում լաբորատոր գործիքային-հետազոտման, այլ մասնագետների մոտ խորհրդատվության:
4. Հիմնավորել առավել տարածված հիվանդությունների պաթոգենետիկ թերապիայի սկզբունքները, ախտաբանական պրոցեսի բնույթը և կլինիկական արտահայտությունները:
5. Օրգանիզմում ու օրգան-համակարգերում ընթացող ախտաբանական պրոցեսների հատնաբերման նպատակով հիմնական լաբորատոր և ֆունկցիոնալ ախտորոշման մեթոդների արդյունքների հիմնավորում:
6. Դեղամիջոցների ֆարմակոկինետիկան և ֆարմակոդինամիկան, դեղատոմսի դուրսգրում:
7. Ախտաբանական պրոցեսի բնույթի, կլինիկական արտահայտության, առավել տարածված հիվանդությունների պաթոգենետիկ թերապիայի սկզբունքների հիմնավորում:

Տիրապետումներ

1. բժշկա-անատոմիական համակարգի հասկացությունները:
2. Լաբորատոր-գործիքային մեթոդների արդյունքների վերծանում
3. Լաբորատոր և գործիքային հետազոտությունների արդյունքների հիման վրա տիրապետել ենթադրյալ ախտորոշման կայացման հմտություններին:
4. Տարբեր հիվանդությունների, ախտաբանական իրավիճակների, բուժման, կանխարգելման, ռեաբիլիտացիայի դեպքում դեղամիջոցների նշանակում:
5. Լաբորատոր և գործիքային հետազոտությունների արդյունքների հիման վրա ենթադրյալ ախտորոշման կայացման հմտությունների տիրապետում: Տարբեր հիվանդությունների ախտաբանական իրավիճակների բուժման, կանխարգելման, ռեաբիլիտացիայի դեպքում դեղամիջոցների նշանակում:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ
Դասընթացը ուսումնասիրում է հաճախ հանդիպող մաշկային և սեռավարակ հիվանդությունները, դրանց կանխարգելման, հետազոտման, հայտնաբերման մեթոդները:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ
«Մաշկավեներական հիվանդություններ» առարկայի դասավանդման նպատակն է տալ ընդհանուր և մասնավոր մաշկավեներաբանության գիտելիքներ, և ձևավորել դերմատոզների և սեռավարակ հիվանդությունների էթիոլոգիայի և պաթոգենեզի, ախտորոշման, բուժման սկզբունքների, բերանի խոռոչի լորձաթաղանթում տեղակայման իմացություն:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա՝

- Ի1.** իմունոկանխարգելման բնագավառի պետական քաղաքականության իրավական հիմունքները,
- Ի2.** ներհիվանդանոցային վարակի կանխարգելման նորմատիվ ակտերը,
- Ի3.** վարակիչ և պարազիտար հիվանդությունների դեպքում ազգաբնակչության հակահամաճարակային սպասարկման հիմնական իրավական փաստաթղթերը,
- Ի4.** մաշկախտերի, մաշկի ախտահարումների կանխարգելման և ախտորոշման հիմունքները, հիմնական մաշկային արտահայտությունները, որոնք առաջացել են սոմատիկ հիվանդությունների ժամանակ,
- Ի5.** սեռավարակների, նրանց կանխարգելման, ախտորոշման, բուժման և փոխանցման ուղիները,
- Ի6.** դերմատոլոգիայում օգտագործվող հիմնական բուժական ալգորիթմները:
- Ի7.** ախտորոշման հաստատման և հավաստի տվյալների ստացման համար, հիվանդության ելքի համաձայն, պլանավորել լրացուցիչ հետազոտությունների ծավալ,
- Ի8.** ազգաբնակչության բարեկեցության սանիտարա-համաճարակային օրենսդրության հիմունքները:

Կարողանա՝

- Կ1.** պլանավորել, գնահատել, անալիզի ենթարկել ազգաբնակչության բուժ.սպասարկման որակը և արտադրական միջավայրի ու շրջապատող գործոնների ազդեցությունը առողջության վրա,
- Կ2.** հաշվի առնելով ազգաբնակչության սեռա-տարիքային, սոցիալ- մասնագիտական առանձնահատկությունները, մասնակցել բուժ-կանխարգելիչ, սանիտարա-հակահամաճարակային օգնության կազմակերպմանը,
- Կ3.** արտակարգ իրավիճակներում ախտահարման օջախում տուժածներին ցուցաբերել առաջին օգնություն,
- Կ4.** գնահատել բուժվածների և քրոնիկ հիվանդների դիսպանսեր հսկողության արդյունքները,
- Կ5.** կատարել կանխարգելիչ, հիգիենիկ և հակահամաճարակային միջոցառումները, հավաքել անամնեզ, որոշել պացիենտի ստատուսը՝ անցկացնել պացիենտի և հարազատների հարցում, իրականացնել ֆիզիկալ հետազոտում (զննում, պալպացիա, աուսկուլտացիա, զարկերակային ճնշման չափում, պուլսի բնորոշում) առաջին բուժ.օգնության իրականացման նպատակով գնահատել նյարդային, էնդոկրին, շնչառական, արյունային, միզա-սեռական, LOR- համակարգերի առաջնային հետազոտում,
- Կ6.** մշակել թերապևտիկ (վիրաբուժական) գործողությունների պլան՝ հաշվի առնելով հիվանդության ընթացքը և բուժումը,
- Կ7.** գնահատել անցկացվող բուժման անվտանգությունը և արդյունավետությունը, որոշել դեղամիջոցների ներմուծման ուղիները, ռեժիմը և դեղաչափերը, հիմնական ախտաբանական ախտանիշների դեպքում հիմնավորել տվյալ հիվանդի մոտ ֆարմակոթերապիան, տալ ընտրված բուժման մեթոդի ցուցումների ձևակերպումը, հաշվի առնելով էթիոտրոպ և պաթոգենետիկ միջոցները,
- Կ8.** բուժական գործունեությունում օգտագործել առաջնային և երկրորդային կանխարգելիչ մեթոդները (ապացուցողական բժշկության հիման վրա), վերհանել բնակչության միջավայրի գործոնների ազդեցության պատճառա-հետևանքային կապը առողջության փոփոխման վրա,
- Կ9.** իր շրջապատում, կենցաղում, աշխատավայրում տարբերել մաշկավեներական հիվանդին, տալ համապատասխան ցուցումներ, խորհուրդներ, կազմակերպել վարակազերծումը /քոս, սնկային հիվանդություններ, սիֆիլիս և այլն/ և ուղարկել համապատասխան բուժական հաստատություններ,
- Կ10.** կիրառել դեղամիջոցների ներմուծման տարբեր եղանակները, դնել ենթադրյալ ախտորոշում, վերհանել հիվանդության էթիոլոգիան,
- Կ11.** տարիքա-սեռային խմբերում իրականացնել հանրաառողջացման միջոցառումներ,
- Կ12.** անցկացնել առողջ սննդակարգի խորհրդատվություն,
- Կ13.** պլանավորել և անցկացնել ազգաբնակչության շրջանակում հաճախ հանդիպող հիվանդությունների կանխարգելիչ միջոցառումներ:

Տիրապետի՝		
S1. բժշկական փաստաթղթերի գրագետ լրացմանը,		
S2. կլինիկական ախտորոշման լայնածավալ ալգորիթմերին,		
S3. լաբորատոր, գործիքային ախտորոշման մեթոդների արդյունքների վերլուծությանը,		
S4. կյանքին սպառնացող իրավիճակներում և անհետաձգելի իրավիճակներում առաջին բուժօգնության կազմակերպման հիմնական բժշկական ախտորոշիչ և բուժական միջոցառումներին,		
S5. մաշկավեներական հիվանդությունների հիմնական միջամտությունների տեխնիկային՝ մանիպուլյացիաների կատարմանը, կանխարգելմանը, դիսպանսերիզացիային,		
S6. կլինիկական ախտորոշման ձևակերպմանը,		
S7. ախտորոշման հաստատման լրացուցիչ հետազոտություններին,		
S8. մաշկավեներական հիվանդի խորհրդատվության անցկացմանը ու անհետաձգելի օգնության ցուցաբերմանը:		
5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
1. Ամբիոնական մշակումներ,		
2. <u>Бутов Ю.С. Кожные болезни и инфекции, передаваемые половым путем. М.,2002.</u>		
3. Кожные и венерические болезни (учебник для врачей), Ю. К. Скрипкин, М.-2000.688с.		
4. Лобзин Ю.В., Ляшенко Ю.И., Позняк А.И. Хламидийные инфекции. Руководство для врачей. <u>С-Петербург, «Фолиант»,2003.</u>		
5. Прохоренков В.И. Сифилис. Иллюстрированное руководство. М., Изд-во «Медицинская <u>книга</u> », 2002. 297с.		
6. Ситкевич А.Е., Казеко А.Г. Профилактика и лечение аллергических заболеваний кожи.		
7. Фармакокинетический справочник дерматолога Ю.К. Скрипкин. М. «МЕДпресс»,2001.- 432с.		
8. В.П. Адаскевич, В. М. Козин - ,, Кожные и венерические болезни,, –учебное руководство, Москва, мед. Литер.,2006.		
9. А.Н.Родионов, справочник по кожным и венерическим заболеваниям, 3-е издание, Питер-2005,		
10. Մ.Ե.Միրաբյան, ,,Մակերեւային սնկային հիվանդություններ, Երևան, «Հայաստան» , 2003:		
11. Doctors.am, բժշկական տեղեկատու, www.doctors.am,		
12. Med Praktik առողջության համար, բժշկական տեղեկատու, www.med.practic.am,		
13. L. Goldsmith, S. Katz, B. Gilcrest, A. Paller, D. Leffell, K. Wolff, Fitzpatrick's Dermatology in General Medicine, 8th edition, New York, 2008,		
14. Thomas P. Habif - Clinical Dermatology, 2009, 5th Edition, Amsterdam, 2016.		
15. Rook's Textbook of Dermatology,8th Edition, 4 Volume, 2010.		
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Բնքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԱԶՔԻ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստումատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստումատոլոգիական		
ԿՈՒՐՄ	IV	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VII
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. դոցենտ, Անահիտ Վարդանյան, Մարինե Կիրակոսյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 91 38 75 30, +374 91 99 00 91
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՅԵ	-, marina.kirakosyan1@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Վիրաբուժական առարկաներ
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Նաիրի» ԲԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.դ., պրոֆ.Ա. Մինասյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդակ.	Քննություն	Ստուգարք
IV	VII	2	17	2	60	34	16	18	17	9		+
Ընդամենը՝		2	17	2	60	34	16	18	17	9		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները՝
- Գիտելիքներ**
1. Մարդու օրգանների, օրգան-համակարգերի և օրգանիզմի մակարդակներով:
 2. Հիվանդագին վիճակում գտնվող մարդու օրգանների և հյուսվածքների բնականոն կառուցվածքի խանգարումների մասին:
 3. Առողջ և հիվանդ օրգանիզմի կառուցվածքի և զարգացման կազմաբանական-ֆիզիոլոգիական, սեռատարիքային և անհատական առանձնահատկությունները:
 4. Օրգանների և հյուսվածքների փոխհարաբերությունները առանձին վերցրած տեղագրական շրջաններում, ինչը հնարավորություն էտալիս պատկերացում կազմելու ախտաբանական պրոցեսների առաջացման, զարգացման և տարածման ուղիների վերաբերյալ:
 5. Վիրահատությունների ընդհանուր սկզբունքները, որոնց մեջ ներառվում են օպերատիվ մուտքերի և եղանակների ուսումնասիրությունը:
 6. վիրաբուժության մեջ ախտորոշման, բուժման և անզգայացման հիմնական սկզբունքները:
 7. Օրգանիզմի ախտաբանական, հիվանդագին վիճակների ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները, օրգան-համակարգերի ֆունկցիոնալ փոփոխությունները ներքին օրգանների հիմնական հիվանդությունների ժամանակ:
 8. Ներքին հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, կլինիկան, ախտորոշման առանձնահատկությունները և բուժման առավել լիարժեք եղանակը:
- Կարողություններ**
1. Կատարել կենդանի մարդու ֆիզիկական հետազոտություններ, ինչպիսին են պալպացիան, պերկուսիան, աուսկուլտացիան:
 2. որոշել և գնահատել էլեկտրասրտագրության, շնչաչափության և ջերմաչափության

<p>արդյունքները, արյունաբանական ցուցանիշները</p> <p>3. Կատարել վիրաբուժական կար և կապ, ճիշտ օգտագործել վիրաբուժական գործիքները, կատարել հյուսվածքների անջատում և միացում, այդ ընթացքում դադարեցնել արյունահոսությունները:</p> <p>4. Կիրառել ասեպտիկայի և անտիսեպտիկայի կանոնները,</p> <p>5. Դադարեցնել արյունահոսությունները, ժամանակավոր և վերջնական մեթոդներով,</p> <p>6. Որոշել արյան խմբային պատկանելիությունը ստանդարտ շիճուկներով և ստանդարտ էրիթրոցիտներով,</p> <p>7. օգտագործել տեղային անզգայացման որոշ մեթոդները,</p> <p>8. տեղադրել վիրակապերի տեսակներ: կազմակերպել հիվանդների զուտ թերապևտիկ հետազոտություններ և բուժումներ:</p>
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>«Աչքի հիվանդություններ» դասընթացը ուսումնասիրում է ակնաբուժության զարգացման պատմությունը, աչքի էմբրիոնալ զարգացումը, աչքի անատոմիան, ակնակապիճը, կառուցվածքը, աչքի հավելյալ օրգանները, նրանց դերը, աչքի թաղանթները, ակնագնդի խոռոչի պարունակությունը, ակնագնդի և նրա հավելյալ մասերի սնուցումը, հեմոդինամիկ առանձնահատկությունները, տեսողական ուղին, ակնագնդի և ակնակապճի պարունակության ներվավորումը, աչքի ֆիզիոլոգիան, լուսազգայնությունը, ադապտացիան, գունազգացողությունը, կենտրոնական և ծայրամասային տեսողությունը, երկայնա տեսողությունը, աչքի ռեֆրակցիան և ակոմոդացիան, ռեֆրակցիայի տարբեր տեսակների բարդությունները, շաղկապենու ախտահարումների տեսակները, եղջրաթաղանթի հիվանդությունները, բարդությունները, էլքերը, անոթաթաղանթի հիվանդությունների կլինիկան, բարդությունները, բուժման սկզբունքները, ռսպնյակի ախտահարումը, ընթացքը, բուժման կոնսերվատիվ և վիրաբուժական մեթոդները, ցանցաթաղանթի ախտահարումների տեսակները, բուժման սկզբունքները, տեսաներվի հիվանդությունները, գլատուկոման, տեսակները, սուր նոպան, բուժումը:</p>
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ</p> <p>Դասընթացի նպատակն է ուսուցանել տեսողական օրգանի հիվանդությունները, էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, կլինիկան, ախտորոշումը, բուժումը, աչքի հիվանդությունների կապն այլ հիվանդությունների հետ, աչքի որոշ ֆունկցիոնալ հետազոտությունների կատարումը:</p>
<p>4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԲՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է</p> <p>Իմանա՝</p> <p>Ի1.տեսողական օրգանի կլինիկական անատոմիան և ֆիզիոլոգիան, տեսողական օրգանի հիվանդությունների և վնասվածքների ախտորոշման, կանխարգելման և բուժման հիմնական մեթոդները՝ կոնսերվատիվ և վիրաբուժական:</p> <p>Կարողանա՝</p> <p>Կ1.կատարել աչքի և նրա օժանդակ համակարգի արտաքին, աչքի օֆտալմոսկոպիկ հետազոտություններ,</p> <p>Կ2. որոշել և գնահատել հետազոտման ընթացքում աչքի անատոմիական տարրերը,</p> <p>Կ3.կատարել տեսողության սրություն ստուգման, գունաին տեսողության և տեսադաշտի որոշման հետազոտությունները:</p> <p>Տիրապետի՝</p> <p>S1. ակնաբուժական կաթիլների և քսուքների օգտագործմանը,</p> <p>S2. կատարի ակնոցի դուրս գրում՝ տարբեր տեսակի ռեֆրակցիայների դեպքում,</p> <p>S3. մոնո- և բինոկուլյար վիրակապման մեթոդներին,</p> <p>S4. կոնյունկիվայից օտար մարմնի հեռացմանը:</p>
<p>5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ</p> <p>1. Ամբիոնական մշակումներ</p> <p>2. Офтальмология: учебник для вузов / Под ред. Е.А. Егорова – М. : ГЭОТАР-Медиа, 2010. – 240 с.</p> <p>3. Глазные болезни: Учебник / Под ред. В. Г. Кобаевой. – М.: Медицина, 2008. – 560 с.: ил. - (Учеб. лит. Для студентов мед. вузов)</p> <p>4. Глазные болезни. Основы офтальмологии: учебник / [Э. С. Аветисов и др.] ; под ред. В. Г.</p>

Копаевой. - М. : Медицина, 2012. - 552 с. : ил. - (Учебная литература для студентов медицинских вузов)

5. Oxford Handbook of Ophthalmology; Alastair Denniston (Editor); third edition; Oxford,. Medical Handbooks; 2014. – 1027p.

6. Kanski's Clinical Ophthalmology; 8th Edition; Saunders Ltd. 2015. – 928p.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՀՈԳԵԲՈՒԺՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿԻՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿԻՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստումատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստումատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	X
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Աննա Չիլինգարյան, Լուսինե Արզումանյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 98 26 26 90, +374 91 78 46 84
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՑԻՆ ՀԱՍՅԵ	ani70march@mail.ru lusinearz@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Թերապևտիկ առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	Հոգեկան առողջության պահպանման ազգային կենտրոն ՓԲԸ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ. Արա Արշամյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդակ.	Քննություն	Ստուգարք
V	X	2	17	2	60	34	16	18	17	9		+
Ընդամենը		2	17	2	60	34	16	18	17	9		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները`

Գիտելիքներ

- Բժշկության մեջ էթիկան և դեոնտոլոգիան, հիվանդ օրգանիզմի առանձնահատկությունները հաշվի առնելով, դիալեկտիկական մատերիալիզմի օրենքները բժշկության մեջ:
- Առողջ և հիվանդ օրգանիզմների անատոմիոֆիզիոլոգիական և տարիքասեռային կառուցվածքի և զարգացման անհատական առանձնահատկությունները, բջիջների, հյուսվածքների, օրգանների և համակարգերի կառուցվածքը, տեղագրությունը և զարգացումը, նրանց ֆունկցիաների համագործակցությունը նորմայում և ախտաբանության ժամանակ, կյանքի ձևավորման մակարդակներում օրգանափոփոխությունների և պոպուլյացիոն առանձնահատկությունները:
- Մարդու օրգանիզմի հյուսվածքների և բջիջների միկրոստրուկտուրան:
- Մարդու կենսագործունեության մեջ որոշակի կենսաբանական դեր ունեցող մետաղների, միկրոէլեմենտների, հետոստազը պահպանող բուֆերային համակարգերի ուսումնասիրում:
- Ֆիզիկայի հիմնական օրենքները, մարդու օրգանիզմում ընթացող հիմնական պրոցեսների հիմքում ընկած ֆիզիկական երևույթներն ու օրինաչափությունները: Մարդու օրգանիզմի վրա ազդող ֆիզիկական գործոնների բնութագիրը և ազդեցության բիոֆիզիկական մեխանիզմները:
- Օրգանիզմում նյութափոխանակության հիմնական պրոցեսները՝ սպիտակուցային,

ածխաջրատային և ճարպային փոխանակության խանգարումները հայտնաբերելու համար, սպիտակուցային, ածխաջրատային և ճարպային փոխանակության վիճակի գնահատման արյան հիմնական բիոքիմիական ցուցանիշները, լյարդի, ստամոքսաղիքային համակարգի, երիկամների, սիրտանոթային համակարգի ախտաբանությունների հայտնաբերման համար նյութափոխանակության մեջ տարբեր օրգան համակարգերի մասնակցության մասին գիտելիքներ:

7. Մարդու օրգանիզմի ֆունկցիոնալ համակարգերը, արտաքին միջավայրի ազդեցությամբ նրանց կարգավորումը և ինքնակարգավորումը նորմայում և ախտաբանության ժամանակ:
8. Հիմնական գիտելիքներ իմունիտետի, նրա տեսակների, արտահայտման ձևերի մասին: Իմունիտետի դերը վարակիչ պրոցեսի ընթացքի ժամանակ: Հումորալ իմունիտետի հիմնական ռեակցիաների բնութագիրը:
9. Մարդու օրգանիզմի հյուսվածքների կառուցվածքի, զարգացման և կենսագործունեության մասին, ինչպես նաև առանձին օրգանիզմի հյուսվածքների կառուցվածքի, զարգացման և կենսագործունեության մակարդակներով,
10. Առողջ և հիվանդ օրգանիզմի կառուցվածքի և զարգացման կազմաբանական-ֆիզիոլոգիական, սեռատարիքային և անհատական առանձնահատկությունները, մարդու օրգանիզմի գործառական համակարգերը, դրանց կարգավորումն ու ինքնակարգավորումը արտաքին միջավայրի հետ փոխազդելիս՝ նորմայում և պաթոլոգիայում:
11. Ներքին օրգանների հիվանդությունների ժամանակ մորֆոլոգիական փոփոխությունները, հիվանդությունների տարբեր կլինիկոանատոմիական տարբերակները, բոլոր նոզոլոգիական ձևերի սուր և խրոնիկ պրոցեսների բարդությունները:
12. Թերապևտիկ հիվանդների հետազոտման կլինիկական մեթոդները: Հիվանդների լաբորատոր և գործիքային հետազոտությունը (ջերմաչափում, սպիրոմետրիա, ՋՃ-ի, երակային ճնշման չափում, արյան հոսքի արագության որոշում, ստամոքսային և դողենալ գոնդավորում, խորխի. արյան, մեզի, կղանքի քննություն, ստամոքսահյուսի հետազոտություն, ԷՄԳ-ի կատարում): Մասնագետների կողմից անցկացվող հիմնական լաբորատոր-գործիքային հետազոտությունների մասին թեորետիկ պատկերացում (էնդոսկոպիա, ռադիոիզոտոպային հետազոտություն, ԷՄԳ, Ֆոնոկարդիոգրաֆիա, էխոկարդիոգրաֆիա, բիոպսիայի, կրծոսկրի պունկցիայի տվյալները, արտաքին շնչառության ֆունկցիայի հետազոտություն), շնչական, արյունամատակարարման, մարսողական համակարգերի, լյարդի, երիկամների, արյան համակարգի, հենաշարժական համակարգի հիվանդությունների ժամանակ հիմնական կլինիկական խտանիշները և նրանց տիպիկ սինդրոմների խմբավորման կարողություն: Հիվանդի հետազոտման տվյալները հիվանդության պատմագրի ձևով շարադրելը:

Կարողություններ՝

1. կենդանի մարդու ֆիզիկալ հետազոտությունների (պալպացիա, պեոկուսիա, աուսկուլտացիա) համար անրաժեշտ անատոմիական կողմնորոշիչների բացահայտումը,
2. մեկնաբանել գործառական ախտորոշման ամենատարածված մեթոդների արդյունքները, որոնք կիրառվում են արյան, սրտի և անոթների, թոքերի, լյարդի, այլ օրգանների և համակարգերի ախտահարումը բացահայտելու համար, որոշել և գնահատել էլեկտրասրտագրության, շնչաչափության և ջերմաչափության արդյունքները:

Տիրապետումներ՝

1. Բժշկականատոմիական հասկացություններին:
2. Հիվանդի խնամքի հիմնական մեթոդներին և հիմնական քույրական

մանիպուլյացիաներին: 3. Թերապևտիկ հիվանդների հետազոտման կլինիկական և որոշ գործիքային մեթոդներին:	
2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ	
«Հոգեբուժություն» դասընթացը կազմված է «Ընդհանուր հոգեախտաբանություն» և «Մասնավոր հոգեբուժություն» բաժիններից և ուսումնասիրում է հոգեկան հիվանդությունների զարգացման պատճառները, կլինիկական դրսևորումները, դրանց կանխումը, բուժումը և համապատասխան օգնության կազմակերպումը:	
3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացել հոգեբուժության, մասնավորապես, ընդհանուր հոգեախտաբանության հիմունքներին, առանձին հոգեկան հիվանդությունների, դրանց կլինիկական դրսևորումներին և տարբերակիչ ախտորոշման առանձնահատկություններին, կապ հաստատել այլ բժշկագիտական առարկաների հետ և դասընթացի ընթացքում ձեռք բերած գիտելիքների ընդհանուր հիմքի վրա ուսանողի մոտ ձևավորել կլինիկական մտածելակերպ:	
4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է	
Իմանա՝	
Ի1. Առավել հաճախ հանդիպող հոգեկան հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, ժամանակակից դասակարգումը:	
Ի2. Հոգեկան հիվանդությունների կլինիկական պատկերը, ընթացքի առանձնահատկությունները, հնարավոր բարդությունները,	
Ի3. Հոգեկան հիվանդությունների ախտորոշման հիմնական մեթոդները, տարբերակիչ ախտորոշման չափանիշները:	
Ի4. Հոգեկան հիվանդությունների փորձաքննության առանձնահատկությունները:	
Ի5. Հոգեկան հիվանդությունների բուժման հիմնական մեթոդները	
Կարողանա՝	
Կ1. որոշել հիվանդի վիճակը՝ հավաքել անամնեզ, անցկացնել հիվանդի և/կամ նրա հարազատների հետ հարցուձորձ, անցկացնել հիվանդի ֆիզիկալ հետազոտություն, գնահատել հիվանդի վիճակը՝ նրան բժշկական օգնություն ցուցաբերելու անհրաժեշտության որոշման համար:	
Տիրապետի՝	
Տ1. Հետազոտությունների արդյունքների վերլուծությանը:	
5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	
1. Ամբիոնական մշակումներ	
2. Երեխաների և դեռահասների հոգեախտաբանություն – Մ. Ա. Մելիք-Փաշայան, Գևորգյան, Մ. Գ. Եղիյան, 2005	
3. Ա. Է. Մելիք-Փաշայան, «Հոգեբուժություն», Երևան, 2012թ	
4. Бухановский А.Р., Кутявин Ю.А., Литвак М.Е., „Общая психопатология”, Учебное пособие, Ростов на Дону, 1992г.	
5. Б.Л. Гаженко, Пропедевтика Психиатрии, учебное пособие-Постов-на-Дону 2003	
6. "Psychiatric Disorders", Professional Care Guide, Springhouse Corporation, Pennsylvania, 1995	
7. B.J. Sadock, V.A. Sadock, “Kaplan & Sadock’s Synopsis of Psychiatry. Behavioral Sciences/Clinical Psychiatry”, 9th edition, Lippincott Williams & Wilkins, USA, 2003	
8. DSM-IV-TR (Diagnostic and Stastistical Manual of Mental Disorders). 4th ed. 2005	
9. Общая психопатология- А.Б.Бухановский, Ростов на Дону, 2000.	
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	14

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՄԱՆԿԱԲԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	IV	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VIII
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Ռուսուդան Վարդանյան Աննա Խաչատրյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 93 51 95 29, +374 95 111 717
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	rusikovardanyan@yahoo.com , 11khannas11@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Վիրաբուժական առարկաներ
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	Շենգավիթ ԲԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.դ., պրոֆ. Ա. Մինասյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով	Քննություն	Ստուգում
IV	VIII	3	13	4	90	52	24	28	20	12	6	
Ընդամենը		3	13	4	90	52	24	28	20	12	6	

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները՝

- Գիտելիքներ**
1. էթիկա և դեոնտոլոգիա, պացիենտի հոգեբանության առանձնահատկությունները:
 2. մարդու օրգանների, օրգան-համակարգերի և օրգանիզմի մակարդակներով:
 3. հիվանդագին վիճակում գտնվող մարդու օրգանների և հյուսվածքների բնականոն կառուցվածքի խանգարումների մասին:
 4. առողջ և հիվանդ օրգանիզմի կառուցվածքի և զարգացման կազմաբանական-ֆիզիոլոգիական, սեռատարիքային և անհատական առանձնահատկությունները:
 5. օրգանների և հյուսվածքների փոխհարաբերությունները առանձին վերցրած տեղագրական շրջաններում, ինչը հնարավորություն է տալիս պատկերացում կազմելու ախտաբանական պրոցեսների առաջացման, զարգացման և տարածման ուղիների վերաբերյալ:
 6. վիրահատությունների ընդհանուր սկզբունքները, որոնց մեջ ներառվում են օպերատիվ մուտքերի և եղանակների ուսումնասիրությունը:
 7. վիրաբուժության մեջ ախտորոշման, բուժման և անզգայացման հիմնական սկզբունքները:
 8. կրծքի և որովայնի շրջանների վիրաբուժական հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, կլինիկան, ախտորոշման առանձնահատկությունները և բուժման առավել լիարժեք եղանակը:
 9. օրգանիզմի ախտաբանական, հիվանդագին վիճակների ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները; օրգան-համակարգերի ֆունկցիոնալ փոփոխությունները ներքին օրգանների հիմնական հիվանդությունների ժամանակ:
 10. ներքին հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, կլինիկան, ախտորոշման

առանձնահատկությունները և բուժման առավել լիարժեք եղանակը:

Կարողություններ՝

1. կատարել կենդանի մարդու ֆիզիկական հետազոտություններ, ինչպիսին են պալպացիան, պերկուսիան, աուսկուլտացիան:
2. որոշել և գնահատել էլեկտրասրտագրության, շնչաչափության և ջերմաչափության արդյունքները, արյունաբանական ցուցանիշները:
3. Կատարել վիրաբուժական կար և կապ, ճիշտ օգտագործել վիրաբուժական գործիքները, կատարել հյուսվածքների անջատում և միացում, այդ ընթացքում դադարեցնել արյունահոսությունները:
4. Կատարել ասեպտիկայի և անտիսեպտիկայի կանոնները,
5. դադարեցնել արյունահոսությունները, ժամանակավոր և վերջնական մեթոդներով,
6. որոշել արյան խմբային պատկանելիությունը ստանդարտ շիճուկներով և ստանդարտ էրիթրոցիտներով,
7. կատարել արյան կոնսերվացիա և պահպանում,
8. ապահովել վերջույթների իմմոբիլիզացիա,
9. օգտագործել տեղային անզգայացման որոշ մեթոդները,
10. տեղադրել վիրակապերի տեսակներ:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Մանկաբարձություն» դասընթացը նախատեսված է ստոմատոլոգիական ֆակուլտետի ուսանողների համար, որն իր մեջ ընդգրկում է ֆիզիոլոգիական և ախտաբանական մանկաբարձություններ բաժինները:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ

Դասընթացի նպատակն է, ուսուցանելով նախատեսված նյութերը, հնարավորություն ընձեռնել ուսանողներին, ապագա բժշկի պրակտիկայում՝ անհրաժեշտության դեպքում, կանխարգելել հղիության, ծննդաբերության և հետծննդյան շրջանի, ինչպես նաև մի շարք գինեկոլոգիական հիվանդությունների հնարավոր բարդությունները, առկայության դեպքում՝ ճիշտ ախտորոշել, ընտրել վարման ճիշտ տակտիկա և համապատասխան օգնություն կազմակերպել:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԸՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա՝

- Ի1. մանկաբարձագինեկոլոգիական դեռնտոլոգիայի հիմնահարցերը, հղիների, ծննդաբերների և ծննդկանների, բժշկական օգնության կազմակերպման առանձնահատկությունները ամբուլատոր և ստացիոնար պայմաններում, հիվանդանոցների մանկաբարձագինեկոլոգիական բաժանմունքների սանիտարո-էպիդեմիկ ռեժիմը
- Ի2. Կնոջ կյանքի կենսաբանական շրջանները: Բեղմնավորում: Հղիության ախտորոշում: Պտղաթաղանթների զարգացում: Ֆիզիոլոգիական փոփոխությունները կնոջ օրգանիզմում հղիության ընթացքում: Պտղի զարգացման փուլերը:
- Ի3. Նորմալ ծննդաբերության վարումը, ծննդաբերության բիոմեխանիզմները տարատեսակ առաջադրությունների դեպքերում: Նորմալ հետծննդյան շրջան:
- Ի4. Նորածինների աճն ու զարգացումը, նրանց հիվանդություններն ու ախտաբանական վիճակները:
- Ի5. Հղիության, ծննդաբերության, հետծննդյան շրջանների պաթոլոգիաների ախտորոշումը, կանխարգելումը և բուժումը, հղիության պահպանման, հղիության երկարաձգման, վաղաժամ ծննդաբերության և հղիության ընդհատման ցուցումները կամ հակացուցումները, պաթոլոգիական ծննդաբերությունների վարման տակտիկան:
- Ի6. Կնոջ սեռական օրգանների անատոմոֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները:
- Ի7. Ընտանիքի պլանավորման հիմնական սկզբունքները:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ամբիոնական մշակումներ
2. D.C Dutta” Text Book of Obstetrics” Sixth Edition-2004
3. В.Е. Радзинский, А.М Фукс ” учебник по Акушерстве”
4. Ամբիոնական մշակումներ.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՄԱՆԿԱԲՈՒԺՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստումատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստումատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	IV	ԿԻՍԱՍՅԱԿ	VII
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. դոցենտ, Սահականուշ Առուստամյան Հասմիկ Գևորգյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 93 25 30 04, +374 91 65 51 55
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՑԻՆ ՀԱՍՑԵ	hasmik.gevorkian@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Թերապևտիկ առարկաների ամբիոնի
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ. Ա. Արշամյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
IV	VII	2	17	2	60	34	20	14	17	9		+
Ընդամենը		2	17	2	60	34	20	14	17	9		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները՝

Գիտելիքներ

1. էթիկա և դիենտոլոգիա, երեխայի հոգեբանության առանձնահատկությունները մանկան տարիքային առումով:
2. օրգանիզմի, օրգանների և օրգան-համակարգերի անատոմիական առանձնահատկությունները երեխաների մոտ:
3. օրգանիզմի, օրգանների, օրգան-համակարգերի և հյուսվածքների էմբրիոգենեզը:
4. օրգանիզմի, օրգանների և օրգան-համակարգերի ֆունկցիոնալ առանձնահատկությունները տարբեր հասակային խմբերում:
5. միկրոօրգանիզմների բոլոր դասերի կենսագործունեության ընդհանուր օրինաչափությունները և նրանց դերը մարդու կյանքի և առողջության համար: Տարափոխիկ գործոնների հիմնական հատկանիշները և ազդեցության մեխանիզմները մանկան օրգանիզմում:
6. պարազիտար հիվանդությունների տեսակները, պատճառագիտությունը:
7. առողջության խմբերը մանկական հասակում, ռացիոնալ սնուցումը և օրվա ռեժիմը մանկության տարբեր շրջաններում, մանկան ֆիզիկական զարգացման ցուցանիշները, մանուկների ֆիզիկական դաստիարակություն և կոփում, երեխաների առողջ ապրելակերպի հիգիենիկ չափանիշների ձևավորում, մանկան արտաքին միջավայրի սանիտարահիգիենիկ պայմանների ապահովում մանկական կոլեկտիվներում:
8. կենսաքիմիական պրոցեսների հիմունքները առողջ երեխաների մոտ և տարբեր ախտաբանական պրոցեսների ժամանակ:
9. հիվանդությունների ախտազարգացման հարցերը, մանկան օրգանիզմի ֆունկցիոնալ

<p>առանձնահատկությունները տարբեր ախտաբանական վիճակների ժամանակ:</p> <p>10. մորֆոլոգիական փոփոխությունները մանկապատանեկան տարիքի հիվանդությունների պարագայում:</p> <p>11. մանկան տարիքում կիրառվող հիմնական դեղամիջոցները, նրանց բուժական և կողմնակի ազդեցությունները:</p> <p>12. ասեպտիկայի և անտիսեպտիկայի հիմնական սկզբունքները, հեմոտրանսֆիզիոլոգիա, երեխաների մոտ հանդիպող վիրաբուժական հիվանդությունները:</p> <p>13. ճառագայթային ախտորոշման առանձնահատկությունները:</p> <p>Կարողություններ՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. որոշել և գնահատել էլեկտրասրտագրության, շնչաչափության և ջերմաչափության արդյունքները, արյունաբանական ցուցանիշները: 2. իրականացնել կենդանի մարդու ֆիզիկալ հետազոտությունները (պալպացիա, պեոկուսիա, աուսկուլտացիա): <p>Տիրապետումներ՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հիվանդի անամնեզի հավաքում:
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>«Մանկաբուժություն» դասընթացը ընդգրկում և հիմնավորում է գիտելիքներ և ունակություններ, մանկության բոլոր շրջանների (պրենատալ, ինտերնատալ, պոստնատալ) վերաբերյալ, վեր հանում դրանց տարբերությունները, ձևավորում մտածելակերպ տարբեր հասակի երեխաների առողջության, ֆիզիկական զարգացման և ախտաբանական պրոցեսների գնահատման և շտկման վերաբերյալ:</p>
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ</p> <p>Դասընթացի նպատակն է ապահովել ուսանողների կողմից նորածնային հասակի առանձնահատկությունների իմացությունը, հասուն – անհաս նորածինների տարբերակման, նորածնի կենսունակության, սահմանային վիճակների գնահատման, նորածնային հասակի առավել տարածված հիվանդությունների բացահայտման, ծանրության գնահատման և բուժման կազմակերպման կարողությունը, ավագ հասակի երեխաների առավել տարածված հիվանդությունների ախտորոշման, տարբերակման և կանխարգելման կազմակերպման, ինչպես նաև մանուկների անհապաղ վիճակների գնահատման և օգնության կազմակերպման կարողությունը:</p>
<p>4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է</p> <p>Իմանա՝</p> <p>Ի1. Մանկության շրջանները, երեխաների ֆիզիկական և/կամ նյարդահոգեկան զարգացման առանձնահատկությունները, մորֆոմետրիկ տվյալների հավաքագրումը, երեխաների ֆիզիկական զարգացման վրա ազդող միջավայրի և ժառանգական գործոնների նշանակությունը, զարգացման շեղումները:</p> <p>Ի2. Ուսումնասիրվող պեդիատրիկ հիվանդությունների ժամանակակից ծագումնաբանությունը, առանձնահատկությունները, դասակարգումը, պաթոգենեզը և կլինիկայի ընթացքի առանձնահատկությունները մանկական հասակում, նրանց ժամանակակից ախտորոշման և բուժման եղանակները:</p> <p>Ի3. Մանկան ռացիոնալ սնուցման հարցերը՝ ժամանակակից պատկերացումներին համապատասխան:</p> <p>Ի4. Հիվանդ երեխայի բուժման կազմակերպումը ամբուլատոր և ստացիոնար պայմաններում:</p> <p>Կարողանա՝</p> <p>Կ1. Շփվել առողջ և հիվանդ երեխայի, նրա ծնողների հետ՝ պահպանելով դեռնոտոլոգիայի նորմերը և սկզբունքները:</p> <p>Կ2. Նշանակել համապատասխան բուժում, ցուցաբերել անհրաժեշտ հրատապ օգնություն:</p> <p>Կ3. Գնահատել երեխաների ֆիզիկական և/կամ նյարդահոգեկան զարգացումը տարիքային տարբեր շրջաններում:</p>

Տիրապետի՝

S1. Մանկան կյանքի և հիվանդության պատմության հավաքման հավաքագրմանը և գնահատմանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ամբիոնական մշակումներ:
2. Ա.Ս. Բարոյանի խմբագր., «Մանկաբուծություն», Երևան, 2010թ.
3. Վ.Ա Աստվածատրյան, «Կլինիկական մանկաբուծություն», Երևան, 1987թ.
4. Վ.Ա Աստվածատրյան, «Մանկական հիվանդություններ», Երևան, 1975թ.
5. Исаева Л.А., “Детские болезни”, Москва, 2002г.
6. Berkowitz’s Pediatrics: A Primary Care Approach, 4th Edition, Editor: Diane Lundquist, 2000, American academy of pediatrics, 997 p.
7. Robert M. Kliegman, “Nelson Textbook of Pediatrics”, 20 editions, Elsevier, 2016, 5315 p.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՖԻԶՐՈԹԵՐԱԴԻԱՆ ՍՏՈՄԱՏՈՒՈՒԳԻԱՅՈՒՄ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստումատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստումատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	X
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Էլեոնորա Մինասյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 93 36 77 62, +374 93 73 45 79
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	-, tigpetrosyan@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Է. Մինասյանի անվան ավանդական բժշկության
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ. Էլեոնորա Մինասյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասալի. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդակ.	Քննություն	Ստուգարք
V	X	2	17	3	60	51	12	39	5	4		+
Ընդամենը		2	17	3	60	51	12	39	5	4		

1. **ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ.** Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները՝

Գիտելիքներ

- տարբեր ֆիզիկական գործոնների ազդեցությունը օրգանիզմի վրա,
- ֆիզիկական գործոնների ազդեցության մեխանիզմը,
- ֆիզիկական գործոնների թերապևտիկ ցուցումներն ու հակացուցումները յուրաքանչյուր բորբոքման ձևի ժամանակ:
- մարդու օրգանիզմի անատոմիաֆիզիոլոգիական տարիքասեռային և ինդիվիդուալ կառուցվածքային առանձնահատկությունները:

Կարողություններ

- Կատարել մարդու ֆիզիկալ հետազոտությունների (աուսկուլտացիա, պալպացիա, պերկուրսիա):
- Մեկնաբանել առավել հաճախ օգտագործվող ֆունկցիոնալ հետազոտության տվյալները:
- Մեկնաբանել և տարբերակել տիպային ախտաբանական պրոցեսները օրգանիզմում, կիրառել բժշկական սաբանական լոբորատոր սարքավորումները:

Տիրապետումներ

- Աշխատանք բժշկական փաստաթղթերի հետ ուսումնական և գիտական գրականության հետ:
- Հիվանդի անամնեզի հավաքում, հետազոտման պլանի կազմում, հետազոտման պլանի կազմում, հետազոտման տվյալների մեկնաբանում:

2. **ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**

Դասընթացը ուսումնասիրում է բուժումը բարձր հաճախականության փոփոխական հոսանքով և բարձր հաճախականության էլեկտրամագնիսական դաշտերով, մագնիտոթերապիան, բուժական

կոմպլեքսում ֆիզիոթերապիայի կիրառումը, հիվանդությունների տարբեր շրջաններում բուժման էտապայնությունը (սուր, ենթասուր և խրոնիկ շրջանում և որպես պրոֆիլակտիկ միջոց), ջերմաբուժությունը (պարաֆին, օզոկերիտ, կավ, ավազ, բուժական ցեխեր), ջրաբուժությունը և բալնոթերապիան, բուժական ինհալյացիաները և կլիմայաբուժությունը, ինչպես նաև ֆիզիոթերապիայի առանձնահատկությունները ստոմատոլոգիայում:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻՆՊԱՏԱԿԸ
 «Ֆիզիոթերապիա» առարկայի դասավանդման նպատակն է տալ ֆիզիոթերապևտիկ բուժման ձևերի և մեթոդների վերաբերյալ տեսական գիտելիքներ, կատարելագործել գործնական հմտություններն ու ունակությունները:

ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԲՆՈՒՄՆԵՐԸ. Դասընթացի ուսումնասիրման ավարտին ուսանողը պետք է՝

- Իմանա՝**
- Ի1.** տարբեր ֆիզիկական գործոնների ազդեցությունը օրգանիզմի վրա,
 - Ի2.** ֆիզիկական գործոնների ազդեցության մեխանիզմը,
 - Ի3.** ֆիզիկական գործոնների թերապևտիկ ցուցումներն ու հակացուցումները յուրաքանչյուր բորբոքման ձևի ժամանակ:
- Կարողանա՝**
- Կ1.** տարբեր տեսակի ֆիզիոթերապևտիկ միջոցները և սարքավորումներ կիրառել:
- Տիրապետի՝**
- Տ1.** ապարատների հետ աշխատելու ընդհանուր կարգին,
 - Տ2.** տեխնիկայի անվտանգության կանոններին ֆիզիոթերապևտիկ կաբինետներում,
 - Տ3.** պրոցեդուրա կատարելու տեխնիկային:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ամբիոնական մշակումներ:
2. V Robertson, A Ward, J Low and A Reed. Electrotherapy Explained: Principles and Practice. 2006 Elsevier, P 564
3. J Fox and T Sharp. Practical Electrotherapy: A Guide to safe Application. May 2007. P 256 Elsevier
4. El-Bialy, Tarek, Tanaka, Eiji, Aizenbud, Dror. Therapeutic Ultrasound in Dentistry, Springer, 2018, P 96
5. Tim Watson Ethne Nussbaum. Electrophysical Agents 13th Edition. 2020, Elsevier P 432
6. Jan Bjordal. Clinical Electrotherapy: Your Guide to Optimal Treatment. 2001, Prima Books. P 178
7. Пастухов О.Г., Шефтелович Т.К., Ермошенко Л.С, Маркаров Х.А. Физиотерапия в стоматологии. Краснодар 2002, С 104.
8. В. С. Улащик, И. В. Лукомский_Общая физиотерапия, 2005.
9. Гафиятуллина Г.Ш., Омельченко В.П. - Физиотерапия – 2010
10. В. М. Бологолюбов, "Физиотерапия и курортология", Москва, 2009г.
11. Частная физиотерапия, Пономаренко Г. 2005.
12. Ушаков. Практическая физиотерапия, 2009
13. А.А.Чаркин, В.С.Улащин, “Ультразвуковая терапия”, Москва, 1983 г
14. Գ.Կ.Մկրտչյան , «Ֆիզիոթերապիա», Երևան, 1962:

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴԴԻՉՆԵՐ	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	14

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A

«լավ»	80-89 70-79	B+ B
«բավարար»	60-69 51-59	C+ C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԴԱՏԱԿԱՆ ԲԺՇԿՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստումատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստումատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	IX
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.դ. Ասադուր Նամագերդի, Հասմիկ Սեդրակի Զաքարյան, Հասմիկ Բարսեղյան, Աննա Խաչյանյան
ՀԵՌԱՒՈՍ	+374 99 84 74 67, +374, 93 47 07 16, +374 77 36 07 72, +374 91 19 13 94
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	asadoor.amirkhanian6@gmail.com, hzakarian.73@mail.ru , Hasmikbarseghyan220@gmail.com , khachpanyan85@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Բժշկականաբանական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» ԲԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	Կ.գ.թ. Ն. Գ. Հունանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասակն. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով	Քննություն	Ստուգաթղթ
V	IX	2	16	2	60	32	16	16	19	9		+
Ընդամենը		2	16	2	60	32	16	16	19	9		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները՝

Գիտելիքներ

1. օրգանների, օրգան-համակարգերի և օրգանիզմի մակարդակներով,
2. հիվանդագին վիճակում գտնվող մարդու օրգանների և հյուսվածքների բնականոն կառուցվածքի խանգարումների մասին,
3. առողջ և հիվանդ օրգանիզմի կառուցվածքի և զարգացման կազմաբանական-ֆիզիոլոգիական, սեռատարիքային և անհատական առանձնահատկությունները,
4. օրգանների և հյուսվածքների փոխհարաբերությունները առանձին վերցրած տեղագրական շրջաններում, ինչը հնարավորություն է տալիս պատկերացում կազմելու ախտաբանական պրոցեսների առաջացման, զարգացման և տարածման ուղիների վերաբերյալ,
5. վիրահատությունների ընդհանուր սկզբունքները, որոնց մեջ ներառվում է օպերատիվ մուտքերի և եղանակների ուսումնասիրությունը,
6. վիրաբուժության մեջ ախտորոշման, բուժման և անզգայացման հիմնական սկզբունքները,
7. կրծքի և որովայնի շրջանների վիրաբուժական հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, կլինիկան, ախտորոշման առանձնահատկությունները և բուժման առավել լիարժեք եղանակը,
8. օրգանիզմի ախտաբանական, հիվանդագին վիճակների ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները; օրգան-համակարգերի ֆունկցիոնալ փոփոխությունները

- ներքին օրգանների հիմնական հիվանդությունների ժամանակ,
9. ներքին հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, կլինիկան, ախտորոշման առանձնահատկությունները և բուժման առավել լիարժեք եղանակը,
 10. վնասվածքների և օրթոպեդիկ հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, կլինիկան, ախտորոշման առանձնահատկությունները և բուժման առավել լիարժեք եղանակը,
 11. հղիների, ծննդաբերների, ծննդկանների, ինչպես նաև մի շարք գինեկոլոգիական հիվանդների բժշկական օգնության կազմակերպման առանձնահատկությունները ամբուլատոր և ստացիոնար պայմաններում:

Կարողություններ՝

1. կատարել կենդանի մարդու ֆիզիկալ հետազոտություններ, ինչպիսիք են՝ պալպացիան, պերկուսիան, աուսկուլտացիան,
2. դիակային հյուսվածքների և հիվանդի օրգանների բացահայտումը,
3. որոշել և գնահատել էլեկտրասրտագրության, շնչաչափության և ջերմաչափության արդյունքները, արյունաբանական ցուցանիշները,
4. կատարել վիրաբուժական կար և կապ, ճիշտ օգտագործել վիրաբուժական գործիքները, կատարել հյուսվածքների անջատում և միացում, այդ ընթացքում դադարեցնել արյունահոսությունները,
5. ասեպտիկայի և անտիսեպտիկայի կանոնների կիրառում,
6. արյունահոսությունների դադարեցում՝ ժամանակավոր և վերջնական մեթոդներով,
7. արյան խմբային պատկանելիության որոշում ստանդարտ շիճուկներով և ստանդարտ էրիթրոցիտներով,
8. արյան կոնսերվացիայի կատարում և պահպանում,
9. վերջույթների իմոբոլիզացիայի ապահովում,
10. տեղային անզգայացման որոշ մեթոդների օգտագործում,
11. վիրակապերի տեսակների տեղադրում,
12. թորակալ և աբդոմինալ վիրաբուժական հիվանդների զուտ վիրաբուժական հետազոտությունների և բուժումների կազմակերպում,
13. հիվանդների զուտ թերապևտիկ հետազոտությունների և բուժումների կազմակերպում,
14. հիվանդների հետազոտությունների և բուժումների կազմակերպում:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Դասընթացն ուսումնասիրում է դատական բժշկության առարկան և նրա ուսումնասիրության օբյեկտները, դատաբժշկական ծառայության կազմակերպման հիմունքները, դատաբժշկական մահաբանությունը, դիակի (տարբեր տարիքի և սեռի) դատաբժշկական փորձաքննությունը, դատաբժշկական վնասվածքաբանությունը, նրա տեսակները, դատաբժշկական փորձաքննությունը, դատաբժշկական ընդհանուր և մասնավոր թունաբանությունը, տուժածների, կասկածյալների և մեղադրյալների (կենդանի անձանց), իրեղեն ապացույցների դատաբժշկական փորձաքննություն, բուժ. Աշխատողների մասնագիտական իրավախախտումները:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ

Դասընթացի նպատակն է ուսուցանել դատաբժշկական փորձաքննության հիմնական բաժինները, որոնց իմացությունը կկիրառվի գործնական աշխատանքում ծագող բժշկական բնույթի տարբեր հարցեր լուծելիս: Այն կնպաստի նաև ուսանողների բժշկական բարոյագիտական հմտության ձեռքբերմանը, որն անհրաժեշտ է ապագայում քրեական, քաղաքացիական օրենսդրության հետ բախումներից խուսափելու համար:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է		
Իմանա՝		
Ի1. Դատավարական, դատաբժշկական ուսումնասիրության եղանակները, եզրակացությունների ձևակերպումները և փաստաթղթերը:		
Ի2. Բժշկական բարոյագիտությունը:		
Ի3. Պտղի և նորածինների դիակների դատաբժշկական փորձաքննության առանձնահատկությունները:		
Ի4. Բուժաշխատողների պատասխանատվությունը մասնագիտական իրավախախտումների դեպքում:		
Ի5. Արտաշիրիմումի /էքսհումացիա/ անրաժեշտության դեպքերը:		
Կարողանա՝		
Կ1. Կատարել դեպքի վայրի գնում:		
Կ2. Կատարել կենդանի անձանց և դիակների դատաբժշկական փորձաքննություն՝ ա/մահվան վաղեմության որոշումը, բ/ մահվան հնարավոր պատճառները, գ/ բռնության նշանների առկայությունը, դ/ դիահերձման տեխնիկան:		
Կ3. Կատարել աուտոպսիոն նյութի ախտորոշում:		
5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
1. Ամբիոնական մշակումներ		
2. Շ.Ա.Վարդանյան, «Դատական բժշկություն»: Ուս. ձեռնարկ, Երևան, 2010, 304 էջ:		
3. Շ.Ա.Վարդանյան, «Դատական բժշկություն», Երևան, 1995 թ.		
4. Ն.Մ. Ավագյան, Կ.Լ. Նազարեթյան, Ա.Ս.Թորոսյան, «Դատական բժշկության դասընթաց», Երևան, 1978 թ.		
5. Судебная медицина в схемах и рисунках; Г. А. Пашипян, П. О. Ромодановский; М, ГЭОТАР-Медиа, 2010.		
6. Sh. Vardanyan, K. Avagyan, S. Hakobyan. “Forensic Medicine”. Handout for foreign students. Yerevan, 2007, 119p.		
7. Textbook of Forensic Medicine and Toxicology; Krishan Vij; 5d Edition, ELSEVIER, 2011, 593p.		
8. Simpson’s Forensic Medicine; 13rd Edition, 2011 Hodder & Stoughton Ltd; 253p.		
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՏԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՍՏՈՄԱՏՈՂՈԳԻԱԿԱՆ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՈՒՄ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստումատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստումատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	II	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	III
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	Բ.գ.թ. Նարինե Բրսիկյան, Արև Զեյնալյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 85 18 58, +374 41 15 10 55
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	narinebrsikyan5@gmal.com, arevzeynalyan@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Ստումատոլոգիայի
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ. գ. թ. Հ. Հակոբյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
II	III	4	17	4	120	68	24	44	34	18		+
Ընդամենը		4	17	4	120	68	24	44	34	18		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները՝

Գիտելիքներ

- կյանքը և կենդանի օրգանիզմները, դրանց ֆիզիկական և քիմիական կառուցվածքը, գործառույթը, զարգացումը և էվոլյուցիան:
- քիմիական տարրեր, կատիոններ և անիոններ, անօրգանական և օրգանական նյութերի հիմնական խմբեր, դրանց կառուցվածքը, հատկություններն ու ֆունկցիաները:
- Թթվահիմնային բալանսը և դրա խախտման հետևանքով առաջացած կենսաբանական գործընթացների դերը հյուսվածքներում և բջիջներում:
- կենդանի օրգանիզմների բջջային, հյուսվածքային, օրգանների, օրգան համակարգերի և ամբողջական օրգանիզմի կառուցվածքային մակարդակները: Համակարգային մոտեցում, որը թույլ կտա հասկանալ օրգանիզմի առանձին կառուցվածքաֆունկցիոնալ միավորների ամբողջականությունը և ինտեգրացումը կենդանի օրգանիզմների կազմակերպման յուրաքանչյուր ուսումնասիրվող մակարդակներում:

Կարողություններ

- վերլուծել կենսաբանական երևույթները և բնական գործընթացների օրինաչափությունները:
- սինթեզի և քայքայման ռեակցիաների կազմում:

<p>3. բացատրել մարդու օրգան-համակարգերի կառուցվածքը, կազմությունն ու ֆունկցիաները</p> <p>Տիրապետումներ՝</p> <p>1. ունակ լինել աշխատել ֆանտոմների, կմախքների և կենդանիների պատրաստուկների հետ, աշխատել կենսաբանական գրականության, դասախոսությունների սեղմագրերի հետ, ինչպես նաև աշխատել գործնական պարապմունքների տեսական մասի հետ:</p>	
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>«Ստոմատոլոգիական հիվանդությունների կանխարգելում» դասընթացն ուսումնասիրում է ստոմատոլոգիական հիվանդությունների կանխարգելման հիմնական միջոցները, բերանի խոռոչի հիգիենայի մեթոդները և միջոցները, հիգիենիկ ինդեքսները, կարիեսի և պարոդոնտի հիվանդությունների կանխարգելումը:</p>	
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.</p> <p>3.1. Դասընթացի նպատակը</p> <p>Դասընթացի նպատակն է ապագա ստոմատոլոգներին ուսուցանել ստոմատոլոգիական հիվանդությունների կանխարգելման հիմունքները:</p> <p>3.2. Դասընթացի խնդիրները</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ստոմատոլոգիական հիվանդությունների կանխարգելման վերաբերյալ գիտելիքների յուրացում: - Հիգիենիկ ինդեքսների որոշման յուրացում: - Բերանի խոռոչի հիգիենայի պահպանման կանոնների յուրացում: 	
<p>4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է Իմանա՝</p> <p>Ի1. ստոմատոլոգիական հիվանդությունների կանխարգելման նպատակներն ու խնդիրները:</p> <p>Կարողանա՝</p> <p>Կ1. հետազոտել բերանի խոռոչը,</p> <p>Կ2. հայտնաբերել դեֆեկտներ:</p> <p>Կ3. Կատարել պարզ կանխարգելիչ միջոցառումներ:</p> <p>Տիրապետի՝</p> <p>S1. ստոմատոլոգիական հիվանդությունների ախտորոշմանը, պրոֆիլակտիկայի մեթոդներին,</p> <p>S2. բերանի խոռոչի սանացիային, ատամների մաքրման և ատամների ախտոտվածության աստիճանի որոշման եղանակներին,</p> <p>S3. ստոմատոլոգիական հիվանդությունների հետազոտության եղանակներին,</p> <p>S4. ամբուլատոր քարտի վարմանը:</p>	
<p>5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ամբիոնական մշակումներ 2. J. Murray, J. Nunn, J. Steele, The Prevention of Oral Disease, New York, 2003. 3. H. Limeback, Comprehensive Preventative Dentistry, New Jersey, 2013. 4. Диагностика, лечение и профилактика стом-их заболеваний, В. Яковлева, Е. Тромифома, 1994 5. Основы стоматологической профилактики, А. И. Рыбаков. 	
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	14

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՖԻՏՈԹԵՐԱՊԻԱՆ ՍՏՈՄԱՏՈԼՈԳԻԱՅՈՒՄ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	IV	ԿԻՍԱՍՅԱԿ	VIII
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	կ.գ.թ. Ռոման Հովսեփյան, Նելլի Ղուկասյան
ՀԵՌԱՅՈՍ	+374 55550529, +374 55494149
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	roman.hovsepyan@yahoo.com, nellka2011@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Է. Մինասյանի անվան ավանդական բժշկության
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ. Էլեոնորա Մինասյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդատվ	Քննություն	Ստուգաթիվ
IV	VIII	2	13	3	60	39	18	21	15	6		+
Ընդամենը		2	13	3	60	39	18	216	15	6		

<p>1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, ունակություններն ու կարողությունները</p> <p>Գիտելիքներ՝</p> <ul style="list-style-type: none"> բույսերի կարգաբանության, էկոլոգիայի և աշխարհագրության մասին, մարդու աղեստամոքսային և շնչառական համակարգերի նորմալ ֆիզիոլոգիայի մասին, որոշ դեղահումքերի հատկանիշների և ազդեցության մեխանիզմների մասին, դեղապատրաստուկների լատիներեն անվանումների գրելաձևերի և արտասանության, դեղատոմսերի դուրս գրման հիմնական օրենքների մասին, գալենային պատրաստուկների մասին: <p>Կարողություններ՝</p> <ul style="list-style-type: none"> նույնականացնել բույսերի կենսաձևերը և ֆենոֆազերը, նույնականացնել առնվազն մի քանի առավել տարածված և հանրահայտ դեղաբույսեր: <p>Տիրապետում՝</p> <ul style="list-style-type: none"> հերքարիումների և բուսական այլ տիպի հավաքածուների, որոշիչների, մանրադիտակների և կենսաբանական գրականության հետ աշխատելու սկզբունքներին, ամենատարածված դեղաբույսերի և հիվանդությունների անուններին և նկարագրությանը, դեղատոմսերի դուրս գրման սկզբունքներին:
--

<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>«Ֆիտոթերապիա» դասընթացը ուսումնասիրում է Դեղաբույսերում պարունակվող կենսակտիվ նյութերը, նյարդային համակարգի վրա հանգստացնող և ցավազրկող ազդեցությամբ օժտված, իթանիչ ազդեցություն ունեցող դեղաբույսերը, նյարդային սինապսների շրջանում գործող, հակաաթերոսկլերոտիկ ազդեցությամբ օժտված, սրտային գլիկոզիդներ պարունակող, շնչական համակարգի վրա ազդող դեղաբույսերը, դրանց դեղաբանական ազդեցության մեխանիզմները, ցուցումները, հակացուցումները, Խորխաբեր և բրոնխոլիտիկ ազդեցությամբ օժտված դեղաբույսերը:</p>
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ</p> <p>Դասընթացը նպատակաուղղված է ապագա բժիշկներին ուսուցանել ժողովրդական (ավանդական) բժշկության հիմքը հանդիսացող բուսաբուժության տեսական և գիտական հիմունքները՝ բժշկական հետազոտությունների ժամանակ ժամանակակից բժշկության հետ զուգակցելու, ինտեգրելու նպատակով:</p>
<p>4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է</p> <p>Իմանա</p> <p>Ի1 Բուսաբուժության առանձնահատկությունների, առավելությունների և սահմանափակումների մասին</p> <p>Ի2 Բուսաբուժության սկզբնավորման պատմությունը և հիմնական բուսաբուժական համակարգները,</p> <p>Ի3 Բուսական դեղաբանության հիմունքները,</p> <p>Ի4 Բուսաբուժական տերմինները,</p> <p>Ի5 Առավել հաճախ օգտագործվող դեղաբույսերի և սինթետիկ դեղերի հնարավոր փոխազդեցությունները,</p> <p>Ի6 Ստոմատոլոգիայում առավել կիրառական մի քանի դեղաբույսեր, դրանց հիմնական բուժական հատկությունները, օգտագործման ձևերը և դեղաչափերը:</p> <p>Կարողանա</p> <p>Կ1 Հասկանալ բուսական ծագման դեղամիջոցների անունները և նկարագրությունները,</p> <p>Կ2 Կիրառել տեղեկատու գրականություն ֆիտոթերապիայի վերաբերյալ,</p> <p>Կ3 Պատրաստել բուսական ծագման բուժամիջոցներ:</p> <p>Տիրապետի</p> <p>S1 Ժողովրդական և արդի բուսաբուժության սկզբունքներին,</p> <p>S2 Բուսական ծագման դեղամիջոցների օգտագործման անվտանգության կանոններին, տարբերակներին, միջոցներին և դեղաչափերին,</p> <p>S3 Ստոմատոլոգիական խնդիրների բույսերով բուժման մեթոդներին:</p>
<p>5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ամբիոնական մշակումներ: 2. Bone K., Mills S. 2013. Principles and Practice of Phytotherapy. Modern Herbal Medicine, 2nd ed., Edinburgh, London, New York, Oxford, Philadelphia, St Louis, Sydney, Toronto: Elsevier, 1051 p. 3. Ա. Թորոսյան, Հայաստանի դեղաբույսերը, Երևան, 1983: 4. Լ. Հարությունյան, Բուսաբուժություն, Երևան, 1999: 5. D. Csupor, Phytotherapy, Szeged, 2015: 6. J. Barnes, L. Andersson, J. Phillipson, Herbal Medicines, London, 2007: 7. M. Henrich, J. Barnes, S. Gibbons, E. Williamson, Fundamentals of Pharmacognosy and a. phytotherapy, London. 2012. 8. Вайс Р.Ф., Финтельман Ф. Фитотерапия. Руководство. Перевод с немецкого. Москва, "Медицина", 2004. 9. Лесиовская Е.Е., Л.В Пастушенков Фармакотерапия с основами фитотерапии. - Москва, Издательский дом "ГЭОТАР-МЕД", 2003. 10. Руководство по фармакотерапии для врачей и фармацевтов. - Под редакцией Габриеляна Э.С. и Бороjana Р.Г., Ереван, изд-во "Гуттюн" НАН РА, 2001. 11. Bisset N.G. Herbal drugs and phytopharmaceuticals. Boca Raton, FL, CRC Ppress, 1994.

12. Blumenthal M., Busse W.R., Goldberg A. The Complete Commission E Monographs: Therapeutic Guide to Herbal Medicines. Boston, MA: Integrative Medicine Communications, 1998.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԱՍԵՂՆԱԲՈՒԺՈՒԹՅՈՒՆԸ ՍՏՈՄԱՏՈՒՈՒԳԻԱՅՈՒՄ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստումատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստումատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	IX
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Էլեոնորա Մինասյան բ.գ.թ. Նարեկ Մկրտչյան Բագրատ Խաչատրյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 10 25 12 86, +374 77 84 49 94, +374 91 16 07 47
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	nazmara@mail.ru , narksm@gmail.com , bagratkhachatryan@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Է. Մինասյանի անվան ավանդական բժշկության
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ. Էլեոնորա Մինասյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
V	IX	2	16	2	60	32	22	10	19	9		+
Ընդամենը		2	16	2	60	32	22	10	19	9		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, ունակություններն ու կարողությունները

Գիտելիքներ

1. Օրգանների անատոմիական կառուցվածքը և տոպոգրաֆիան:
2. Ներքին օրգան-համակարգերի ֆիզիոլոգիական ֆունկցիաները և նրանց միմյանց հետ փոխադարձ կապը:
3. Գիտելիքներ ախտաբանության զարգացման մեխանիզմների մասին:
4. Օպերատիվ վիրաբուժության նշանակությունը ակուպունկտուրայում:
5. Դեղանյութերի թերապևտիկ նշանակությունը:
6. Ախտաբանական վիճակների ադեկվատ դեղաբույսերը:
7. Բժշկությունը որպես փիլիսոփայական գիտություն:

Կարողություններ

1. Պատկերացնել ներքին օրգանների պրոեկցիոն շրջանները:
2. Վերլուծել օրգանիզմի օրգան-համակարգերի ֆիզիոլոգիական վիճակները:
3. Տարբերակել ախտաբանության կլինիկական նկարագրերը:
4. Տարբերակել անատոմիական ստրուկտուրաների (գոյացությունների) տոպոգրաֆիան
5. Կատարել դեղանյութի ադեկվատ ընտրություն ըստ օրգան-համակարգերի ախտաբանության:
6. Կատարել դեղաբույսերի ընտրություն տվյալ օրգան-համակարգի ախտաբանական վիճակների համար:

<p>7. Ախտաբանական վիճակների վերլուծություն՝ ըստ պատճառ-հետևանքային կապի: Տիրապետումներ՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Օրգանիզմը մեկ ամբողջության մեջ դիտելու ունակություն: 2. Օրգանիզմը տեսնել մեկ ամբողջության մեջ, ֆիզիոլոգիայի տեսանկյունից: 3. Ախտաբանական վիճակների պաթոֆիզիոլոգիական նկարագրեր: 4. Ֆիտոթերապիայի ընդհանուր հիմունքներ: 5. Փիլիսոփայական աշխարհայացքներ և փիլիսոփայական կատեգորիաներ:
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>«Ասեղնաբուծությունը ստոմատոլոգիայում» փիլիսոփայական գիտություն է, որն ունի իր աշխարհայացքները, գործառույթները (инь-ян, у-син, մերիդիանային համակարգի, ներքին օրգանների, էներգիայի, արյան և հեղուկների ու կենսական կետերի մասին): Այն ուսումնասիրում է մարդու օրգանիզմի ֆիզիոլոգիական հիմունքները, հիվանդությունների զարգացման պաթոմեխանիզմները, ախտորոշման մեթոդները (զննում, հարցում, ունկնդրում, շոշափում, գործիքային հետազոտություն):</p>
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ</p> <p>«Ասեղնաբուծություն ստոմատոլոգիայում» դասընթացի նպատակն է ապագա բժիշկներին ուսուցանել արևելյան ավանդական բժշկության տեսական և գործնական հիմունքները, ախտորոշման և բուժման մեթոդները, տիրապետել ասեղ-այրում թերապիան հիվանդությունների բուժման կոմպլեքսում՝ ինտեգրելով ժամանակակից բժշկության հետ:</p>
<p>4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է</p> <p>Իմանա՝</p> <ol style="list-style-type: none"> Ի1. արևելյան ավանդական բժշկության փիլիսոփայական ուսմունքները՝ Ին-յան, Ու-սին, Ցզին-լո, Ջան-ֆու, Շու-սյուե, էներգիայի, արյան և հեղուկների, Ի2. ախտաբանական վիճակների զարգացման էթիոլոգիան և պաթոգենեզը, Ի3. ռեֆլեքսոթերապիայի ֆիզիոլոգիական հիմունքները և սկզբունքները, Ի4. մերիդիանների ընդհանուր բնութագիրը, տոպոգրաֆիան, ուղին, գլխավոր կետերը և նրանց թերապևտիկ ցուցումները, Ի5. ասեղ-այրում թերապիան ստոմատոլոգիական հիվանդությունների բուժման կոմպլեքսում. <p>Կարողանա՝</p> <ol style="list-style-type: none"> Կ1. կիրառել հին արևելքի բժշկության մեջ ընդունված ախտորոշման և բուժման եղանակները և մեթոդները: Կ2. Մասնագիտական գործունեության համար օգտվել ուսումնական, գիտական, հանրամատչելի գրականությունից և համացանցից: <p>Տիրապետի՝</p> <ol style="list-style-type: none"> S1. ախտորոշման 4 մեթոդներին (զննում, հարցում, ունկնդրում և շոշափում), S2. կետերի ընտրությանը՝ ըստ ավանդական բժշկության և ռեֆլեքսոթերապիայի, S3. ասեղ-այրում թերապիայի մեթոդներին, մարմնի տարբեր մասերի վրա տեղադրված կենսական կետերի և զոնաների վրա ներգործելու համար: S4. արյան բաց թողման մեթոդին, S5. ակուպրեսուրայի մեթոդին՝ ըստ արևելյան ավանդական և ժամանակակից բժշկության, S6. աուրիկուլոթերապիայի մեթոդին:
<p>5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ամբիոնական մշակումներ: 2. Giovanni Maciocia - 'The Foundations of Chinese Medicine'. Third edition. Third edition 2015 3. Atlas of Acupuncture - C. Focks (Churchill Livingstone, 2008) BBS. 4. Acupuncture (Essentials of Chinese Acupuncture), 1980. 5. Է.Ս. Մինասյան, Վ.Ս. Մկրտչյան, Ն.Ս. Մկրտչյան, «Օրգանիզմի էներգիոֆորմացիոն համակարգի ռեզոնանսային մեթոդով ախտորոշում արևելք -արևմուտք ինտեգրալ մոտեցմամբ /ուսումնական ձեռնարկ/ », Երևան, 2019: 6. Табеева Д.М. "Руководство по иглорефлексотерапии" Москва 1980г.

7. Мачерет Е. Л., Самосюк И.З. "Руководство по рефлексотерапии" Киев 1982г.
8. Белоусов П.В. "Теоретические основы китайской медицины" Алматы 2010г.
9. Мачоча Дж. "Основы китайской медицины" Москва 2013г.
10. Мачоча Дж. "Психика в китайской медицине" Москва 2013г.
11. Чжу-Лян "Руководство по современной Чжэнь-цзю терапии" Москва 1959г.
12. Лувсан Г. "Традиционные и современные методы восточной рефлексотерапии" Москва 1986г.
13. Самосюк И.З., Лысенюк В.П. "Акупунктура. Энциклопедия" Киев, Москва 1990г.
14. Жорж Сулье де Моран - Китайская акупунктура в 5 томах, Москва 2005 г.
15. Complete Idiots Guide to Acupuncture and Acupressure, David Solars, 2000.
16. Клаус К. Шнорренбергер - Специальные техники Акупунктуры и прижигания, 2007.
17. Ролик И.С. _Справочник репрезентативных точек электроакупунктуры по Фоллю, 1997.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴԴԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՍՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՆՅՈՒԹԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	II	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	III
ՈւՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Հովնան Հակոբյան, Վերա Կարապետյան,
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 55 42 72 90, +374 93 67 76 54
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՅԵ	hovnan.hakobyan@yandex.ru vera29@bk.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Ստոմատոլոգիայի
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ. գ. թ. Հ. Հակոբյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասակ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասակարգի խորհրդով	Քննություն	Ստուգաթիվ
Երկրորդ կուրս												
II	III	2	17	2	60	34	14	20	17	9		+
Ընդամենը		2	17	2	60	34	14	20	17	9		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, ունակություններն ու կարողությունները .

Գիտելիքներ՝

1. քիմիական տարրեր, կատիոններ և անիոններ, անօրգանական և օրգանական նյութերի հիմնական խմբեր, դրանց կառուցվածքը, հատկություններն ու ֆունկցիաները:
2. Ֆիզիկական օրենքները, օրգանական և անօրգանական նյութերի ֆիզիկական հատկությունները:

Կարողություններ՝

1. Լաբորատոր սարքավորումներով աշխատանք:

Տիրապետումներ՝

1. Աշխատանք խառնուրդների հետ
2. Անվտանգության կանոնների պահպանում քիմիական նյութերի և խառնուրդների հետ աշխատելիս
3. Անհատական պաշտպանության միջոցների, արտահագուստի օգտագործում:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Երկրորդ կուրս»։ Դասընթացն ուսումնասիրում է ստոմատոլոգիական նյութերի տեսակները, օգտագործման ոլորտը և դրանց ներկայացվող պահանջները:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.

3.1. Դասընթացի նպատակը

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ուսուցանել ստոմատոլոգիայում կիրառվող հիմնական և օժանդակ նյութերի հետ:

3.2. Դասընթացի խնդիրները

- Նյութերի հետ աշխատանքի կանոնների յուրացում,
- Նյութերին վերաբերող պահանջների և դրանց կիրառման ոլորտների իմացություն,

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա՝

Ի1. Ստոմատոլոգիայում կիրառվող հիմնական և օժանդակ նյութերը, նյութերի կիրառման կանոնները

Կարողանա՝

Կ1. Պատրաստել տիպարներ

Կ2. Ստանալ դրոշմ

Կ3. Կատարել մոմով մոդելավորում

Տիրապետի՝

S1. Դրոշմանյութերի օգտագործման կանոններին

S2. Դրոշմների ստացման եղանակներին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ամբիոնական մշակումներ

2. Science of dental materials, Dr. A.Zulumyan, YSMU Prosthodontics Department

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ

16

Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում

70

Ինքնուրույն անհատական աշխատանք

14

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԹԵՐԱՊԵՎՏԻԿ ՍՏՈՄԱՏՈԼՈԳԻԱՅԻ ՊՐԵՊԵՆԵՎՏԻԿԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	II	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	III, IV
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	Բ.գ.թ. Նարինե Բրսիկյան, Արև Զեյնալյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 85 18 58, +374 41 15 10 55
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՅԵ	narinebrsikyan5@gmail.com, arevzeynalyan@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Ստոմատոլոգիայի
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	Բ. գ. թ. Հ. Հակոբյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Մտուցամք
II	III	4	17	4	120	68	20	48	34	18		+
	IV	2	15	2	60	30	16	14	12	12	6	
Ընդամենը		6	32	6	180	98	36	62	46	30	6	

1. **ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ.** Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները

Գիտելիքներ

- կյանքը և կենդանի օրգանիզմները, դրանց ֆիզիկական և քիմիական կառուցվածքը, գործառույթը, զարգացումը և էվոլյուցիան:
- քիմիական տարրեր, կատիոններ և անիոններ, անօրգանական և օրգանական նյութերի հիմնական խմբեր, դրանց կառուցվածքը, հատկություններն ու ֆունկցիաները:
- հյուսվածքային թթվահիմնային բալանս, դրա դերը նյութերի փոխանակության, սինթեզի և քայքայման մեջ: Նորմալ թթվահիմնային բալանսը և դրա խախտման հետևանքով առաջացած կենսաբանական գործընթացների դերը հյուսվածքներում և բջիջներում:
- կենդանի օրգանիզմների բջջային, հյուսվածքային, օրգանների, օրգան համակարգերի և ամբողջական օրգանիզմի կառուցվածքային մակարդակները: Համակարգային մոտեցում, որը թույլ կտա հասկանալ օրգանիզմի առանձին կառուցվածքաֆունկցիոնալ միավորների ամբողջականությունը և ինտեգրացումը կենդանի օրգանիզմների կազմակերպման յուրաքանչյուր ուսումնասիրվող մակարդակներում:

Կարողություններ

- վերլուծել կենսաբանական երևույթները և բնական գործընթացների օրինաչափությունները:
- սինթեզի և քայքայման ռեակցիաների կազմում:
- բացատրել մարդու օրգան-համակարգերի կառուցվածքը, կազմությունն ու ֆունկցիաները

Տիրապետումներ

- ունակ լինել աշխատել ֆանտոմների, կմախքների և կենդանիների պատրաստուկների հետ, աշխատել կենսաբանական գրականության, դասախոսությունների սեղմագրերի հետ,

<p>ինչպես նաև աշխատել գործնական պարապմունքների տեսական մասի հետ:</p>
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>«Թերապևտիկ ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա» դասընթացն ուսումնասիրում է ստոմատոլոգիայի բաժինները, դրանց խնդիրներն ու նպատակները, ստոմատոլոգիական կաբինետի կահավորումը, գործիքների դասակարգումը, ախտահանման եղանակները, հետազոտման մեթոդները թերապևտիկ ստոմատոլոգիայում, բերանի խոռոչի կառուցվածքը, օրգանների անատոմիան և հյուսվածքաբանությունը, թուփը, դրա կազմությունն ու դերը, ատամների գրանցման բանաձևերը, պլոմբանյութերը:</p>
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ</p> <p>3.1. Դասընթացի նպատակը</p> <p>Դասընթացի նպատակն է մասնագիտության պատրաստման գործընթացում ուսուցանել ստոմատոլոգիական աշխատասենյակի գործունեության կազմակերպումը և կահավորումը, ստոմատոլոգիական գործիքները, հիվանդի հետազոտման հիմնական և հավելյալ մեթոդները, ստոմատոլոգիական հիվանդությունների ախտանիշները, հիվանդների գանգատները, սուբյեկտիվ և օբյեկտիվ քննությունները, ախտորոշումը, կարիոզ խոռոչների և արմատախոռոչակների մշակման մեթոդներն ու լեցանյութերը:</p> <p>3.2. Դասընթացի Խնդիրները</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ստոմատոլոգիական կաբինետի կահավորման, բժշկ-ստոմատոլոգի անվտանգ աշխատանքի կանոնների յուրացում: • Թերապևտիկ ստոմատոլոգիական գործիքների կիրառման և ախտահանման կանոնների յուրացում: • Բերանի խոռոչի, ատամների անատոմիայի, սաղմնաբանության յուրացում: • Ստոմատոլոգիայում կիրառվող լցանյութերի կիրառման կանոնների յուրացում: • Բերանի խոռոչի, ատամների հետազոտման հիմնական և հավելյալ մեթոդները • Կարիոզ խոռոչների մշակման և լցավորման կանոնների յուրացում: • Կարիոզ խոռոչների մշակման և լցավորման կանոնների յուրացում:
<p>4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է</p> <p>Իմանա՝</p> <p>Ի1. Ստոմատոլոգիական աշխատասենյակի կազմակերպումը և կահավորումը: Ի2. Ստոմատոլոգիական թերապևտիկ գործիքները (ախտորոշիչ, էնդոդոնտիկ): Ի3. Հիվանդի հետազոտման հիմնական և հավելյալ մեթոդները: Ի4. Ստոմատոլոգիական հիվանդությունների սուբյեկտիվ և օբյեկտիվ քննությունները: Ի5. Ատամի կարիոզ ախտահարումները, դրանց կլինիկան, ախտորոշումը:</p> <p>Կարողանա՝</p> <p>Կ1. Բժշկական փաստաթղթերի կազմում՝ հիվանդի նախնական զննում, անամնեզի հավաքում, ատամնային բանաձևի ձևակերպում, բժշկական քարտի լրացում Կ2. Հետազոտել և հայտնաբերել բերանի խոռոչում դեֆեկտներ: Կ3. Կարծր հյուսվածքների ախտահարման դեպքում կատարել ատամի նախնական մշակում և հղկում: Կ4. Լեցանյութեր պատրաստել պլոմբավորման համար:</p> <p>Տիրապետի՝</p> <p>Տ1. Պլոմբանյութերի շաղախման տեխնիկային: Տ2. Կարիոզ բժի ռեմ. թերապիայի կատարման եղանակներին:</p>
<p>5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ամբիոնական մշակումներ 2. Հարությունյան Ա., Թերապևտիկ ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա, Երևան 2009 3. Վ. Տատինցյան, Թերապևտիկ ստոմատոլոգիա, Երևան, 1997; 4. ADA/PDR Guide to Dental Therapeutics, 4th Edition, Toronto, 2006; 5. Е. Боровский, «Терапевтическая стоматология», 2009

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԹԵՐԱՊԵՎՏԻԿ ՍՏՈՄԱՏՈԼՈԳԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	III -V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	V-X
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Լուսինե Գալստյան, բ.գ.թ. Նարինե Բրսիկյան, Գոհար Մանաշյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 93 58 78 52, +374 94 85 18 58, +374 94 03 11 84,
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՑԻՆ ՀԱՍՑԵ	lus25g@yandex.ru , narinebrsikyan5@gmail.com , mgs23@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Ստոմատոլոգիայի
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ, «Մայ Սիթի Դենթիսթ» Ստոմատոլոգիական և Կոսմետոլոգիական Կենտրոն
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ. գ. թ. Հ. Հակոբյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգալիք
III	V	3	17	3	90	51	12	39	25	14		+
	VI	3	15	4	90	60	12	48	12	12	6	
IV	VII	4	17	4	120	68	16	52	40	12		+
IV	VIII	4	13	5	120	65	22	43	37	12	6	
V	IX	4	16	6	120	96	22	74	18	6		+
V	X	6	17	6	180	102	22	80	51	27	Պ	
Ընդամենը		24	95	28	720	442	106	336	183	83	12	

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, ունակություններն ու կարողությունները
- Գիտելիքներ**
- կյանքը և կենդանի օրգանիզմները, դրանց ֆիզիկական և քիմիական կառուցվածքը, գործառույթը, զարգացումը և էվոլյուցիան:
 - քիմիական տարրեր, կատիոններ և անիոններ, անօրգանական և օրգանական նյութերի հիմնական խմբեր, դրանց կառուցվածքը, հատկություններն ու ֆունկցիաները:
 - Թթվահիմնային բալանս, դրա դերը նյութերի փոխանակության, սինթեզի և քայքայման մեջ: Նորմալ թթվահիմնային բալանսը և դրա խախտման հետևանքով առաջացած կենսաբանական գործընթացների դերը հյուսվածքներում և բջիջներում:
 - կենդանի օրգանիզմների բջջային, հյուսվածքային, օրգանների, օրգան համակարգերի և ամբողջական օրգանիզմի կառուցվածքային մակարդակները: Համակարգային մոտեցում, որը թույլ կտա հասկանալ օրգանիզմի առանձին կառուցվածքաֆունկցիոնալ միավորների ամբողջականությունը և ինտեգրացումը կենդանի օրգանիզմների կազմակերպման յուրաքանչյուր ուսումնասիրվող մակարդակներում:
 - Ստոմատոլոգիական կաբինետի կահավորման, բժիշկ-ստոմատոլոգի անվտանգ

աշխատանքի կանոնների յուրացումը:

6. Թերապևտիկ ստոմատոլոգիական գործիքների կիրառման և ախտահանման կանոնների յուրացումը:
7. Բերանի խոռոչի, ատամների անատոմիայի, սաղմնաբանության յուրացում:
8. Ստոմատոլոգիայում կիրառվող լցանյութերի կիրառման կանոնների յուրացումը:
9. Բերանի խոռոչի, ատամների հետազոտման հիմնական և հավելյալ մեթոդները

Կարողություններ

1. վերլուծել կենսաբանական երևույթները և բնական գործընթացների օրինաչափությունները:
2. սինթեզի և քայքայման ռեակցիաների կազմում:
3. բացատրել մարդու օրգան-համակարգերի կառուցվածքը, կազմությունն ու ֆունկցիաները

Տիրապետումներ

1. ունակ լինել աշխատել ֆանտոմների, կմախքների և կենդանիների պատրաստուկների հետ, աշխատել կենսաբանական գրականության, դասախոսությունների սեղմագրերի հետ, ինչպես նաև աշխատել գործնական պարապմունքների տեսական մասի հետ:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Թերապևտիկ ստոմատոլոգիա» դասընթացը ներառում է հետևյալ բաժինները .

- **«Կարիեստոլոգիա»** դասընթացը ուսումնասիրում է ատամների կարծր հյուսվածքների ախտահարումների ժամանակ ատամների գեղագիտական վերականգնման բուժական սկզբունքը և բուժման ժամանակ առաջացող սխալներն և բարդությունները, դրանց կանխարգելումը:
- **«Էնդոդոնտիկա»** դասընթացը ուսումնասիրում է պուլպայի և պերիոդոնտի հիվանդությունների տարածվածությունը, ախտաձագումը, պատճառագիտությունը, կլինիկան, ժամանակակից ախտորոշումը, բուժման ճիշտ մեթոդների ընտրությունը, կանխարգելումը:
- **«Պարոդոնտոլոգիա»** դասընթացը ուսումնասիրում է պարոդոնտի հիվանդությունների տարածվածությունը, ախտաձևությունը, պատճառագիտությունը, կլինիկան, ժամանակակից ախտորոշումը, բուժման ճիշտ մեթոդների ընտրությունը, կանխարգելումը:
- **«Բերանի խոռոչի լորձաթաղանթի հիվանդություններ»** դասընթացը ուսումնասիրում է բերանի խոռոչի լորձաթաղանթի հիվանդությունների դասակարգումը, ախտաձագումը, պատճառագիտությունը, կլինիկան, ժամանակակից ախտորոշումը, բուժման ճիշտ մեթոդների ընտրությունը:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.

3.1. Դասընթացի նպատակը

Պատրաստել բժշկ ստոմատոլոգներ, որոնք կկարողանան, օգտագործելով բժշկական գիտության և պրակտիկայի ժամանակակից մեթոդները, ցուցաբերել ամբուլատոր ստոմատոլոգիական օգնություն հիմնական ստոմատոլոգիական հիվանդությունների ժամանակ կախված օրգանիզմի անհատական և տարիքային անատոմիաֆիզիոլոգիական առանձնահատկություններից:

3.2. Դասընթացի խնդիրները

- Ստոմատոլոգիական տարբեր հիվանդությունների ախտորոշման մեթոդների յուրացում,
- Ստոմատոլոգիական տարբեր հիվանդությունների թերապևտիկ բուժման ցուցումների և հակացուցումների յուրացում,
- Ստոմատոլոգիական տարբեր հիվանդությունների ժամանակ ամբուլատոր-պուլիկլինիկական պայմաններում թերապևտիկ բուժման գործնական հմտությունների ձևակերպումը,
- Ստոմատոլոգիական տարբեր հիվանդությունների բուժման բարդությունների հայտնաբերում, վերացում և կանխարգելում:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՁՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա՝

- Ի1.** Ատամնաձևոտային համակարգի նորմալ զարգացումը:
- Ի2.** Ատամների կարծր , փափուկ և շուրջատամնային հյուսվածքների , բերանի խոռոչի լորձաթաղանթի ախտահարումների պատճառագիտությունը, ախտաձևությունը, դասակարգումը:
- Ի3.** Ատամների կարծր, փափուկ և շուրջատամնային հյուսվածքների, բերանի խոռոչի լորձաթաղանթի ախտահարումների հետազոտման, ախտորոշման, կանխարգելման և թերապևտիկ բուժման եղանակները:
- Ի4.** Ատամների կարիեսի և ոչ կարիեսային հիվանդությունների թերապևտիկ բուժման ժամանակ առաջացող բարդությունների պատճառներն ու դրանց կանխարգելման եղանակները:
- Ի5.** Ատամների կարիեսի և ոչ կարիեսային հիվանդությունների թերապևտիկ բուժման ժամանակ թույլ տրվող սխալներն ու դրանց կանխարգելման և վերացման եղանակները:
- Ի6.** Ատամների կարիեսի և ոչ կարիեսային հիվանդությունների թերապևտիկ բուժման ժամանակ լցանյութերի կիրառումը:

Կարողանա

- Կ1.** Ատամների կարծր, փափուկ և շուրջատամնային հյուսվածքների, բերանի խոռոչի լորձաթաղանթի ախտահարումներով հիվանդների հետազոտում իրականացնել:
- Կ2.** Կիրառել հետազոտման հավելյալ մեթոդներ:
- Կ3.** Կատարել ախտորոշում:
- Կ4.** Պլանավորել ատամների կարիեսի և ոչ կարիեսային հիվանդությունների բուժումը:
- Կ5.** Գտնել, վերացնել և կանխարգելել ատամների կարիեսի և ոչ կարիեսային հիվանդությունների թերապևտիկ բուժման ժամանակ առաջացող բարդությունները:
- Կ6.** Իրականացնել ատամների կարիեսի ինվազիվ և ոչ ինվազիվ բուժում, որոնք թույլ են տալիս պահպանել կակղանը և վերականգնել ատամի անատոմիական ձևն ու ֆունկցիան:
- Կ7.** Իրականացնել ատամների ոչ կարիեսային ախտահարումների ինվազիվ և ոչ ինվազիվ բուժում:

Տիրապետի՝

- Տ1.** Ատամների, բերանի խոռոչի լորձաթաղանթի ախտահարումներով հիվանդների հետազոտման եղանակներին:
- Տ2.** Կարիոզ բժի ռեմ. թերապիայի կատարման եղանակներին:
- Տ3.** Ատամների կարիեսի և պոլպիտի բուժման եղանակներին:
- Տ4.** Ատամների ոչ կարիեսային ախտահարումների բուժման եղանակներին:
- Տ5.** Ատամների սպիտակեցման վիտալ և դեվիտալ եղանակներին:
- Տ6.** Կարիոզ խոռոչների ատրավմատիկ մշակման եղանակին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ամբիոնական մշակումներ
2. Լ. Կ. Եսայան, Ատամի կարծր հյուսվածքների կառուցվածքը: Ատամի կարիես, 2010
3. Լ. Եսայան, Զ. Մկրտչյան, Ա. Ավետիսյան, Լ. Շամիրամյան, Թերապևտիկ Ստոմատոլոգիա, Ուսումնական ձեռնարկ, Երևան, 2017
4. Վ. Տատինցյան, Թերապևտիկ ստոմատոլոգիա, Երևան, 1997թ.
5. Textbook of Endodontology, Second Edition, Edited by Gunnar Bergenholtz, Preben Hørsted-Bindslev, Claes Reit, United Kingdom, 2007
6. The Guidebook to Molar Endodontics, Ove A. Peters, San Francisco, California, USA, 2017
7. F. S. Weine, Endodontic Therapy, 6th Edition, Mosby, 2004.
8. Color Atlas of Endodontics, William T. Johnson, DDS, MS, 2002

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	14

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՍՏՈՄԱՏՈԼՈԳԻԱՅԻ ՊՐՈՊԵԴԵՎՏԻԿԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿԻՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿԻՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	II	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	IV
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	Գայանե Գրիգորյան Ադամ Պերճ
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 24 58 70, +374 98 97 59 55
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՅԵ	arthur.hayrapetyan@inbox.ru , bergeatam@msn.com

ԱՄԲԻՈՆ	Ստոմատոլոգիա
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	Բ.գ.թ. Հ. Հակոբյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաթիվ
II	IV	2	15	2	60	30	14	16	18	12		+
Ընդամենը		2	15	2	60	30	14	16	18	12		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները՝

Գիտելիքներ

- կենդանի օրգանիզմների բջջային, հյուսվածքային, օրգանների, օրգան համակարգերի և ամբողջական օրգանիզմի կառուցվածքային մակարդակները:
- Դիմաձևատային շրջանի զարգացումը, ոսկրերի կառուցվածքը, գլխի և պարանոցի մկանները, նյարդավորումը, անոթավորումը:
- Նորմալ ֆիզիոլոգիական գործընթացները, դրանց դերը: Տարբեր օրգան համակարգերի կառուցվածքաֆունկցիոնալ առանձնահատկությունները և դրանց կապը դիմաձևատային շրջանի հետ:

Կարողություններ

- մարդու օրգան- համակարգերի կառուցվածքի, կազմության ու ֆունկցիաների բացատրում
- Դիմաձևատային շրջանի օրգանների տոպոգրաֆիկ կոնտուրների, ոսկրային կողմնորոշիչների պալպատոր նշում:
- Մարդու բջիջների, հյուսվածքների, օրգանների ստրուկտուրաների հիստոֆիզիոլոգիական վիճակի վերլուծություն:

Տիրապետումներ

- ունակ լինել աշխատել կադապարների, կմախքների ֆանտոմների հետ, աշխատել կենսաբանական գրականության, դասախոսությունների սեղմագրերի հետ, ինչպես նաև աշխատել գործնական պարապմունքների տեսական մասի հետ:
- Բժշկական էթիկայի և դեոնտոլոգիայի սկզբունքների տիրապետում:
- Դիսկուսիաների վարում, հանրային խոսք, տրամաբանական մտածողության հմտություն:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ		
Վիրաբուժական ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկական ուսումնասիրում է դիմաձևոտային շրջանի անատոմիան, վիրաբուժական ստոմատոլոգիական ծառայության կազմակերպումը, հիվանդների հետազոտման եղանակները, փաստաթղթերի լրացումը և վիրաբուժական գործիքները:		
3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.		
3.1. Դասընթացի նպատակը		
Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին սովորեցնել ասեպտիկայի, անտիսեպտիկայի կանոնները, հիվանդների հետազոտման եղանակները և ծանոթացնել վիրաբուժական գործիքների հետ:		
3.2. Դասընթացի խնդիրները		
<ul style="list-style-type: none"> - Վիրաբուժական հիվանդների հետազոտման եղանակների յուրացում, - փաստաթղթերի լրացում, - գործիքների օգտագործման եղանակների իմացություն: 		
4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՁՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է		
Իմանա՝		
Ի1. դիմաձևոտային շրջանի անատոմիան,		
Ի2. ասեպտիկայի և անտիսեպտիկայի հիմունքները,		
Ի3. հիվանդների հետազոտման միջոցները,		
Ի4. փաստաթղթերի լրացման կանոնները:		
Կարողանա՝		
Կ1. կատարել հիվանդների հետազոտում,		
Կ2. լրացնել համապատասխան փաստաթղթերը,		
Կ3. օգտագործել վիրաբուժական գործիքները:		
Տիրապետի՝		
Տ1. ախտահանման եղանակներին,		
Տ2. վիրաբուժական գործիքների օգտագործման ձևերին,		
Տ3. կարեր դնելու տեխնիկային:		
5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
1. Ամբիոնական մշակումներ		
2. N. Malik, Textbook of Oral and Maxillofacial Surgery, London, 2012.		
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՍՏՈՄԱՏՈՒՈՒԳԻՍ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	III -V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	V-X
ՈւՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	Գայանե Գրիգորյան Ադամ Պերճ
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 98 55 39 99, +374 98 97 59 55
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	arthur.hayrapetyan@inbox.ru , bergeatam@msn.com

ԱՄԲԻՈՆ	Ստոմատոլոգիայի
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ, «Մայ Սիթի Դենթիսթ» Ստոմատոլոգիական և Կոսմետոլոգիական Կենտրոն
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ. գ. թ. Հ. Հակոբյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդատ.	Քննություն	Ստուգաթիվ
Տեղային ցավազրկումը և անեսթեզիոլոգիան ստոմատոլոգիայում												
III	V	3	17	3	90	51	12	39	25	14		+
Բերանի խոռոչի վիրաբուժություն												
III	VI	3	15	4	90	60	14	46	12	12	6	
IV	VII	4	17	4	120	68	16	52	38	14		+
	VIII	3	13	4	90	52	18	34	20	12	6	
V	IX	4	16	4	120	64	18	46	38	12	6	
Իմպլանտոլոգիա և բերանի խոռոչի վերակառուցողական վիրաբուժություն												
V	IX	2	16	2	60	32	12	20	19	9	+	
	X	3	17	3	90	51	16	35	30	9	Պ	
Ընդամենը		22	111	24	660	378	106	272	182	82	18	

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները
- Գիտելիքներ**
- կենդանի օրգանիզմների բջջային, հյուսվածքային, օրգանների, օրգան համակարգերի և ամբողջական օրգանիզմի կառուցվածքային մակարդակները:
 - Դիմաձևոտային շրջանի զարգացումը, ոսկրերի կառուցվածքը, գլխի և պարանոցի մկանները, նյարդավորումը, անոթավորումը:
 - Նորմալ ֆիզիոլոգիական գործընթացները, դրանց դերը: Տարբեր օրգան համակարգերի կառուցվածքաֆունկցիոնալ առանձնահատկությունները և դրանց կապը դիմաձևոտային շրջանի հետ:
 - Ախտաբանական գործընթացները և դրանց հետևանքով առաջացած հյուսվածքային

- փոփոխությունները, առաջացման սկզբունքները
5. Վիրաբուժական հիվանդների վարման առանձնահատկությունները:
 6. Ստոմատոլոգիական վիրաբուժական հիվանդությունների ախտանիշները, էթիոլոգիան, սուբյեկտիվ և օբյեկտիվ քննությունները, ախտորոշման կլինիկական և պարակլինիկական մեթոդները:
 7. Վիրաբուժական հիվանդության ախտորոշման հաստատման հիմնավորումներն ու սկզբունքները

Կարողություններ

1. մարդու օրգան- համակարգերի կառուցվածքի, կազմության ու ֆունկցիաների բացատրում
2. Մարդու բջիջների, հյուսվածքների, օրգանների ստրուկտուրաների հիստոֆիզիոլոգիական վիճակի վերլուծություն:
3. Հիվանդությունների հիմնական ախտանիշների և համախտանիշների հայտնաբերում
4. Դիմաձևտալյին շրջանի օրգանների տոպոգրաֆիկ կոնտուրների, ոսկրային կողմնորոշիչների պալպատոր նշում:
5. Տեղային ազգայացման և ատամների հեռացման տեխնիկաների տիրապետում
6. Վիրաբուժական հիվանդի հետազոտում, նախնական ախտորոշում, ամբուլատոր քարտի լրացում:

Տիրապետումներ

1. ունակ լինել աշխատել կադապարների, կմախքների ֆանտոմների հետ, աշխատել կենսաբանական գրականության, դասախոսությունների սեղմագրերի հետ, ինչպես նաև աշխատել գործնական պարապմունքների տեսական մասի հետ:
2. Բժշկական էթիկայի և դեոնտոլոգիայի սկզբունքների տիրապետում:
3. Դիսկուսիաների վարում, հանրային խոսք, տրամաբանական մտածողության հմտություն:

2. ԴԱՍԸԼԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Վիրաբուժական ստոմատոլոգիա» առարկան ներառում է հետևյալ բաժինները.

- **Տեղային ցավազրկում:** Դասընթացն ուսումնասիրում է անզգայացնող նյութերը, տեղային անզգայացման եղանակները, նրանց կատարման մեթոդիկան:
- **Բերանի խոռոչի վիրաբուժություն:** Դասընթացն ուսումնասիրում է բերանի խոռոչի վիրաբուժական հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, կլինիկան, բուժումը:
- **Իմպլանտոլոգիա և բերանի խոռոչի վերակառուցողական վիրաբուժություն:** Դասընթացն ուսումնասիրում է իմպլանտոլոգիայի հիմունքները, վերակառուցողական, պլաստիկ վիրահատությունների իրականացման տեխնիկան:

3. ԴԱՍԸԼԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.

3.1. Դասընթացի նպատակը

Պատրաստել բժիշկ ստոմատոլոգներ որոնք կկարողանան ցուցաբերել ամբուլատոր վիրաբուժական ստոմատոլոգիական օգնություն:

3.2. Դասընթացի խնդիրները

- Տեղային ցավազրկման եղանակների յուրացում,
- Ատամի հեռացման ցուցումների, հակացուցումների տեխնիկայի յուրացում,
- Վիրաբուժական հիվանդությունների ախտորոշման, բուժման եղանակների յուրացում,
- Վիրաբուժական հիվանդությունների բարդությունների հայտնաբերում, վերացում, կանխում:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ուսումնասիրման ավարտին ուսանողը պետք է՝

Իմանա՝

- Ի1. տեղային անզգայացման եղանակները, ատամի հեռացման տեխնիկան,
- Ի2. վիրաբուժական հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, կլինիկան, բուժման եղանակները,
- Ի3. բերանի խոռոչի պլաստիկ, վերակառուցողական վիրահատությունների տեխնիկան
- Ի4. իմպլանտոլոգիայի հիմունքները:

Կարողանա՝		
Կ1. իրականացնել տեղային անզգայացում, ատամի հեռացում		
Կ2. կատարել վիրաբուժական ստոմատոլոգիական հիվանդների հետազոտում, ախտորոշում, բուժման պլանավորում, բարդությունների կանխարգելում և վերացում		
Կ3. պլաստիկ և վերակառուցողական վիրահատությունների իրականացում:		
Տիրապետի՝		
S1. տեղային անզգայացման բոլոր եղանակներին		
S2. ատամի հեռացման տեխնիկային		
S3. վիրաբուժական հիվանդությունների ախտորոշման և բուժման եղանակներին:		
5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
1. Ամբիոնական մշակումներ		
2. Խ. Բադալյան, Յ. Պողոսյան, Վիրաբուժական ստոմատոլոգիա, Երևան, 1996;		
3. Վիրաբուժական ստոմատոլոգիա և դիմաձնոտային վիրաբուժություն, խմբ. պրոֆ. Գ. հակոբյան, Երևան, 2018		
4. Վիրաբուժական ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա, խմբ. Է. Ավետիսյանի, 2011		
5. G. Byrne, Fundamentals of Implant Dentistry, Dublin, 2014;		
6. N. Malik, Textbook of Oral and Maxillofacial Surgery, London, 2012;		
7. Sturdevant's Art and Science of Operative Dentistry, Elsevier, 2013.		
8. Գ. Հակոբյան Ստոմատոլոգիական իմպլանտոլոգիա, Երևան, 2001:		
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԴԻՄԱՇՆՈՏԱՅԻՆ ՎԻՐԱԲՈՒԺՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստումատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստումատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	IX, X
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	Գայանե Գրիգորյան Գայանե Ղամբարյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 24 58 70, +374 91 36 00 88
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՅԵ	arthur.hayrapetyan@inbox.ru , gayaneghambaryan@yahoo.com

ԱՄԲԻՈՆ	Ստումատոլոգիայի		
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Սայ Սիթի Դենթիսթ»	Ստումատոլոգիական	և
	Կոսմետոլոգիական Կենտրոն		
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ. գ. թ. Հ. Հակոբյան		

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասակ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
V	IX	2	16	3	60	48	12	36	8	4		+
	X	3	17	3	90	51	12	39	30	9		+
Ընդամենը		5	33	6	150	99	24	75	38	13		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, ունակություններն ու կարողությունները

Գիտելիքներ

- մարդու օրգանների, օրգան-համակարգերի և օրգանիզմի անատոմիական առանձնահատկությունների մասին:
- հիվանդագին վիճակում գտնվող մարդու օրգանների և հյուսվածքների բնականոն կառուցվածքի խանգարումների մասին:
- առողջ և հիվանդ օրգանիզմի կառուցվածքի և զարգացման կազմաբանական-ֆիզիոլոգիական, սեռատարիքային և անհատական առանձնահատկությունները:
- Օրգանների և հյուսվածքների փոխհարաբերությունները առանձին վերցրած տեղագրական շրջաններում, ինչը հնարավորություն է տալիս պատկերացում կազմելու ախտաբանական պրոցեսների առաջացման, զարգացման և տարածման ուղիների վերաբերյալ:
- Վիրահատությունների ընդհանուր սկզբունքների, օպերատիվ մուտքերի և եղանակների մասին:
- վիրաբուժության մեջ ախտորոշման, բուժման և անզգայացման հիմնական սկզբունքները:
- Դեղորայքային բուժման կարևորագույն առանձնահատկությունները

Կարողություններ

- Դ/Օ շրջանի հյուսվածքների բացահայտումը:
- որոշել և գնահատել էլեկտրասրտագրության, շնչաչափության և ջերմաչափության արդյունքները, արյունաբանական ցուցանիշները:
- կատարել վիրաբուժական կար և կապ, ճիշտ օգտագործել վիրաբուժական գործիքները,

<p>կատարել հյուսվածքների անջատում և միացում, այդ ընթացքում դադարացնել արյունահոսությունները:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Կատարել կենդանի մարդու ֆիզիկական հետազոտություններ, ինչպիսին են՝ պալպացիան, պերկուսիան, աուսկուլտացիան: 5. Կիրառել ասեպտիկայի և անտիսեպտիկայի կանոնները 6. Դադարեցնել արյունահոսությունները, ժամանակավոր և վերջնական մեթոդներով 7. Որոշել արյան խմբային պատկանելիությունը ստանդարտ շիճուկներով և ստանդարտ էրիթրոցիտներով 8. Կատարել արյան կոնսերվացիա և պահպանում 9. Ապահովել վերջույթների իմոբոլիզացիա 10. Օգտագործել տեղային անզգայացման որոշ մեթոդները 11. Տեղադրել վիրակապերի տեսակներ <p>Տիրապետումներ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Փափուկ հյուսվածքների վերքերի, այրվածքների, ցրտահարությունների, բաց կոտրվածքների պարագաներում ասեպտիկ վիրակապմանը: 2. Հիվանդի անամնեզի հավաքմանը 3. Վիրաբուժական դաշտի մշակմանը միջամտության համար
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>«Դիմաձևոտային վիրաբուժություն» դասընթացը ուսումնասիրում է դիմաձևոտային շրջանի վիրաբուժական հիվանդությունների և վնասվածքների ախտորոշումը, տարբերակիչ ախտորոշումը, բուժման սկզբունքները, բուժման ժամանակ առաջացող սխալներն ու բարդությունները, դրանց կանխարգելումը:</p>
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆՀԵՐԸ</p> <p>3.1. Դասընթացի նպատակը</p> <p>«Դիմաձևոտային վիրաբուժություն» դասընթացի նպատակն է ուսուցանել դիմաձևոտային վիրաբուժական հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, կլինիկան, ախտորոշումը և բուժումը, տալ գիտելիքներ ստացիոնարի պայմաններում մասնագիտացված դիմաձևոտային միջամտություններ կատարելու մասին:</p> <p>3.2. Դասընթացի խնդիրները</p> <ul style="list-style-type: none"> • Տեղային և ընդհանուր անզգայացման եղանակների յուրացում: • Ատամի հեռացման ցուցումների, հակացուցումների, տեխնիկայի յուրացում: • Վիրաբուժական հիվանդությունների ախտորոշման, բուժման եղանակների յուրացում: • Վիրաբուժական հիվանդությունների բարդությունների հայտնաբերում, վերացում, կանխում
<p>4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է</p> <p>Իմանա՝</p> <p>Ի1. Դիմաձևոտային շրջանի վիրաբուժական հիվանդությունների պատճառագիտությունը, պաթոգենեզը, տեսակները, դասակարգումները:</p> <p>Ի2. Դիմաձևոտային շրջանի վիրաբուժական հիվանդությունների կլինիկան</p> <p>Ի3. Դիմաձևոտային շրջանի վիրաբուժական հիվանդությունների ախտորոշման առանձնահատկությունները:</p> <p>Ի4. Դիմաձևոտային շրջանի վիրաբուժական հիվանդությունների բուժման առավել լիարժեք եղանակները, պլաստիկ և վերակառուցողական վիրահատությունների տեսակները:</p> <p>Ի5. Դիմաձևոտային շրջանի վիրաբուժական հիվանդությունների հնարավոր բարդությունները, նրանց կանխարգելումը և բուժումը:</p> <p>Կարողանա՝</p> <p>Կ1. Կազմել դիմաձևոտային շրջանի վիրաբուժական հիվանդությունների լաբորատոր և գործիքային հետազոտությունների պլանը</p> <p>Կ2. Հավաքել անամնեզի տվյալները, իրականացնել հիվանդների ընդհանուր կլինիկական հետազոտություն:</p> <p>Տիրապետի՝</p>

<p>S1. Ձևակերպի հիվանդի կլինիկական ախտորոշումը և հիմնավորի այն տարբերակիչ ախտորոշման հիման վրա</p> <p>S2. Ձևակերպել ցուցումներ վիրաբուժական հիվանդների կոնսերվատիվ և վիրաբուժական բուժման համար:</p> <p>S3. Կատարել հիմնական բժշկական մանիպուլյացիաները:</p>		
5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
<p>1. Ամբիոնական մշակումներ:</p> <p>2. Бернадский Ю. И., “Основы челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии”, Витебск, 1998 г.</p> <p>3. Белоусов А. Е., “Пластическая, реконструктивная и эстетическая хирургия”, Москва, 1998 г.</p> <p>4. G. Byrne, Fundamentals of Implant Dentistry, Dublin, 2014;</p> <p>5. N. Malik, Textbook of Oral and Maxillofacial Surgery, London, 2012</p>		
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՕՐԹՈՂԵՂԻԿ ՍՏՈՄԱՏՈՒՈՒԳԻԱՑԻ ՊՐՈՂԵԴԵՎՏԻԿԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	II	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	IV
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.դ., պրոֆեսոր Վահագն Կիրակոսյան, Վերա Կարապետյան, Դավիթ Դավթյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 9140 08 14, +374 93 67 76 54, +374 55 76 07 10
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՑԻՆ ՀԱՍՑԵ	Unitradmed.info@gmail.com , vera29@bk.ru dr.davit.davtyan@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Ստոմատոլոգիայի
ՎԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ. գ. թ. Հ. Հակոբյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաթիվ
II	IV	2	15	2	60	30	14	16	18	12		+
Ընդամենը		2	15	2	60	30	14	16	18	12		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, ունակություններն ու կարողությունները՝

Գիտելիքներ՝

- մարդու օրգանների, օրգան-համակարգերի և օրգանիզմի անատոմիական առանձնահատկությունները, դիմաձևն ու տային համակարգի անատոմիան:
- առողջ օրգանիզմի կառուցվածքի և զարգացման կազմաբանական-ֆիզիոլոգիական, սեռատարիքային և անհատական առանձնահատկությունները, դիմաձևն ու տային համակարգի ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները :
- դիմաձևն ու տային համակարգի հյուսվածաբանական առանձնահատկությունները:
- կյանքը և կենդանի օրգանիզմները, դրանց ֆիզիկական և քիմիական կառուցվածքը, գործառույթը, զարգացումը և էվոլյուցիան:
- քիմիական տարրեր, կատիոններ և անիոններ, անօրգանական և օրգանական նյութերի հիմնական խմբեր, դրանց կառուցվածքը, հատկություններն ու ֆունկցիաները:
- Ֆիզիկական օրենքները, օրգանական և անօրգանական նյութերի ֆիզիկական հատկությունները:

Հիմնական ստոմատոլոգիական հիվանդությունների կանխարգելմանը ուղղված գործողությունները:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա առարկան ուսումնասիրում է դրոշմագրալների, տիպարների և կծվածքի տեսակները և առանձնահատկությունները, քունքատործնոտային հողի կառուցվածքը և բիոմեխանիկան:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.		
3.1. Դասընթացի նպատակը		
Դասընթացի նպատակն է բժիշկ- ստոմատոլոգներին մասնագիտության պատրաստման գործընթացում ուսուցանել օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիական ծառայության կազմակերպման առանձնահատկությունները, օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիայում կիրառվող գործիքները, նյութագիտությունը, ձուլարանի աշխատանքների կազմակերպումն ու ձուլման գործընթացը:		
3.2. Դասընթացի խնդիրները		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ դրոշմագրալների, տիպարների և կծվածքի տեսակների և առանձնահատկությունների յուրացում, ▪ քունքստործնոտային հողի կառուցվածքի և բիոմեխանիկայի իմացություն: 		
4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է		
Իմանա՝		
Ի1. Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիական հիվանդությունների հետազոտման եղանակները		
Ի2. Կծվածքի տեսակները		
Ի3. Հարադիրների տեսակները, տիպարների տեսակները		
Ի4. Քունք-ստործնոտային հողի կառուցվածքն ու բիոմեխանիկան		
Ի5. Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիայում կիրառվող սարքեր և գործիքներ:		
Կարողանա՝ Կ1. Հավաքագրել հիվանդության պատմությունը:		
Տիրապետի՝ Տ1. Դիագնոստիկ մոդելների ստացմանը:		
5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
1. Ամբիոնական մշակումներ		
2. Atlas of Human Anatomy,		
3. Peter E. Dawson, Functional Occlusion, Canada, 2006,		
4. Shillingburg, Herbert T., Jr.; Sather, David A., Fundamentals of Fixed Prosthodontics, Fourth Edition, Cicago, 2012:		
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՕՐԹՈՂԵՂԻԿ ՍՏՈՄԱՏՈՒՈՒԳԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	III -V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	V-X
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.դ., պրոֆեսոր Վահագն Կիրակոսյան, Վերա Կարապետյան, Դավիթ Դավթյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 9140 08 14, +374 93 67 76 54, +374 55 76 07 10
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	Unitradmed.info@gmail.com , vera29@bk.ru dr.davit.davtyan@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Ստոմատոլոգիայի
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ, «Մայ Սիթի Դենթիսթ» Ստոմատոլոգիական և Կոսմետոլոգիական Կենտրոն
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ. գ. թ. Հ. Հակոբյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
III	V	2	17	2	60	34	8	26	17	9		+
	VI	3	15	3	90	45	12	33	33	12		+
IV	VII	4	17	4	120	68	10	58	38	14		+
	VIII	4	13	4	120	52	10	42	50	12	6	
V	IX	4	16	4	120	64	12	52	38	12	6	
	X	3	17	4	90	68	12	56	16	6	Պ	
Ընդամենը		20	95	21	600	331	64	267	192	65	12	

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, ունակություններն ու կարողությունները՝
- Գիտելիքներ**
- մարդու օրգանների, օրգան-համակարգերի և օրգանիզմի անատոմիական առանձնահատկությունները, դիմաձևոտային համակարգի անատոմիան:
 - առողջ օրգանիզմի կառուցվածքի և զարգացման կազմաբանական-ֆիզիոլոգիական, սեռատարիքային և անհատական առանձնահատկությունները, դիմաձևոտային համակարգի ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները :
 - դիմաձևոտային համակարգի ֆիզիոլոգիական և պաթոլոգիական հյուսվածաբանական առանձնահատկությունները :
 - կյանքը և կենդանի օրգանիզմները, դրանց ֆիզիկական և քիմիական կառուցվածքը, գործառույթը, զարգացումը և էվոլյուցիան:
 - քիմիական տարրեր, կատիոններ և անիոններ, անօրգանական և օրգանական նյութերի հիմնական խմբեր, դրանց կառուցվածքը, հատկություններն ու ֆունկցիաները:
 - Ֆիզիկական օրենքները, օրգանական և անօրգանական նյութերի ֆիզիկական

հատկությունները:

Կարողություններ

1. Կատարել հիմնական ստոմատոլոգիական հիվանդությունների կանխարգելում:
2. Հետազոտել օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիական հիվանդություններով հիվանդներին
3. Կատարել դրոշմի ստացում, մոդելների պատրաստում
4. Որոշել կծվածքի տեսակները:

Տիրապետումներ

1. Կատարել ռենտգենաբանական հետազոտությունների վերլուծություն:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիա» դասընթացը ներառում է հետևյալ բաժինները .

- **«Ատամների հասարակ հարադրավորում»:** Դասընթացն ուսումնասիրում է ներդիրների, վերդիրների, մակդիրների կլինիկոլաբորատոր փուլերը, արհեստական պսակների և գամիկների, ինչպես նաև ատամների հղկման, անշարժ կամրջաձև հարադիրների տեսակները, կլինիկոլաբորատոր փուլերը:
- **«Հարադրավորում ծնոտի լրիվ անատամության ժամանակ»:** Դասընթացն ուսումնասիրում է լրիվ անատամ ծնոտների դասակարգումը , լրիվ անատամ ծնոտների հարադրավորման կլինիկոլաբորատոր փուլերը հինգ բուժայցով:
- **«Ատամների բարդ հարադրավորում»:** Դասընթացն ուսումնասիրում է ձուլածո աղեղային հարադիրի պատրաստման կլինիկոլաբորատոր փուլերը հինգ բուժայցով: ՔՄՕՀ-ի հիվանդությունների դասակարգումը, կլինիկան, ախտորոշումը, տարբերակիչ ախտորոշումը, օրթոպեդիկ բուժումը: Դիմաձնոտային շրջանի արատների դասակարգումը և հարադրավորումը:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.

3.1. Դասընթացի նպատակը

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ուսուցանել ստոմատոլոգիայում կիրառվող հիմնական և օժանդակ նյութերի հետ: Սովորեցնել ներդիրների, վերդիրների, մակդիրների, արհեստական պսակների, գամիկների, կամուրջների, լրիվ շարժական, ձուլածո աղեղային հարադիրների պատրաստման կլինիկոլաբորատոր փուլերը, ատամների հղկման տեսակները:

3.2. Դասընթացի խնդիրները

- ներդիրների, վերդիրների, մակդիրների կլինիկոլաբորատոր փուլերի յուրացում,
- արհեստական պսակների, գամիկների կլինիկոլաբորատոր փուլերի և տեսակների, առանձնահատկությունների յուրացում,
- ատամների հղկման սկզբունքների իմացություն,
- կամուրջների կլինիկոլաբորատոր փուլերի յուրացում,
- լրիվ շարժական, ձուլածո աղեղային հարադիրների պատրաստման կլինիկոլաբորատոր փուլերի յուրացում:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա՝

- Ի1.** Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիական հիվանդությունների ախտորոշումը
- Ի2.** Ատամների կարծր հյուսվածքների օրթոպեդիկ վերականգնումը
- Ի3.** Մասնակի և լրիվ անատամության ժամանակ պրոթեզավորման հիմունքները:
- Ի4.** Քունք-ստործնոտային հողի (Ք.Մ.Օ.Հ) հիվանդությունների օրթոպեդիկ բուժումը
- Ի5.** Դիմաձնոտային շրջանի վնասվածքների օրթոպեդիկ բուժումը
- Ի6.** Ատամնաձնոտային անկանոնությունների բուժումը օրթոպեդիկ եղանակով:
- Ի7.** Օրթոպեդիկ բուժման առանձնակատկությունները ատամնային իմպլանտացիայի ժամանակ:

Կարողանա՝

Կ1. Հավաքագրել հիվանդության պատմությունը, կատարել ախտորոշումը և կազմել համապատասխան բուժման պլանը:

Տիրապետի՝

- Տ1.** Դրոշմերի և տիպարների ստացման եղանակներին
- Տ2.** Ներդիրների, արհեստական պսակների, գամիկների պատրաստման եղանակներին:

S3. Անշարժ կամբջաձև հարադիրների պատրաստման եղանակներին:		
S4. Լրիվ շարժական հարադիրի պատրաստման եղանակներին:		
S5. Մասնակի շարժական ձուլածո աղեղային հարադիրի պատրաստման եղանակներին:		
5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
3. Ամբիոնական մշակումներ		
4. Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիա, ԵՊԲՀ Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիայի ամբիոն, 2018		
5. Աբրահամյան Հ. Ա., «Արհեստական լրիվ ատամնաշար հինգ բուժայցով»: Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիայի դասախոսությունների շարք, Երևան, 2002,		
6. Աբրահամյան Հ. Ա., «Արհեստական մասնակի ատամնաշար հինգ բուժայցով»: Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիայի դասախոսությունների շարք, Երևան, 2006,		
7. Կիրակոսյան Վ. Պ., «ԲՄՕՀ հիվանդությունները, դիմաձևտային օրթոպեդիա, կոտրվածքներ, բնածին և ձեռքբերովի արատներ, ստոմատոլոգիական պրոթեզավորումը բանակում», Երևան 1996,		
8. Atlas of Human Anatomy,		
9. Peter E. Dawson, Functional Occlusion, Canada, 2006,		
10. Shillingburg, Herbert T., Jr.; Sather, David A., Fundamentals of Fixed Prosthodontics, Fourth Edition, Cicago, 2012.		
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«զերպանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԹԵՐԱՊԵՎՏԻԿ ՍՏՈՄԱՏՈԼՈԳԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	IV, V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VIII, IX, X
ՈւՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Լուսինե Գալստյան Գոհար Մանաշյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 93 58 78 52, +374 94 03 11 84
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՑԻՆ ՀԱՍՑԵ	lus25g@yandex.ru , mgs23@mail.ru ,

ԱՄԲԻՈՆ	Ստոմատոլոգիայի
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ, «Մայ Սիրի Դենթիսթ» Ստոմատոլոգիական և Կոսմետոլոգիական Կենտրոն
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ. գ. թ. Հ. Հակոբյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդակց.	Քննություն	Ստուգարք
Մանկական թերապևտիկ ստոմատոլոգիա												
IV	VIII	2	13	2	60	26	8	18	25	9		+
V	IX	2	16	2	60	32	8	24	19	9		+
	X	2	17	2	60	34	8	26	17	9	Պ	
Ընդամենը		6	46	6	180	92	24	68	61	27		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները՝

Գիտելիքներ՝

1. Մանկական և մեծահասակ բնակչության առողջության մասին ուսմունքը, առողջության պահպանման մեթոդները, բժիշկ-բուժառու փոխհարաբերությունը:
2. Հոգեբանության հիմնական ուղղությունները, երեխաների և դեռահասների հոգեբանական առանձնահատկությունները:
3. Բիոլոգիական ակտիվ միացությունների հիմնական դասերի կազմությունը և բիոքիմիական հատկությունները: Երեխաների և դեռահասների օրգանիզմի նյութափոխանակությունը:
4. Մանկական առավել հաճախ հանդիպող հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, կլինիկան, բուժումը, կանխարգելումը:
5. Բժշկական սարքավորումների օգտագործման հիմունքները:
6. Երեխայի օրգանիզմի կազմության և զարգացման անատոմիա-ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները:
7. Մարդու օրգանիզմի կենսագործունեության և զարգացման հիմնական օրինաչափությունները:

<p>Կարողություններ՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Վերլուծել և գնահատել երկրի սոցիալական իրավիճակը, պաշտպանել բժիշկների և տարբեր տարիքային խմբերի մարդկանց քաղաքացիական իրավունքները: 2. Լաբորատոր սարքավորումներով աշխատանք: 3. Ախտաբանական պրոցեսի բնութագրի հիմնավորում: 4. Ռենտգեն հետազոտությունների վերլուծություն: 5. Ներքին օրգանների տոպոգրաֆիկ կոնտուրների, ոսկրային կողմնորոշիչների պալպատոր նշում: 6. Մարդու բջիջների, հյուսվածքների, օրգանների ստրուկտուրաների հիստոֆիզիոլոգիական վիճակի վերլուծություն: <p>Տիրապետումներ՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Բժշկական էթիկայի և դեոնտոլոգիայի սկզբունքներ: 2. Դիսկուսիաների վարում, հանրային խոսք, տրամաբանական մտածողության հմտություն: 3. 1-ին բժշկական օգնության ցուցաբերում երեխաներին անհապաղ և կյանքին վտանգ սպառնացող իրավիճակներում: 4. Ռենտգենագրամաների կարդում:
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>«Մանկական թերապևտիկ ստոմատոլոգիա» դասընթացն ուսումնասիրում է հիմնական ստոմատոլոգիական հիվանդությունները՝ կախված մանկական օրգանիզմի անհատական և տարիքային անատոմիաֆիզիոլոգիական առանձնահատկություններից:</p>
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.</p> <p>3.1. Դասընթացի նպատակը</p> <p>Պատրաստել բժիշկ ստոմատոլոգներ, որոնք կկարողանան, օգտագործելով բժշկական գիտության և պրակտիկայի ժամանակակից մեթոդները, ցուցաբերել ամբուլատոր ստոմատոլոգիական օգնություն հիմնական թերապևտիկ հիվանդությունների ժամանակ՝ կախված մանկական օրգանիզմի անհատական և տարիքային անատոմիաֆիզիոլոգիական առանձնահատկություններից:</p> <p>3.2. Դասընթացի խնդիրները</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ստոմատոլոգիական մանկական կաբինետի կահավորման, բժիշկ-ստոմատոլոգի անվտանգ աշխատանքի կանոնների յուրացում: 2. Թերապևտիկ ստոմատոլոգիական գործիքների կիրառման և ախտահանման կանոնների յուրացում: 3. Բերանի խոռոչի, ատամների անատոմիայի, սաղմնաբանության յուրացում: 4. Մանկական ստոմատոլոգիայում կիրառվող լցանյութերի կանոնների յուրացում: 5. Մանկական տարիքում կարիոզ խոռոչների մշակման և լցավորման կանոնների յուրացում:
<p>4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է</p>
<p>Իմանա՝</p> <p>Ի1. մանկական հասակի բնակչության դիսպանսեր հսկողության անհրաժեշտ սկզբունքները, Ի2. երեխաների մասսայական հիվանդության դեպքում կազմակերպվող պրոֆիլակտիկ միջոցառումները (ատամների կարիես, պարօդոնտի հիվանդություններ), Ի3. թերապևտիկ և վիրաբուժական հիվանդությունների առանձնահատկությունները մանկական հասակում, Ի4. ատամների պլանային սանացիա մանկական կազմակերպված կոլեկտիվներում և անհատական դիմումների դեպքում:</p> <p>Կարողանա՝</p> <p>Կ1. հավաքել հիվանդի լրիվ բժշկական անամնեզը, Կ2. անցկացնել հիվանդի ֆիզիկական հետազոտություն, Կ3. վերլուծել հետազոտության արդյունքները, Կ4. մշակել բուժման օպտիմալ տակտիկա:</p> <p>Տիրապետի՝</p> <p>Տ1. մանկական հասակի թերապևտիկ և վիրաբուժական ստոմատոլոգիական հիվանդությունների</p>

<p>ախտորոշմանը, բուժմանը, պրոֆիլակտիկայի մեթոդներին, S2. Բերանի խոռոչի սանացիային, ատամների մաքրման և ատամների կեղտոտվածության աստիճանի որոշման եղանակներին, S3. ստոմատոլոգիական հիվանդությունների հետազոտության եղանակներին, ամբուլատոր քարտի վարմանը:</p>		
5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ամբիոնական մշակումներ 2. PAEDIATRIC DENTISTRY, Richard Welbury, Monty Duggal, 3rd Ed., Glasgow (2005) 3. Handbook of Clinical Techniques in Pediatric Dentistry, Jane A. Soxman, RN, DDS, 2015 4. Pediatric Dentistry , A clinical approach, Second edition, Editors Göran Koch, Sven Poulsen, 2009 5. Диспансеризация детей у стоматолога , Т. Ф. Виноградова, 1978 		
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴԴՐՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տարային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՍՏՈՄԱՏՈՒՈՒԳԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	IX, X
ՈւՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	Գայանե Գրիգորյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 98 55 39 99
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՅԵ	arthur.hayrapetyan@inbox.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Ստոմատոլոգիայի
ՎԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ, «Մայ Սիթի Դենթիսթ» Ստոմատոլոգիական և Կոսմետոլոգիական Կենտրոն
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ. գ. թ. Հ. Հակոբյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաթիվ
V	IX	2	16	2	60	32	8	24	19	9		+
	X	2	17	2	60	34	12	22	17	9	Պ	
Ընդամենը		4	33	4	120	66	20	46	36	18		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողություններն ու տիրապետումները՝

Գիտելիքներ

1. Մանկական և մեծահասակ բնակչության առողջության մասին ուսմունքը, առողջության պահպանման մեթոդները, բժիշկ-բուժառու փոխհարաբերությունը:
2. Հոգեբանության հիմնական ուղղությունները, երեխաների և դեռահասների հոգեբանական առանձնահատկությունները:
3. Բիոլոգիական ակտիվ միացությունների հիմնական դասերի կազմությունը և բիոքիմիական հատկությունները: Երեխաների և դեռահասների օրգանիզմի նյութափոխանակությունը:
4. Մանկական առավել հաճախ հանդիպող հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, կլինիկան, բուժումը, կանխարգելումը:
5. Բժշկական սարքավորումների օգտագործման հիմունքները:
6. Երեխայի օրգանիզմի կազմության և զարգացման անատոմիա-ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները:
7. Մարդու օրգանիզմի կենսագործունեության և զարգացման հիմնական օրինաչափությունները:

Կարողություններ

1. Վերլուծել և գնահատել երկրի սոցիալական իրավիճակը, պաշտպանել բժիշկների և տարբեր տարիքային խմբերի մարդկանց քաղաքացիական իրավունքները:
2. Լաբորատոր սարքավորումներով աշխատանք:
3. Ախտաբանական պրոցեսի բնութագրի հիմնավորում:
4. Ռեկոնստրուկցիոն հետազոտությունների վերլուծություն:

<p>5. Ներքին օրգանների տոպոգրաֆիկ կոնտուրների, ոսկրային կողմնորոշիչների պալպատոր նշում:</p> <p>6. Մարդու բջիջների, հյուսվածքների, օրգանների ստրուկտուրաների հիստոֆիզիոլոգիական վիճակի վերլուծություն:</p> <p>Տիրապետումներ</p> <p>1. Բժշկական էթիկայի և դեոնտոլոգիայի սկզբունքներ:</p> <p>2. Դիսկուսիաների վարում, հանրային խոսք, տրամաբանական մտածողության հմտություն:</p> <p>3. 1-ին բժշկական օգնության ցուցաբերում երեխաներին անհապաղ և կյանքին վտանգ սպառնացող իրավիճակներում:</p> <p>4. Ռենտգենագրամաների ընթերցում:</p>
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>«Մանկական վիրաբուժական ստոմատոլոգիա» դասընթացն ուսումնասիրում է հիմնական ստոմատոլոգիական հիվանդությունները՝ կախված մանկական օրգանիզմի անհատական և տարիքային անատոմիաֆիզիոլոգիական առանձնահատկություններից:</p>
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ</p> <p>3.1. Դասընթացի նպատակը</p> <p>Պատրաստել բժիշկ ստոմատոլոգներ, որոնք կկարողանան, օգտագործելով բժշկական գիտության և պրակտիկայի ժամանակակից մեթոդները, ցուցաբերել ամբուլատոր ստոմատոլոգիական օգնություն հիմնական վիրաբուժական հիվանդությունների ժամանակ՝ կախված մանկական օրգանիզմի անհատական և տարիքային անատոմիաֆիզիոլոգիական առանձնահատկություններից:</p> <p>3.2. Դասընթացի խնդիրները</p> <p>1. Ստոմատոլոգիական մանկական կաբինետի կահավորման առանձնահատկությունները, բժիշկ-ստոմատոլոգի անվտանգ աշխատանքի կանոնների յուրացում:</p> <p>2. Վիրաբուժական ստոմատոլոգիական գործիքների կիրառման և ախտահանման կանոնների յուրացում:</p> <p>3. Բերանի խոռոչի, ատամների անատոմիայի, սաղմնաբանության յուրացում:</p> <p>4. Մանկական վիրաբուժական ստոմատոլոգիայում անզգայացման և ատամի հեռացման առանձնահատկությունների յուրացում</p> <p>5. Դիմաձևտային շրջանի վիրաբուժական հիվանդությունների ընթացքի և բուժման առանձնահատկությունների յուրացումը մանկական հասակում:</p>
<p>4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է</p> <p>Իմանա՝</p> <p>Ի1.մանկական հասակի բնակչության դիսպանսեր հսկողության անհրաժեշտ սկզբունքները,</p> <p>Ի2.երեխաների մասսայական հիվանդության դեպքում կազմակերպվող պրոֆիլակտիկ միջոցառումները,</p> <p>Ի3.վիրաբուժական հիվանդությունների առանձնահատկությունները մանկական հասակում:</p> <p>Կարողանա՝</p> <p>Կ1. հավաքել հիվանդի լրիվ բժշկական անամնեզը,</p> <p>Կ2. անցկացնել հիվանդի ֆիզիկական հետազոտություն,</p> <p>Կ3. վերլուծել հետազոտության արդյունքները, մշակել բուժման օպտիմալ տակտիկա:</p> <p>Տիրապետի՝</p> <p>Տ1.մանկական հասակի վիրաբուժական ստոմատոլոգիական հիվանդությունների ախտորոշմանը, բուժմանը, պրոֆիլակտիկայի մեթոդներին,</p> <p>Տ2. բերանի խոռոչի սանացիային,</p> <p>Տ3.վիրաբուժական ստոմատոլոգիական հիվանդությունների հետազոտության եղանակներին,</p> <p>Տ4.ամբուլատոր քարտի վարմանը:</p>

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
1. Ամբիոնական մշակումներ		
2. Ա. Ավագյան, Կ. Քոչարյան, Մանկական վիրաբուժական ստոմատոլոգիա՝ /դասախոսական ժողովածու/, Երևան, 2017թ.		
3. PAEDIATRIC DENTISTRY, Richard Welbury, Monty Duggal, 3rd Ed., Glasgow (2005)		
4. Pediatric Dentistry , A clinical approach, Second edition, Editors Göran Koch, Sven Poulsen, 2009		
5. Диспансеризация детей у стоматолога, Т. Ф. Виноградова 1978:		
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		14
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՕՐԹՈՂՈՆՏԻԱ ԵՎ ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՀԱՐԱԴՐԱՎՈՐՈՒՄ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	IV, V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VIII, IX
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	Հայկուշ Ալեքսանյան, Արմինե Դանիելյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 91 99 55 66, +374 91 43 21 76
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՅԵ	doctor.alexanyan@gmail.com , adanielyan2000@yahoo.com

ԱՄԲԻՈՆ	Ստոմատոլոգիայի
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ, «Սայ Սիթի Դենթիսթ» Ստոմատոլոգիական և Կոսմետոլոգիական Կենտրոն
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ. գ. թ. Հ. Հակոբյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով	Քննություն	Ստուգաթիվ
IV	VIII	2	13	2	60	26	12	14	25	9		+
V	IX	3	16	3	90	48	12	36	24	12	6	
Ընդամենը		5	29	5	150	74	24	50	49	21	6	

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, ունակություններն ու կարողությունները

Գիտելիքներ

- մարդու օրգանների, օրգան-համակարգերի և օրգանիզմի անատոմիական առանձնահատկությունները, դիմաձևոտային համակարգի անատոմիան:
- առողջ օրգանիզմի կառուցվածքի և զարգացման կազմաբանական-ֆիզիոլոգիական, սեռատարիքային և անհատական առանձնահատկությունները, դիմաձևոտային համակարգի ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները :
- դիմաձևոտային համակարգի հյուսվածաբանական առանձնահատկությունները :
- կյանքը և կենդանի օրգանիզմները, դրանց ֆիզիկական և քիմիական կառուցվածքը, գործառույթը, զարգացումը և էվոլյուցիան:
- քիմիական տարրեր, կատիոններ և անիոններ, անօրգանական և օրգանական նյութերի հիմնական խմբեր, դրանց կառուցվածքը, հատկություններն ու ֆունկցիաները:
- Ֆիզիկական օրենքները, օրգանական և անօրգանական նյութերի ֆիզիկական հատկությունները:
- Կծվածքի անոմալիաների ու ՔՄՕՀ հիվանդությունների կանխարգելմանը ուղղված գործողությունները:

Կարողություններ

- Լաբորատոր սարքավորումներով աշխատանք:
- Ախտաբանական պրոցեսի բնութագրի հիմնավորում:
- Ռենտգեն հետազոտությունների վերլուծություն:

<p>4. Դիմաձևոտային անոմալիաների տարբերակիչ ախտորոշում:</p> <p>Տիրապետումներ`</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Բժշկական էթիկայի և դեոնտոլոգիայի սկզբունքներ: 2. Դիսկուսիաների վարում, հանրային խոսք, տրամաբանական մտածողության հմտություն: 3. Դրոշմների ստացում, տիպարների պատրաստում: 4. Ռենտգենագրամմաների կարդում: 	
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>«Օրթոդոնտիա և մանկական հարադրավորում» դասընթացն ուսումնասիրում է օրթոդոնտիայի հիմնական դրույթները, մուլտիդիսցիպլինար ստոմատոլոգիական բուժման իրականացման ձևերը:</p>	
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ</p> <p>3.1. Դասընթացի նպատակը</p> <p>Դասընթացի նպատակն է մասնագիտության պատրաստման գործընթացում ուսուցանել դիմաձևոտային անոմալիաների դասակարգումը, կանխարգելումը, ախտորոշումը, բուժումը, մանկական պրոթեզավորման առանձնահատկությունները և կիրառման տեխնոլոգիան:</p> <p>3.2. Դասընթացի խնդիրները</p> <ul style="list-style-type: none"> • կծվածքի տեսակների և առանձնահատկությունների յուրացում, • քունքստորձևոտային հողի կառուցվածքի և բիոմեխանիկայի իմացություն: 	
<p>4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԸՐՅՈՒՄՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է</p>	
<p>Իմանա`</p> <p>Ի1. Օրթոդոնտիկ ստոմատոլոգիական հիվանդությունների հետազոտման եղանակները</p> <p>Ի2. Կծվածքի տեսակները</p> <p>Ի3. Դիմաձևոտային շրջանի աճն ու զարգացումը, իրագործվող ֆունկցիան</p> <p>Ի4. Քունք-ստորձևոտային հողի կառուցվածքն ու բիոմեխանիկան</p> <p>Ի5. Օրթոդոնտիկ ստոմատոլոգիայում կիրառվող սարքեր և գործիքներ</p> <p>Կարողանա`</p> <p>Կ1. Հավաքագրել հիվանդության պատմությունը</p> <p>Կ2. Կծվածքի անոմալիաների ախտորոշում և բուժում</p> <p>Տիրապետի`</p> <p>Տ1. Ռենտգենաբանական հետազոտությունների վերլուծում</p> <p>Տ2. Տիպարների բիոմետրիկ և բուժառուի ֆոտոմետրիկ վերլուծություն</p>	
<p>5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ամբիոնական մշակումներ 2. Bahreman_Aliakbar, Early_age_orthodontic_treatment China 3. Samir Bishara , Bishara Text book of Orthodontics USA 4. William R. Proffit, Henry W. Fields, Contemporary Orthodontics, 5 ed. Canada 5. R. Nanda,S. Kapila, Current Therapy in Orthodontics China 6. Нютцель Ф.,Кристиан III., Практическое руководство по ортодонтической диагностике Москва 7. Eliakim Mizrahi, Orthodontic_Pearls UK 8. Xubair Graber, Orthodontics_Current_Principles_and_Techniques/ 5 ed. 9. Головкин Н.В., Ортодонтические аппараты Полтава 10. Ф. Хорошилкина, Ортодонтическая стоматология 1989 11. А. Рыбакова, Справочник по стоматологии 1993 12. Н.А. Рабухина, А.П. Аржанцев, Рентгенодиагностика в стоматологии 1999. 	
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴԴԻՉՆԵՐ	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	14

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԳԵՆԵՏԻԿՈՐԵՆ ՊԱՅՄԱՆԱՎՈՐՎԱԾ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	X
ՈւՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2020-2021		

ԿԱԶՄՈՂ	Քրիստինե Հովհաննեսյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 02 68 58
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	kristgen@yahoo.com

ԱՄԲԻՈՆ	Ստոմատոլոգիայի
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ. գ. թ. Հ. Հակոբյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասալի. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
V	X	2	17	2	60	34	14	20	17	9		+
Ընդամենը		2	17	2	60	34	14	20	17	9		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար, որպես հիմք, անհրաժեշտ են հետևյալ գիտելիքները, կարողությունները և տիրապետումները`

Գիտելիքներ`

- հիվանդագին վիճակում գտնվող մարդու օրգանների և հյուսվածքների բնականոն կառուցվածքի խանգարումների մասին,
- մարդու օրգանիզմի հյուսվածքների կառուցվածքի, զարգացման և կենսագործունեության մասին, ինչպես նաև առանձին օրգանիզմի հյուսվածքների կառուցվածքի, զարգացման և կենսագործունեության մակարդակներով,
- առողջ և հիվանդ օրգանիզմի կառուցվածքի և զարգացման կազմաբանական-ֆիզիոլոգիական, սեռատարիքային և անհատական առանձնահատկությունները, մարդու օրգանիզմի գործառական համակարգերը, դրանց կարգավորումն ու ինքնակարգավորումը արտաքին միջավայրի հետ փոխազդելիս` նորմայում և պաթոլոգիայում:
- կյանքը և կենդանի օրգանիզմները, դրանց ֆիզիկական և քիմիական կառուցվածքը, գործառույթը, զարգացումը և էվոլյուցիան:
- քիմիական տարրեր, կատիոններ և անիոններ, անօրգանական և օրգանական նյութերի հիմնական խմբեր, դրանց կառուցվածքը, հատկություններն ու ֆունկցիաները:
- մարդու օրգանիզմի բջջային, հյուսվածքային, օրգանների, օրգան համակարգերի և ամբողջական օրգանիզմի կառուցվածքային մակարդակները: Համակարգային մոտեցում, որը թույլ կտա հասկանալ օրգանիզմի առանձին կառուցվածքաֆունկցիոնալ միավորների ամբողջականությունը և ինտեգրացումը կենդանի օրգանիզմների կազմակերպման

<p>յուրաքանչյուր ուսումնասիրվող մակարդակներում: Մարդու օնթոգենեզ: Օվոգենեզի և սպերմատոգենեզի յուրահատկությունները մարդու մոտ: Քորոպայինների ներկայացուցիչների մոտ օրգան համակարգերի ֆիլոգենեզը:</p> <p>– Լատիներեն տերմինաբանության իմացություն:</p> <p>– Իմունային համակարգի մեխանիզմները, կառուցվածքային և ֆունկցիոնալ առանձնահատկությունները:</p> <p>Թերապևտիկ ստոմատոլոգիական հիվանդությունների էիոպաթոգենեզը, կլինիկան, ախտորոշման և բուժման առանձնահատկությունները:</p>	
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>«Գենետիկորեն պայմանավորված հիվանդություններ» դասընթացն ուսումնասիրում է ժառանգական պաթոլոգիայի առաջացման տեսական հիմունքները և հիվանդների հետազոտման գենետիկական մեթոդները:</p>	
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ</p> <p>3.1. Դասընթացի նպատակը</p> <p>Դասընթացի նպատակն է ապագա բժիշկ-ստոմատոլոգներին ուսուցանել ժառանգականորեն պայմանավորված ախտահարումների առաջացման հիմունքները, էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, ախտորոշումը, տարբերակիչ ախտորոշումը, բուժման սկզբունքները, կանխարգելումը:</p> <p>3.2. Դասընթացի խնդիրները</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ժառանգական ախտաբանության տեսական հիմունքների յուրացում: • Հիվանդների գենետիկական հետազոտման մեթոդների յուրացում: 	
<p>4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է Իմանա՝</p> <p>Ի1. բժշկական գենետիկայի պատմությունը, զարգացումը և նվաճումները:</p> <p>Ի2. գենետիկական հիվանդությունների ծագումնաբանական մեխանիզմը, ախտորոշուման և բուժման առանձնահատկությունները:</p> <p>Կարողանա՝</p> <p>Կ1. վերլուծել հետազոտության արդյունքները,</p> <p>Կ2. ունեցած գիտելիքները կիրառել ստոմատոլոգիական որոշ գենետիկական հիվանդությունների ախտորոշման և կանխարգելման ժամանակ:</p>	
<p>5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ամբիոնական մշակումներ 2. М.Миллер – “Медицинская генетика”, Ленинград, 1990г. 3. Л. Кохани – “Генетика”, Киев, 1992г. 4. В.В.Куприянов, Г.В.Сеновичек – “Лицо человека”, Москва, 1988г. 5. Ս.Հ.Միսակյան, Ա.Ա.Ենգիբարյան - «Ընդհանուր և բժշկական գենետիկայի դասընթաց», Երևան 1993թ. 6. B. Melegh, New Clinical Genetics, Banbury, 2015; 7. D. Pritchard, B. Korf, Medical Genetics at a Glance, Hoboken, 2013. 	
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	16
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	14

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տարային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U